İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KAYSERİ SÜMERBANK BEZ FABRİKASI BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar ELAGÖZ TİMUR

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

KASIM 2015

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KAYSERİ SÜMERBANK BEZ FABRİKASI BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ RESTORASYON PROJESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bahar ELAGÖZ TİMUR
(502131202)

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yegan KAHYA

KASIM 2015

İTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 502131202 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi Bahar ELAGÖZ TİMUR, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "KAYSERİ SÜMERBANK BEZ FABRİKASI BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ RESTORASYON PROJESİ" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Yegan KAHYA** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Arzu ERDEM** .....
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Nilüfer YÖNEY.....
Abdullah Gül Üniversitesi

Teslim Tarihi : 1 Eylül 2015
Savunma Tarihi : 9 Kasım 2015

Aileme ve eşime,

ÖNSÖZ

Tez sürecimin her aşamasında beni yönlendiren, sonsuz hoşgörüsünü, sabrını ve yardımlarını benden esirgemeyen değerli tez danışmanım Prof. Dr. Yegan Kahya'ya; tez konusu yapının çalışılması için fırsat sağlayan Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğü'ne tezin hazırlanmasına olanak verdikleri için teşekkür ederim.
Tez konusu yapıyı seçmeme yardımcı olan ve arşivlerini bana açan, belgeme çalışmalarını hazırlamamda yardımlarını, fikirlerini, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen jüri üyesi Doç. Dr. Nilüfer Baturayoğlu Yöney ve Doç. Dr. Burak Asiliskender'e ve katkılarından dolayı jüri üyesi Prof. Dr. Arzu Erdem'e teşekkürlerimi sunarım.
Bu zorlu süreçte ve her zaman yanımda olan babam Ekrem Elagöz'e, annem Döndü Elagöz'e, kardeşim Burak Elagöz ve eşim Tahsin Timur'a teşekkürlerimi belirtmek isterim.

Kasım 2015

Bahar ELAGÖZ TİMUR
(Mimar)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
KISALTMALAR ..... **xiii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xv**
ÖZET ..... **xxi**
SUMMARY ..... **xxiii**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Tezin Amacı 1
1.2 Çalışmanın Kapsam ve Yöntemi 3
2. KAYSERİ İLİ VE SÜMERBANK BEZ FABRİKASI **5**
2.1 Kayseri 5
2.1.1 Coğrafi konumu 5
2.1.2 Topoğrafya ve iklim özellikleri 5
2.1.3 Tarihsel gelişim 6
2.2 Sümerbank Bez Fabrikası 9
2.2.1 Konumu 9
2.2.2 Tarihsel gelişim 10
2.2.3 Mimari özellikler 13
2.2.3.1 Fabrika işletme binası 15
2.2.3.2 Müdüriyet binası 15
2.2.3.3 Sosyal bina (memur lokali ve yemekhanesi) 16
2.2.3.4 Elektrik ve buhar santralı 16
2.2.3.5 Mamul ambarı (büyük ambar) 17
2.2.3.6 Giriş yapıları 18
2.2.3.7 Bakım ve onarım atölyesi 19
3. SÜMERBANK BEZ FABRİKASI BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ **21**
3.1 Konumu 21
Tarihsel Gelişim 22
3.2 Genel Tanım 22
3.3 Plan Özellikleri 24
3.3.1 Zemin kat mekanları 24
3.3.1.1 ZK01 Makina atölyesi 24
3.3.1.2 ZK02 Tenekehane 25
3.3.1.3 ZK03 Kaynakhane 25
3.3.1.4 ZK04 Marangozhane 26
3.3.1.5 ZK05 Modelhane 27
3.3.1.6 ZK06 Model ambarı 27
3.3.1.7 ZK07 Oda 28
3.3.1.8 ZK08 Takım bileme yeri 28
3.3.1.9 ZK09 Takımhane 28
3.3.1.10 ZK10 Dökümhane 29

3.3.1.11 ZK11 Maça izhar yeri....30
3.3.1.12 ZK12 Fırın....31
3.3.1.12.1 ZK12A Fırın....31
3.3.1.12.2 ZK12B Ocak....31
3.3.1.13 ZK13 Oda....32
3.3.1.14 ZK14 Kupa ocağı....33
3.3.1.15 ZK15 Kum izhar yeri....34
3.3.1.16 ZK16 Demirhane....34
3.3.1.17 ZK17 Koridor....36
3.3.1.18 ZK18 Oda....36
3.3.1.19 ZK19 Giriş....37
3.3.1.20 ZK20 İşçi soyunma yeri....37
3.3.1.21 ZK21 Banyo....38
3.3.1.21.1 ZK21a Banyo....38
3.3.1.21.2 ZK21b Banyo....38
3.3.1.22 ZK22 WC....39
3.3.1.22.1 ZK22a WC....39
3.3.1.22.2 ZK22b WC....39
3.3.1.23 ZK23 Mescit....40
3.3.1.24 ZK24 Mamül kontrolü....40
3.3.1.25 ZK25 Resimhane....41
3.3.1.26 ZK26 Y. İşletmeler merkez bürosu....41
3.3.1.27 ZK27 Koridor....41
3.3.1.28 ZK28 WC....42
3.3.1.28.1 ZK28a WC....42
3.3.1.28.2 ZK28b WC....42
3.3.1.29 ZK29 Enerji şefi ofisi....42
3.3.1.30 ZK30 Atölye şefi ofisi....43
3.3.1.31 ZK31 Makine enerji müdürü odası....43
3.3.2 Birinci kat mekanları....43
3.3.2.1 101 Oda....43
3.3.2.2 102 Oda....44
3.3.2.3 103 Oda....44
3.3.3 İkinci kat mekanları....44
3.3.3.1 201 Oda....44
3.3.3.2 202 Oda....45
3.3.3.3 203 Oda....45
3.3.3.4 204 Oda....46
3.3.4 Üçüncü kat mekanları....46
3.3.4.1 301 Oda....46
3.4 Cephe Özellikleri....46
3.4.1 Güney cephesi (ön cephe)....46
3.4.2 Doğu cephesi....47
3.4.3 Batı cephesi....49
3.4.4 Kuzey cephesi (arka cephe)....50
3.5 Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri....50
3.5.1 Temeller....50
3.5.2 Duvarlar....50
3.5.3 Döşemeler....51
3.5.4 Çatı....52

3.6 Mimari Ögeler 52
3.6.1 Kapılar 52
3.6.2 Pencereler 54
3.6.3 Merdivenler 56
3.7 Yapıdaki Bozulmalar 56
3.7.1 Strüktürel bozulmalar 56
3.7.2 Malzeme bozulmaları 57
3.7.3 Kullanıcı kaynaklı bozulmalar 58
4. RESTİTÜSYON 61
4.1 Yapıdaki Restitüsyon Sorunları 61
4.2 Restitüsyon Kararlarına Temel Oluşturan Veri Kaynakları 62
4.3 Restitüsyon Önerisi 63
4.3.1 Vaziyet planı restitüsyonu 63
4.3.2 Mekan restitüsyonu 64
4.3.3 Cephe restitüsyonu 66
4.3.4 Üst örtü ve çatı restitüsyonu 68
5. RESTORASYON VE YENİDEN KULLANIM 69
5.1 Yeniden Kullanım Önerisi 70
5.1.1 İşlev önerisi 70
5.1.2 Mekan düzenleme önerisi 71
5.2 Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler 74
5.2.1 Temizleme 74
5.2.1.1 Eklerden arındırma 74
5.2.1.2 Yüzey temizliği 75
5.2.2 Sağlamlaştırma 76
5.2.3 Bütünleme 77
5.2.4 Yeniden yapım 78
5.2.5 Çağdaş donanım ve ekler 79
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 81
KAYNAKLAR 83
EKLER 89
ÖZGEÇMİŞ 279

KISALTMALAR

DSO	**:** Devlet Sanayi Ofisi
ICOMOS	**:** Internation Council on Monuments and Sites/Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
KBB	**:** Kayseri Büyükşehir Belediyesi
KİT	**:** Kamu İktisadi Teşebbüsü
KKVKBK	**:** Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
KTVKY	**:** Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası
MEGM	**:** Milli Emlak Genel Müdürlüğü
ÖYK	**:** Özelleştirme Yüksek Kurulu
TMSF	**:** Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TSMB	**:** Türkiye Sanayi ve Maaddin Bankası
TSKB	**:** Türkiye Sanayi Kredi Bankası

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil A.1 : İç Anadolu Bölgesi Fiziki Haritası. 90
Şekil A.2 : Kayseri ili ilçeleri ve çevresindeki iller. 90
Şekil A.3 : Kapadokya Krallığı zamanında Kaiseria şehrinin genel haritası (Baydur, 1970). 91
Şekil A.4 : 1927-1929 yılları arasında Kayseri (Albert Gabriel, 1954). 91
Şekil A.5 : 1882 yılında Kayseri (Tekinsoy, 2011). 92
Şekil A.6 : 1945 tarihli Oelsner ve Aru'nun Kayseri'nin imar planı önerisi (Kayseri B.B. Arşivi). 93
Şekil A.7 : Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası ve çevresi (Google Earth, 17.11.2015). 93
Şekil A.8 : Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesi (Google Earth, 02.11.2015). 94
Şekil A.9 : Kayseri Kurşunlu Cami 1927 yılı fotoğrafı (wowturkey.com). 95
Şekil A.10 : 1908 tarihli Hunat cami fotoğrafı (wowturkey.com). 95
Şekil A.11 : 1950 yılı Kayseri Kalesi fotoğrafı (wowturkey.com). 96
Şekil A.12 : 1915 yılı Cumhuriyet Meydanı fotoğrafı (wowturkey.com). 96
Şekil A.13 : 1926 yılı Kayseri Tayyare Fabrikası kartpostalı (Url-10). 97
Şekil A.14 : 1930 yılı Kayseri Tayyare Fabrikasına yük taşınırken (wowturkey.com). 97
Şekil A.15 : Sümerbank Bez Fabrikası Yerleşke Planı (Sümerbank Kayseri Arşivi). 98
Şekil A.16 : AGÜ Sümer Kampüsü Master Planı (pptx sunum, 2013). 99
Şekil A.17 : AGÜ Sümer Kampüsü Master Planı (pptx sunum, 2013). 99
Şekil A.18 : Müdüriyet Binası 1938 (Sümerbank Kayseri Arşivi). 100
Şekil A.19 : Müdüriyet Binası. 100
Şekil A.20 : Fabrika Binası. 101
Şekil A.21 : Fabrika Binası 101
Şekil A.22 : Fabrika Binası su kulesi. 102
Şekil A.23 : Lokal binası. 103
Şekil A.24 : Lokal binası yanmış sahnesi. 103
Şekil A.25 : Mamul Ambarı ve İşçi Yemekhanesi. 104
Şekil A.26 : Mamul Ambarı ve İşçi Yemekhanesi devam eden onarım. 104
Şekil A.27 : Mamul Ambarı temeldinde yapılan sondaj çalışması. 105
Şekil A.28 : Mamul Ambarı radye temel uygulaması 105
Şekil A.29 : Elektrik Santrali. 106
Şekil A.30 : Elektrik Santrali. 106
Şekil B.1 : Fabrikanın hazineye devredilmesini gösteren belge. 107
Şekil B.2 : Fabrikanın tescil belgesi (KKVKBK). 108
Şekil B.3 : Fabrika binalarınının ayrı ayrı tescilini gösterir belge (KKVKBK). 109
Şekil B.4 : Fabrikanın Abdullah Gül Üniversitesi'ne devrini gösterir belge. 110
Şekil B.5 : Bakım ve Onarım Atölyesi anıt fişi. **111**

Şekil B.6 : Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesi anıt fişi. 112
Şekil C.1 : ZK01 Makina atölyesi. 113
Şekil C.2 : ZK01 Makina atölyesi. 113
Şekil C.3 : ZK01 Makina atölyesi girişi. 114
Şekil C.4 : ZK01 Makina atölyesi. 114
Şekil C.5 : ZK01 Makina atölyesi ustabaşı bölümü. 115
Şekil C.6 : ZK01 Makina atölyesi ahşap kaplamalar. 115
Şekil C.7 : ZK01 Makina atölyesi yangın dolabı. 116
Şekil C.8 : ZK01 Makina atölyesi alçı Atatürk heykeli..... 116
Şekil C.9 : ZK01 Makina atölyesi. 117
Şekil C.10 : ZK01 Makina atölyesi. 117
Şekil C.11 : ZK01 Makina atölyesi. 118
Şekil C.12 : ZK01 Makina atölyesi. 118
Şekil C.13 : ZK01 Makina atölyesi. 119
Şekil C.14 : ZK01 Makina atölyesi fener penceresi. 119
Şekil C.15 : ZK01 Makina atölyesi döşemesi. 120
Şekil C.16 : ZK01 Makina atölyesi. 120
Şekil C.17 : ZK01 Makina atölyesi vinç. 121
Şekil C.18 : ZK02 Tenekehane..... 121
Şekil C.19 : ZK02 Tenekehane..... 122
Şekil C.20 : ZK02 Tenekehane..... 122
Şekil C.21 : ZK02 Tenekehane feneri. 123
Şekil C.22 : ZK02 Tenekehane..... 123
Şekil C.23 : ZK03 Kaynakhane. 124
Şekil C.24 : ZK03 Kaynakhane. 124
Şekil C.25 : ZK03 Kaynakhane ustabaşı bölümü. 125
Şekil C.26 : ZK03 Kaynakhane. 125
Şekil C.27 : ZK03 Kaynakhane. 126
Şekil C.28 : ZK03 Kaynakhane. 126
Şekil C.29 : ZK04 Marangozhane. 127
Şekil C.30 : ZK04 Marangozhane. 127
Şekil C.31 : ZK04 Marangozhane. 128
Şekil C.32 : ZK04 Marangozhane. 128
Şekil C.33 : ZK04 Marangozhane ustabaşı bölümü. 129
Şekil C.34 : ZK04 Marangozhane. 129
Şekil C.35 : ZK05 Modelhane. 130
Şekil C.36 : ZK05 Modelhane. 130
Şekil C.37 : ZK06 Model ambarı.. 131
Şekil C.38 : ZK06 Model ambarı. 131
Şekil C.39 : ZK06 Model ambarı. 132
Şekil C.40 : ZK06 Model ambarı. 132
Şekil C.41 : ZK08 Takım bileme yeri. 133
Şekil C.42 : ZK08 Takım bileme yeri K12 kapısı. 133
Şekil C.43 : ZK08 Takım bileme yeri 134
Şekil C.44 : ZK08 Takım bileme yeri 134
Şekil C.45 : ZK08 Takım bileme yeri. 135
Şekil C.46 : ZK07 Oda. 135
Şekil C.47 : ZK08 Takım bileme yeri. 136
Şekil C.48 : ZK09 Takımhane. 136
Şekil C.49 : ZK09 Takımhane. 137

Şekil C.50 : ZK10 Dökümhane. 137
Şekil C.52 : ZK10 Dökümhane. 138
Şekil C.53 : ZK10 Dökümhane. 138
Şekil C.54 : ZK10 Dökümhane. 139
Şekil C.55 : ZK10 Dökümhane. 139
Şekil C.56 : ZK10 Dökümhane. 140
Şekil C.57 : ZK10 Dökümhane. 140
Şekil C.58 : ZK10 Dökümhane. 141
Şekil C.59 : ZK10 Dökümhane. 141
Şekil C.60 : ZK11 Maça izhar yeri. 142
Şekil C.61 : ZK12A Fırın. 143
Şekil C.62 : ZK12A Fırın. 143
Şekil C.63 : ZK12B Ocak. 144
Şekil C.64 : ZK12B Ocak. 144
Şekil C.65 : ZK13 Oda. 145
Şekil C.66 : ZK13 Oda. 146
Şekil C.67 : ZK13 Oda. 146
Şekil C.68 : ZK14 Kupa ocağı. 147
Şekil C.69 : ZK14 Kupa ocağı. 147
Şekil C.70 : ZK14 Kupa ocağı. 148
Şekil C.71 : ZK15 Kum izhar yeri. 149
Şekil C.72 : ZK15 Kum izhar yeri. 149
Şekil C.73 : ZK16 Demirhane. 150
Şekil C.74 : ZK16 Demirhane. 150
Şekil C.75 : ZK16 Demirhane.. 151
Şekil C.76 : ZK16 Demirhane. 151
Şekil C.77 : ZK16 Demirhane. 152
Şekil C.78 : ZK17 Koridor. 153
Şekil C.79 : ZK17 Koridor. 153
Şekil C.80 : ZK18 Oda. 154
Şekil C.81 : ZK19 Giriş. 154
Şekil C.82 : ZK19 Giriş. 155
Şekil C.83 : ZK20 İşçi soyunma yeri. 155
Şekil C.84 : ZK20 İşçi soyunma yeri. 156
Şekil C.85 : ZK20 İşçi soyunma yeri. 156
Şekil C.86 : ZK21A Banyo. 157
Şekil C.87 : ZK21B Banyo. 157
Şekil C.88 : ZK22A WC. 158
Şekil C.89 : ZK22B WC. 158
Şekil C.90 : ZK23 Mescit. 159
Şekil C.91 : ZK23 Mescit. 159
Şekil C.92 : ZK24 Mamül kontrol odası. 160
Şekil C.93 : ZK24 Mamül kontrol odası. 160
Şekil C.94 : ZK24 Mamül kontrol odası. 161
Şekil C.95 : ZK24 Mamül kontrol odası. 161
Şekil C.96 : ZK25 Resimhane 162
Şekil C.97 : ZK25 Resimhane. 162
Şekil C.98 : ZK26 Y. İşletmeler Yüksek Bürosu. 163
Şekil C.99 : ZK26 Y. İşletmeler Yüksek Bürosu. 163
Şekil C.100 : ZK27 Koridor. 164

Şekil C.101 : ZK27 Koridor. 164
Şekil C.102 : ZK27 Koridor. 165
Şekil C.103 : ZK27 Koridor. 165
Şekil C.104 : ZK28B WC. 166
Şekil C.105 : ZK28A WC. 166
Şekil C.106 : ZK28 kapısı. 167
Şekil C.107 : ZK29 Enerji şefi odası. 167
Şekil C.108 : ZK29 Enerji şefi odası. 168
Şekil C.109 : ZK29 Enerji şefi odası. 168
Şekil C.110 : ZK30 Atölye şefi odası. 169
Şekil C.111 : ZK30 Atölye şefi odası. 169
Şekil C.112 : ZK31 Makina enerji şefi odası. 170
Şekil C.113 : ZK31 Makina enerji şefi odası. 170
Şekil C.114 : 101 Oda. 171
Şekil C.115 : 101 Oda. 171
Şekil C.116 : 101 Oda. 172
Şekil C.117 : 101 Oda. 172
Şekil C.118 : 102 Oda. 173
Şekil C.119 : 102 Oda. 173
Şekil C.120 : 102 Oda. 174
Şekil C.121 : 102 Oda merdiveni. 174
Şekil C.122 : 103 Oda. 175
Şekil C.123 : 103 Oda. 175
Şekil C.124 : 201 Koridor. 176
Şekil C.125 : 201 Koridor. 176
Şekil C.126 : 202 Oda. 177
Şekil C.127 : 202 Oda. 177
Şekil C.128 : 203 Oda. 178
Şekil C.129 : 203 Oda. 178
Şekil C.130 : 203 Oda. 179
Şekil C.131 : 203 Oda. 179
Şekil C.132 : 204 Oda. 180
Şekil C.133 : 204 Oda. 180
Şekil C.134 : 203 Oda. 181
Şekil C.135 : 204 Oda. 181
Şekil C.136 : 301 Asansör dairesi. 182
Şekil C.137 : 301 Asansör dairesi. 182
Şekil C.138 : Güney cephesi. 183
Şekil C.139 : Güney cephesi. 183
Şekil C.140 : Güney cephesi. 184
Şekil C.141 : Güney cephesi. 184
Şekil C.142 : Güney cephesi fener. 185
Şekil C.143 : Güney cephesi dökümhane görünüşü. 185
Şekil C.144 : Doğu cephesi. 186
Şekil C.145 : Doğu cephesi. 186
Şekil C.146 : Doğu cephesi. 187
Şekil C.147 : Doğu cephesi. 187
Şekil C.148 : Doğu cephesi. 188
Şekil C.149 : Doğu cephesi. 188
Şekil C.150 : Doğu cephesi. 189

Şekil C.151 : Doğu cephesi. 190
Şekil C.152 : Doğu cephesi. 190
Şekil C.153 : Batı cephesi. 191
Şekil C.154 : Batı cephesi. 191
Şekil C.155 : Batı cephesi. 192
Şekil C.156 : Batı cephesi. 192
Şekil C.157 : Batı cephesi. 193
Şekil C.158 : Batı cephesi. 193
Şekil C.159 : Batı cephesi. 194
Şekil C.160 : Batı cephesi. 194
Şekil C.161 : Batı cephesi. 195
Şekil C.162 : Kuzey cephesi. 196
Şekil C.163 : Kuzey cephesi. 196
Şekil C.164 : Kuzey cephesi. 197
Şekil C.165 : Kuzey cephesi. 197
Şekil C.166 : Kuzey cephesi. 198
Şekil C.167 : Çatı örtüsü. 199
Şekil C.168 : Çatı örtüsü. 199
Şekil C.169 : Çatı örtüsü. 200
Şekil C.170 : Çatı örtüsü. 200
Şekil D.1 : Yerleşkenin SSCB'de hazırlanan çizimleri, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi). 201
Şekil D.2 : Moskovada hazırlanan Elektrik Santrali perspektifi, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi). 201
Şekil D.3 : Moskovada hazırlanan giriş kapısı çizimleri, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi). 202
Şekil D.4 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası kuruluş yılları (Edilge, C.,1935). 203
Şekil D.5 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası kuruluş yılları (Edilge, C., 1935). 203
Şekil D.6 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası inşaat fotoğrafı, 1935 (Tekinsoy, 2011, s.44). 203
Şekil D.7 : Fabrika dokuma makinaları, 1935 (LA Turquie Kemaliste, sayı; 9). 204
Şekil D.8 : Fabrika dokuma makinaları, 1935 (LA Turquie Kemaliste, sayı; 9). 204
Şekil D.9 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1939 yılı doğu cephesi çizimi (Sümerbank Kayseri Arşivi). 205
Şekil D.10 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1939 yılı güney cephesi çizimi (Sümerbank Kayseri Arşivi). 206
Şekil D.11 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1985 yılı dispozisyon planı (Sümerbank Kayseri Arşivi). 207
Şekil D.12 : Doğu cephesi fotoğrafı (Edilge, C., 1935). 208
Şekil D.13 : Yerleşke fotoğrafı (Edilge, C., 1935). 208
Şekil D.14 : Kartpostal (Url-10). 209
Şekil D.15 : Kartpostal (Url-10). 209
Şekil D.16 : Kartpostal, 1937 (Url-10) 210
Şekil D.17 : Kartpostal,1937 (Url-10). 210

KAYSERİ SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Kayseri asırlarca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmış, tarihi 6000 yıl öncesine dayanan bir Orta Anadolu şehridir. Bu medeniyetlerin şehirde bıraktığı mimari mirasın izleri değişen yaşam koşulları ile koruma bilinci ve çalışmalarının yetersizliği sonucu yavaş yavaş yok olmaktadır.

Erken Cumhuriyet döneminin devletçi politikaları doğrultusunda Kayseri'de gerçekleştirilen yatırımların en önemlilerinden biri olan Sümerbank Bez Fabrikası, yalnızca Anadolu'nun sanayileşmesinde değil aynı zamanda kentin ve toplumun modernleşmesi ve laikleşmesinde etkili olmuştur. Fabrika kompleksi bu amaçla kurulan Prof. Ivan Nikolaev yönetimindeki Turkstroj Şirketi tarafından 1933-1934 yıllarında tasarlanmış ve 1934-1935 yıllarında inşa edilmiştir. Yapıldığı dönemde kentin kuzey gelişme bölgesinde bulunan fabrika yerleşkesi, zamanla çevresinde konut yerleşimlerinin gelişmesine sebep olmuştur. Ortaya çıkan bu yeni mahalleler, eski kent merkezinden farklı olarak, modernist bir yaklaşımla planlanmıştır. Gelenekselden farklı bir yaşam biçimi sunan bu konutlar ve fabrikanın sunduğu kültür, dinlence ve eğlence olanakları, kentin toplumsal hayatına katkıda bulunmuştur. 1999 yılında fabrikanın kapatılmasını izleyen dönemde özelleştirilmemiş aksine Cumhuriyet Döneminin simge değeri taşıyan sanayi komplekslerinden biri olarak korunmasına karar verilmiştir. 2001 yılında Erciyes Üniversitesi'ne tahsis edilmesi, zarar görmesini kısmen engellenmiştir. Yerleşke, DOCOMOMO Türkiye'nin girişimiyle 2003 yılında Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından kentsel tarihi sit alanı olarak tescillenmiş, 2008 yılında yerleşkede bulunan Fabrika İşletme Binası, Elektrik ve Buhar Santrali, Müdüriyet, Memur Lokali ve Yemekhanesi, Büyük Ambar, Bakım ve Onarım Atölyesi, İç Vazife Evleri ve Dış Vazife Evleri gibi önemli binaların tamamı birinci derece anıt yapı statüsü kazanmışlardır. Yerleşkenin 2012 yılında yeni kurulan Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edilmesiyle, alanda belgeleme, planlama, koruma ve onarım çalışmaları başlamıştır.

Tezin konusunu oluşturan Bakım ve Onarım Atölyesi, Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesinde, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1872-1892 parsellerinde kayıtlı Sümerbank Bez Fabrikası kompleksi içerisindedir. Yapının doğusunda Fabrika İşletme Binası, batısında demir yolu, ambarlar ve Elektrik ve Buhar Santrali, güneyinde Büyük Ambar Binası ve kuzeyinde görece boş bir yeşil alan bulunmaktadır. Bakım ve Onarım Atölyesinin temel işlevi fabrikada bozulan makinaların yedek parçalarını üreterek tamir etmektir. Bir dökümhane ve demir atölyesi, kaynak atölyesi, metal ve ahşap torna-tesviye atölyeleri ile bunlara ait yönetim büroları, giyinme odaları ve ıslak hacimlerden oluşmuştur. Yapı özgün işlevini yitirdikten sonra kullanılmadığı için herhangi bir müdahaleye kalmamış ancak bakımsızlık ve yağmalama/vandalizm sonucu çeşitli bozulmalara uğramıştır.

Büyük bölümü tek katlı olan yapı, 68x40m boyutlarında düz bir alan üzerine inşa edilmiştir. Güney ve kuzey uçlarında birer bahçe yer almaktadır. Betonarme iskelet taşıyıcı sistemli olup, üst örtüsü eğimli betonarme plaktır. Atölyelerin yer aldığı güney bölümünün orta aksı tepe pencereli bir düzenle yükseltilmiştir. Kuzeyde bulunan iki kat yüksekliğindeki dökümhane ile buna bağlanan servis ve ofis hacimleri ise iki ve üç katlı olarak düzenlenmiştir. Duvarlar tuğla olup, dış cephede tuğla üzerine taş kaplama yapılmıştır; iç duvarlar ile dış duvarların bir bölümü sıvalıdır. Yapının pencereleri demir doğramalı ve betonarme söveli olarak düzenlenmiştir. Kapılar demir ve ahşap doğramalıdır. Yapı içerisinde özgün konumunda çok sayıda makina, tezgah, ocak, fırın ve bunlara bağlı baca ve havalandırma sistemleri bulunmaktadır. Yapısal hasar bulunmamakta ancak çatıdan ve zeminden yükselen nem, yok olmuş mimari elemanlar, dökülmüş sıva ve boyalar ve bazı malzemelerde kayıplar izlenmektedir. Ayrıca yapının özgün makina ve teçhizat donanımının bir bölümünün de söküldüğü gözlemlenmiştir.

Tez kapsamında Kayseri kenti ve Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesinin incelenmesinden sonra tez konusu olarak seçilen yapının tarihsel süreci araştırılmış, mevcut durumu ve sorunları analitik rölövelere işlenerek, restitüsyon projesi ve bozulma ve sorunları ile Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü ihtiyaçları göz önüne alınarak restorasyon projesi hazırlanmıştır.

Bu kapsamda, Bakım Onarım Atölyesi'nin Sümer Kampüsü içerisindeki merkezi konumuna uygun karma işlevli bir yapı olarak kullanılması önerilmiştir. Bu işlev, yapının kendisi ve özgün donanımı ile birlikte Sümerbank Bez Fabrikası tarihinin sergilenebileceği Sümerbank Müzesi ve Arşivi ile bunlara ait ziyaretçi merkezi, çok amaçlı salon, atölye ve idari ofisler ile Modern Mimarlık ve Sanayi Mirası Araştırma Merkezi ve Kitaplığı'ndan oluşmuştur. Böylece yapının özgün kimliğini yitirmeden içinde yer aldığı kent ve kampüsle bütünleşen yeni bir kullanımla varlığını sürdürmesi sağlanmış olacaktır.

KAYSERİ SÜMERBANK CLOTH MANUFACTORY MAINTENANCE AND REPAIR WORKSHOP RESTORATION PROJECT

SUMMARY

The history of Kayseri, a Central Anatolian city that has been home to several civilizations, dates back more than 6000 years. However, the architectural heritage of these civilizations is disappearing as a result of the changing life styles, and the inadequacy of architectural preservation efforts and public awareness.

Kayseri Province is located in the Central Kızılırmak Region, on the north side of Toros Mountains and the southeastern edge of the Central Anatolian Plain, at 7º45'-38º18' north latitude and 34º56'-36º58' east longitude. Its area is 17,170km2 and altitude is 1050m. The neighboring provinces include Yozgat in the north, Sivas in the northeast, Kahramanmaraş in the east, Adana in the south, Niğde in the southwest and Nevşehir in the west. Although the climate is continental steppe, it may differ on the plains and slopes.

One of the first settlement areas in the province was perhaps the Kanesh-Karum in Kültepe dated to the 2nd millennium B.C. Another settlement formed later on the Erciyes plateau close to the current city under the name of Mazaka. The settlement was respectively under Roman, Byzantine, Danishmend, Seljuk, Eretna, Dulkadirid, Karamanid and Ottoman reign before becoming a regional government center under the Turkish Republic. Through most of this period, the city preserved its position as a commercial and provincial center. The largest settlement area before the 20th century city probably dates from the Seljukid reign when the Roman and Byzantine town in the citadel extended outside as indicated by the monuments dated to this period. Although the settlement was enlarged under the Ottoman rule, it was overshadowed by its Seljukid heritage.

Due to its central location, Kayseri was not occupied following World War I. Although the province boasted of a rich mixture of ethnic groups, the non-Muslim population severely declined due to the population exchange of 1926, and the ensuing emigration to western countries; their architectural heritage is rapidly disappearing as well.

On the other hand, the city grew quickly following the foundation of the republic as a regional commercial and industrial center through the statist policies of the young Turkish Republic. Various important industrial investments were made in and around the city with foreign technological help and funding during the 1920s, including the military Airplane and Tank factories on the southern edge of the city, the Power Plant and Carpet Yarn factory in Bünyan. These investments were supported by the construction of the railway joining the city to Ankara and Adana.

This trend continued in the 1930s with the foundation of the Sümerbank Textile Factory with Soviet aid. The complex was designed by Turkstroj, a firm especially formed for this purpose under the direction of Professor Ivan Nikolaev in 1933-1934

and constructed in 1934-1935. The complex was not only a great step towards national industrialization but also aided the modernization and secularization of the city and its population. Constructed at the northern edge and development corridor of the city, the factory led to urban sprawl in this direction, creating new neighborhoods around it. These new settlements are different in architectural language from the rest of the city in their modernism. The new lifestyle – as opposed to the traditional one – offered by these houses as well as the cultural and recreational opportunities provided by the factory contributed to the social life in Kayseri. The complex was closed to production in 1999 but was saved from privatization due to the recognition of its national significance as indsutrial and cultural heritage. Its allocation to Erciyes University in 2001 helped the preservation of its integrity and original characteristics. The complex was listed as a historic urban site in 2003 by the Kayseri Regional Commission on the Conservation of Cultural and Natural Property based on the application of DOCOMOMO Turkey. Some of the buildings in the complex, including the Factory, Power and Steam Plants, Administration Building, Social Building, Great Storehouse, Maintenance and Repair Workshop and the in-service housing were listed as Grade I national monuments in 2008. Architectural documentation, planning and restoration activity at the site began following its allocation to Abdullah Gül University in 2012.

The subject of this thesis, the Maintenance and Repair Workshop within the Sümerbank Textile Factory Complex is located in Kayseri province, Kocasinan district, Sümer neighborhood, on plot 286-302-355-358, block 1591, layouts 1872-1892 of the deed. It is surrounded by the main Factory building on the east, the railway line, storehouses and the Power and Steam Plants on the west, the Great Storehouse on the south and a comparatively empty area on the north. The main function of the workshop was to repair the production machinery in the factory by reproducing its damaged parts. It was comprised of a foundry and metal workshop, a welding workshop, metal and wood lathe and leveling workshop as well as the administrative offices, changing rooms and wet spaces associated with them. As the building was not used after being abandoned, it has not been changed. However, it has deteriorated due to the lack of regular maintenance and vandalism.

The building measures 68x40m and mostly based on a single story arrangement. There are small gardens on its southern and northern ends. Its structure is a reinforced concrete skeletal system and it is covered by an inclined reinforced concrete slab. The central axis of the southern single-storey section of the building housing the workshops is raised higher and faced with strip windows. The foundry on the northern end is raised to two-storey height, and the service and office spaces associated with this section are designed with two and three levels. The walls are brick masonry with stone cladding on the exterior. The interior walls are plastered and there are some plastered areas on the exterior walls as well. The windows are iron frames with reinforced concrete sills and lintels. The doors are iron framed or wood. There are a great number of in-situ machines, workbenches, furnaces and ovens as well as chimneys and ventilation systems connected with them. There are no visible structural deformations but there are problems such as rising damp and faulty roof water drainage, lost architectural elements, damaged plastered and painted surfaces and material loss. Some of the original machinery and equipment has also been removed.

Within the scope of this thesis, following a brief analysis of the city of Kayseri and Sümerbank Textile Factory Complex, the location, history and general features of

Maintenance and Repair Workshop chosen as the focus of this study are described. The survey and architectural documentation of the building also includes sections on the plan and elevation features, spatial set up, construction technique, material analyses, architectural features and relevant deterioration. These analyses were inscribed on the architectural drawings of the building based on a point cloud surveyed by a total station. The point cloud model was detailed with hand sketches and measurements, which were also transferred to the drawings in a CAD environment.

The restitution project, which shows the original condition of the building, is prepared based on traces observed on building, in old photographs, interviews with former workers and users, and information obtained from similar buildings in the complex. As the building was not used out of its original function, there are no serious problems about spatial restitution. It is apparent that an addition was made to the southern end of the building, probably within a decade of its construction. Apart from this, only minor changes in architectural elements were observed.

The restoration and re-use proposal offers solutions to the problems observed on the building and the new function is based on the requirements of the Abdullah Gül University's Sümer Campus. The Maintenance and Repair Workshop, located centrally within the campus is proposed to house a number of interrelated functions. These include a Sümerbank Museum and Archive which will make it possible for the building to exhibit itself and its original machinery and equipment as well as the history of the Sümerbank Textile Factory with the visitors center, multipurpose hall, workshops and administrative offices associated with it, and a Research Center for Modern Architectural and Industrial Heritage and Library. Thus the building will be sustained and preserved without losing its identity and original architectural characteristics, and will be integrated with the urban community and the campus it now belongs to.

1. GİRİŞ

1.1 Tezin Amacı

Tarih boyunca sosyo-ekonomik açıdan güçlü bir kent olan Kayseri, Eski Çağdan başlayarak içinde bulunduğu bölgenin idari ve ekonomik merkezi olmuştur. M.Ö. 2. binyılda bugünkü kent merkezinin 21km kuzeydoğusunda bulunan Kültepe Höyüğünde kurulan Karum Kaniş şehir devleti ve Asur ticaret kolonisi ile M.Ö. 9. yüzyılda bugünkü kent merkezinin güneyinde Erciyes Dağı eteğinde kurulan Mazaka adlı Asur ticaret kolonisini izleyerek kent sırasıyla Roma, Bizans, Danişmend, Selçuklu, Eretna, Dulkadiroğulları, Karamanoğulları ve Osmanlı devletlerine ev sahipliği yapmıştır. Cumhuriyetin ilanıyla öne çıkan devletçilik politikaları ve sanayide modernleşme hareketleriyle birlikte ülkenin ilk askeri ağır sanayi yatırımlarından iki olan Tayyare Fabrikası ile Tank Demir ve Montaj Fabrikası 1926 yılında Kayseri'de kurulmuştur. Bunların ardından Bünyan Halı İpliği Fabrikası aynı yıl, Bünyan Hidroelektrik Santralı ise 1929 yılında açılmıştır. 1927 yılında tamamlanan Ankara-Kayseri demiryolunu izleyerek 1930'da Kayseri-Sivas ve 1933'te Kayseri-Ulukışla demiryolu ve yine aynı yıllarda Kayseri-Sivas-Samsun karayolu tamamlanmıştır. (İmamoğlu, 2008, s. 27; Url-10) Böylece kent, Anadolu'nun önemli sanayi merkezlerinden biri haline gelmiştir.

1932 yılında hazırlanmaya başlanan ve 1934 yılında onaylanarak yürürlüğe giren Birinci Sanayi Planı'yla Kayseri'ye devlet desteği devam eder. Türkiye'ye gelerek pamuklu dokuma sanayinin geliştirilmesi konusunda incelemeler yapan Sovyet uzmanların görüşleri doğrultusunda kurulmasına karar verilen Kayseri ve Nazilli dokuma fabrikaları için önce 1933 yılında Sümerbank kurulur (İlkin, 2004, s. 201-220; Yücel, 2014, s. 24). Türkiye'deki Sovyet yatırımı için Moskova'da kurulan Turkstroj bünyesinde tasarım ekibini yöneten mimar Ivan Nikolaev, 1933-1934 yıllarında Kayseri Sümerbank Bez Fabrikasını tasarlar (İlkin, 2004, s. 218). 20 Mayıs 1934 tarihinde temeli atılan fabrika kompleksi, Abdurrahman Naci Bey isminde Türk

bir müteahhit tarafından inşa edilir ve 16 Eylül 1935'te hizmete açılır. (Asiliskender, 2002, s. 66; Baturayoğlu Yöney, 2012, s. 49)

Dünya Ekonomik Buhranı'na rağmen gerçekleştirilen sanayi yatırımlarıyla anılan dönemde Türkiye'nin tüketiciye yönelik hazır ürünler ithalatı azalırken, sanayi kuruluşuna yönelik ithalatı artar. (İlkin, 2004, s. 210; Barlas, 1998, s. 82) Kayseri kenti özelinde ise dokuma çağdaş sanayi kolu haline gelmiştir (Kayseri, 2011, s. 175). Ancak uzun yıllar ülkenin dokuma ihtiyacını karşılayan fabrikada üretilen Amerikan bezine olan talep II. Dünya Savaşı sonrasında gelişen yeni üretim teknolojilerinin etkisiyle azalmış, Sümerbank'ın yapısı da değişerek konfeksiyon gibi yan kollara yönelmiş ve fabrikanın üretim biçimi de değişmiştir. 1996 yılında başlayan özelleştirme kapsamında, 1999'da Sümerbank ve Kayseri Bez Fabrikası kapatılır. Ancak Cumhuriyet ve sanayileşme tarihindeki önemi nedeniyle kompleks özelleştirme kapsamı dışında bırakılır. 2001 yılında Erciyes Üniversitesi'ne tahsis edilen alan ve yapıların büyük bölümü kullanılmadığından zamanla harap olmuştur. 2012 yılında yerleşke eğitim amacıyla kullanılmak üzere yeni kurulan Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir. Günümüzde AGÜ Sümer Kampüsü olarak adlandırılan alanda belgeleme, planlama, koruma ve onarım çalışmaları, AGÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri tarafından hazırlanan, master plan kapsamında devam etmektedir.

Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesinde, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1872-1892 parsellerinde kayıtlı Sümerbank Bez Fabrikası kompleksi içinde yer alan Bakım ve Onarım Atölyesi, fabrikanın kapatılmasıyla birlikte terk edilmiş ve bir daha hiç kullanılmamış bir yapıdır. Kayseri KVK Bölge Kurulu tarafından 2003 yılında tüm fabrika kompleksi ile birlikte kentsel tarihi sit alanı olarak ve 2008 yılında birinci derece tek yapı olarak tescillenmiştir. Döneminin Sovyet mimari tasarım anlayışını yansıtan yapı, Anadolu'daki ilk modernist yapılardandır. Ayrıca içerisindeki iş makinaları da döneminin sanayi ve üretim yöntemleriyle ilgili önemli veriler sunmaktadır. Yapı işlevi dışında kullanılmadığı için herhangi müdahale ya da değişikliğe uğramamıştır ve parçası olduğu kompleksin en özgün yapılarından biridir.

Bu tez araştırması ve çalışması, yapının mevcut durumunu tespit etmek ve belgelemek, günümüzde geçerli koruma ölçüt ve ilkeleri ışığında getirilecek onarım ve yeni kullanım önerileriyle yapının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla

gerçekleştirilmiştir. Böylece türünün sınırlı sayıdaki örneklerinden olan bu yapının gelecek nesillere aktarılması hedeflenmektedir.

1.2 Çalışmanın Kapsam ve Yöntemi

Tez kapsamında ilk olarak çalışmanın konusunu oluşturan yapının içinde bulunduğu Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası yerleşkesi ve Kayseri ilinin tarihi araştırılmış ve yapının çevresiyle olan ilişkisi anlaşılmaya çalışılmıştır.

Çalışma, yapının mevcut halini gösteren rölövesi ile malzeme, bozulma ve dönem analizleri, özgün halini kuramsal olarak yeniden oluşturan restitüsyon projesi ve yeniden kullanım ve belirlenen sorunlara çözüm amaçlı müdahale önerilerini içeren restorasyon projesi ile tamamlanmıştır.

Yapının rölövesi total station kullanılarak alınmış ve üç boyutlu bir nokta bulutu oluşturulmuştur. Yapının plan, kesit ve cephe çizimleri için toplam 44 poligon kurulmuş ve 9005 nokta okunmuştur. Üst katlardaki poligonlar içerde merdiven kovalarından ve dışarda pencereler yardımıyla üst katlara taşınmıştır. Nokta numaraları ayrıntılı krokiler üzerine aktarılmış ve bunlardan yararlanılarak çizimler CAD ortamında hazırlanmıştır. Detaylı plan ölçüleri geleneksel yöntemler kullanılarak alınmış ve üçgenleme metoduyla çizildikten sonra total station kullanılarak alınan ölçülerle birleştirilmiştir. Yapının vaziyet planı ve yön tayini ise belediyeden alınan halihazır haritalar kullanılarak hazırlanmıştır.

Proje 1/500 ve 1/100 ölçekte vaziyet planları, 1/50 ölçekte plan, kesit ve görünüşler ile 1/10 ve 1/5 ölçekte kapı, pencere ve diğer mimari eleman detaylarından oluşmuştur. Yapının içinde yer alan makina, tezgah ve diğer teçhizata ilişkin olarak bir envanter hazırlanmıştır. Analitik rölöve kapsamında yapılan malzeme, hasar tespit ve dönem analizleri ise çeşitli renk ve taramalarla çizimlerin üzerine aktarılmıştır. Yapılan belgeleme ve analizler ayrıntılı yapı tanımında yazılı olarak anlatılmıştır.

Restitüsyon projesi, arşivlerden ve yazılı kaynaklardan elde edilen eski fotoğraf, cephe, plan çizimleri ve yapının üzerindeki izler incelenerek elde edilen veriler ışığında hazırlanmıştır. Ayrıca aynı yerleşke içinde bulunan ve eş zamanlı olarak tasarlanmış, inşa edilmiş ve şu an restorasyon çalışmaları sürmekte olan yapılardan

elde edilen bilgiler de restitüsyon projesini desteklenmiştir. Projenin bu safhası da yazılı bir raporla desteklemiştir.

Atölyenin özgün mimari niteliklerinin korunarak, sürekliliğinin sağlanması amacıyla, kampüs içindeki konumu ve çevresindeki diğer tarihi yapılar için önerilen kullanımlar da dikkate alınarak yeni bir işlev önerisi geliştirilmiştir. Restorasyon ve yeniden kullanım projesinde yapıda belirlenen sorunlara çözüm oluşturacak müdahale ve onarımlara ek olarak, önerilen yeni işlev için gerekli düzenlemeler de gösterilmiş ve yine yazılı bir raporla desteklenmiştir.

2. KAYSERİ İLİ VE SÜMERBANK BEZ FABRİKASI

2.1 Kayseri

2.1.1 Coğrafi konumu

Kayseri İli, İç Anadolu Bölgesinin güneydoğu bölümünde, Orta Anadolu Platosunun Toros Dağlarıyla birleştiği Orta Kızılırmak Bölgesinde yer alır (Url-1; Şekil A.2). Konumu 7° 45’ - 38° 18’ kuzey enlemleri ile 34° 56’ - 36° 58’ doğu boylamları arasındadır (Url-1). Yüzölçümü 17.170km² ve rakımı 1.050m’dir (TÜİK, 2013).

Komşuları kuzeyde Çayıralan ve Boğazlıyan (Yozgat); kuzeydoğuda Gemerek, Şarkışla, Kangal ve Gürün (Sivas); doğuda Afşin ve Göksun (Kahramanmaraş); güneyde Tufanbeyli, Feke ve Aladağ (Adana); güneybatıda Merkez ve Çamardı (Niğde); batıda ise Derinkuyu, Ürgüp ve Avanos (Nevşehir) ilçeleridir (Şekil A.1). İli, güneyden ve doğudan Orta Toroslar’ın uzantıları; kuzeyden ve batıdan ise geniş bir lav platosu sınırlar (Url-3).

Akkışla, Bünyan, Develi, Hacılar, İncesu, Kocasinan, Melikgazi, Pınarbaşı, Sarıoğlan, Sarız, Tomarza, Yahyalı, Talas, Özvatan, Felahiye ve Yeşilhisar olmak üzere 16 ilçesi vardır (Url-6; Şekil A.1).

2.1.2 Topoğrafya ve iklim özellikleri

Şehrin iklimi bulunduğu konumdan dolayı karasal-bozkır iklimidir. Burada yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve kar yağışlı geçer. Bozkırdan farklı olarak ilde dağlık ve bu dağların arasında kalan ovalık bölgeler olduğu için iklim özellikleri bu bölgelerde yükseltiye bağlı olarak değişebilir (TÜİK, 2013, s. XI). Örneğin yüksek yerlerde yayla iklimi görülürken, ovalık kesimlerde daha ılıman bir iklim görülmektedir (Url-1, Url-3). Bozkırın yanında yüksek yerlerde yer yer ormana rastlanabilir ancak topraklar genellikle bozuk orman ve çalılıklarla kaplıdır (Url-3). Yaz mevsimi kısa sürelidir ve yağışların çoğu kış, sonbahar ve ilkbahar mevsimlerinde düşer.

Kayseri İli topraklarının %36,1'i dağlık, %14,8'i ovalık ve %49,1'i gibi büyük bir bölümü ise platodur (Kayseri İl Yıllığı, 1968, s. 3). Şehrin en yüksek dağı 3.916m

yüksekliğe sahip sönmüş bir volkanik dağ olan Erciyes'tir (Tuncel, 1961, s. 1922). Neozoik Dönemde lav püskürtmeye başlayan dağın son 11.000 yıldır faaliyette olmadığı düşünülmektedir (Erkiletlioğlu, 2006, s. 45-46). Dağın eteklerinde ve göğsünde volkanik püskürmeler sonucu oluşan birçok tali volkan bulunmaktadır (Url-1). Bunun dışında ilde irili ufaklı 13 dağ daha vardır. En önemli ovalardan biri 1.050m yükseklikte bulunan Kayseri Ovası'dır (Birol ve Yerlikhan, 2007, s. 13). Erciyes Dağı'nı kuzey ve kuzeybatıdan kuşatır (Türk Ansiklopedisi, "Kayseri Ovası", 1974, s. 436). Develi Ovası ise 1.075m yükseklikte olup, Erciyes Dağı'nın güneyindedir (Cumhuriyet Ansiklopedisi, "Kayseri", 1970, s. 1975). İlin kuzeyinde ise Palas ve Sarıoğlan Ovaları yer alır.

Kayseri İli, Kızılırmak ve Seyhan Havzaları içerisinde bulunmaktadır ve en önemli ırmakları Zamantı, Kızılırmak, Sarız ve Sarımsaklı'dır. İl içerisindeki yatağı 200km olan Zamantı Irmağı ilin en uzun ırmağıdır (Türk Ansiklopedisi, "Kayseri", 1974, s. 429). İl içerisindeki yatağı 120km uzunluğundaki Kızılırmak ise, ile kuzeybatıdan girerek Bozca Köyü yakınlarından çıkar (Büyük Kültür Ansiklopedisi, "Kayseri", 1984, s. 2596). Tuzla Gölü, Yay Gölü, ve Sarıgöl şehrin doğal gölleri iken Sarımsaklı, Akköy, Ağcaşar, Kovalı, Yamula baraj gölleri ise yapay göllerdir.

2.1.3 Tarihsel gelişim

Kayseri çevresindeki yerleşimlere ait ilk bilgiler şehrin 21km kuzeybatısında bulunan Kültepe Höyüğü'nden elde edilmiştir (Özgüç, 2005, s. 6). M.Ö. 2. binyılda burada Karum Kaniş şehir devleti ve bir Asur ticaret kolonisini kurulmuştur. M.Ö. 9. yüzyılda bugünkü kentin güneyinde Erciyes Dağı eteğinde Mazaka adlı diğer bir Asur ticaret kolonisi kurulmuş ve daha sonra Kapadokya Eyaleti'nin merkezi haline gelmiştir (Tekinsoy, 2011, s.19). Şehir Kapadokya Krallığı döneminde bugünkü merkezine doğru genişlemeye başlamıştır (Karatepe, 1998; Şekil A.3).

Romalılar kentin adını impatorun şehri anlamına gelen "Kaisaria/Caesarea" olarak değiştirmiştir. Şehrin gelişmesiyle birlikte koruması da önem kazanmış ve İmparator III. Gordianus (238-244) zamanında şehir surlarla çevrilmiştir (Eravşar, 1999, s. 350-353). Türklerin Anadolu'ya akınlarının başlamasıyla birlikte 1071 Malazgirt Savaşı'ndan bir kaç sene sonra Kayseri Danişmentlilerin egemenliğine girmiş (Çayırdağ, 2001, s. 384), bugün varlığının sürdürmekte olan Cami-i Kebir ve Gülük Camisi inşa edilmiştir. Kayseri 1169 yılında Anadolu Selçuklu Devleti sınırlarına

katılmıştır (Turan, 1996, s. 203). Selçuklular Döneminde Yoğunburç'un inşasını izleyerek, I. Alaeddin Keykubat Döneminde şehrin kuzeyini de içine alan dış surlar inşa edilmiştir (Tekinsoy, 2011, s. 25). Bu dönemde ticaret yapılarının yanı sıra 14 medrese, 7 adet cami ve Anadolu'daki ilk hastane yapılarından olan Gevher Nesibe Hatun Şifahanesi inşa edilmiştir (İnan, 1906, s. 217).

Fatih Sultan Mehmet 1463 yılında şehri Karamanoğullarından almış ve Osmanlı İmparatorluğu'na bağlamıştır (Çayırdağ, 2001, s. 385). 1500 tarihli tapu tahrir defterlerine göre bu dönemde şehrin nüfusu 10.000 civarındadır. Yavuz Sultan Selim döneminde şehrin daha güvenli hale gelmesiyle, nüfusu da artmıştır (Tekinsoy, 2011, s. 27). Bu dönemde Mimar Sinan'ın eseri olan Kurşunlu Cami gibi anıtsal eserler inşa edilmiş, şehir merkezde bulunan Cami-i Kebir, çarşı ve resmi yapılar, çevresinde ise dar ve dolambaçlı sokakların olduğu konut dokusuyla tam bir Osmanlı yerleşimi haline gelmiştir. Şehirdeki Bedesten, Kapalıçarşı, Gök Hanı ve Vezir Hanı gibi ticaret yapıları da aynı döneme aittir (Eravşar, 2000). 1830 yılında yapılan ilk nüfus sayımına göre kentte 21.005 Müslüman ve 15.901 Reaya bulunmaktadır (Güler, 2000, s. 204). 1914 yılındaki nüfus belgelerine göre, 184.294 Müslüman, 48.659 Ermeni ve 26.590 Rum toplam 255.000 nüfusa sahip olan şehir, Birinci Dünya Savaşı sonrası nüfus hareketleri sonucu 2.025 kişilik küçük bir azınlık olan Ermeniler dışında, tamamı Müslüman olan 198.107 kişilik bir kente dönüşmüştür (Karpat, 2003, s. 224, Karatepe, 1998, s. 11) (Şekil A.4). Kayseri, Tanzimat Dönemi'nde Ankara vilayetine bağlanmış, cumhuriyetin ilanından sonra 1924 Anayasası ile bağımsız bir il olmuştur (Darkot, 1955, s. 488).

Erken Cumhuriyet döneminde kentte imar planlama ve kamusal alan düzenleme çalışmaları da başlamıştır (Kayseri, 2011, s. 73) (Şekil A.5, Şekil A.6). Ülkedeki çağdaşlaşma hareketlerinin etkileri Kayseri'de ilk olarak sanayileşme hamleleriyle kendisini göstermiştir. 15 Ağustos 1925 tarihinde Türk hükümeti ile Alman Junkers şirketi arasında varılan anlaşmayı izleyerek 6 Ekim 1926 tarihinde kentin güneyinde Tayyare Otomobil ve Motor Türk Anonim Şirketi (TOMTAŞ) açılmıştır (Seçer Kariptaş, 2012, s. 79; Şekil A.13, A.14). Çelik konstrüksiyon 10 adet hangar, su kuyuları, depolar, antrepolar, memur ve işçi lojmanları ile üç adet elektrik santralinden oluşan tesisin kuruluşu için Almanya'dan mühendis ve işçiler getirilmiş, hangarların strüktürel elemanları da Almanya'da imal edilmiştir. Ancak 1928 yılında Junkers ekonomik sebeplerden dolayı fabrikayı kapatmıştır (İmamoğlu, 2008, s. 25-

35). Daha sonra uçak bakımı ve onarımı amacıyla faaliyetine devam eden fabrika, bugün 2. Hava İkmal Bakım Merkezi Komutanlığı bünyesinde bulunmaktadır (Baturayoğlu Yöney, 2012, s.49). Cumhuriyetle birlikte başlayan kalkınma ve modernleşme hareketinin Kayseri'deki ikinci ağır sanayi yapısı ise yine 1926 yılında kurulan Tank Demir ve Montaj Fabrikasıdır (Asiliskender, 2008a, s. 81). Bun iki askeri yatırımla birlikte aynı yıl Bünyan Halı İpliği Fabrikası kurulmuş ve aynı yıl 1929 yılında açılan Bünyan Hidroelektrik Santralı ile elektrik sağlamıştır. (İmamoğlu, 2008) Ankara-Kayseri demiryolu 1925-1927 yılları arasında inşa edilmiş ve 29 Mayıs 1927 tarihinde hizmete açılmıştır. Bunu izleyerek 1930'da Kayseri-Sivas ve 1933'te Kayseri-Ulukışla demiryolları tamamlanmıştır. (Tekeli ve İlkin, 2004, s. 287-289; Url-10) Aynı yıllarda yapılan Kayseri-Sivas-Samsun karayolu ile birlikte altyapısal gereksinimleri tamamlanan kent, Anadolu'nun önemli sanayi merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Devlet destek ve yatırımları hazırlıkları 1932'de başlayan ve 1934 yılında yürürlüğe giren Birinci Sanayi Planı'yla devam eder. 1932'de Türkiye'de pamuklu dokuma sanayiinin geliştirilmesi konusunda incelemeler yapan Sovyet uzmanları, yatırım için Kayseri ve Nazilli'yi uygun bulur. Türk sanayisini düzenlemek ve geliştirmek için 1933'te Sümerbank'ın kurulmasını izleyerek inşa edilen Sümerbank Bez Fabrikası 1935 yılında açılır (Asiliskender, 2002, s. 66; Yücel, 2014, s. 24) (Şekil A.15). Bu tesisin etkisiyle kentte dokuma sanayi gelişmiş ve günümüzde kentteki üretimin %40'ını oluşturur hale gelmiştir. (Kayseri, 2011, s. 175).

Ülkenin değişen gereksinimleri nedeniyle zaman içinde Sümerbank'ın yapısı da dönüşerek konfeksiyon gibi yan kollara yönelmiş ve fabrikanın üretim biçimi de değişmiştir. 1987 yılında başlayan devlet sanayi yapılarını özelleştirme programı uyarınca Sümerbank ve Kayseri Bez Fabrikası 1999 yılında kapanır. Cumhuriyet ve sanayileşme tarihindeki önemi nedeniyle özelleştirme kapsamı dışında bırakılan kompleks, 2001 yılında Erciyes Üniversitesi'ne tahsis edilmiş ancak kısmen kullanılan yapılar ve alan bakımsız kalmıştır. Kompleks 2003 yılında kültür varlığı statüsü kazanmış, 2008 yılında sit içindeki yapılar anıt olarak ayrıca tescillenmiştir. Bugün kentle bütünleşmiş olan yerleşke 2012 yılında eğitim amacıyla kullanılmak üzere yeni kurulan Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir. AGÜ Sümer Kampüsü olarak adlandırılan alanda belgeleme, planlama, koruma ve onarım

çalışmaları, üniversite tarafından hazırlanan master plan kapsamında devam etmektedir.

2.2 Sümerbank Bez Fabrikası

2.2.1 Konumu

Sümerbank Bez Fabrikası, Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesinde, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1872-1892 parselleri üzerinde yer almaktadır (Şekil A.7, Şekil A.8). Fabrikanın yapıldığı yıllarda demiryolunun ve mevcut yerleşimin kuzeyinde kalan ve kentin bu yöndeki gelişim koridorunda bulunan alan, bugün kentle bütünleşmiştir. Fabrika arazisi seçilirken dikkate alınan kriterleri Cemal (1935, s. 85-86) şöyle sıralar:

- Fabrikaya işlenmek için getirilecek hammadde ve fabrikanın üreteceği maddenin dağıtımının kolaylığını sağlamak için demiryolu bulunan yerler tercih edilmelidir.
- Fabrika, şehirden uzak bir yere konumlandırılırsa, üretilecek malların nakliye ücreti fazla olur. Diğer taraftan memur ve amelenin yol parası vermesi de gerekebilir. Şehirden çok uzak olmayan ama şehrin gelişimini de yönlendirecek uzaklıkta bir arazi tercih edilmelidir. Ancak, fabrikanın muhtemel genişlemesi için lazım olan arazi evvelce satın alınmalıdır.
- Fabrikada kullanılacak makineler için gerekli enerji üretim önlemleri alınmalıdır.
- Yabancı ülkelerin yüksek gümrük vergisi uygulamaları, fabrikanın bir şubesini o memlekette tesis etme lüzumunu ortaya koyabilir.
- Sanayi üretiminin birçok noktasında su çok gereklidir. Su teminine özen gösterilmelidir.
- Fabrikada çalışacak işçilerin güvenliği sağlanmalıdır. Fabrika şehir merkezinden uzaksa, işçiler için gerekli konaklama birimleri yapılmalıdır.
- Fabrika üretiminin veya hammadde ihtiyacının civardaki bir fabrikanın ihtiyacını karşılayabilmesi, yeni fabrikalar kurulmasını sağlar.

Fabrika için yer seçiminde göze alındığı anlaşılan bu kriterle sonucu, yerleşke zaman içinde yakın çevresini de etkileyerek kentin bu yöne doğru gelişmesini sağlamış ve çevresinde Yeni Mahalle, Bebek Evler, Memur Evleri ve İki Yüzlü Evler gibi mahalleler oluşmuştur (Asiliskender, 2002, s. 76).

2.2.2 Tarihsel gelişim

Kurtuluş Savaşı'nda kazanılan başarının ardından ülkenin savaştan çıkmış durağan ekonomisini geliştirmek amacıyla 17 Şubat – 5 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de I. İktisat Kongresi düzenlenmiştir (Kesgin, 2013, s. 290). 19 Nisan 1925'te devletin sanayi ve maden üretimine doğrudan destek verebilmesini sağlamak için Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası kurulmuş ve Osmanlı Döneminde kurulan fabrikalar bu kuruma bağlanmıştır. (Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ans., 1983, s. 1764). Bankanın görevleri arasında yeni kurulan sanayi girişimlerine kredi vermek ve bunları düzenlemek yer alıyordu (Bozoklu, 2003, s. 1-21). Daha sonra banka kapatılarak, sanayi faaliyetlerini yürütmek üzere Devlet Sanayi Ofisi (DSO) ve kredi faaliyetlerini yürütmek üzere Türkiye Sanayi Kredi Bankası (TSKB) kurulmuştur (Boratav, 1982; Url-5). Ancak bu düzenlemelerin yetersiz kalması üzerine, 3 Haziran 1933 tarih ve 2262 sayılı kanunla, 11 Temmuz 1933 tarihinde genç Türkiye Cumhuriyeti'nin sanayileşmesini sağlamak, temel sanayi dallarında kurumlar oluşturmak, Türk Ulusunun gereksinimlerini karşılamak, ülkenin her bölgesinde yöre insanına iş, aş ve görgü götürmek üzere "Sanayide Devlet" sloganıyla Sümerbank kurulmuştur (Url-5). Bu kurum, 17 Haziran 1938 tarih ve 3460 sayılı kanunla Kamu İktisadi Devlet Teşekkülü (KİT) haline getirilmiştir. Sümerbank'ın görevleri (Anabritanica, 1990, s. 183);

- DSO'dan devralacağı fabrikaları işletmek,
- Özel sanayi kuruluşlarındaki devlet hisselerini yönetmek,
- Özel yasalarla verilmiş yetkilere dayanarak kurulacak fabrikalar dışında devlet sermayesiyle kurulacak tüm sanayi kuruluşlarının etüt ve projelerini hazırlamak, bunları kurmak ve yönetmek,
- Sanayi kuruluşlarına kredi sağlamak, genel bankacılık etkinliklerinde bulunmak ve sanayi için gerekli teknik personeli yetiştirmektir.

1932 yılında çalışmalarına başlanan Birinci Sanayi Planı, 8 Ocak 1934 tarihinde onaylanan ve 17 Nisan 1934'te yürürlüğe girer. Bu çalışmalarla eşzamanlı olarak 1932 yazında Türkiye'ye gelerek pamuklu dokuma sanayiinin geliştirilmesi konusunda incelemeler yapan Sovyet uzmanların görüşleri doğrultusunda planın ilk temel yatırımları olarak Kayseri ve Nazilli dokuma fabrikaları seçilir. Kayseri Bez Fabrikası, Sümerbank Umum Müdürlüğü'nün ilk icraatı ve Türkiye-S.S.C.B. işbirliğinin ilk ürünüdür. Bu yatırımı tasarlamak ve yönlendirmek üzere Moskova'da Turkstroj adıyla bir tröst kurulur (Kuruç, 1987, s. 91-94; Barlas, 1998, s. 92-97). Türkiye'de incelemelerde bulunan Sovyet ekibinin üyelerinden ve dönemin önemli dokuma fabrikası mimarlarından Ivan Nikolaev, Komiser Zolotef yönetimindeki Turkstroj bünyesinde tasarım ekibini yönetir ve 1932-1933 yıllarında Kayseri Sümerbank Bez Fabrikasını tasarlar (İlkin, 2004; Barlas, 1998, s. 92). Moskova'da incelemelerde bulunan Türk heyetinin 9 Temmuz 1933'te yurda dönüşüne kadar ayrıntılı projeler hazırlanarak teslim edilmiş, fabrikaya ait makineler ısmarlanmış ve bunların üretimine başlanmıştır. Ancak S.S.C.B. tarafından tesislerin kuruluşu için sağlanacak 20 yıl vadeli ve yaklaşık 8,5 milyon TL (6,75 milyon A.B.D. Doları) tutarındaki krediye ilişkin protokol, ancak Birinci Sanayi Planı'nın onaylanmasından sonra 21 Ocak 1934 tarihinde imzalanmıştır (İlkin, 2004; Nadi, 1931). Bu gecikme nedeniyle 20 Mayıs 1934 tarihinde Başbakan İsmet İnönü'nün de katıldığı bir törenle temeli atılan fabrika kompleksi, Abdurrahman Naci Bey isminde Türk bir müteahhit tarafından inşa edilir ve 16 Eylül 1935'te hizmete açılır. (Asiliskender, 2002, s. 66; Baturayoğlu Yöney, 2012; Kesgin, 2013, s. 382; Asiliskender ve Zabelina, 2015, s. 72).

Cumhuriyetin ilan edildiği dönemden başlayarak alınan ekonomik önlemlere ve 1929 yılında Lozan Antlaşması'nın iktisadi yaptırımlarının sona ermesine rağmen, aynı yıl başlayan Dünya Ekonomik Buhranı Türkiye ekonomisini de olumsuz yönde etkilemiştir. 1932-1933 yıllarında ülke ihracatının büyük bölümünü oluşturan tarım ürünlerinin fiyatı 1/3 oranında düşmüş, ihraç edilen malların değeri ise 1925 ve 1934 yılları arasında %80 oranında azalmıştır. Bu nedenle 1932-1933 yıllarında hazırlanarak 1934 yılında yürürlüğe giren Birinci Sanayi Planının odağını sanayileşme ve bunun için gerekli kamusal yatırımlar oluşturmuştur (Barlas, 1998, s. 81). Bu kararlar doğrultusunda kurulan fabrikalar sayesinde 1929-1939 yılları arasında dokuma gibi tüketiciye yönelik ürünlerin ithalatı %50 oranında azalırken,

sanayi makinaları ithalatı da %50 oranında artar. (Barlas, 1998, s. 82) Yerel anlamda ise, devlet eliyle kurulan Sümerbank Bez Fabrikası sayesinde dokuma ve kumaşçılık Kayseri kentinde çağdaş sanayi kollarından biri haline gelmiş ve günümüzde yerel sanayinin %40'ını oluşturacak düzeye ulaşmıştır (Kayseri, 2011, s. 175).

Kurulduğu yıllarda Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası'nda 2100 işçi ve 155 memur istihdam edilmektedir (Cumhuriyet'in 50. Yılında Sümerbank, 1973 s. 30). Üretimde çalışan ustaların bir bölümü S.S.C.B.'de eğitim görmüştür (Tuna, 2009, s. 267). Fabrikadaki üretimin yanı sıra, eğitim, sosyal ve dinlence-eğlence etkinlikleri ile burada çalışmak üzere başka illerden gelen işçi, memur ve mühendislerin etkisiyle kompleks Kayseri'de çağdaş hayatın merkezi haline gelmiş; fabrikanın lojmanları ve daha sonra fabrika çevresinde gelişen yeni mahalleler, Kayseri merkezindeki geleneksel hayattan farklı çağdaş bir yaşam biçiminin öncüsü olmuştur. (Asiliskender, 2008, s. 152- 154; Seçer Kariptaş, 2012, s. 79)

Gelişen makina endüstrisiyle beraber fabrikada üretilen ucuz Amerikan bezine olan talep azalmış, zaman içinde Sümerbank'ın yapısı da değişerek konfeksiyon gibi yan kollara yönelmiş ve fabrikanın üretim biçimi de değişmiştir. 1980 sonrası ülkenin devletçi politikalarında meydana gelen değişiklik sonucu Sümerbank, özelleştirilme kararı verilen ilk KİT'lerden biri olmuş ve 1987 yılında özelleştirme programına dahil edilmiştir (Ruhi, 1982, s. 150). Yerleşke 30.10.1987 tarihinde Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu İdaresi Başkanlığı ile Başbakanlık Özelleştirme Yüksek Kurulu'na devredilmiştir. Sümer Holding A.Ş. yönetim kurulu kararı uyarınca Kayseri Bez Fabrikası'nın tüzel kişiliği kaldırılarak işletme 01.01.1989 tarihinden itibaren işletme haline dönüştürülmüştür (Kesgin, 2013, s. 473). Kuruluşlar tarafından iki defa ihaleye çıkarılmasına rağmen özelleştirilemeyen fabrika, Başbakanlık Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 12.10.1999 tarih ve 99-73 sayılı kararı ile Erciyes Üniversitesi'ne tahsis edilmek üzere Maliye Bakanlığı'na devredilmiş, bu kararı izleyerek işletme 21.12.1999 günü kapatılmıştır (Şekil B.1). Cumhuriyet ve sanayileşme tarihindeki önemi de göz önüne alınarak özelleştirme kapsamı dışında bırakılan yerleşkenin üniversiteye tahsis işlemleri 2001 yılında tamamlanmıştır. Ancak aradan geçen zaman zarfında büyük bölümü kullanılmayan fabrika kompleksi, hem insan hem de çevresel faktörler sebebiyle bozulmalara uğramış ve bakımsız hale gelmiştir. Erciyes Üniversitesi tarafından kısmen kullanılan Fabrika İşletme Binası ile Büyük Ambar ise, uygun olmayan müdahalelere maruz kalmıştır.

Yerleşkede yer alan yapılar, DOCOMOMO Türkiye'nin başvurusu üzerine, Kayseri KTVK Bölge Kurulu'nun 12.12.2003 tarih ve 3484 sayılı kararı ile kültür varlığı olarak tescil edilmiş ve 30.01.2004 tarih ve 3510 sayılı karar ile müştemilatların da tesciline karar verilmiş ve yerleşke çevresinde bir koruma alanı tanımlanmıştır (Şekil B.2, Şekil B.6). Aynı kurulun 30.05.2008 tarih ve 1123 sayılı kararı ile yerleşke içinde "bütün olarak planlanıp inşa edilen giriş kapısı ve sosyal birimleri, müdüriyet binası, memur lokali ve yemekhanesi, işçi yemekhanesi ve malzeme deposu, bakım ve onarım atölyesi ve elektrik ve buhar santralı binaları" korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenmiştir. (Şekil B.3, Şekil B.5)

Yerleşke 20.04.2012 Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü tarafından üniversite hizmetlerinde kullanılmak amacıyla kullanılmak üzere yeni kurulan Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edilmiştir (Şekil B.4). Üniversitenin ihtiyaçları doğrultusunda öncelikle EAA (Emre Arolat Architects, İstanbul) tarafından tasarlanan eğitim ve idare amaçlı yeni yapının avan projesi Kayseri KVK Bölge Kurulu'nun 18.06.2012 tarih ve 264 sayılı kararıyla, uygulama projesi ise aynı kurulun 13.11.2012 tarih ve 408 sayılı kararıyla onaylanmış ve Mart 2013'te temeli atılan yapı 2014-2015 öğretim yılında hizmete girmiştir. Günümüzde AGÜ Sümer Kampüsü olarak adlandırılan alanda belgeleme, planlama, koruma ve onarım çalışmaları, AGÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Burak Asiliskender, Doç. Dr. Nilüfer Baturayoğlu Yöney ve Araş. Gör. Özlem Kevseroğlu Durmuş tarafından hazırlanan ve Kayseri KVK Bölge Kurulu'nun 23.07.2014 tarih ve 1133 sayılı kararıyla onaylanan master plan kapsamında devam etmektedir. (Şekil A.16, Şekil A.17)

2.2.3 Mimari özellikler

Betonarme ve yığma karma teknikle inşa edilen yapılardan oluşan Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, en büyüğü Fabrika İşletme Binası olmak üzere büyük bölümü birlikte tasarlanmış irili ufaklı çok sayıda yapı ve müştemilattan oluşmuştur. Yerleşkenin toplam alanı 922.500m^2, toplam kapalı yapı alanı ise 218.000m^2 kadardır (Sümer Holding A.Ş., 1991; Şekil A.8, Şekil A.15, Şekil D.1). Bunlara ek olarak mühendisler, memurlar, ustalar ve işçiler için inşa edilmiş lojman yapıları ile sosyal ve kültürel tesis yapılarına ek olarak voleybol ve tenis sahaları, 1.000 seyirci

kapasiteli bir stadyum ve açık yüzme havuzu bulunmaktaydı (Cumhuriyetin 50. Yılında Sümerbank, 1973, s.30).

Fabrika yerleşkesi ile içinde yer alan yapıları bu amaçla kurulan Turkstroj bünyesinde Ivan Sergeevich Nikolaev Moskova Devlet Teknik Üniversitesi'nden 1925 yılında mezun olmuştur, Rus Konstrüktivistleri tarafından kurulan OSA (Modern Mimarlar Örgütü) üyesidir (Asiliskender ve Zabelina, 2015, s. 72). 1925 yılı sonrası, sosyal tesis ve spor alanlarıyla donatılmış, her türlü ihtiyacını kendi sağlayabilecek şekilde yapılan dokuma sanayi tesisleri (kombinat) projeleri dikkat çekmektedir (Url-9). Moskova Tekstil Enstitüsü (1927) ile Nazilli ve Kayseri Sümerbank Bez Fabrikaları (1932-1935) en önemli eserleri arasındadır. Bunların yanında Moskova Tekstil Enstitüsü Komün Evleri (1929) gibi önemli konut projeleri de bulunan Nikolaev 1958-1970 yılları arasında, profesör olarak Moskova Mimarlık Enstitüsü'ne başkanlık etmiştir (Url-10).

Avrupa Modernizm'i açısından bir dönüm noktası olan 1930'lu yıllar, 1920'lerde I. Dünya Savaşı'nın yaralarını sarmayı amaçlayan idealist ve avant-garde yaklaşımların sonunu getirmiştir. 1932 yılında Stalin kontrolündeki VOPRA (Rus Proleter Mimarlar Birliği) dışında kalan tüm Sovyet mimarlık grupları dağıtılmıştır (Colquhoun, 2002, s. 133-135). Böylece OSA (Çağdaş Mimarlar Örgütü) gibi gruplara üye mimarlar devlet işçisi haline gelmiş ve konstrüktivist yaklaşımların yerini dönemin siyasi görüşlerine uygun, akılcı ve standardize edilmiş, hatta anıtsal ve tarihselci olarak nitelendirilebilecek bir modern klasisizm almıştır. Kayseri ve Nazilli kombinaları gibi sanayi tesislerinde yer alan yapıların düzenleme ve mimarisi de simetri ve anıtsallığın baskın olduğu klasik bir ifade kazanmıştır. Kayseri yerleşkesinin farklı yapılarının tasarımında bu anıtsal klasisizm ile konstrüktivist yaklaşımlar bir arada izlenir (Baturayoğlu Yöney ve Asiliskender, 2015a, s. 2; 2015b s. 3). Yerleşke ve yapıların tasarımı kadar, sundukları yaşam biçimi de Kayseri gibi henüz geleneksel hayatına devam eden bir toplum için devrimci nitelikte olmuştur. Özellikle lojmanların tanımladığı yaşam ve aile düzeni ile yerleşkenin, sosyal, kültürel ve dinlence-eğlence tesislerinde sunulan hizmetler, kent mekanının modernleşmesinde olduğu kadar kent hayatının çağdaşlaşmasında da önemli rol oynamıştır. (Asiliskender, 2008, s. 47-48)

2.2.3.1 Fabrika işletme binası

Yerleşkenin merkezinde yer alan ve 34.262m^2 ile en büyük kapalı alanlı yapısı olan Fabrika İşletme Binası, yaklaşık 232x132m boyutlarında dikdörtgen planlı, tek katlı ancak iç yüksekliği 9.15 metreye erişen bir yapıdır (Şekil A.20, Şekil A.21, Şekil D.7, Şekil D.8). Betonarme iskelet sistemle inşa edilen yapının üst örtüsü, çeyrek daire kesitli betonarme plak tonozlardan oluşmuştur. Adından da anlaşılacağı üzere yerleşkenin dokuma üretim işlevlerine ev sahipliği yapmıştır. Farklı cephelerindeki girişlerden farklı üretim salonlarına ulaşılır. Batı cephesinin ortasında yer alan tonoz üst örtülü su kulesi en dikkat çekici mimari elemanıdır (Şekil A.21). Çeyrek daire tonozların dik kuzey yüzlerinde yer alan sürekli bant pencereler, üretim salonların nitelikli doğal ışık sağlamıştır. Özgün havalandırma kanalları, üst örtü drenaj sistemi ve basınçlı yangın söndürme tesisatı gibi teknolojik özellikleri ile dikkat çeker.

Yapı taban alanının yaklaşık 1/3'ünü oluşturan kuzey bölümü, Erciyes Üniversitesi tarafından kullanılmak üzere uygun olmayan bir mekânsal müdahaleye maruz kalmış ve bu süreçte kuzey cephesi de değiştirilmiştir. Yapının diğer kısımları ise içindeki makinelerin sökülerek taşınması sürecini izleyerek bakımsızlık ve iklim koşulları nedeniyle harap olmuştur. Bu yapıya ilişkin belgeleme çalışmalarına 2015 yılında başlanmıştır.

2.2.3.2 Müdüriyet binası

Yerleşkenin güneydoğusunda yer alan yaklaşık 30x15m ölçülerinde ve 462m^2 büyüklüğündeki dikdörtgen planlı yönetim binası, iki katlı ve 8m yüksekliğindedir (Şekil A.18, Şekil A.19). Betonarme iskelet taşıyıcı sistemli yapının hem plan hem cephe düzeni simetriktir. Doğu cephesinin merkezinde bulunan ana girişten ana merdivene ve koridorlara ulaşılır. Kuzey-güney doğrultusundaki koridorun iki tarafında ofisler yer alır. Koridorların doğal ışık alabilmesi için koridor sonlarına iki kat yüksekliğinde pencereler açılmıştır. Fabrika işletme, atölye ve ambar binalarından farklı olarak pencere ve kapılar ahşaptır. Cephede kaplaması diğer yapılarda olduğu gibi andezitik kökenli bir tüf olan Kayseri taşıdır (Şekil A.19).

Kullanıldığı dönem içinde mekânsal değişiklik geçirmediği düşünülen yapı günümüzde Kayseri, Yozgat ve Sivas illerine hizmet eden Orta Anadolu Kalkınma Ajansı (ORAN) tarafından kullanılmaktadır. Bu kullanım öncesi basit onarım kapsamında ele alınabilecek bir renovasyon geçirmiştir. ORAN'ın yapıdaki geçici

kullanımı sona erdikten sonra yapının restore edilerek üniversite idare binası olarak kullanılması planlanmaktadır.

2.2.3.3 Sosyal bina (memur lokali ve yemekhanesi)

Müdüriyet Binası'nın batısında yer alan karma işlevli lokal 43x37m büyüklüğündedir (Şekil A.23, Şekil A.24). Tek katlı olarak düzenlenen betonarme iskelet taşıyıcı sistemli yapının, tiyatro ve sinema olarak da kullanılabilen çok amaçlı salonu iki kat yüksekliğindedir. Yapının batı cephesindeki kare planlı yemek salonu, kuzey ve batı cephesindeki pencerelerden doğal ışık alır. 1980'lerde doğu cephesine, çok amaçlı salonun sahnesinin arkasından ek bir giriş açılarak plan düzeni değiştirilmiştir. 2007 yılında ana salonda elektrik arızasından çıkan bir yangın sebebiyle sahne ve arkasındaki giriş koridoru tahrip olmuştur (Eldek, 2007, s. 48). Yapının önümüzdeki yıllarda gençlik çalışmaları odaklı sosyal merkez olarak kullanılması planlanmaktadır. Belgeleme ve projelendirme çalışmalarına henüz başlanmamıştır.

2.2.3.4 Elektrik ve buhar santralı

Tesise elektrik üretmek için tasarlanan 70x40m taban alanlı yapı, yerleşkenin kuzeybatı köşesinde konumlanmıştır (Şekil A.29, Şekil A.30, Şekil D.2). Tesise güneybatıdan giren demiryolu, bu yapıya kadar ulaşmaktaydı. Özgün tasarımda içinde üç adet kazanın yer aldığı dört katlı bir yapı yüksekliğindeki ana salon, yapının en dikkat çekici bölümüdür. Betonarme iskelet taşıyıcı sistemli yapının üst örtüsü çelik makaslarla çözülmüştür. Doğu cephesini kapatan üç kat yüksekliğindeki cam giydirme cephenin önünde özgün düzenlemede kazanlara ait üç adet baca yükselmekteydi. Bu salonun içinden yukarıya çıkan merdiven ise yapının güneybatı köşesinde köprü biçiminde tasarlanan kömür vincine ulaşmakta, güney bodrumunda kömür depoları bulunmaktaydı. Salonun batı cephesinde ise iki kat yüksekliğinde üç adet düşey oranlı pencere yer almaktadır. Doğu cephesinde kolonadlı bir avludan geçilen ana girişin yer aldığı ve içinde ofisler, ıslak hacimler ve laboratuvarların bulunduğu yapının güney bölümü ise iki katlı olarak düzenlenmiştir (Asiliskender ve Eldek, 2008, s. 4). Yine Asiliskender'e (2008) göre, yerleşkede Rus Konstrüktivizminin izlerini en büyük oranda yansıtan yapı budur. Yüksekliği ve cephelerinin farklı ve anıtsal biçimlenişi ile dikkat çeker. Günümüze ulaşan arşiv belgeleri, bu yapının projesi üzerinde diğer yapılara göre daha fazla emek harcandığı izlenimini uyandırmaktadır.

Bir süre fabrika yerleşkesi dışında Kayseri kentinin fabrika çevresindeki bölümüne de elektrik sağlayan santral, işlevi sona erdikten sonra 1980'li yıllarda konfeksiyon atölyesi olarak yeniden düzenlenmiştir. Bu dönemde özgün kazan ve bacalar sökülmüştür. Bunun dışında mekânsal değişikliğe uğramadan günümüze ulaşan yapının Abdullah Gül Cumhurbaşkanlığı Müzesi olarak yeniden işlevlendirilmesi gündeme gelmiş ve üniversite tarafından yapı T.C. Cumhurbaşkanlığı makamı kullanımına devredilmiştir. EAA (Emre Arolat Architects, İstanbul) tarafından hazırlanan ve Kayseri KVK Bölge Kurulu tarafından 2013 yılında onaylanan restorasyon ve yeniden kullanım projesinin uygulanmasına 2014 yılında başlanmış olup, henüz tamamlanmamıştır.

Elektrik Santrali'nin güneyinde bulunan Buhar Santrali ise yerleşkeye buhar gücü sağlamak üzere inşa edilmiştir. Buhar gücüne ihtiyaç kalmayınca bu yapı sıcak su ve ısıtma sistemini desteklemiştir. Abdullah Gül Cumhurbaşkanlığı Müzesi projesi kapsamında, Elektrik Santralı ile birlikte restorasyon ve yeniden kullanım projesinin uygulaması halen devam etmektedir.

2.2.3.5 Mamul ambarı (büyük ambar)

Fabrika İşletme binasının batısında, kuzey-güney yönündeki ana yürüyüş aksıyla demiryolu hattı arasında konumlanan yapı, 45x135m ölçülerinde ve yaklaşık 6.000m^2 büyüklüğündedir (Şekil A.25, Şekil A.26). Geniş açıklıklı bir betonarme iskelet taşıyıcı sistemle inşa edilen yapı, kuzey-güney doğrultusunda dört eşit parçaya ayrılmıştır. Tek katlı yapının 6-8m arasında değişen iç yüksekliği, uzun yöndeki yükseltilmiş orta aksta 9,5 metreye ulaşmaktadır ve tek yönde eğimli betonarme bir plakla örtülmüştür. Yükseltilmiş bölümün doğu ve batı yüzleri ile yapının doğu ve batı cephelerinin üst kotunda, yapının uzunluğu boyunca sürekli bant pencereler doğal ışık sağlamaktadır. Yapının batı cephesinde demiryoluna paralel uzanan kolonat, mal ve hammadde yükleme ve boşaltma amacıyla tasarlandığı düşünülmektedir. Yine doğu ve batı cepheleri boyunca, hemen hemen her aksta birer adet olmak üzere sıralanan ambar kapıları ile bant pencereler ve güney ve kuzey cephelerinde yer alan yüksek kapılar demir doğramalı olarak tasarlanmıştır. Yapının dış duvarları kendini taşıyan narin yığma taş bir sistemle inşa edilmiştir. Çoğu bozulmadan günümüze ulaşan detayları ile yapı teknolojisi bakımından önemli bilgiler sunar. (Baturayoğlu Yöney ve Asiliskender, 2015a, s. 2-3; 2015b, s. 4,)

1970 yılında yapının kuzey bölümünde işçi yemekhanesi ve mutfak düzenlenmiş, yapının bu bölümünde bazı mekânsal değişiklikler yapılmıştır. 2001 yılından sonra Erciyes Üniversitesi İnşaat Fakültesi Deprem Araştırma Merkezi yapının güney bölümünde bir laboratuvar kurmuş ve yapının özgün duvar ve zeminine zarar vermiştir. AGÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Burak Asiliskender ve Doç. Dr. Nilüfer Baturayoğlu Yöney tarafından hazırlanan restorasyon ve yeniden kullanım amaçlı avan proje Kayseri KVK Bölge Kurulu'nun 23.07.2014 tarih ve 1134 sayılı kararıyla, uygulama projesi ise yine aynı kurulun 17.09.2014 tarih ve 1208 sayılı kararıyla onaylanmıştır. Üniversitenin ihtiyaçaları doğrultusunda eğitim-öğretim faaliyetleri için düzenlenen yapıda, sınıf, amfi ve atölyeler, öğretim üyeleri ofisleri ve yeniden düzenlenen yemekhane ve mutfak yer almaktadır. Yapının orta aksını ana dolaşım hattı olarak kullanan projede, bu hatta açılan mekanlar iki farklı seviyede ve yapının özgün kısımlarından bağımsız bir taşıyıcı sistem ve farklı çağdaş malzemelerle inşa edilerek düzenlenmektedir. 2014 yılı sonunda başlanan uygulama henüz tamamlanmamıştır. (Baturayoğlu Yöney ve Asiliskender, 2015b, s. 1-8)

Büyük Ambarın batısında, demiryolunun diğer yanında yer alan ve 1960'lı yıllarda inşa edilen Küçük Ambar ise yapısal olarak güçlendirilmiş ve EAA tarafından tasarlanarak 2014 yılında hizmete açılan eğitim ve idari amaçlı yeni binanın kuzey bölümünün zemin katına entegre edilmiş olup, günümüzde bu yapı bünyesinde kapalı öğrenci sosyal alanı olarak kullanılmaktadır.

2.2.3.6 Giriş yapıları

Yapının doğu kenarında, Erkilet Caddesi boyunca kuzey-güney doğrultusunda uzanan tek katlı üç bloktan oluşan Giriş Yapıları, farklı dönemlerde, revir, hastane, kreş gibi farklı işlevlere de ev sahipliği yapmışlardır (Şekil D.3). 1935 yılında güneyde bulunan iki bloğun inşa edildiği, kuzeydeki üçüncü blok ile ilk iki bloğun batı kanatlarının kısa bir süre sonra, büyük olasılıkla 1940'larda eklendiği bilinmektedir. Güneydeki iki bloğun arasında yer alan ve iki tarafında 8,5m yüksekliğinde anıtsal kolonatlar bulunan fabrika yerleşkesinin ana girişi, tasarımın en etkileyici elemanıdır. Her üç bloğun doğu cephelerinde ana cadde boyunca uzanan tak kat yüksekliğinde kolonatlar yer alır. L-planlı güney bloklarının kuzey-güney yönünde uzanan iç koridorları pencerelerle kolonada açılırken, batı taraflarında bir sıra ofis mekanı düzenlenmiştir. L-planın doğu-batı doğrultusundaki kısa

kanatlarında ise bir orta koridorun iki yanında düzenlenmiş ofis hacimleri yer alır. Bu blokların batısında yani iç tarafta birer bahçe düzenlenmiştir. Kuzeyde yer alan üçüncü blok ise kuzey-güney doğrultusunda uzanan bir yapıdır ve mekanları doğrudan kolonada açılır. Önce bu yapının içinde ve daha sonra güneyinde yaya işçi girişinin yer aldığı anlaşılmaktadır. Kolonatlar betonarme iskelet taşıyıcı sistemli iken ofis bölümleri tuğla yığma duvar üzerine betonarme plak üst örtülü karma sistemle inşa edilmiş, dış duvarlar taş kaplanmıştır. Yerleşkedeki diğer yapılardan farklı olarak pencere ve kapıları ahşaptır. (Asiliskender ve Baturayoğlu Yöney, 2014, s. 4-5)

AGÜ Sümer Kampüsü master planında yerleşkenin ana girişi olarak kullanılmaya devam edilmesi önerilen bu yapılar grubu için AGÜ Mimarlık Fakültesi öğretim üyeleri Doç. Dr. Burak Asiliskender ve Doç. Dr. Nilüfer Baturayoğlu Yöney tarafından hazırlanan restorasyon ve yeniden kullanım projesi, Kayseri KVK Bölge Kurulu'nun 15.08.2014 tarih ve 1199 sayılı kararıyla onaylanmıştır. 2014 yılı sonunda başlanan uygulama halen devam etmektedir. Girişe ek olarak önerilen yeni işlevler, güneydeki bloğun üniversite ziyaretçi ve tanıtım merkezi olarak kullanılması, orta blokta, üniversite güvenlik, sürekli eğitim merkezi ve idare birimlerine ait ofislerinin yer almasını, kuzey bloğun ise market ve kafe olarak düzenlenmesini öngörmektedir. Ana giriş araçlar için, işçi girişi ise yayalar için düzenlenmektedir. Önerilen işlevlerle birlikte, güney bloğun batı cephesinde çelik taşıyıcılı bir sergi salonu ve betonarme bir çok amaçlı salon, yaya girişi üzerine çelik bir pergola ve kuzey bloğunun batı cephesine betonarme bir ek getirilmektedir. Yapının ana caddeye paralel anıtsal doğu cephesinin ise özgün tasarım ve düzeni değiştirilmeden korunması, tek katlı kütleler arkasında yarım kat kadar yükselen çağdaş eklerin yapıya getirilen yeni işlevlere dikkat çekmesi ilke olarak benimsenmiştir. (Asiliskender, Baturayoğlu Yöney ve Özer, 2015, s. 6)

2.2.3.7 Bakım ve onarım atölyesi

Bu tez çalışmasının konusunu oluşturan atölye, Fabrika İşletme binasının batısında, Büyük Ambarın kuzeyinde ve Elektrik ve Buhar Santralı yapılarının doğusunda, demiryolu hattı üzerinde yer almaktadır. Büyük bölümü tek katlı olan yapı, 68x40m boyutlarında düz bir alan üzerine inşa edilmiştir. Betonarme iskelet taşıyıcı sistemli olup, üst örtüsü eğimli betonarme plaktır. Atölyelerin yer aldığı güney bölümünün

orta aksı Büyük Ambarda olduğu gibi tepe pencereli bir düzenle yükseltilmiştir. Kuzeyde bulunan iki kat yüksekliğindeki dökümhane ile buna bağlanan servis ve ofis hacimleri ise iki ve üç katlı olarak düzenlenmiştir. Duvarlar tuğla olup, dış cephede tuğla üzerine taş kaplama yapılmıştır; iç duvarlar ile dış duvarların bir bölümü sıvalıdır. Yapının pencereleri demir doğramalı ve betonarme söveli olarak düzenlenmiştir. Kapılar demir ve ahşap doğramalıdır. Yapı içerisinde özgün konumunda çok sayıda makina, tezgah, ocak, fırın ve bunlara bağlı baca ve havalandırma sistemleri bulunmaktadır. Bu yapı aşağıda detaylı olarak incelenmiştir.

3. SÜMERBANK BEZ FABRİKASI BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ

3.1 Konumu

Tez konusu olan Bakım ve Onarım Atölyesi, Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesi'nde, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1872-1892 parsellerinde kayıtlı Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesi içerisindedir. 2012 yılında Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edilen yerleşke, Sümer Kampüsü olarak adlandırılmaktadır.

Atölye binası kompleksin güneyinde konumlanmıştır (Şekil A.15). Dört cephesine de bitişik yapı bulunmamaktadır (Şekil A.8, Şekil E.2). Batısında günümüzde restorasyon çalışmaları devam eden Elektrik Santrali ve Buhar Santrali binaları, güneyinde yine restorasyon çalışmaları devam eden Büyük Ambar Binası, doğusunda ise bir kısmı üniversitenin yabancı diller fakültesi olarak kullanılan Fabrika İşletme Binası bulunmaktadır (Şekil E.1).

Yapının güney ve kuzey uçlarında iki adet küçük bahçesi vardır. Güneydeki bahçede bir çardak ve kuyu yer almaktadır. Bahçe ile yapı arasında beton bir giriş zemini mevcut olan yapının güney bahçesi ile Büyük Ambar arasındaki dar orijinal taş yol yapının doğu cephesine paralel ana yol ile birleşmektedir. Batı ve kuzey cepheleri, Elektrik Santrali Restorasyon Şantiyesi sınırındadır ve belirli bir yol çizgisi izlenememektedir.

2800 m^2 taban alanına sahip yapının 14 adet giriş kapısı bulunmaktadır. Bunlardan 13 adedi içeriden birbiriyle bağlantılıdır. Yapının iç bölümleriyle bağlantısı olmayan tek kapı ise kuzey cephesindeki fırın bulunan odaya çıkmaktadır. Yapının ana girişi ile güney avlusu arasında kot farkı bulunmamakla beraber, güney bahçesinin kotu iki tarafındaki yapılardan daha yüksektedir. Kuzey bahçesinin bahçe kotu ise yapının zemin kotuyla aynıdır.

Tarihsel Gelişim

Sümerbank Bez Fabrikası Bakım ve Onarım Atölyesi'nin inşasına tüm fabrika binalarıyla birlikte 1934 yılında dönemin başbakanı İsmet İnönü'nün de katıldığı bir temel atma töreniyle başlanmıştır. Mimari projesi Moskova'da, Moskova Mimarlık Enstitüsü'nde görevli Profesör Ivan Nikolaev yönetiminde Türkstroj Şirketi tarafından hazırlanan, uygulamasını ise Abdurrahman Naci Bey isimli bir Türk üstlenen yapı, fabrika kompleksinin geri kalanıyla birlikte 16 Eylül 1935'te işletmeye açılmıştır (açılış videosu)(Şekil B.5). Atölyede, işletme binasında bulunan makinaların bakım onarımı ve bunlar için yedek parça üretimi, işletmenin kapatıldığı 1999 yılına kadar devam etmiştir. 1960 yılına kadar fabrikanın elektrik santralinin ürettiği elektrik kullanılmıştır.

Tez konusu olan yapı da içerisinde bulunduğu kompleks ile beraber ÖYK tarafından 17.09.1999 tarih ve 99/61 sayılı karar ile Sümer Holding A.Ş.' den Erciyes Üniversitesi hizmetinde kullanılmak üzere hazineye devredilmiştir (Şekil B.1). Daha sonra Maliye Bakanlığınca Erciyes Üniversitesi Rektörlüğü'ne 20.03.2001 tarih ve 10295 sayılı yazı ile tahsis edilmiştir (Şekil B.2). Ancak Bakım ve Onarım Atölyesi üniversite tarafından kullanılmamış ve kendi haline bırakılmıştır.

Atölyenin de içinde bulunduğu, Sümerbank Dokuma Fabrikası'na ait binalar KKVKBK tarafından 12.12.2003 tarihinde 3384 numaralı karar ile 2863 sayılı yasa kapsamına giren özellikleri taşıdığından kültür varlığı olarak tescil edilmiştir (Şekil B.2). Bakım ve Onarım Atölyesi tek olarak KKVKBK tarafından 1123 karar numarası ile 30.05.2008 tarihinde tescil edilmiştir (Şekil B.3).

Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2012 gün, 11619 sayılı yazısı ile " üniversite hizmetlerinde kullanılmak amacıyla" Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğü'ne tahsis edilmiştir (Şekil B.4).

3.2 Genel Tanım

Düz bir arazi üzerine 68mx40m boyutlarında dikdörtgen planlı olarak inşa edilen yapı tek katlıdır. Ancak yapının yüksekliği yükseltilmiş orta aksta ve dökümhane bölümünde 9 metreye ulaşmaktadır. Yapının genelinden farklı olarak doğu cephesinden girilen bölüm üç katlıdır ancak yüksekliği dökümhane ile aynıdır (Şekil C.150). Güneyde bulunan ve dökümhaneye bağlı olan kupa ocağının da üzerinde

yüksekliği 11m'ye ulaşan iki kat vardır ve güney cephesinde bir kule gibi kendisini gösterir (Şekil C.166).

Yapım tekniği ve üslubu açısından Türkiye modern mimarlığının erken örneklerindendir. Betonarme iskelet taşıyıcı sistem kullanılarak inşa edilen yapının duvarları tuğladır ve dış yüzleri taş ile kaplanmıştır. Binanın doğu ve batı cepheleri boyunca süreklilik gösteren alt seviyedeki demir pencereler ile yükseltilmiş bölümün doğu ve batı cephelerinde yer alan ve dışarıya doğru açılan tepe pencereleri doğal ışık sağlar (Şekil C.156, Şekil C.158, Şekil C.144).

Yapı pek çok ayrı işlevi bünyesinde barındırdığı için neredeyse tüm mekanların dışarıdan ayrı bir girişi vardır. Bunların arasında büyük bir torna tesviye atölyesi, marangozhane, dökümhane, demirhane ve bunlara hizmet eden birimler yer almaktadır (Şekil E.3). Döküm ve demir atölyelerinin fırınları ve davlumbazları sebebiyle neredeyse her mekanda büyük baca delikleri ve havalandırma boruları mevcuttur. Ağır parçaların taşınabilmesi için kullanılan 3 adet vinç vardır. Yapıda korunmuş özgün mimari elemanlar arasında, aydınlatma armatürleri ve uyarı levhaları da yer almaktadır. Fabrikanın 1999 sonrasında boşaltıldığı anlaşılan diğer yapılarıyla karşılaştırıldığında, sabit iş makinalarının büyük bölümünün özgün konumunda korunduğu izlenmektedir (Şekil C.10, Şekil C.11, Şekil C.12).

Yapı mimari bakımdan da özgünlüğünü büyük ölçüde korumaktadır. Dış ve iç cephelerden kolaylıkla okunabildiği gibi, yapının geri kalanından daha sonra yapılmış olan güney bölümünün, bir erken dönem eki olduğu düşünülmektedir (Şekil C.146). Bu ek dışında, bazı mekanların yeniden düzenlendiği ve mimari elemanlarda çeşitli değişiklik ve onarımlar yapıldığı gözlemlenmiştir. 1999 sonrasında Atölye'nin özgün malzemelerinden bir bölümünün söküldüğü ve özgün makinaların dışarı çıkarılabilmesi için güney ve batı cephelerinin bazı bölümlerine zarar verildiği izlenmektedir. (Şekil C.139) Ayrıca sigorta kutuları, borular, bacalar gibi metal elemanların söküldüğü görülmektedir. Sökülen bacalardan geriye kalan delikler, kırık pencereler ve tahrip olan çatı örtüsü sebebiyle, yapı dış koşulların etkilerine açık hale gelmiş ve buna bağlı bozulmalar ortaya çıkmıştır. Ancak taşıyıcı sistemle ilgili bozulma bulunmamaktadır.

3.3 Plan Özellikleri

3.3.1 Zemin kat mekanları

3.3.1.1 ZK01 Makina atölyesi

ZK01 mekanı hem yapının ana girişi hem de 43x19m boyutları ve 817 m^2 kullanım alanıyla en büyük makina atölyesi niteliğindedir(Şekil C.1, Şekil C.2, Şekil E.3).1985 tarihli Sinan Önal dispozisyon planında (Kayseri Sümerbank Arşivi) tesviyehane ve makina atölyesi olarak belirtilmiştir (Şekil D.11). Avludan geçilerek güney cephesinde bulunan çift kanatlı demir sürgü kapıdan mekana girilmektedir ve burada bulunan büyük makinaların bu kapıdan içeriye alındığı düşünülmektedir(Şekil C.3). Mekan döşeme seviyesi avlu ile aynıdır ve bazı müdahaleler dışında tüm mekanda aynen devam etmektedir. Döşemesi çimento şaptır. Doğu batı yönündeki dördüncü sıra kolondan sonra tüm mekanı ikiye bölen, 70cm eni ve 20 cm derinliğinde, işlevi tanımlanamayan bir havuz vardır (Şekil C.4). Ayrıca ahşap doğramalarla oluşturulmuş bir ustabaşı bölmesi bulunmaktadır (Şekil C.5). Bu bölme ZK03 mekanının K04 kapısı yanındadır.

Duvarlar sıvalı ve beyaz boyalıdır. Kuzeydoğu ve kuzeybatı duvarları yerden 1.1m yüksekliğinde ahşap kaplama ile çevrelenmektedir (Şekil C.10, Şekil C.16). Duvar ve kolon yüzeylerine elektrik kabloları, prizler, yangın alarmları ve sigorta kutuları monte edilmiştir. Mekanı ZK02 ve ZK24 mekanlarından ayıran tuğla duvarlar arasında yangın dolapları yerleştirilmiştir (Şekil C.7). Fener başlangıç hizasına kadar uzanan ve ZK08 ve ZK09 mekanlarını ZK01'den ayıran kuzeybatı duvarı üzerinde 5.18m seviyesinde dişli çark çeviren Atatürk heykeli görülmektedir (Şekil C.8, Şekil C.17). Alçidan yapılmış olan bu heykel 180x180x11cm boyutlarındadır.

Mekanın bir duvarı kuzey cephesi üzerindedir ve üç sıra yatay ve beş sıra düşey demir kayıttan oluşan P5d tipolojisinde pencerelerden oluşmaktadır (Şekil C.3, Şekil C.9, Şekil E.17). Diğer oda duvarları ise ZK02, ZK03, ZK04, ZK05, ZK08, ZK09, ZK23, ZK24, ZK25, ZK26 ve ZK27 mekanlarını ZK01 mekanından ayırmak için kullanılırken, ZK02, ZK03, ZK04, ZK08, ZK09, ZK23, ZK24, ZK25 ve ZK27 mekanlarına birer iç kapı ile, ZK22 koridoruna ise direkt geçiş sağlar (Şekil C.10, Şekil C.11, Şekil C.12).

Mekanın üst örtüsü betonarme beşik çatıdır ve betonarme kirişler açıkta bırakılmıştır (Şekil C.1, Şekil C.2). Dördüncü kolona kadar 5m olan tavan yüksekliği, buradan sonra orta aksın iki yanındaki kolonları içine alan 7m genişliğinde bir fener ile 8m'ye çıkartılmıştır (Şekil C.2). Bu fener ZK07 ve ZK08 mekanları boyunca ilerlemektedir. Fenerin tamamı yatay ve düşey demir kayıtlardan oluşan P2a ve P2c pencereleri kaplıdır (Şekil C.13, Şekil C.14, Şekil E.17). Doğu ve batı cephesindeki fener pencerelerinin en üst sırası aşağıdan bir mekanizma kontrolü ile yukarı doğru açılabilmektedir. Bu pencereler mekanın daha aydınlık olmasını sağlamaktadır .

Mekanda bugün çeşitli boyutlarda 23 adet torna ve tesviye makinası bulunmaktadır. Bu makinalar beton bir tablanın üzerine yerleştirilmiştir (Şekil C.11, Şekil C.12). Büyük aletleri nakletmek üzere, feneri taşıyan kolonların üzerindeki payandalara taşıtılan çelik profillerde hareket edebilen bir vinç yerleştirilmiştir (Şekil C.17).

3.3.1.2 ZK02 Tenekehane

ZK01 Makina Atölyesinden ahşap K2 kapısıyla ZK02 Tenekehaneye geçiş yapılabilmektedir (Şekil C.19). Ayrıca güneydoğu duvarındaki iki kanatlı demir K03 dış kapısıyla avluya çıkılabilir (Şekil C.18). Bu kapı ve etrafını saran demir doğramalı P5c tipolojisindeki pencereler, yapının güney cephesinin bir bölümünü oluşturur (Şekil C.18, Şekil E.17). Batı duvarı aynı pencere tipinin boydan boya kolonlar arasına yerleştirilmesiyle meydana gelir (Şekil C.20). Bu duvarda yapının kısa kenarı boyunca devam eden ve cepheden de okunabilen bir çatlak bulunmaktadır. Mekanın kuzeybatı duvarı ise ZK03 demirhane mekanıyla ZK02 mekanını ayırır.

Döşeme çimento şaptır ve ZK01 makina atölyesi döşeme kotuyla aynı olan 0.00 kotundadır. Tavan ZK01 mekanının tavanın devamıdır. 121x73cm boyutlarında pencereli bir fener ile aydınlatılmaktadır (Şekil C.21).

Mekanda orta kolonu çevreleyen büyük bir tezgah, iki adet makina ve bir adet ocak yer almaktadır (Şekil C.19). Güneydoğu duvarının bir kısmı seramikle kaplanmış ve lavabo monte edilmiştir.

3.3.1.3 ZK03 Kaynakhane

ZK03 Kaynakhane mekanına K04 kapısıyla ZK01 mekanından ve çift kanatlı ZK05 dış kapısıyla da batı cephesinden girilmektedir (Şekil C.23, Şekil C.24, Şekil E.3).

Döşeme beton şaptır ve ZK01 mekanından 3cm aşağıdadır. Mekanın kotu, dışarıda bulunan kaldırım kotuyla aynıdır. Kaynakhane güneyde ZK02, kuzeyde ZK04 ve doğuda ZK01 mekanları ile çevrelenmiştir. Batı duvarı ise dış duvardır ve bu duvarda demir doğramalı 3 adet P4c penceresi yer almaktadır (Şekil C.23).

Mekanın güney doğu köşesinde 277x192cm boyutlarında ustabaşı odası mevcuttur (Şekil C.25). Kaynak yapılan mekanda 6 adet kaynak masası ve 115x136cm boyutlarında 7 adet davlumbaz bulunmaktadır (Şekil C.24, Şekil C.26). Bu masalardan biri doğu cephesinde mekanın dış avlusuna yerleştirilmiştir. Davlumbazlar birbirlerine büyük borularla yukarıdan bağlanmış ve yer yer bacalarla dışarı çıkartılmıştır(Şekil C.26). Bunların dışında tavanda bugün bacası bulunmayan baca delikleri ve mekanla ilişkisi anlaşılamayan bacalar mevcuttur. Güvenlik için 130cm yüksekliğinde metal paravanlarla bölümlere ayrılmış olan kaynakhanede yine iş kazalarını önlemek üzere uyarı levhaları duvara asılmıştır (Şekil C.27, Şekil C.28). Bunların dışında sigorta kutusu, tesisat boruları, ısıtma ve aydınlatma elemanları yer almaktadır.

3.3.1.4 ZK04 Marangozhane

Atölyenin en büyük üçüncü mekanı olan marangozhane 176x111cm boyutlarındadır (Şekil E.3). Yapının batı cephesini oluşturan mekanlardan biridir ve 2 iç 1 dış olmak üzere 3 adet kapısı mevcuttur. ZK01 mekanından ZK04'ün doğu duvarı üzerinde bulunan çift kanatlı K06 kapısı ile marangozhaneye giriş yapılabilir (Şekil C.32). Bu kapının bugün tek bir kanadı kalmış durumdadır. Çift kanatlı demir K07 kapısı ise yapının doğu cephesi üzerindedir ve mekanın dışarıyla ilişkisini sağlar (Şekil C.31). İki kapıda da eşik bulunmamaktır. Üçüncü kapı ise marangozhanenin yardımcı birimleri olan ZK05 (modelhane) ve ZK06 (model ambarı) birimlerine geçiş sağlayan yine çift kollu demir kapıdır (Şekil C.33). Mekanın kotu genel olarak ZK01 mekanın kotu da olan 0.00 kotudur. Bu kot avluda da aynı şekilde devam eder. Ancak bazı yerlerde kotun sonradan şap dökülmesi sonucu 0.04 kadar çıktığı gözlemlenmiştir.

Kuzeyde ZK05 ve ZK06, güneyde ZK03 ve doğuda ZK01 mekanları bulunur. Doğu duvarı ise yapının doğu cephesi üzerindedir ve K07 kapısı hariç boydan boya tüm duvarda 8 adet P4c pencereleri bulunmaktadır (Şekil C.31). Mekanın kuzey batı köşesinde 220x215cm boyutlarında ahşap ustabaşı odası vardır (Şekil C.33).

Mekanın doğu duvarında 45x67cm boyutlarında duvardan çıkma yapan bir baca görünmektedir.

MK-28 makinası mekanın batısındaki 922cm uzunluğunda raylar üzerinde hareket etmektedir. Bunun haricinde 5 adet makina ve 1 adet havalandırma makinası yerleştirilmiştir. Orta kolonlara ve güney duvarına yerleştirilmiş raylar arasında hareket eden 5 tonluk yük kapasitesine sahip bir vinç bulunmaktadır (Şekil C.32). Duvarlarda uyarı levhaları, tesisat boruları, ısıtma sistemi elemanları ve sigorta kutuları mevcuttur.

3.3.1.5 ZK05 Modelhane

581x596cm boyutlarındaki ZK05 mekanı, döküm işleminde kalıp olarak kullanılacak modellerin üretildiği yerdir (Şekil E.3). Bu küçük oda, aslında K08, K09 ve K10 kapılarıyla ZK04, ZK06 ve ZK10 mekanlarını birbirine bağlayan bir geçiş mekanı niteliğindedir (Şekil C.36, Şekil C.37). Marangozhaneden modelhaneye geçiş sağlayan K08 kapısında eşik vardır ve mekanın kotu -0.04 ‘e düşer. Diğer iki bağlantılı mekana düz ayak girilir. Mekanın batı duvarında batı cephesine açılan marangozhane pencereleri devam eder. ZK05 ve ZK04’ü birbirinden ayıran mekanın batı duvarını, kapının yanlarında başlayıp üzerinden devam eden, kanatsız, metal P7 pencere dizisi oluşturur (Şekil C.36, Şekil E.17).

Mekanda bir adet model çıkarmak için kullanıldığı düşünülen alet bulunmaktadır.

3.3.1.6 ZK06 Model ambarı

ZK05’te üretilen modellerin saklandığı, 967x577cm boyutlarındaki odadır (Şekil E.3). Bir tek K09 kapısı aracılığıyla modelhaneden girilmektedir (Şekil C.35, Şekil C.37). Doğusunda ZK07 ve ZK08, batısında ZK05, güneyinde ZK01 ve ZK04 ve kuzeyinde ZK10 mekanları yer almaktadır. Mekan ışığı ZK05 ile ayırıcı duvarı olan batı duvarı üzerindeki P7 pencerelerinden almaktadır (Şekil C.36). Tavanda açılmış iki adet 95x60cm ölçülerindeki pencereler mekanın dışarıyla doğrudan tek bağlantısıdır (Şekil C.39).

Burası modellerin depo edildiği alan olarak kullanıldığı için tamamen ahşap raflarla ve dolaplarla çevrelenmiştir (Şekil C.37, Şekil C.40). Rafların üzerinde sıra numaraları ve ne için kullanıldığına dair isimler bulunmaktadır. Ayrıca raflarda hala ahşap modeller bulunmaktadır.

3.3.1.7 ZK07 Oda

ZK08 kodlu takım bileme odasından K11 kodlu ahşap kapıyla ZK07 odasına girilir (Şekil E.3). Buranın ne için kullanıldığı bilinmemekle birlikte içerisinde bulunan raflar, masa ve daktilo sebebiyle ofis olarak kullanıldığı ileri sürülebilir (Şekil C.47). ZK08 mekanının içinde iki duvarla ayrılmış ayrı bir birim gibi kurgulanmıştır. Duvar yükseklikleri tavana kadar devam etmez, 475cm yüksekliğinde sonlanır. Odanın tavanı ve bağımsız bir penceresi bulunmamaktadır. ZK08 mekanında devam eden fener pencerelerinden ışık alabilmektedir. Döşemesi ZK08 mekanından farklı olarak beton şaptır.

3.3.1.8 ZK08 Takım bileme yeri

ZK08 kodlu takım bileme yerine ZK01 nolu odadan K12 kapısı veya ZK09 mekanından tek kanatlı ahşap K13 kapısı ile girilebilmektedir (Şekil C.41). ZK01 nolu mekandan içeriye girebilmek için öncelikle kare kutu profilli demir parmaklıklı kapıdan, ardından çift kanatlı ahşap kapıdan geçmek gerekmektedir (Şekil C.42). Eşik bulunmayan iki kapı geçişinde de döşeme seviyesi değişmeden 0.01 olarak devam etmektedir. Güneyinde ZK01, kuzeyinde ZK10, batısında ZK06 ve doğusunda ZK09 mekanları bulunmaktadır. Doğu duvarında ZK09'a bakan demir doğramalı üç sıra pencere bulunmaktadır (Şekil C.41, Şekil C.45). ZK01 mekanında başlayan fener ZK08'in doğu ve batı duvarı üzerinde devam ederek kuzey duvarında son bulur (Şekil C.44). Oda doğal ışığı bu fener pencerelerinden alır ve yine fener sayesinde tavan yüksekliği doğu ve batı cephesindeki odaların aksine 824cm'e kadar ulaşır. Güney duvarı ise tavana kadar devam etmeyip fener alt hizasına ulaşınca son bulur (Şekil C.42). Buranın üzerinde çark çeviren bir Atatürk heykeli bulunmaktadır. Döşemesi yaklaşık 10x10cm boyutlarında bloklardan oluşan ahşaptır.

Odanın içerisinde bileme için kullanıldığı düşünülen, beton tablalara oturtulmuş 10 adet makinanın yanı sıra bir adet sigorta kutusu, diğer odalardan gelip geçen borular ve prizler bulunmaktadır.

3.3.1.9 ZK09 Takımhane

ZK09 kodlu mekana, ZK08 mekanından K13 kapısından veya ZK01 mekanından K14 kapısından girilebilir (Şekil E.3). Mekanın her iki girişinde de eşik bulunmayıp

zemin kotu 0.02'dir. Zemin kaplaması ZK08 mekanıyla benzer şekilde ahşaptır. Tavanı ZK01 mekanın tavanın devamı olan beşik çatının doğu kanadına denk gelir.

Mekanın kuzeyinde ZK10, güneyinde ZK01, batısında ZK08 ve doğusunda ZK17 koridoru bulunmaktadır. Dışarıya açılan penceresi bulunmayan mekanın batı duvarında ZK08'e bakan iç pencereler yer almaktadır (Şekil C.50).

Odanın içerisinde bulunan raflar, çekmece ve dolaplar nedeniyle burasının da ZK06 mekanı gibi depolama amacıyla kullanıldığı düşünülmektedir (Şekil C.49).

3.3.1.10 ZK10 Dökümhane

ZK10 nolu dökümhane, 868x2725cm ölçüleriyle yapının ZK01'den sonra en büyük mekanıdır (Şekil E.3). Burası kendisine bağlı diğer bölümlerle birlikte döküm yapmak için kullanılır. Mekana ZK17 koridorundan tek kanatlı K15 kapısından geçilerek girilebilir (Şekil C.55). Doğu duvarındaki kapının rampa şeklinde tasarlanan eşiğiyle 15cm yüksekteki koridor döşemesiyle mekan döşemesinin ilişkisi sağlanır. Mekanın diğer ana girişi ise batı cephesine açılan çift kanatlı ahşap K16 kapısıdır (Şekil C.51). Her iki ana kapıdan da geçilerek beton bir zemine ulaşılır ancak mekanın ortasında 1877cm uzunluğunda, içi cüruf dolu havuz bulunmaktadır (Şekil C.53, Şekil C.55). K15 kapısından 307cm sonra bu cüruf havuzu başlar bir basamakla aşağı inilir ancak burası tepecikleriyle dolu olduğu için kotu bölge bölge -0.39-0.00m arasında değişiklik gösterir. Havuzun bitiminde, dökümhanenin batı ucundaki şap kaplamalı platform -0.10 kotundadır. Buraya tuğla duvarlardan meydana gelen, 274x340cm boyutlarında bir ustabaşı bölümü inşa edilmiştir (Şekil C.52).

Bu platformdan K17 ve K18 kapıları ile ZK11 ve ZK12 mekanlarına geçilmektedir. Mekana hizmet eden ZK13, ZK14 ve ZK15 mekanlarına ise kum havuzu içerisinden geçiş yapılabilmektedir. Bunlardan ZK13'e K19, ZK15'e K20 kapılarından girilebilirken, ZK14 mekanına doğrudan giriş sağlanır (Şekil C.53, Şekil C.58).

Mekanın kuzeyindeki ZK11, ZK12, ZK15, ZK16 mekanları, dökümhaneden tuğla duvarla, ZK13 mekanı ise demir doğramalı bir camekanla ayrılmıştır (Şekil C.59). ZK14 mekanı ve dökümhane arasında ise bölücü herhangi bir duvar bulunmamaktadır (Şekil C.53). Aynı duvarda 6.27cm kotunda başlayan, 225x314cm, 225x470cm, 225x470cm boyutlarında üç adet demir doğramalı P2c pencere dizisi kuzey cephesine açılmaktadır (Şekil C.53, Şekil C.59). ZK10 mekanı

güneyindeki mekanları betonarme tuğla duvarla ayrılırken, ustabaşı odası üzerinden ZK05 mekanına açılır. Güney duvarında kuzey duvarına benzer şekilde 6.23 kotunda başlayan, güney cephesine açılan 225x314cm, 225x467cm, 225x314cm ölçülerinde üç adet demir doğramalı P2c pencere dizisi bulunmaktadır (Şekil C.54). Doğusunda ZK17 koridoru bulunan mekanın doğu duvarında koridora çıkış kapısı bulunmaktadır. Batı duvarı ise batı cephesini oluşturan bir dış duvardır. Duvarda bulunan kolonlar arasında batı cephesine açılan çift kanatlı ahşap K16 kapısı ve onun iki yanında iki adet P2c penceresi bulunmaktadır. K16 kapısı üzerindeki P5c tepe penceresi, P2c pencereleri ile aynı seviyede biter. Bu pencerelerin 25cm üzerinde, 215x442 ölçülerinde 3 adet P3c pencereleri yer almaktadır (Şekil C.51).

Dökümhanenin çatısı ZK01 mekanın çatısına dik olarak yerleştirilmiş beşik çatıdır. Mekanın genelinde 9.03m olan tavan yüksekliği doğu yönündeki ilk kolona kadar devam eder ve burada 5.44m kotuna iner. Yapının kalanında olduğu gibi burada da çatıda kirişler açıkça görülebilmektedir (Şekil C.51).

Dökümhanede büyük bir vinç ve havalandırma boruları mevcuttur (Şekil C.57). Bu vinç mekanda bulunan kolonlar üzerinde taşınan profiller üzerinde doğu batı yönünde hareket edebilmektedir. 6.20 kotu yüksekliğinde olan vince takılı başka bir vinç mekanizması ise kuzey güney yönünde hareket edebilmektedir. Kuzey ve güney duvarları üzerinde, 20cm'den başlayarak doğu duvarında 38cm çapa ulaşan ve burada birleşerek dışarı çıkan metal havalandırma boruları bulunmaktadır (Şekil C.54, Şekil C.56)). Bu borular her kolon yanında bir başka boruyla aşağı iner ve fan görevi yaparlar. Duvarlarda kullanım amacı bilinmeyen başka borular da bulunmaktadır. Duvardaki borular, bazı özgün elemanlar ve L profillerle taşınmaktadır (Şekil C.57). Mekan aydınlatması, duvarlara monte edilen özgün metal taşıyıcılı aydınlatma elemanlarıyla yapılmaktadır.

3.3.1.11 ZK11 Maça izhar yeri

ZK11 mekanı, 1985 tarihli Sinan Önal planında "Maça İzhar Yeri" olarak tanımlanmıştır (Şekil D.11). 872x236cm ölçülerindeki mekanın tek girişi ZK10 mekanından ahşap K17 kapısıyla sağlanır. Mekanın kotu ZK10 ile aynı -0.11m kotudur. Kuzey ve batı duvarları dış duvarlarken, güney duvarı ZK10, doğu duvarı ise ZK12 mekanıyla ZK11 mekanını birbirinden ayırır (Şekil E.3).

Batı duvarında 104x442cm boyutlarında 4 adet P2b pencereleri bulunmaktadır. Bu pencerelerin en üst sıra kanatları dışa doğru açılmaktadır(Şekil C.60). Batı duvarında bir adet baca deliği, doğu duvarında ise K17 kapısı mevcuttur.

Odanın içerisinde birer adet fırın ve davlumbaz ve bunlara ait bacalar bulunmaktadır.

Odanın tavan döşemesi güneyden kuzeye doğru eğimli kırma çatıdır. Bu çatı ZK14 mekanı hariç ZK11-ZK16 mekanları arasında aynı şekilde devam eder.

3.3.1.12 ZK12 Fırın

3.3.1.12.1 ZK12A Fırın

ZK12A fırın mekanı 410x220cm ölçülerinde ve -0.11 kotunda bir mekandır (Şekil E.3). Buraya giriş ZK10 mekanından K18 kapısıyla gerçekleştirilir. Mekanın güney duvarının tamamını bu çift kanatlı 271cm genişliğindeki demir kapı oluşturur. Bu duvar ZK11, ZK13, ZK15 mekanlarının, dökümhane kuzey duvarını oluşturan, güney duvarları hizasından 50 cm içeridedir. Doğusunda ZK13, batısında ZK11, ve kuzeyinde ZK12B mekanları bulunmaktadır. İçeride duvarlara monte edilmiş bir kaç metal raf bulunmaktadır (Şekil C.61, Şekil C.62). Bu mekan arkasında bulunan ocak(ZK12B) ile birlikte çalışmaktadır.

3.3.1.12.2 ZK12B Ocak

384x220 ölçülerindeki bu mekana doğrudan kuzey cephesi üzerinden K19 ile girilmektedir (Şekil E.3). Mekanın, yapının diğer mekanlarıyla içeriden bağlantısı yoktur. Doğusunda ZK13, batısında ZK11 ve güneyinde ZK12A mekanları yer almaktadır. Kapısının üzerinde kuzey cephesine açılan bir adet P5b penceresi bulunmaktadır. Mekana -0.05 kotunda girildikten sonra betonarme 5 adet basamakla -1.30 kotuna inilir. Güney duvarında, ZK12A fırınının altındaki ocağın demir kapağı bulunmaktadır (Şekil C.64). Burada ateşin yakılarak ZK12A fırının ısıtıldığı anlaşılmaktadır. Mekanın güneybatı köşesinde 40x50cm ölçülerinde bir baca olduğu anlaşılmaktadır.

2.45 kotunda doğu ve batı duvarları arasına oturtulmuş ahşap bir asma kat görülmektedir ancak buraya ulaşım sağlayacak bir merdivene rastlanmamıştır (Şekil C.63). Bir adet fan ve elektrik prizi bulunmaktadır. Herhangi bir aydınlatma

elemanına rastlanmamıştır. Odanın tavan döşemesi ZK12A'dan başlayarak devam eden güneyden kuzeye doğru eğimli kırma çatıdır (Şekil C.63).

3.3.1.13 ZK13 Oda

Mekana ZK10 dökümhanenin cüruf havuzundan, K20 ve kuzey cephesinden çift kanatlı K21 kapısıyla girilir (Şekil C.59, Şekil E.3). Cüruf havuzunda -0.18 olan döşeme kotu, K20 kapısından girildikten sonra -0.15'e düşer. Bu mekanın zemininde de cüruf gözlemlenmiştir. Kapıdan 420cm sonra -0.05 kotundaki betonarme döşemeye ulaşılır. Bu döşemenin K21 kapısı önündeki kısmında yırtıklar bulunmaktadır ve buradan yapının alt yapısı görünmektedir Şekil C.67). Odanın güneyinde ZK10 mekanında açılan demir doğramalı bir camekan vardır. Batısındaki ZK12 ve doğusundaki ZK14 mekanlarından tuğla duvar ile ayrılmıştır. Kuzey duvarı ise dış duvardır ve K21 kapısı buradan kuzey bahçesi ile ilişki sağlar (Şekil C.66). Ayrıca 148x442cm ölçülerindeki P2b penceresi ve kapı üzerinde de 182x160cm ölçülerinde ortasında pervane bulunan P1c pencere bu duvar üzerinde yer alır (Şekil C.66, Şekil C.65).

Mekanın içerisinde -0.05 kotunda bulunan makinalardan sadece bir tanesinin günümüze ulaştığı görülmektedir. Kaybolan makinanın sadece 60cm çapında makina boşluğu ve 88x73cm ölçülerinde havuzu bugüne ulaşmıştır. Şu an mevcut olan MK-39 makinası da aynı havuza sahiptir (Şekil C.65). MK-39 makinasının üzerinde makinaya değmeyen, ucu kırılmış 50cm çapında demir bir bacası vardır. Aynı baca şu an var olmayan makinanın boşluğu üzerinde de vardır ve ucu 88cm çapına kadar genişler. Bu bacalar odanın batı duvarına metal profillerle sabitlenmiştir ve çatıdan dışarı çıkarlar. Aynı duvar üzerinde, bacaların arkasında kalan, demir yarım daire silindir şeklinde kafesler asılıdır. Duvarın alt hizasında ise irili ufaklı niş benzeri oyuklar bulunmaktadır. Doğu duvarında ise üç adet demir profil üzerinde taşınan bir raf yerleştirilmiştir. Duvara monte edilmiş fanın bir kısmı bu raf üzerinde taşınır. Fanın 28x28cm ölçüsündeki kare kutu şeklinde olan bacası tavanda odanın ortasına kadar uzanır, burada bulunan 31x31cm'lik bir kare delikten dışarı çıkar (Şekil C.66).

Odanın tavan döşemesi güneyden kuzeye doğru eğimli kırma çatılıdır. Tavanda girişler açıkça görülebilir. Tüm duvarlarda ve tavanda yoğun is ve çiçeklenme gözlenmiştir.

3.3.1.14 ZK14 Kupa ocağı

ZK14 kupa ocağına K22 kapısıyla kuzey cephesinden ya da doğrudan dökümhanenin (ZK10) cüruf havuzundan girilebilmektedir (Şekil C.68, Şekil E.3). Mekanın kotu değişkenlik gösterir. Cüruf havuzundan -0.30 ile başlar ve K22 kapına doğru -0.05 kotuna yükselir. Dökümhanedeki cüruf mekanın ortasına kadar gelmiştir. Doğusundaki ZK15 ve batısındaki ZK13 mekanlarından tuğla duvar ile ayrılırken güneyindeki ZK10 mekanı ile arasında ayırıcı duvar bulunmamaktadır. Kuzey duvarı ise mekanın dış duvarıdır. Bu duvar üzerinde kuzey bahçesine açılan çift kanatlı K22 kapısı ve üzerinde 177x160cm ölçülerinde P1c penceresi bulunmaktadır. Odanın kuzey batı köşesinde 114x114cm iç ölçülerinde bir asansör bulunmaktadır. Bu asansörle 204 nolu odaya çıkılabilmektedir (Şekil C.70).

Odanın ortasında doğu ve batı duvarları arasında bulunan 18cm yüksekliğinde 3 adet I profil tarafından taşınan, 178cm genişliğinde metal döşemeye sahip bir ara kat vardır. -0.05 kotundan 14 basamaklı demir bir merdivenle 2.45m kotundaki ara kata çıkılır. Hem merdiven hem de bu balkon şeklindeki ara katın demir korkulukları özgün şekilleriyle günümüze kalmıştır (Şekil C.68). 2.45 kotundan da 13 basamaklı benzer demir korkuluklu demir bir merdivenle 4.83m kotundaki 204 nolu mekana çıkılır (Şekil C.68).

ZK10 ve ZK14 mekanları arasında iki tane büyük döküm fırını bulunmaktadır. İçi tuğla örgü dışı metal kaplı bu fırınlar 204 nolu üst kat mekanından geçer ve çatıda yapının en büyük bacalarını oluştururlar (Şekil C.69). Doğudaki fırın 75cm yüksekliğinde 4 demir ayak üzerinde yükselir. 95cm dış çapa sahip bu fırının 102cm uzunluğunda eğimli bir ağzı vardır. Balkonda bulunan fanın boruları bu fırına bağlanır. Batıdaki fırın ise daha büyüktür ve iki kısımdan oluşur. Güneydeki silindirik kısmın arkasında, çatıya kadar devam eden ikinci bir kısım görünmektedir. Öndeki kısım 77cm taş platform üzerinde taşınan 90cm dış çapa ve 130cm yüksekliğe sahip olan metal bir fırındır. Önünde 112cm yükseklikte bir delik bulunan fırın, arkasındaki ikinci silindir ile bağlantılıdır. Arkadaki ikinci silindir ise 135cm yüksekliğinde 4 metal ayak ile 20cm kalınlığında metal bir döşeme üzerinde taşınır (Şekil C.69). 102cm dış çapa sahip silindirin içi tuğla örgü dışı metal kaplamadır. Kuzey yönünde bir deliği vardır. Bu deliğe ulaşmak için bu fırının ayaklarına bitişik 0.95m kotunda demir profillerle taşınan bir döşeme yapılmıştır. Bu demir döşemeye

ise batı duvarına dayalı, demir kirişlerle taşınan, 6 basamaklı demir bir merdivenle çıkılmaktadır.

Mekanın batı duvarında, asansöre bitişik 120cm ve 85cm eninde ve 110cm yüksekliğinde iki adet beton havuz inşa edilmiştir. Karşı duvarda ise yerden 80cm yüksekliğine kadar çıkan, kuzey duvarından itibaren 400cm devam eden, 4 adet tuğladan örülmüş havuz benzeri depo alanları yer almaktadır (Şekil C.68, Şekil C.70). Bunlar dışında odada prizler ve sigorta kutuları bulunmaktadır.

3.3.1.15 ZK15 Kum izhar yeri

ZK15 Kum İzhar Yeri'ne ZK10 mekanındaki cüruf havuzundan ahşap çift kanatlı K23 kapısından, kuzey bahçesinden ise çift kanatlı ahşap K24 dış kapısı ile girilebilmektedir (Şekil C.71, Şekil E.3)). İçerisi cüruf dolu olduğu için kot yüksekliği değişkenlik göstermektedir ancak genel olarak dökümhane kotuna yakın olan -0.15 kotundadır (Şekil E.3). Doğusunda ZK16 ve batısında ZK14 mekanları bulunmaktadır. ZK10 mekanından güney duvarıyla ayrılır. Bu duvar üzerinde ekseninden kaymış olan K23 kapısı ile ZK10 mekanı ile ilişki sağlanmıştır. Bir dış duvar olan kuzey duvarı üzerindeki 170x160cm ölçülerinde P5c penceresi ve K24 kapısının doğusunda 127x442cm boyutlarında P2b penceresi kuzey cephesine açılmaktadır (Şekil C.71, Şekil C.72).

Duvarlar üzerinde köşe profillerle taşınan çeşitli raflar vardır. Bu raflarda makina parçaları taşınmaktadır. Batı duvarı önünde 54cm yüksekliğinde beton platformlarda taşınan bir adet makina mevcuttur. Dökümhaneden farklı olarak burada zeminde sarı renkli kumun gözlenmesi, kumların bu mekanda işlemden geçirilerek dökümhanede kullanıldığını düşündürmüştür (Şekil C.71).

Çatısı güneyden kuzeye doğru eğimli kırma çatıdır.

3.3.1.16 ZK16 Demirhane

ZK16 demirhane mekanına, ZK17 koridorundan çift kanatlı K25 ve kuzey bahçesinden çift kanatlı K26 dış kapısıyla girilebilmektedir (Şekil E.3). Kapılarda eşik bulunmamakta ve dışarıda 0.01 olan kot içeride değişmemektedir. Yalnızca mekanın kuzeybatı köşesinde zeminden 10cm yüksekliğinde 250x171cm boyutlarında beton bir platform bulunmaktadır Kapılar dışında, günümüzde doğu

duvarının zamanla yıkılmasıyla oluşan açıklıktan da içeri girilebilmektedir (Şekil C.74).

Demirhanenin güneyinde ZK10, ZK17, ZK18 ve ZK19 , batısında ZK15 mekanları vardır. Güney duvarı üzerinde K25 kapısı ve 103 numaralı odaya bakan 50x50cm ölçülerinde bir boşluk yer almaktadır. Dökümhanede birleşen havalandırma boruları bu duvardan geçerek demirhaneye gelmektedir. Dökümhanedeki havalandırma sistemiyle aynı şekilde üçü güney duvarında, iki tanesi de batı duvarında olacak şekilde 25x25cm boyutlarındaki havalandırma kutularıyla aşağıya inmektedir (Şekil C.73). Üstteki borular köşe profillerle duvara taşıtılırken, aşağıya doğru inen borular kelepçeyle duvarlara sabitlenir. Batı duvarı üzerinde aynı borular devam eder. Bahçeye açılan kuzey duvarı üzerine K26 dış kapısı, 1'er adet P5b ve P5c ve 3 adet P2b pencereleri yerleştirilmiştir (Şekil C.74). P5b penceresi K26 kapısı üzerindedir. P5c penceresinin camı içerisinde bir adet vantilatör sistemi gözlemlenmiştir. Zeminden çıkarak kuzey duvarı boyunca yükselen 18cm çapındaki metal bir boru bu pervaneyle birleşir. Doğu duvarı yapıyla ana fabrika binası arasındaki yola bakan bir dış duvardır. Bu duvardaki yıkılmış olan bölüm 310cm eninde ve yerden 358cm yüksekliğindedir. Doğu duvarında ayrıca iki adet 100x358cm ölçülerinde demir kayıtlı P2a pencereleri yerleştirmiştir (Şekil C.77).

Mekanın güney doğu köşesinde, 132x122cm boyutlarında demir bir fırın gözlemlenmiştir (Şekil C.76). Bu fırının üzerindeki davlumbazın bacası çatıya çıkar ve böylece duman uzaklaştırılır. Fırının hemen yanında 77x76cm ölçülerinde, metal kenetlerle güney duvarına bağlanmış, tuğla duvarlı bir adet baca inşa edilmiştir (Şekil C.73, Şekil C.74). Bu baca yapının en büyük ve en yüksek bacalarındandır. İki adet sırt sırta vermiş, 103x202cm boyutlarındaki demir dövme masalarının arası davlumbaz hizasına kadar tuğla duvar örülmüştür (Şekil C.74, Şekil C.75). Duvarın masalara bakan yüzlerinde nişler açılmıştır. Masaların üzerinde bulunan demir davlumbazların kanatları, masa kullanılmadığı zaman indirilip masaların etrafı kapatılabilir. Her iki davlumbazda bulunan ikişer adet baca birleşerek kalınlaşırlar ve çatıdan dışarı çıkarlar. Demirhanede iki adet iş makinası bulunmaktadır (Şekil C.74). Bunlardan büyük olan MK-40 14cmlik beton bir tabla üzerindedir. Yer döşemesinde gözlemlenen kapaklı havuzun, daha önce burada kullanılmış olan makinalarla ilgisi olabileceği düşünülmektedir. Mekanın güneybatı köşesinde 268x150cm boyutlarında

beton ve 89x102cm boyutlarında demir havuzlar yer almaktadır. Duvarlara çeşitli tesisat boruları, elektrik prizleri ve sigorta kutuları monte edilmiştir.

Mekanın çatısı yanında bulunan ZK15 mekanından devam ederek gelen güneyden kuzeye eğimli kırma çatıdır. Çatıya çeşitli boyutlarda beş adet baca deliği açılmış ve 70x123cm ölçülerinde, pencereli bir fener inşa edilmiştir. Tavanda şu anda mevcut olmayan bir vincin parçaları gözlemlenmiştir. Bu mekanda aydınlatma elemanları tavana asılmıştır.

3.3.1.17 ZK17 Koridor

ZK17 koridoru güneyindeki ZK01, batısındaki ZK10, kuzeyindeki ZK16, doğusundaki ZK18,ZK20 ve ZK22 mekanlarını birbirine bağlar. ZK10, ZK16, ZK18, ZK20 ve ZK22 mekanlarından koridora erişim birer kapı vasıtasıyla gerçekleştirilirken, ZK01 mekanıyla arasında duvar yoktur ve doğrudan geçiş sağlanır (Şekil C.78, Şekil C.79, Şekil E.3). ZK01 mekanında 0.00m olan zemin kotu koridorda beton bir platformla 0.04m'ye yükselir. Koridorun zeminini oluşturan bu platform, ZK01 mekanında 75cm genişliğe düşerek, doğu duvarı dibinden ZK25 mekanına kadar devam eder. Bu platform sayesinde ZK23, ZK24, ve ZK25 mekanlarının girişleri vurgulanmıştır.

Batı duvarında bir adet sigorta kutusu vardır. Zeminden başlayarak 140cm yüksekliğe sahip ahşap duvar kaplaması batı duvarında başlar, kuzey duvarında devam eder ve ZK18 mekanının kapısında biter. Koridor 261cm tavan yüksekliğiyle zemin katın en alçak tavanlı mekanıdır. Kuzey batı köşesinde üzerinde "kalın yağ" ve "ince yağ" yazan iki adet demir havuz bulunmaktadır.

3.3.1.18 ZK18 Oda

280x242cm ölçülerindeki mekana ZK17 koridorundan çift kanatlı, eşiksiz K27 kapısıyla girilir (Şekil E.3). Koridorda 0.02m olan döşeme seviyesi burada 0.01m'ye düşer. Güneyde ZK20, kuzeyde ZK18, batıda ZK17 ve doğuda ZK19 mekanları ile çevrelenmiştir. Doğu duvarındaki 98x80cm ölçülerindeki demir doğramalı pencere ZK19 mekanına açılmaktadır. Mekan doğal ışığı bir tek bu pencereden alabilmektedir (Şekil C.80). Tavan yüksekliği 260cm olan mekanın üst katında 104 numaralı oda yer almaktadır. Odada makina bulunmamaktadır.

3.3.1.19 ZK19 Giriş

ZK19 mekanı 102,103,,201,202,ve203 numaralı odalara geçiş için kullanılmaktadır (Şekil E.3). Doğu cephesinde bulunan K28 numaralı dış kapıdan mekana giriş yapılmaktadır. Zemin kotu 0.04m'dir. Mekana 102 odasına çıkan 15 basamaklı, sahanlıklı, betonarme bir merdiven inşa edilmiştir (Şekil C.82). Üç basamakla ulaşılan sahanlık kotu 0.63m'dir. Buradan sonra 12 basamaklı demir korkuluklu merdiven kullanılarak 102 holüne giriş yapılabilir (Şekil C.81). Odanın güneyinde ZK20, kuzeyinde ZK16 ve batısında da ZK18 mekanları bulunur. Doğu duvarı, doğu cephesi üzerinde bir dış duvardır ve buraya tek kanatlı K28 kapısıyla birlikte bir adet 85x126cm ölçülerinde P2a tipolojisinde pencere yerleştirilmiştir (Şekil C.150).

Oda içerisindeki merdiven altı bölmesine K29 kapısıyla giriş yapılmaktadır. Depo olarak kullanılan bölmenin tavanından merdiven kirişleri takip edilebilmektedir.

Mekanın tavan yüksekliği ZK18 mekanıyla aynıdır.

3.3.1.20 ZK20 İşçi soyunma yeri

ZK20 işçi soyunmasına odasına ZK17 koridorundan çift kanatlı K30 kapısıyla girilmektedir (Şekil E.3). Girişte bir basamakla -0.09 kotuna inilir. Güneyinde ZK21, kuzeyinde ZK18, ZK19 ve batısında ZK17 mekanları mevcuttur. Doğu duvarında kolonun önünden geçerek devam eden ve birbirine bağlanan üç adet P1b ve bir adet P1c pencereleri yer almaktadır (Şekil C.83). Güney duvarında, ZK21 nolu banyoya giriş sağlayan K31 kapısı önünde, mekanın güney batı köşesinde 76x126cm ölçülerinde ve 0.02m seviyesinde bir beton platform bulunmaktadır (Şekil C.85).

İçerideki 13 basamaklı demir merdiven vasıtasıyla 101 nolu odaya geçiş sağlanır. Merdivenin korkulukları demir, küpeştesi ise ahşaptır. Mekan duvarlarında ve tavanda, yatay ve düşey pek çok boru gözlemlenmiştir (Şekil C.83).

Tavan döşemesi ZK18 ve ZK19 mekanlarının devamıdır ve 274cm yüksekliğindedir. Ayrıca tavan döşemesinde, 101 nolu mekana açılan 15cm çapında bir delik bulunmaktadır.

3.3.1.21 ZK21 Banyo

3.3.1.21.1 ZK21a Banyo

Mekana ZK20 mekanından K31 ahşap kapısından geçilerek girilir (Şekil E.3). Zemin kotu K20 kapısının önündeki beton platformun kotu olan 0.02m'dir. Mekan güneyde ZK22, kuzeyde ZK20, batıda ZK17 ve doğuda ZK21b mekanları ile çevrelenmiştir. Banyo K32 kapısıyla ikiye bölünmüş ve duşların olduğu ZK21b mekanı ayrılmıştır. Tüm duvarlar 195cm yüksekliğe kadar 15x15cm boyutlarında kare seramiklerle kaplanmıştır. Mekanı ZK21b'den ayıran doğu duvarı üzerinde K32 kapısı ve bu kapının 15cm üzerinde başlayıp tavana kadar devam eden demir doğramalı pencere dizisi bulunmaktadır (Şekil C.86). İçerisindeki büyük kazan ve buna bağlı pek çok borudan bu mekanın teknik bir oda olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Mekanın çatısı ZK01 mekanının beşik çatısının batıdan doğuya eğimli olan kısmının devamıdır. Tavanda içerisi bezle doldurulmuş ve bacası sökülmüş bir baca deliği gözlemlenmiştir.

3.3.1.21.2 ZK21b Banyo

Mekana yalnızca K32 demir kapısıyla ZK21a mekanından ulaşılır (Şekil E.3). Zemin kotu 0.02m olan odada dördü kuzey ve dördü güneyde olmak üzere yaklaşık 108x80cm ölçülerinde, tuğla duvarlı duş kabinleri inşa edilmiştir (Şekil C.87). Kapısız kabinlerin zeminleri betondur ve üzerinde ahşap kafes şeklinde, 70x75 ölçülerinde, 8cm yüksekliğinde portatif döşemeler bulunur. Ayrıca her kabinde duvara seramik sabunluklar monte edilmiştir. Duvarlar ZK21a mekanında olduğu gibi 195cm yüksekliğe kadar 15x15cm boyutlarında kare seramiklerle kaplanmıştır. Banyonun doğu duvarı dış duvardır ve üzerinde P2b tipolojisinde doğu cephesine açılan bir pencere mevcuttur (Şekil C.87). Mekanın banyo olarak kullanılması sebebiyle ile pencerenin en alt hizası kapatılmış ve seramikle kaplanmıştır. Kapatılan kısım duvar doğu duvarı hizasından geride kalmıştır. Çatı ZK21a mekanının çatısının devamıdır. Mekanın tavanındaki su boruları kabinleri dolaşarak buralarda sıcak ve soğuk su musluklarına ayrılırlar. Ayrıca büyük bir boru ZK22 mekanından gelir, buradan geçer ve ZK20 mekanına doğru devam eder.

3.3.1.22 ZK22 WC

3.3.1.22.1 ZK22a WC

Mekana ZK17 koridorundan demir parmaklı K33 kapısından geçilerek girilir (Şekil E.3). Bu bölüm tuvalet kabinlerinin dışında kalan, lavaboların olduğu bir bölümdür (Şekil C.88). Koridordan 4cm'lik bir basamakla -0.02m kotuna inilir. Mekan, güneyindeki ZK23, kuzeyindeki ZK21, batısındaki ZK17 ve doğusundaki ZK22b mekanları arasındadır. Mekanında doğu duvarı üzerinde olan K34 kapısı ZK22b mekanına geçiş sağlamaktadır. Duvarlar 165cm yüksekliğe kadar 15x15cm'lik seramikle kaplıdır. Kuzey duvarında 6, güney duvarında 4 olmak üzere 10 adet beton lavabo bulunmaktadır (Şekil C.88). Bu lavabolardan kuzey duvarında, özgün sıcak ve soğuk su muslukları gözlemlenmiştir. Bu muslukların tesisatı duvar yüzeyinde devam etmektedir. Güney duvarındaki lavabolara ait bir musluk izine rastlanmamıştır. Güney duvarındaki lavabolarda kuzey lavabolarından farklı olarak duvar içinden gelen ve ucu kapatılmış borulara rastlanmıştır. Tavan yanında bulunduğu diğer binalar gibi ZK01 mekanının beşik çatısının batıdan doğuya eğimli kolunun devamıdır.

3.3.1.22.2 ZK22b WC

Mekana ZK22b mekanından K34 kapısıyla giriş yapılır (Şekil C.88, Şekil E.3). ZK22a'da -0.02m olan zemin seviyesi burada da değişmez. Mekanın kuzeyinde 103x110cm boyutlarında 3 adet ahşap kapılı tuvalet kabini inşa edilmiştir. Kabinlerin beton zeminleri 0.03m kotundadır ve tuvalet taşı yerleştirilmiştir. Tesisatı dışarda olan taharet muslukları vardır. Güney duvarında 3 adet pisuar izine rastlanmıştır. Zeminin pisuar izlerinin altına denk gelen bölümünde beton bir kanal gözlemlenmiştir. Doğu duvarı doğu cephesine açılan bir dış duvardır ve P2c tipolojisindeki pencere bu duvar üzerindedir. Bu pencerenin de ZK21b mekanının penceresi gibi alt sıra pencereleri betonla kapatılmıştır (Şekil C.89). ZK21b mekanından buraya gelen kalın kesitli boru, buradan da geçerek ZK23 mekanına devam eder. Çatısı ZK22a mekanının çatısının devamıdır. Aydınlatması tavandan sarkıtılan aydınlatma elemanlarıyla gerçekleştirilir.

3.3.1.23 ZK23 Mescit

ZK23 mescit mekanına ZK01 makina atölyesinden K35 ahşap kapısıyla giriş yapılır (Şekil E.3). Betonarme zeminli mekanın 0.01m seviyesindedir. Kuzeyinde ZK24, güneyinde ZK22 ve batısında ZK01 mekanları bulunmaktadır. Dış duvar olan doğu duvarına 2 adet P2c tipolojisinde demir doğramalı pencere yerleştirilmiştir (Şekil C.90). Bu pencereler duvarların arasında değil önünde devam eder. Kuzey duvarı iki adet elektrik kutusu grubu bulunmaktadır. Bu gruplarda üçer adet küçük birer adet büyük elektrik kutusu bulunmaktadır (Şekil C.91). Sigorta kutuların altında, zeminde 700x50cm ölçülerinde kanal bulunmaktadır (Şekil C.91). Güney duvarına mihrap şeklinde boyama yapılıp kıble belli edilmiştir. ZK20 mekanından başlayarak mescide gelen boru burada düşey ve üzerinde bazı sistemler bulunan bir boruyla birleşir. Duvarda elektrik teçhizatıyla ilgili uyarı levhaları bulunmaktadır. Çatısı ZK22 mekanında olduğu gibi batıdan doğuya eğimlidir. Duvarlardaki boyalar yer yer dökülmüş ve havuzun içinde bitkiler oluşmuştur. Elektrik kutularının içinde bugün hiçbir şey bulunmamaktadır (Şekil C.91).

3.3.1.24 ZK24 Mamül kontrolü

ZK24 Mamül Ambarı'na ZK01 mekanından çift kanatlı K36 kapısından ya da doğu cephesinden çift kanatlı K37 kapısından geçerek ulaşılabilir (Şekil C.93, Şekil C.94, Şekil E.3). ZK01'den mekana giriş yapılırken, K36 kapısı önündeki beton platformda 0.04m olan zemin seviyesi ZK24'te 0.03m olarak devam eder. Ancak K37 kapısının eşiğinde dökülmüş olan toprak sebebiyle mekanın bu bölümünde değişiklik göstermektedir Mamül Ambarı güneyde ZK25, kuzeyde ZK23 ve batıda ZK01 mekanları tarafından çevrelenmiştir. Doğu duvarı üzerinde 4 adet P2c tipolojisinde pencere yola açılmaktadır (Şekil C.93). Pencereler güney ve kuzey duvarları arasına yerleştirilmemiş, bu duvarların önünden geçirilerek, ZK23 ve ZK25 mekanları pencereleriyle birleşip bir bant pencere oluşturacak şekilde tasarlanmıştır. Ortadaki iki pencerenin düzeni değiştirilerek buraya K37 kapısı yerleştirilmiştir. Mekanın güneybatı köşesinde 257x249cm ölçülerinde demir doğramalı ustabaşı odası yer almaktadır (Şekil C.95). Ustabaşı odasının içerisinde, mekanın güney duvarında bir kapı gözlemlenmiştir. Fakat bu kapının ZK25 mekanına açılan tarafı kontrplakla kapatılmış olduğu için kapı kullanılamamaktadır. Mekanın kuzey ve batı duvarında 5 sıra demir raftan oluşan kitaplık mevcuttur. Odada MK-44 ve MK-45 makinaları

bulunmaktadır (Şekil C.92). Mekanın çatısı ZK01 mekanının beşik çatısının devamıdır.

3.3.1.25 ZK25 Resimhane

Mekana ZK01 mekanından bir basamakla K38 kapısından geçilerek giriş yapılır (Şekil C.96, Şekil E.3). Zemin kotu 0.02m olan mekan, güneyde ZK26, kuzeyde ZK24 ve batıda ZK01 mekanları arasındadır. Doğu duvarı üzerinde 3 adet P2c penceresi yer almaktadır (Şekil C.97). Bu pencereler ZK24 ve ZK26 mekanlarının pencereleriyle birleşerek, mekanın kuzey ve güney duvarları önüne yerleştirilmiştir. Kuzey duvarında kapatılmış bir kapı bulunmaktadır. Mekanın kuzey batı köşesinde ahşap davlumbazı olan bir baca ve bacanın altında bir adet ahşap dolap yer almaktadır (Şekil C.96). Mekanın içerisinde eski bir ozalit makinası, bazı idari belgeler ve çizimlere rastlanmıştır. Çatı örtüsü yanında bulunan mekanlar gibi ZK01 mekanının beşik çatısının devamıdır.

3.3.1.26 ZK26 Y. İşletmeler merkez bürosu

Mekana ZK27 koridorundan ahşap K39 kapısıyla girilir (Şekil C.98, Şekil E.3). Beton olan zemin 0.02m seviyesindedir. Güneyinde ZK27 ve ZK28, kuzeyinde ZK25, batısında ZK01 mekanları yer almaktadır. Doğu duvarına 3 adet P2c tipinde doğu cephesine açılan pencere yerleştirilmiştir (Şekil C.99). Bu pencereler ZK24 ve ZK25 mekanlarında olduğu gibi yan mekanların pencereleriyle birleşir. Çatısı ZK01 mekanının beşik çatısının devamıdır. İçeride camekanlı ahşap dolaplar, masa ve şirketle ilgili bazı resmi kağıtlara rastlanmıştır.

3.3.1.27 ZK27 Koridor

ZK27 koridoru ofisleri atölyeden ayırarak ZK26, ZK28, ZK29, ZK30 ve ZK31 mekanlarına ulaşımı sağlar (Şekil E.3). Koridora K40 kapısıyla ZK01 mekanından ve K41 kapısı ile güney bahçesinden ulaşım sağlanabilir (Şekil C.100, Şekil C.101). Zemin kotu makina atölyesiyle aynı ve 0.00m kotudur. Kuzeyinde ZK26, batısında ZK01 ve doğusunda ZK28, ZK29, ZK30 ve ZK31 odaları mevcuttur. Kuzey duvarında K39 kapısı üzerinde bir raf ile taşınan, havalandırma amaçlı kullanıldığı düşünülen bir makina vardır (Şekil C.101). Mekanın doğu duvarında, K42, K44, K45 ve K46 kapıları üzerinde, 2.45m kotundaki demir doğramalı pencereler, doğudaki mekanlara açılmaktadır. Bu pencereler mekanın doğal ışık alımını

sağlamaktadır. Güneyde K41 kapısı ve üzerinde içeri doğru açılan kanadı olan P5d penceresi bulunmaktadır. Mekanın batı duvarından başlayıp tavandan ve doğu duvarına devam eden bir çatlak gözlemlenmiştir (Şekil C.100, Şekil C.102, Şekil C.103). Çatısı ZK01 mekanının beşik çatısının devamıdır .

3.3.1.28 ZK28 WC

3.3.1.28.1 ZK28a WC

150x320cm ölçülerinde olan mekana K42 kapısıyla girilmektedir (Şekil C.106, Şekil E.3). Zemin kotu 0.00m olan mekan güneyde ZK29, kuzeyde ZK26, batıda ZK27 ve doğuda ZK28b mekanları arasındadır. Duvarlar 165cm seviyesine kadar 15x15cm ölçülerinde kare seramiklerle kaplanmıştır. ZK28b mekanına girişi sağlayan K43 kapısı üzerinde, ZK28b mekanına açılan, mekanın kuzey ve güney duvarları arasında ve tavana kadar yükselen demir doğramalı pencere ile doğal ışık mekana ulaşmaktadır (Şekil C.105). Doğu duvarında sadece lavaboyu taşıyan demir L profiller günümüze kalabilmiştir.

3.3.1.28.2 ZK28b WC

150x240cm ölçülerindeki mekana ZK28a mekanından K43 ahşap kapısı ile girilmektedir (Şekil E.3). Döşeme seviyesi 0.00m olan mekanın ortasına tuvalet taşı yerleştirilmiştir. (Şekil C.104). Duvarlar 165cm kotuna kadar 15x15cm'lik seramikle kaplıdır. Doğu duvarı dış duvardır ve üzerinde P2b tipolojisinde, kuzey ucu ZK26 mekanının penceresiyle birleşen bir pencere bulunmaktadır. Ancak bu pencerenin de diğer ıslak hacim mekanlarında olduğu gibi alt sırası kapatılmıştır. Duvarlar üzerinde tesisat boruları gözlemlenmiştir.

3.3.1.29 ZK29 Enerji şefi ofisi

Mekana ZK27 koridorundan ahşap K44 kapısıyla girilir (Şekil C.109, Şekil E.3). Kotu 0.01 olan zemin döşemesi betonarmedir ve ahşap süpürgelikleri mevcuttur. Güneyinde ZK30, kuzeyinde ZK28, ve batısında ZK27 mekanları yer almaktadır. Doğu duvarı üzerindeki 2 adet P4c pencereleri yapı ile fabrika arasındaki sokağa açılmaktadır (Şekil C.107, Şekil C.108). Batı duvarında ise K44 kapısı üzerinde, zeminden 245cm yükseklikte, demir doğramalı 2 adet pencere bulunmaktadır (Şekil C.109). Çatısı ZK27 mekanının devamıdır ve baca için kullanıldığı düşünülen bir

delik gözlemlenmiştir. ZK27 koridorunda bulunan çatlak burada da batı duvarı, tavan ve doğu duvarı boyunca devam etmektedir. Çatlağın bulunduğu yerde, 10cm eninde doğu duvarı ve tavanda devam etmekte olan demir bir eleman vardır. Mekan ofis olarak kullanıldığı için ahşap dolap ve masa mevcuttur.

3.3.1.30 ZK30 Atölye şefi ofisi

Mekana ZK27 koridorundan ahşap K45 kapısı ile girilir (Şekil C.111, Şekil E.3). 0.01m döşemesinde olan döşemenin ahşap süpürgeliği mevcuttur. Güneyde ZK31, kuzeyde ZK29 ve batıda ZK27 mekanları tarafından çevrelenmiştir. Doğu duvarına 3 adet P4c penceresi ve (Şekil C.110) batı duvarında 2.45m kotunda, koridora bakan, 4 adet demir doğramalı pencere yer almaktadır (Şekil C.111). Mekanın kuzeybatı köşe duvarına ahşap bir raf monte edilmiştir. Çatısı koridorun çatısının devamıdır.

3.3.1.31 ZK31 Makine enerji müdürü odası

Mekana ZK27 koridorundan ahşap K46 kapısı ile giriş yapılır (Şekil C.113, Şekil E.3). Zemin kotu 0.02m olan mekanda ahşap süpürgelikler mevcuttur. ZK31 yapının kuzeydoğu köşesindeki mekandır ve güneyinde ZK30 ve batısında ZK27 mekanları bulunmaktadır. Doğu duvarındaki 3 adet P4c penceresi doğu cephesine açılırken (Şekil C.112) batı duvarındaki 4 adet demir doğramalı pencere ZK27 koridoruna açılmaktadır (Şekil C.113). Çatısı koridorun kırma çatısının devamıdır.

3.3.2 Birinci kat mekanları

3.3.2.1 101 Oda

Mekana ZK20 mekanını 101 nolu mekana bağlayan demir merdivenden ve 102 mekanından K47 kapısıyla giriş yapılabilir (Şekil E.4). ZK20 mekanına inmeyi sağlayan demir merdiven sonradan yapılmış ve bu sebeple K47 kapısına 101 mekanı tarafından bir demir kapı takılması ihtiyacı doğmuştur (Şekil C.117). 2.76m seviyesindeki mekanın alt katında ZK20, üst katında 201, 202, 203, kuzeyinde 101 ve 102 ve batısında ZK10 mekanları bulunmaktadır. Mekandaki iki adet P1b ve bir adet P1c pencereleri doğu cephesine açılmaktadır (Şekil C.114). İçeride herhangi bir eşya bulunmadığı için odanın ne için kullanıldığı bilinmemektedir ancak ZK20 Soyunma Odası ile bir ilişkisi olduğu düşünülmektedir (Şekil C.116). Mekanın batı

duvarının ve tavanının birleştiği köşede, 87x98cm kesitinde, yatayda ilerleyen bir şaft vardır (Şekil C.115). Bu şafttan 103 odasından gelen boru geçmektedir.

3.3.2.2 102 Oda

102 numaralı mekan bir geçiş mekanı niteliğindedir. Buraya ZK19 mekanından 15 basamaklı betonarme merdiveni kullanılarak ulaşılabilir (Şekil C.118, Şekil E.4). Mekanın batısında bulunan 103 nolu odaya ahşap K48 kapısı ile geçiş yapılırken, güneyde bulunan 101 nolu odaya ahşap ve demir 2 adet K47 kapılarıyla geçiş yapılır (Şekil C.118, Şekil C.119). Mekanın üst katında bulunan 201 nolu koridora da bir betonarme merdivenle çıkılır (Şekil C.120). Mekanın doğu duvarında birer adet P1b ve P1c pencereleri bulunur ve bunlar cephede 101 nolu oda pencereleri ile birleşir (Şekil C.118, Şekil C.120). Doğu duvarındaki diğer pencere, yukarı çıkan merdivenin karşısında zemin kattan ikinci kata kadar devam eden iki bölmeli bir penceredir. Bu pencere yukarı çıkan merdiveni aydınlatır ve üst kat pencereleriyle aynı hizada biter. Pencerenin 102 mekanına denk gelen kısmında K49 kapısı bulunur ve buradan K28 kapısı üzerindeki söveye çıkılabilir (Şekil C.121a).

3.3.2.3 103 Oda

103 numaralı odanın teknik oda olarak kullanıldığı düşünülmektedir (Şekil E.4). Odaya K48 ahşap kapısıyla 102 mekanından girilir(Şekil C.119). Güneyinde 101, kuzeyinde ZK16, doğusunda 102 ve batısındaki ZK10 mekanları arasındadır. Oda yalnızca kuzey duvarındaki ZK16 mekanına bakan, 50x50cm ölçülerindeki bir boşluktan doğal ışık almaktadır (Şekil C.123). Odanın içerisine yaklaşık 3.40x150cm ölçülerinde yer kaplayan bir makine yerleştirilmiştir (Şekil C.122). ZK16 mekanında bulunan havalandırma boruları birleşerek ZK10 mekanından ve 103 mekanının batı duvarından geçerek içerideki makinanın kuzey ucuna bağlanır. ZK10 mekanında bulunan borular da aynı şekilde birleşerek gelir ve makinanın güney ucuna bağlanır. Makinanın üstünden çıkan betonarme yatay bir baca 101 mekanındaki şaftla birleşir.

3.3.3 İkinci kat mekanları

3.3.3.1 201 Oda

Yapının ikinci katına 102 mekanından betonarme bir merdivenle çıkılır (Şekil C.121a, Şekil C.21b, Şekil E.5). Merdivenin bittiği yerde yanının kuzey cephesine

açılan P2b penceresi bulunur. Merdiven boşluğunun güney duvarına yerleştirilen K50 kapısıyla 201 nolu koridora girilir. Bugün kapının sadece ahşap kasası mevcuttur (Şekil C.125). Koridorun doğusundaki 202, batısındaki ise 203 mekanları arasındadır. Mekandaki P2b penceresi güney cephesine açılır (Şekil C.124). Mekanın güney doğu köşesinde, doğu duvarı üzerinde, 60x105cm boyutlarında seramik kaplama, kapatılmış musluk borusu ve altında daha önceden lavabo taşıdığı düşünülen demir profiller yer almaktadır (Şekil C.124).

Mekanın iç duvarlarının bağdadi olduğu dökülen sıvalardan anlaşılabilmektedir. Mekanın daha önce dört odaya açıldığı ancak zamanla odaların birleştirilerek 202 ve 203 odalarının oluşturulduğu düşünülmektedir. Bu sebeple bu mekanlara ikişer kapı açılmaktadır. Mekanın çatısı dökümhaneden devam eden beşik çatıdır.

3.3.3.2 202 Oda

Mekana K51 ve K52 ahşap kapılarıyla 201 nolu koridordan girilir (Şekil C.126, Şekil E.5). Kuzeyinde ikinci kata çıkan merdiven ve batısında 201 nolu koridor bulunur. Güney ve doğu duvarları ise dış duvarlardır. Mekanda doğu cephesine açılan dört P2b ve bir P2c pencereleri yer almaktadır (Şekil C.127). Bağdadi iç duvarlara sahiptir (Şekil C.126). Duvarlarda ve tavanda bulunan izler ve mekana iki adet kapının açılması buranın daha önce iki oda olarak kullanıldığını düşündürmektedir. Arada bulunan duvar kaldırıldıktan sonra zemine şap dökülmüştür. Çatı örtüsü dökümhanede olduğu gibi beşik çatıdır.

3.3.3.3 203 Oda

Mekana 201 mekanından, K53 ve K54 ahşap kapılarından geçilerek girilir (Şekil C.128, Şekil E.5). Doğusunda 201 ve batısında ZK10 mekanları bulunan odanın kuzey ve güney duvarları dış duvarlardır. Kuzey duvarında dört adet ve güney duvarında üç adet P2b pencereleri yerleştirilmiştir (Şekil C.129, Şekil C.130, Şekil C.131). Mekanı 201 koridorundan ayıran duvar bağdadi diğer duvarlar tuğla duvardır. Bu mekanın da 202 mekanında olduğu gibi iki kapısının ve duvarda izlerinin bulunmasından dolayı daha önce iki oda olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

3.3.3.4 204 Oda

4.88m seviyesindeki mekana ZK14 mekanındaki demir merdivenlerden geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil C.134, Şekil E.5). Doğusunda, batı ve kuzey duvarları dış duvarlar olan mekanın güneyinde ZK10 ve aşağısında ZK14 mekanları yer almaktadır. Doğu duvarındaki demir parmaklı pencereler ve kuzey duvarındaki pencereler dışarıya açılırken, güney duvarındaki 50x50cm boyutlarındaki pencere boşluğu ZK11 mekanına açılmaktadır (Şekil C.133, Şekil C.134, Şekil C.135). Mekanın kuzey batı köşesine ZK14'ten gelen ve 301'e çıkan bir adet asansör inşa edilmiştir. ZK14'deki iki adet fırının bacaları 204 mekanından geçerek çatıya çıkar (Şekil C.135). Üst katındaki 301 nolu mekan döşemesinden geriye kalan bölüm, güneyden kuzeye doğru eğimli kırma çatı ile örtülmüştür.

3.3.4 Üçüncü kat mekanları

3.3.4.1 301 Oda

Yapının en yüksekte bulunan, 8.14m seviyesindeki ahşap mekan döşemesine 204 mekanındaki demir gemici merdiveniyle ulaşılır (Şekil C.137). Merdiven boşluğu ahşap kapağıyla kapatılabilmektedir. Dört duvarı da dış duvar olan mekanın, P5c penceresi kuzey cephesine açılmaktadır. İçeride sadece betonarme bir tabla üzerinde asansörün hareketini sağlayan makina bulunmaktadır. Mekan kuzeyden güneye eğimli kırma çatıyla örtülmüştür (Şekil C.136).

3.4 Cephe Özellikleri

3.4.1 Güney cephesi (ön cephe)

Yapının işçi yemekhanesine bakan ana giriş cephesidir (Şekil C.138, Şekil E.15). Cephede önde girişlerin olduğu zemin kat, arkasında makina atölyesi feneri ve en arkada dökümhane görünmektedir (Şekil C.142, Şekil C.143).

Yapıya ana giriş kapısı olan makina atölyesi kapısı K01, ofislere açılan K41 ve tenekehaneye açılan K03 kapıları bu cephe üzerinde bulunmaktadır (Şekil C.139, Şekil C.140). Betonarme iskelet sistemle inşa edilen cephe üzerinde iz bırakılmış çimento sıvalıdır. Cephenin dış sınırları, pencere ve kapı çevreleri sıva dokusunun değişimiyle oluşan ince bir bant ile vurgulanmıştır. ZK01 mekanının pencerelerinin bir kısmı sökülmüş ve duvarı yıkılmıştır (Şekil C.139). Bunun içerideki demir

malzemeleri çalmak amaçlı yapıldığı düşünülmektedir. ZK01 ve ZK02 mekanlarına açılan, demir doğramalı bant pencereler bu cephe üzerinde yer almaktadır. Pencerelerin üzerinde beton söve mevcuttur (Şekil C.138). Bu söve üzerine bir adet aydınlatma elemanı monte edilmiştir. Beton denizliklerin küçük bir kısmı korunabilmiştir ancak kopan denizliklerin izleri okunabilmektedir. Metal pencereler ve kapılar korozyona uğramıştır bu sebeple duvarda pas lekeleri oluşmuştur. Çatısı doğu batı yönünde eğimli beşik çatı olan zemin kat üst örtüsü cepheden açıkça okunabilmektedir. Çatının 28cm'lik saçağı mevcuttur. Ayrıca bu duvar üzerinde yapının tabelası yerleştirilmiştir (Şekil C.141). Çatıdan pek çok tuğla ve metal baca görünmektedir.

Cepheden görünebilen ZK01 mekanı feneri cephesi taş ile kaplanmıştır. Bant pencereli olan bu fenerin beton sövesi ve denizliği bulunmaktadır. Çatısı doğu batı yönünde eğimli beşik çatıdır (Şekil C.142).

En arkada ise dökümhane ve ikinci kat mekanları görünmektedir. Betonarme iskelet sisteme sahip bu kısım da taş kaplıdır. Burada dökümhanenin ve bitişiğindeki ikinci kat mekanının P2b tipolojisindeki bant pencereleri görünmektedir (Şekil C.143, Şekil C.149). Beton söve tek parça olarak tüm pencerelerin üzerinde devam eder. Pencerelerin beton denizliği fener pencerelerinin denizlik hizasında başlar ve cephenin kuzey ve güney ucuna kadar devam eder. Duvarda dökümhane içindeki vinci taşıyan kılıç benzeri profiller görünmektedir (Şekil C.143). Bu mekanların çatı örtüsü kuzey güney yönünde eğimli beşik çatıdır. Üzerinde yapının en büyük bacası görünmekte ve arkasında başka bir baca yükselmektedir.

3.4.2 Doğu cephesi

Doğu cephesi yapının ana fabrika binasına bakan cephesidir (Şekil C.144, Şekil C.148, Şekil E.15). Bu cepheden K28 ve K37 kapılarıyla yapıya giriş yapılabilir (Şekil C.145, Şekil C.150). Cephe genel olarak tuğla üzeri taş kaplamadır. ZK20 mekanına kadar P2 tipolojisinde bant pencereler mevcuttur (Şekil C.145). Bu pencerelerin üzerinde yer yer kırılmış beton söveleri mevcuttur. Denizlik taşlarının cephedeki taş kaplamayla birlikte dizildiği ve sonradan oyularak denizliklerin oluşturulduğu düşünülmektedir (Şekil C.145). Pencerelerin dikey iki kenarları da denizlikle aynı taş uygulamasıyla vurgulanmıştır (ŞEikl C.152). Cephede ıslak hacimlerin pencerelerinin en alt sırası çimento sıva ile kapatılmıştır(Şekil C.147,

Şekil C.151, Şekil C.152). ZK21 mekanının penceresinin etrafı sıvayla kapatılmış ve bu sıvaya taş desenleri verilmiştir. Bu pencerenin değiştiği düşünülmektedir. Zemin katta yapıya sonradan eklenildiği düşünülen ofisler bölümü ile özgün olduğu düşünülen bölüm arasında cephede 2 cm boşluk gözlemlenmiştir (Şekil C.146). Bu boşluk çimento sıva ile doldurulmuştur. Briket duvara sahip ek kısım dokulu sıva ile kaplanmıştır. Beton söve ve denizliği bulunan bölümün denizliğinde yer yer kopmalar gözlenmiştir. Pencereleri de yanındaki diğer pencerelerden farklı olarak P4c tipolojisindedir (Şekil C.144, Şekil C.146). Ek olan kısım ile taş kaplama arasına üzerine taş izi verilmiş sıva uygulanmıştır. Zemin katın çatısı doğu batı yönünde eğimli beşik çatıdır. Çatının doğu saçağında yağmur oluğu bulunmaktadır. Bu oluktan suyu uzaklaştırmak için düşeyde kullanılan boruların bir kısmı kırılmıştır. Zemin katın arkasında görülebilen fenerin, P2a ve P2c pencereleri birleşerek fener bant pencerelerini oluşturur. Bu bant pencereler boyunca devam eden beton söve ve denizleri bulunmaktadır (Şekil C.14).

ZK20 ve ZK19 mekanının bulunduğu bölüm 9.36m yüksekliğinde ve üç katlıdır (Şekil C.150). Bu bölüm cephenin genelinden 5cm daha önde yapılarak vurgulanmıştır (Şekil C.148, Şekil C.150). Her katta kolonların önünden devam eden, 625x132cm boyutlarında, 4 adet P1b ve 1 adet P1c'den oluşan bant pencereler bulunmaktadır. Bu pencerelerin yanında yer alan 515x95cm boyutlarındaki pencere, K28 kapısının üzerinde başlayıp, ikinci kat zemin döşemesinin önünden geçerek en üst sıra pencere hizasına kadar devam eder. Bu pencerenin en alt iki sırası kapı gibi dışarı doğru açılabilmekte ve birinci kattan K28 kapısı saçağına buradan çıkılabilmektedir. Pencereler betonarme söve ve diğer üç yanındaki taş denizlikle çevrelenerek vurgulanmıştır. Cephenin bu bölümünde duvar çatıdan 25cm yüksekte 15cm'lik taş silmesiyle bitirilmiştir ve silmenin üzeri beton bir plakla kapatılmıştır. Bu sebeple buradan çatı algılanamamaktadır (Şekil C.150).

Demirhanenin bulunduğu cephe duvarı üzerinde iki adet P2a tipolojisinde pencere ve duvarın yıkılmasıyla oluşan bir boşluk bulunmaktadır (Şekil C.148). Cephe düzgün taş kapmalı olan demirhane cephesi 5.90m seviyesinde, 10cm'lik taş silme ve üzerine beton plakla bitirilmiştir. Bu silme sebebiyle mekanın güneyden kuzeye eğimli kırma çatısı anlaşılamamaktadır. Duvarın üzerinde birbirini takip eden delikler ve iki adet kılıç gözlemlenmiştir (Şekil C.148). Bu bölümün arkasında, ZK14 mekanı üst katlarının sıvanarak taş şeklinde kesilmiş cephesi görülmektedir. Bu duvar üzerinde

iki adet demir parmaklı, 140x85cm boyutlarındaki pencereler 204 mekanına açılmaktadır.

3.4.3 Batı cephesi

Elektrik Santraline bakan batı cephesi doğu cephesiyle benzer özellikler taşımaktadır (Şekil E.15). Yapının sonradan eklenen güney ucu hariç cephe tuğla duvar üzeri taş kaplamadır (Şekil C.157, Şekil C.159). Özgün olmayan kısım güney cephesindeki ek kısımla aynı özellikleri taşır. Üzeri desenli sıva ile kaplıdır ve P4 tipolojisinde bant pencereleri vardır (Şekil C.156, Şekil C.160). Söve ve denizlikleri beton olan pencerelerin denizliklerinin büyük çoğunluğu demir doğramaların korozyonu sonucu düşmüş ve günümüze sadece izleri kalmıştır (Şekil C.158). belirgindir. Burada doğu cephesinden farklı olarak, ek kısım ile yapının özgün kısmı, aralarına 20cmlik tuğla duvar örülerek birleştirilmiştir (Şekil C.155). Bu cephe üzerinden K05, K07, K16 kapılarıyla yapıya girilebilmektedir.

Zemin katta dökümhaneye kadar P2 pencerelerinin birleşmesiyle oluşan bant pencereleri bulunmaktadır. Bu pencereler de beton söve, taş denizlik ve pencerenin bittiği yerde taş çerçeveler ile vurgulanmıştır (Şekil C.156, Şekil C.160). Beşik çatının saçağındaki olukta toplanan yağış suları düşey borularla yapıdan uzaklaştırılır. Çatı üzerinde pek çok baca vardır ve arkasından ZK01 mekanının feneri görünmektedir. Çatıya ek yapılarak ZK03 mekanının avlusunun üzeri oluklu levhalarla örtülmüştür. Batı cephesi avlusu yer yer toprak doludur ve bir adet ağacın yanında küçük bitkiler de oluşmuştur(Şekil C.153).

5cm öne çıkarılarak vurgulanan dökümhane cephesinde K16 kapısı ve üzerindeki P5c penceresi ve iki yanındaki P2c pencereleri bitiş seviyesi, 58 cm' lik beton korniş ile belirtilmiştir (Şekil C.161). Korniş ile birlikte 145x650cm boyutlarında bir balkon gibi algılanabilen K16 kapısı betonarme sövesi inşa edilmiştir. Kornişin bittiği yere 3 adet, beton söveli P3c penceresi yerleştirilmiştir (Şekil C.161). Kuzey güney yönünde eğimli dökümhane beşik çatısı cepheden açıkça okunabilmektedir.

Cephenin kuzey ucunda P2a tipolojisinde, söve ve denizliği bulunmayan 4 adet pencere ZK11 mekanına açılmaktadır (Şekil C.159). Bu bölümün çatısı kuzeyden güneye eğimli kırma çatıdır ve arkasında ZK14 mekanının üst katları görünmektedir. Penceresi bulunmayan bu kısım sıvanmış ve taş şeklinde çizilmiştir.

Çatısı silmesi bulunan asansör dairesi yanında yapının en büyük bacası yükselmektedir.

3.4.4 Kuzey cephesi (arka cephe)

Yapının arka cephesidir (Şekil C.162, Şekil E.15). Burada dökümhaneye hizmet eden mekanlara girişler mevcuttur. K19, K21, K22, K24, K26 kapılarından yapıya giriş yapılabilir. K26 kapısı hariç bütün kapıların üzerinde beton söve bulunmaktadır (Şekil C.164, Şekil C.165). Cephenin tamamı, ZK14 mekanının taş deseni verilmiş sıvalı üst kat cephesi hariç, taşla kaplanmıştır. ZK14 mekanının doğusunda 2 adet P5c penceresi ve 4 adet P2b penceresi iç mekanlarla ilişki sağlarken, batısında birer adet P2b, P5b ve P5c pencereleri iç mekanlarla ilişki sağlar. 5cm öne çıkarılan ZK14 mekanı bölümünde ise 3 adet P5c penceresi yer almaktadır (Şekil C.166). Söve ve denizlikleri olmayan pencerelerin betonarme hatılları cephede vurgulanmıştır (Şekil C.163, Şekil C.165).

Zemin katın çatısı güneyden kuzeye doğru eğimlidir ve ucundaki su oluğu sayesinde yağış suları çatıdan uzaklaştırılır. Cepheden öne çıkan ZK14 mekanı bölümündeki, çatı silmesi üzerinden görüldüğü kadarıyla çatı kaplamasının sökülmüş durumdadır.

Zemin katın arkasında dökümhane görünüşe girmektedir. Burada beton söve ve denizliğe sahip, P2b pencerelerinin oluşturduğu bant pencereleri bulunmaktadır (Şekil C.169).

3.5 Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

3.5.1 Temeller

Yapının temeline ilişkin herhangi bir sondaj yapılmadığı için boyutları ve derinliği hakkında bir bilgi edinilememiştir. Ancak yapının güneyinde yer alan, benzer nitelik ve boyuttaki Büyük Ambar Binası'nda temellerin iki kademeli münferit pabuçlar halinde düzenlendiği ve kirişlerle birbirine bağlandığı izlenmiştir (Şekil A.27, Şekil A.28). Bu yapıda da benzer bir sistem kullanıldığı düşünülmektedir.

3.5.2 Duvarlar

Yapının 1935 yılında yapılan özgün bölümünde dış duvarlar betonarme iskelet arası tuğla dolgu üzeri taş kaplamadır. Cephe genelinde 25-30cm yüksekliğinde ve çeşitli uzunluklarda, aşağıdan başlayarak ilk üç sırada 15-17cm kalınlığında, üst sıralarda

ise daha düzgün ve kalınlığı 12-15cm arasında değişen kesme taşlar kullanılmıştır (Şekil C.150). Dış duvarın içeride kalan kısmında tuğla üzeri çimento sıva ve boya kullanılmıştır. Bu durum, sıva dökülmesi bulunan duvarlarda net olarak gözlemlenmektedir (Şekil C.133, Şekil C.134). Bu dış duvarların kalınlığı genel olarak 33-35cm arasındadır. Asansörün bulunduğu üç katlı bölümün, ilk kat cephesi taş ile kaplı iken, ikinci ve üçüncü kat cephesi ise çimento sıvalıdır. (Şekil C.167).

Yapının ek kısmındaki duvarlar ise betonarme iskelet arasına beton blok (briket) doldurularak oluşturulmuştur (Şekil C.9). Bu duvarların dış kısmına çimento sıva, iç kısmına ise çimentolu sıva üzeri boya uygulaması yapılmıştır (Şekil C.4, Şekil C.9). Yapının bu bölümünde dış duvar kalınlığı 28-30cm arasında değişmektedir.

Zemin kat iç duvarları betonarme iskelet arası 20x10cm boyutlarında tuğla örülerek oluşturulmuştur. Tuğlaların üzeri sıvalı ve boyalıdır (Şekil C.6, Şekil C.16). Kalınlığı bazı yerlerde çimento sıvanın kalınlığına bağlı olarak değişmekle birlikte ortalama 27cm olarak ölçülmüştür. İkinci kattaki iç bölme duvarları bağdadi tekniği kullanılarak yapılmıştır. Kesme bağdadi çıtaları üzerine çimento sıva ve boya uygulaması yapılmıştır (Şekil C.126). Bağdadi duvar kalınlığı ortalama 17cm ölçülmüştür.

3.5.3 Döşemeler

Atölyenin zemin kat döşemeleri genellikle grobeton üzeri şaptır (Şekil C.4, Şekil C.20, Şekil C.32). ZK01, ZK08 ve ZK09 mekanları ise şap üzerine yaklaşık 10x6cm boyutlarında, 8cm yüksekliğinde ahşap bloklarla kaplanmıştır (Şekil C.15, Şekil C.48, Şekil C.49). Yakın zamanda ise ZK01 mekanı ahşap kaplaması üzerine yaklaşık 5cm kalınlığında şap dökülmüştür (Şekil C.15). Herhangi bir raspa işlemi yapılmadığı için kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. ZK01 mekanından ZK07 koridoruna geçmek için 5cm yüksekliğinde beton bir basamak kullanılmaktadır. ZK10 ve ZK20 mekanları dışındaki mekanlar arasında şapın yüksek dökülmemesi nedeniyle seviye farkı oluşmuştur. ZK10 ve ZK20 mekanlarına ise ZK07 koridorundan bir basamakla inilmektedir.

Tüm mekanların betonarme olan tavanlarında taşıyıcı döşeme kirişleri açıktadır ve hiç bir kaplama gözlemlenmemiştir. Betonarme çatı döşemesinin kalınlığı, üzerine zaman içinde uygulanan çeşitli kaplamalarla birlikte toplam 22-25cm arasındadır (Şekil C.51). 204 mekanı betonarme döşemesi 7cm, asansör teknik odası olarak

kullanılan üst kat ahşap döşemesi ise 5cm'dir. Bu odada bulunan makina asansörü kendi betonarme taşıyıcısı tarafından taşınmaktadır. 101,102 ve 103 mekanlarının bulunduğu birinci kat ve 201,202 ve 203 mekanlarının ikinci kat betonarme döşemelerinin kalınlığı ise üzerlerinde bulunan şapla birlikte 11cm'dir. İkinci kat tavan döşemesi ise aynı zamanda dökümhane çatısını oluşturmaktadır (Şekil C.130, Şekil C.131).

3.5.4 Çatı

Bakım Onarım Atölyesi betonarme beşik ve kırma çatı sistemiyle örtülüdür. Bu çatılar eğimli olarak dökülmüş betonarme döşeme plakları ile oluşturulmuştur (Şekil C.1, Şekil C.21, Şekil C.51, Şekil C.60) . Yapıda dökümhane, aydınlık feneri ve ZK01 ve çevresindeki mekanlar üç ayrı beşik çatıyla örtülüdür (Şekil C.2, Şekil C.2, Şekil C.51). Ancak ZK01 mekanı çatı örtüsü fenerle ortadan bölünmektedir. Yapının diğer kısımları tek yöne eğimli çatı ile örtülüdür. Tavan kaplaması bulunmadığı için çatı strüktürü yapının her yerinden açıkça görülür. Çatı kaplaması yeşil renkli asfalt kiremit örtüdür (Şekil C.167, Şekil C.168, Şekil C.169, Şekil C.170). Çatının etrafı yağmur oluklarıyla ve bunlara bağlı iniş borularıyla çevrelenmiştir. Çatıda görülebilen sağlam halde 9, bir kısmı kırılmış halde 8 baca bulunmaktadır. 10 adet bacanın ise bugün sadece delikleri görülebilmektedir (Şekil C.167).

3.6 Mimari Ögeler

3.6.1 Kapılar

Yapının 13'ü dış olmak üzere toplam 54 kapısı bulunmaktadır. ZK01 mekanına giriş sağlayan K01 sürgü demir kapısı yapının ana giriş kapısı gibi kullanılmaktadır (Şekil C.3). Kapı kenarları ahşap kasa ile çevrilidir. Ahşap K02 tek kollu kapı ZK02 mekanının iç, K03 çift kollu demir kapı ise dış kapısıdır (Şekil C.18, Şekil C.19). İki kapının da eşiği bulunmamaktadır. K02 kapısı yapıya ek kısımda olduğu ve başka bir benzeri bulunmadığı için özgün olmadığı düşünülmektedir (Şekil C.18). Tek kanatlı demir K04 kapısı ZK01 mekanını ZK03 mekanına bağlamaktadır (Şekil C.24). Kapıda bir rampayla 0.00 kotundan -0.03 kotuna inilir. K05 kapısı ise ZK03 mekanına dışarıdan girişi sağlayan sonradan yapılmış çift kanatlı demir kapıdır (Şekil C.23). Yapıda özgün olduğu düşünülen tek demir dış kapı K07 kapısıdır. Çift kanatlı ve batı cephesi bant pencerelerinin arasında olan bu kapı ZK04 mekanının

dışarıya açılan kapısıdır (Şekil C.156). Çift kanatlı demir K06 ve K08 kapıları sırasıyla ZK04 mekanını ZK01 ve ZK05 mekanlarına bağlar (Şekil C.32, Şekil C.33). K06 kapısının kanatlarından biri bugün bulunmamaktadır. K09 kapısıyla ZK05 mekanından ZK06 mekanına geçiş yapılır. Kapının bugün sadece demir çerçevesi kalmıştır. ZK05 ve ZK10 mekanlarını birbirine bağlayan K10 kapısı ahşap ve tek kolludur (Şekil C.36).

K12, K14, K35 ve K36 kapıları ZK01 mekanından sırasıyla ZK08, ZK09, ZK23 ve ZK24 mekanlarına geçiş sağlar. Birbirlerine benzeyen bu özgün kapılar çift kanatlı, ahşap ve bir kanatlarında kare pencere boşluğu bulunabilen kapılardır (Şekil C.16, Şekil C.42). Bunlardan K12 kapısının pencere boşluğu altında hareketli bir raf bulunmaktadır. Bu raf kaldırılarak kapıdaki pencere kapatılabilmektedir. K12 ve K14 kapılarının önünde demir parmaklıklı iki kanatlı pencereler bulunmaktadır. K12 kapısı parmaklıkları kutu kesitlidir ve kanatlardan biri bulunmamaktadır. K14 kapısı önündeki parmaklıklar ise silindirik kesitlidir. K11 ve K13 kapıları ZK08 mekanında bulunan tek kanatlı ahşap kapılardır. Bunlardan ZK07 mekanına açılan K11 kapısı kasasıyla birlikte tamamen sökülmüş durumdadır. K15 tek kanatlı ahşap kapısı ZK17 koridorundan ZK10 mekanına geçiş sağlar. ZK10 mekanından ZK15 mekanına geçişte kullanılan çift kanatlı ahşap kapı kasası ve zemin arasında boşluk bulunmaktadır. Özgün K21, K22 ve K24 kapıları, ZK13, ZK14 ve ZK15 mekanlarından dışarı açılan çift kollu ahşap kapılardır (Şekil C.66, Şekil C.70, Şekil C.71, Şekil C.164, Şekil C.165). ZK13 mekanından çift kanatlı demir kapıyla camekandan geçilerek ZK10 mekanına ulaşılır. K18 kapısı ise mekanda bulunan en büyük ve en ağır kapılardandır. Fırın kapısı olan K18 çift kollu demir bir kapıdır ve içi is kaplanmıştır. Fırının arkasındaki ocak bölümü ise tek kanatlı ahşap kapı ile kuzey bahçesine açılır.

K17 ahşap kapısı ise ZK11 mekanını dökümhane (ZK10) bağlayan kapıdır. Dökümhanenin ana giriş kapısı K16 kapısıdır. Bu kapı çift kanatlı ve ahşaptır (Şekil C.161). ZK17 mekanını ZK16'ya bağlayan K25 kapısı, K35 kapısıyla benzer iki kanatlı ahşap bir kapıdır. Özgün olmadığı düşünülen K27 ve K30 kapıları birbirlerinden farklı çift kanatlı ahşap kapılardır. K26 kapısı ZK16 mekanının dışarıya açılan kapısıdır. Çift kanatlı ahşap kapının etrafında sürgü kapı rayları bulunmaktadır. Kapının özgün olmadığı düşünülmektedir (Şekil C.163). K38 ve K40 kapıları ZK01 mekanından ZK25 ve ZK27 mekanlarına açılan tek kanatlı ahşap

kapılardır. ZK20 mekanından K31 ahşap tek kanatlı kapısıyla banyo ara mekanına geçilir (Şekil C.85). Bu ara mekanla duşların olduğu mekanı birbirine bağlayan kapı K32 kapısıdır (Şekil C.86). Bu kapı tek kanatlı ve demirdir. K33 kapısı ise ZK22 WC mekanının lavaboların olduğu kısma giriş sağlar. Kapı tek kanatlı, silindir kesitli demir parmaklıklıdır. Yapıya doğu cephesinden giriş sağlayan, ahşap çift kanatlı K37 kapısı içeriye makina alımı sırasında sökülüp yeniden takılmıştır (Şekil C.93). Doğu cephesi bant penceresi arasına yerleştirilen kapının bir kanadı bugün bulunmamaktadır. Ofis bölümünde bulunan bütün kapılar (K39, K42, K43, K44, K45 ve K46) yapıdaki diğer ahşap kapılardan farklı olarak beyaz renklidir. Ahşap ve tek kanatlı olan bu kapıların çıtaları farklılık göstermektedir (Şekil C.106, Şekil C.111, Şekil C.113). Ofis koridorundan dışarı açılan K41 kapısı ahşap ve tek kanatlıdır. Bu kapı içerde ahşap dışarda ise demir kasaya sahiptir (Şekil C.100, Şekil C.138).

3.6.2 Pencereler

Yapıdaki pencerelerin tamamı 5mm kalınlığında demir doğramalıdır. Yapıdaki tüm pencereler iki, üç, dört ve beş bölme arasında değişen düşey bölmelerden; değişime uğramış ya da kapıların üzerinde tepe penceresi niteliğindeki pencereler haricindeki tüm pencereler üç yatay sıradan oluşur. Pencereler tiplerine ve düşeyde kaç sıradan oluştuğuna göre sınıflandırılmıştır (Şekil E.17).

Bu pencereler yapıda bir tek doğu cephesindeki üç katlı bölümün bant pencerelerinde bulunan ZK20, 101, 102 ve 202 mekanı pencereleridir. Bu bant pencerelerin ortasında bulunan, üst sırası ters vasistas olarak açılan pencereler P1b tipi olarak sınıflandırılmıştır. Açılmayan ve dört sıra bölmeden oluşan diğer pencereler P1c olarak adlandırılır (Şekil C.150).

Üst sırası dışarı ve yukarı doğru açılan (ters vasistas) pencereler P2 pencereleridir. Düşeyde iki sıradan oluşan P2 pencereleri P2a pencereleri olarak sınıflandırılmıştır (Şekil C.127, Şekil C.150, Şekil C.159). ZK11 ve ZK16 mekanları pencereleri bu pencerelerdendir. Ayrıca yapıdaki bant pencereleri başında ve sonunda da P2a pencereleri bulunmaktadır. P2b pencereleri ise yapının kuzey cephesinde ve dökümhane kuzey-güney duvarlarında bulunan, düşeyde üç sıradan oluşan demir doğramalı pencerelerdir (Şekil C.124, Şekil C.129, Şekil C.143, Şekil C.149, Şekil C.169). Doğu cephesi dışında ZK21 banyosunda ve ZK28 WC pencereleri de P2b pencereleridir. Ancak bu pencereler özgün değildir. ZK21 banyosundaki pencere

mahremiyet sebebiyle, diğer pencere ise yapıya ek yapılması sırasında değiştirilmiştir (Şekil C.152). P2c pencereleri düşeyde dört sıradan oluşur. Bu tip, ZK01 mekanı feneri bant pencerelerinde de görülmektedir (Şekil C.168). P2 tipinin zeminde bulunan bazı pencerelerine müdahale edilmiş ve içeriye doğru açılan kanatlar eklenmiştir. Doğu ve batı cepheleri alt pencereleri bunlara örnektir (Şekil C.145, Şekil C.156, Şekil C.157).

3.5cm doğramaya sahip P3 pencereleri dökümhanenin batı cephesine açılan pencerelerdir. Bu pencereler düşeyde dört sıra, yatayda ise beş sıradan oluşan demir doğramalı pencerelerdir. Bu pencerelerin ilk, orta ve son sıraları dörtlü olarak dışarı ve yukarı yönde açılır (Şekil C.161).

P4 pencereleri yapıya sonradan eklendiği bilinen kısma ait pencereleridir. Genel özellikler olarak diğer pencerelerle aynı olsa da doğrama ölçüleri biraz daha büyük 4cm genişliğindedir. Bu pencerelerin üst sıralarında iki birimden oluşan, içeri ve yukarı doğru açılan kanatlar mevcuttur. Ayrıca bir birimlik içe açılan kanatlar bulunur. Bunlardan P4b pencereleri düşeyde üç sıradan oluşur ve ZK29 mekanından doğu cephesine açılan pencerelerinden biridir (Şekil C.146, Şekil C.153). Dört sıradan oluşan pencereler ise P4c olarak sınıflandırılır. Bu pencereler doğu ve batı cephesinin ek kısmında bulunur. Güney cephesinde bulunan P4d pencereleri düşeyde beş sıradan oluşur ve yapıdaki tek beş sıra pencere örneğidir (Şekil C.139).

P5 pencereleri tek yatay sıradan oluşan, 3.5cm genişliğinde kapı üstlerindeki pencerelerdir. Bunlar kuzey cephesindeki K19 kapısı üzerinde bulunanlar gibi üç bölmeden oluştuğunda P5b olarak adlandırılır (Şekil C.165). P5b tipolojisinde açılan kanatlı pencereye rastlanmamıştır. K16 kapısı üzerinde bulunan ve P5b tipinde görünen tepe penceresi aslında 3 yatay sıradan oluşan P2b penceresidir ancak buraya kapı açılması sırasında alttaki iki sıra kaldırılıp P5b haline getirilmiş ve üzerine metal havalandırma elemanı yerleştirilmiştir (Şekil C.163). Güney, batı ve özellikle kuzey cephesi kapıları üzerinde bulunan P6c ise dört bölümden oluşan tepe pencereleridir (Şekil C.164, Şekil C.166). K07 kapısı gibi, doğu ve batı cephesi bant penceresinin içinde yer alan kapıların üzerindeki P5c pencereleri ters vasistas şeklinde açılmaktadır. K41 kapısı üzerindeki beş bölmeli pencere ise P5d penceresidir (Şekil C.138). Pencerenin orta bölmesi içeri açılmaktadır.

3.3cm genişliğinde doğramalı P6 pencereleri yapı içerisindedir. ZK08- ZK09 ve ZK05-ZK06 mekanları arasındaki P6c ve P6d pencerelerinin açılan kanadı bulunmamaktadır.

3.6.3 Merdivenler

Yapıda ikisi demir biri betonarme olmak üzere üç adet merdiven bulunmaktadır. Bunlardan ilki ZK14 mekanından 204 nolu mekana çıkan demir iki kollu merdivendir (Şekil C.68, Şekil C.70). Merdivenle ilk önce -0.05 kotundan 2.45 kotundaki demir ara kat balkona, buradan da 13 basamakla 4.88 kotundaki 204 nolu mekana çıkılır. Merdivenin birinci kol demir korkulukları balkon korkuluğu ile birleşir. Merdivenin ikinci kol basamakları daha dar ve sıktır.

İkinci merdiven ZK19 mekanını birinci ve ikinci katla bağlayan iki kollu, ahşap korkuluklu betonarme merdivendir (Şekil C.81, Şekil C.82, Şekil C.118, Şekil C.120). ZK19 mekanının 0.01 kotundan üç basamakla 0.63 kotundaki sahanlığa çıkılır. Sahanlıktan 12 basamakla 102 mekanının bulunduğu 2.45 kotuna çıkılır. 2.45 kotundan da betonarme 16 basamakla 5.56 kotu, 201 mekanına ulaşılabilir.

Üçüncü merdiven yapıya sonradan eklenildiği düşünülen ZK20 ve 101 mekanlarını birbirine bağlayan ahşap küpeşte demir korkuluklu demir merdivendir (Şekil C.84). 13 basamaklı bu merdivenle -0.09 kotundan 2.76 kotuna çıkılabilmektedir. Sağ kolu sol kolundan daha kısa ahşap küpeşteye sahiptir.

3.7 Yapıdaki Bozulmalar

Acil müdahale gerektiren bir bozulma olmayan yapıdaki bozulmalar strüktürel bozulmalar, malzeme bozulmaları ve kullanıcı kaynaklı bozulmalar olarak üç bölümde incelenmiştir (Şekil E.30, Şekil E.31, Şekil E.32, Şekil E.33, Şekil E.34).

3.7.1 Strüktürel bozulmalar

Yapısal sistemde tehlike yaratacak büyük bir sorun bulunmamasına rağmen ek yapılan güney kısım ile özgün kısmın birleştiği yerde büyük bir çatlak bulunmaktadır (Şekil C.100, Şekil C.102, Şekil C.103). Bu çatlak ZK27 ve ZK29 mekanları tavanında ve duvarlarında ve ZK01 mekanı doğu duvarında görülebilmektedir. Bu çatlak farklı oturmaya bağlı bir dilatasyon çatlağı olarak değerlendirilebilir.

Yapının hiç bir yerinde tavan kaplaması bulunmaması sebebiyle tüm kirişler rahatlıkla izlenebilmektedir. Yapılan makroskopik incelemede kiriş ve kolonlarda sıva dökülmesi dışında bir soruna rastlanmamıştır. Sadece ZK17 koridorunun tavan döşemesinde, pas payının dökülmesi sonucu demir donatılar açığa çıkmış durumdadır. Gözle görülebilen bir sorun olmamasına rağmen yapının çatı örtüsünün zaman içinde bakımsızlıktan geçirgen hale gelmesi nedeniyle tavanda oldukça yoğun çiçeklenme görülmektedir (Şekil C.20, Şekil C.26, Şekil C.39, Şekil C.44, Şekil C.60, Şekil C.63). Bu sorunun kirişlere yapısal bir zarar verip vermediği ancak raspa yapılmasından sonra anlaşılabilecektir.

3.7.2 Malzeme bozulmaları

Yapı 15 yıldır kullanılmadığı için bakımsızlıktan dolayı iç mekanda sıva çatlakları, sıva dökülmeleri ve boya kabarmaları görülmektedir (Şekil C.52, Şekil C.64, Şekil C.65, Şekil C.82, Şekil C.108). Dökülen sıvaların altından zemin katta tuğla duvar, ikinci kat mekanlarında ise bağdadi çıtalar açığa çıkmıştır (Şekil C.124, Şekil C.126). Yapının ise yoğun güneş ışınına maruz kalması sebebiyle mekanların boyaları kuruyarak dökülmektedir. Başta ZK01 mekanı olmak üzere zemin şapında pek çok kılcal çatlak bulunmaktadır. İçerideki demir elemanlarda az da olsa kesit kalınlaştıracak kadar korozyon meydana geldiği izlenmektedir (Şekil C.143, Şekil C.158). Duvarlarda mekan kullanımına bağlı olarak değişkenlik gösteren düzeyde kirlenmeler gözlemlenmektedir. Özellikle ZK12A ve ZK12B mekanları duvarları ve kapılarında yoğun is mevcuttur (Şekil C.61, Şekil C.62, Şekil C.63). Yapının tavanında başta baca delikleri etrafında olmak üzere rutubet kaynaklı çiçeklenmeler görülmektedir. Bu durum, ZK08, ZK10, ZK11 ve ZK12 mekanlarında daha da ilerleyerek yapının duvarlarına kadar inmiştir (Şekil C.44, Şekil C.60, Şekil C.65, Şekil C.66).

Fabrikanın terkedilmesinin ardından yapılardaki mimari metal malzemeler ile makineler hurda olarak sökülmüş ve bu işlem sırasında yapı duvarları, zemini ve üst örtüsüne zarar verilmiştir: ZK01 mekanında bulunan ahşap duvar kaplamaları yer yer sökülmüş, ZK01 ve ZK16 mekanlarının duvarları yıkılmıştır. Ayrıca ZK01 numaralı mekanda bulunan makinelerin taşınabilmesi için bu mekanın güney duvarı yıkılmıştır (Şekil C.9). Özgün ahşap döşeme kaplaması üzerine ince bir şap döküldüğü düşünülmektedir.

Yapıda bulunan ahşap elemanlarda fazla bozulma görülmemektedir, pek çoğu temel bakımlarla, özgün halinde korunabilecek durumdadır. ZK06 mekanında bulunan, tavana kadar uzanan ahşap raflar parçalanmıştır (Şekil C.40). İç mekanda sadece ZK23 mekanının sigortalarının altında bulunan kanalda, su borusu olduğu düşünülen bir borunun etrafında bitkilenme görülmektedir (Şekil C.151, Şekil C.152).

Doğu cephesi aşağı bant pencereleri dışında yapıdaki metal pencere doğramalarının tamamı korozyona uğramıştır. Bu nedenle, sınırlı olmakla birlikte, pencere doğramalarının kesitleri kalınlaşmış dolayısıyla pencere doğramalarının taş denizliğe saplandığı yerlerde taşın patlamasına sebep olmuştur (Şekil C.90). Bunların yanısıra cephe kaplamasını oluşturan taşların köşelerinde mekanik kırıklar bulunduğu veya taşın tamamen koparak düştüğü noktalar da gözlemlenmiştir. Zeminden ve çatıdan gelen rutubet sonucunda taşlarda çiçeklenmeler meydana gelmiştir. Bu durum özellikle kuzey cephesinde yoğunluk göstermektedir (Şekil C.162, Şekil C.163, Şekil C.164, Şekil C.165, Şekil C.165). Çiçeklenmenin ilerlediği yerlerde, taşın yapısından kaynaklanan ve bünyesindeki cürufların dökülmesine bağlı oyuklanma ve tozumaya bağlı yüzey kayıpları görülmektedir. Bu durum özellikle, doğu ve batı cephelerinin kuzey ucunda, zemin üzerindeki ilk üç sıra taşta yoğun olarak izlenmektedir. Ayrıca taşlarda bölgesel yüzey kirliliklerinin yanında doğramaların ve çatı elemanlarının sebep olduğu pas lekeleri de bulunmaktadır. Cephedeki betonarme elemanlarda da mekanik kırıklar ve çiçeklenme görülmektedir. Betonarme söve ve hatıllarda yüzey kayıpları ve kopmalar olmuş, demir donatılar dışarı çıkmıştır. Güney cephesinde bulunan betonarme denizliğin ise neredeyse tamamına yakını düşmüştür. Çatıyı çevreleyen yağmur olukları korozyona uğramış ve bazı iniş boruları kırılmıştır. Başta doğu cephesindeki kırık boru olmak üzere bu boruların bittiği yerlerde yoğun yosunlanma ve bitkilenme gözlemlenmiştir (Şekil C.151, Şekil C.152). Doğu cephesindeki büyük bacada ve batı cephesinden görünen asansör kulesi duvarında, büyük olasılıkla yine rutubet ve çiçeklenmeye bağlı yoğun sıva dökülmeleri mevcuttur.

3.7.3 Kullanıcı kaynaklı bozulmalar

Yapıya erken dönemde, büyük olasılıkla 1940'ların başında, yapılan ek dışında büyük bir kullanıcı müdahalesi bulunmamaktadır. Ek yapı, özgün yapım sistemi ve özgün yapı elemanlarına uyumlu olarak yapılmıştır. Ek olduğu ancak dikkatli

incelendiğinde anlaşılan bölüm, yapıyla uyum içinde yıllarca kullanılmıştır. Dolayısıyla bu müdahale yapıda bozulma olarak değil, nitelikli dönem eki olarak değerlendirilmiştir.

Zamanla ofis bölümünde doğan ihtiyaçlar sebebiyle ZK29 mekanı bölünerek ZK28 WC mekanı oluşturulmuştur. ZK28 ve ZK29 mekanları arasındaki duvar örülürken düzenli bir şekilde giden bant pencere bozulmuş ve araya duvar girmiştir. P2c penceresi P4b ile değiştirilmiştir (Şekil C.147, Şekil C.151). Daha sonra mahremiyet sebebiyle pencerenin alt sırası çimento esaslı malzeme ile kapatılmış olsa da demir doğramalar hala görünmektedir. K38 ve K40 kapıları özgün kapılar değillerdir. Burada bulunan özgün çift kanatlı kapılar zamanla kapatılmış ve daha sonra tekrar K38 ve K40 olarak aynı yerde açılmıştır. ZK25 ve ZK26 mekanları arasındaki duvarın yıkılarak koridor açıldığı ve daha sonra tekrar kapatmak için bugünkü ince briket duvarın örüldüğü bilgisine ulaşılmıştır. ZK24 mekanının dışa açılan K37 kapısı da özgün olmayan kapılardandır; içeriye makina alımında sökülmüş ve yeniden yapılmıştır (Şekil C.145). ZK23 ve ZK24 mekanları arasındaki düzgün olmayan duvar ZK24 mekanının genişletilmek istenmesi üzerine değiştirilmiştir. ZK22 WC mekanının penceresinin alt sırası mahremiyet sağlamak amacıyla çimento esaslı malzeme ile kapatılmıştır (Şekil C.147). ZK21 mekanı penceresi ise yine mahremiyet sebebiyle tamamen sökülmüş ve yerine iki sıra pencere yerleştirilmiştir. Bu işlem sırasında cephede bulunan taşlar zarar görmüş boş kalan tüm yerler çimento esaslı sıva ile kapatılmıştır. ZK20 mekanı merdiveninin, yapıya daha sonra eklenmesi sırasında 101 mekanı döşemesi de müdahale görmüştür (Şekil C. 116). ZK19 mekanına bir duvar örülerek ZK18 mekanı oluşturulmuştur. ZK03 mekanında özgün olmayan K05 kapısı yapılırken, yanında bulunan pencerelerin ikisinin kapatıldığı yapıdaki izlerden anlaşılmaktadır (Şekil C.155). Kuzey cephesindeki asansör dairesi penceresi zamanla ortadan kaybolmuştur. Demirhanede bulunan kapı kapatılarak yerine günümüzdeki kapı açılmıştır. Zemin kattaki kullanıcı müdahalesi sayılabilecek diğer bir değişiklik yakın zamanda eklenen, birbirlerinden farklı ustabaşı odalarıdır (Şekil C. 5, Şekil C. 25, Şekil C. 33, Şekil C.52). ZK01 mekanında bulunan şap da yapının özgün ahşap döşemesi üzerine dökülmüştür.

Yapının ikinci katında dört ayrı mekan bulunurken ara duvar yıkılarak, 202 ve 203 numaralı odalar oluşturulmuştur. Çatı kaplaması zamanla değiştirilmiş ve bacaların büyük çoğunluğu kaybolmuştur (Şekil C.167, Şekil C.170).

4. RESTİTÜSYON

Tez konusu olan Bakım ve Onarım Atölyesi özgün işlevi dışında başka amaçlarla kullanılmadığı için büyük ölçüde özgünlüğünü korumuştur. Ancak Sümerbank Bez Fabrikasının açık olduğu dönemde atölyenin kullanımına bağlı gereksinimlerinden dolayı planda ve cephelerde bazı değişiklikler yapıldığı gözlemlenmektedir.

Restitüsyon çalışmaları sonunda yapının en az üç farklı dönemi olduğuna karar verilmiştir. Birinci dönem yapının ilk yapıldığı 39x54m ölçülerinde olduğu dönemdir. İkinci dönem tam tarihi bilinmemekle beraber büyük olasılıkla 1940'larda, yapının güneyine ek yapılarak güneye doğru büyütüldüğü dönemdir. Bu müdahale sırasında yeni bir güney cephesi inşa edilmiş, iç mekanda bazı değişiklikler ve ofislerin bulunduğu bölümde yeni düzenlemeler meydana gelmiştir. Bu dönemden günümüze kadar gerçekleştirilen müdahalelerin tam tarihlerini belirlemek olanaksız olduğundan, bunların tamamı üçüncü dönem olarak adlandırılmıştır.

Elde edilen belgeler doğrultusunda yapının birinci döneminin restitüsyon önerisi olarak hazırlanmasına karar verilmiştir. Yapının restitüsyon araştırmaları sırasında önemli ve özgün bilgilere ulaşıldığı için bu önerinin büyük ölçüde gerçeği yansıttığı düşünülmektedir.

4.1 Yapıdaki Restitüsyon Sorunları

Atölye, gereksinimler doğrultusunda bazı müdahalelere maruz kalmıştır. Bu müdahalelerden en kapsamlısı yapının güneyine ek yapılarak boyunun 39x54m'den 39x67m'ye uzatılmasıdır. Yapının ilk plan şeması ve cephe düzenlemesi kaybolmuş olsa da erken dönemde ve özgün yapım sistemi kullanılarak yapılmış olması nedeniyle yapının bütünlüğüne önemli zarar vermediği düşünülmektedir. Bu ekle beraber güney cephesi tamamen değişmiş, doğu ve batı cepheleri ise uzamıştır. Ekin olmadığı dönem yapının birinci dönemi olarak değerlendirilmiştir. Planda ise ZK03 mekanının yanı sıra ZK01 mekanı büyümüş ve ofisler bölümü yapıya eklenmiştir.

Zamanla doğudaki mekanların dış kapıları kapatılmış ve sadece ZK24 nolu mekanın kapısı bırakılmıştır.

Yapıda bir diğer değişim ıslak hacim mekanlarında gerçekleşmiştir. Yeni ıslak hacimler eklenmiş ve mevcut olanlar düzenlenmiştir. Yapıdaki ıslak hacim pencereleri mahremiyet gerekçesiyle belirli bir seviyeye kadar çimento esaslı malzeme ile kapatılmıştır. Bunların dışında yapıda bölgesel onarımlar, değiştirilen kapı ve pencereler ve bazı iç duvarlarda müdahaleler olduğu düşünülmektedir.

Yapı 1999 yılında fabrika kompleksiyle birlikte atölyenin de kapatılması ile birlikte bir süre boş kalmış ve süre boyunca bölgedeki insanlar tarafından yağmaya uğramıştır. İçeride bulunan demir elemanlar sökülmüş ve bunları taşıyabilmek için doğu ve güney cephesi duvarları yıkılmıştır.

4.2 Restitüsyon Kararlarına Temel Oluşturan Veri Kaynakları

Yapının önemli bir fabrika kompleksi içerisinde bulunması sebebiyle bazı önemli yazılı ve görsel belgeler elde edilemiştir. Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunda yapıya ait görsel bilgi bulunamamış, sadece yapının tescil ve devir belgeleri ve anıt fişine ulaşılabilmiştir.

Yapının restitüsyonuna yönelik en önemli veriler Asiliskender Arşivi'nden elde edilen 1937 yılına ait güney ve doğu cephe çizimleri (Şekil D.9, Şekil D.10), 1985 yılına ait dispozisyon planı (Şekil D.11), SSCB'de hazırlanmış yerleşke çizimleri ve eski fotoğraflardır (Şekil D.1). Bunların dışında yerleşkenin, inşaat yılları dahil olmak üzere, içerisinde atölyenin görüldüğü eski fotoğrafları çeşitli kaynaklardan elde edilmiştir (Şekil D.4, Şekil D.5, Şekil D.6).

Bunların dışında yerleşke ile ilgili pek çok tez, yerel yayın ve kitap incelenerek atölye ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır.

Restitüsyona yönelik diğer önemli veriler yine yapının kendisinde bulunan izlerden elde edilmiştir. Bu izlerden yapıda bulunan müdahaleler, onarımlar ve değişimler anlaşılabilmektedir.

Yapının restitüsyonuna ışık tutan diğer bir unsur da çevresinde bulunan diğer fabrika yapıları olmuştur. Benzer özelliklerdeki yapım sistemi, çatı örtüsü pencere ve kapı düzeni ve detayları karşılaştırmalı olarak kullanılmıştır.

Sümerbank Bez Fabrikasında İnşaat Bakım Şefi olarak çalışan İnşaat Mühendisi Sezai Yurdakul ile görüşülerek mevcut bilgilerin sağlaması yapılmış ve yapının geçirdiği değişikliklerle ilgili yeni bilgilere ulaşılmıştır.

4.3 Restitüsyon Önerisi

Yapılan araştırmalar sonucu atölyenin ilk yapıldığı ve hiç bir müdahaleye maruz kalmadığı dönem olan birinci döneme yönelik bir restitüsyon önerisi geliştirilmiştir. Yapının içinde bulunduğu fabrika yerleşkesinin ve çevresindeki diğer fabrika binalarıyla kurduğu ilişki, plan şeması ve cephe düzenine yönelik restitüsyon önerisi hazırlanmıştır.

4.3.1 Vaziyet planı restitüsyonu

Fabrika yerleşkesinin yapıldığı yıllara ait yazılı bir belge ya da haritaya rastlamamakla beraber bölgenin uzaktan görüldüğü şehir fotoğrafları bulunmuştur. Yerleşke dönemin şehir merkezinden uzakta ancak yürüme mesafesinde, tren istasyonunda yakınında boş bir araziye kurulmuştur. Bugün yerleşkenin çevresinde bulunan lojmanlar 1945-1970 yılları arasında inşa edilmiş olup fabrikanın ilk yıllarında bulunmamaktadır (Asiliskender, 2008, s.62). Bu lojmanlar bugün yerleşkenin çevresindeki Yeni Mahalle ve Gazi Osman mahallelerini oluşturmaktadır. Bölge kullanıcılarından öğrenildiğine göre, yerleşkenin batı ve kuzeyinde bulunan 14 katlı binaların yakın dönemde yapılmıştır.

Fabrika yerleşkesi içerisinde bulunan atölye vaziyet planı ciddi bir değişiklik geçirmemiştir (Şekil E.40, Şekil E.41). Yerleşkenin hem TURKSOJ grubu tarafında SSCB'de çizilen (Şekil D.1) hem de Sümerbank Arşivi'nden elde edilen vaziyet planlarına (Şekil A.15) göre, doğusunda Fabrika İşletme Binası, batısında bir takım depolar ve Elektrik Santrali ve güneyinde Mamul Ambarı bulunduğu bilinen yerleşkenin Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne devredilmesi üzerine master plan oluşturulmuş ve bunun için çalışmalara başlanmıştır. Pamuk Ambarı çağdaş eklerle büyütülmüş ve rektörlük binası haline, Mamul Ambarı ve İşçi Yemekhanesi ise Teknik Eğitim Fakültesi haline getirilmiştir.

4.3.2 Mekan restitüsyonu

Yapının geçirdiği en büyük müdahale restitüsyon sorunları bölümünde de bahsedilen yapının genişletilmesidir (Şekil E.42). Bu müdahaleyi pek çok yerden okumak mümkündür. Öncelikle eski doğu cephesi fotoğrafına ve çizimine bakıldığında cephenin daha kısa olduğu fark edilmektedir (Şekil D.9, Şekil D.12). Ayrıca yapının iç ve dış duvarlarında ve tavanda sonradan eklenen kısım ve özgün kısmı ayıran strüktürel bir çatlak mevcuttur (Şekil C.100, Şekil C.102, Şekil C.103). Tavan planına bakıldığında da yapının kiriş sisteminin ek olan kısımda farklı olduğu anlaşılabilmektedir (Şekil C.4). Tüm yapıda tuğla üzeri taş kaplama olan dış duvarlar ek kısımda briket üzeri çimento sıva olarak yapılmıştır (Şekil C.9). Yeni kısım özgün yapının çatı saçağı ile ek olan kısmın kirişleri arasına metal bir ek yapılarak birleştirilmiştir. Bu birleşme sırasında ZK03 mekanının güney duvarı bir iç duvar haline getirilmiş ve kapı ve pencereler kapatılmıştır. ZK01 mekanının özgün dış duvarı yıkılarak genişletilmiş ve bugünkü halini almıştır. Bu ekle sonradan oluşturulduğu bilinen koridorlu ofis düzeninin, restitüsyon projesinde tüm ekler kaldırılması ve ZKR01 mekanı oluşturulması önerilmiştir. ZK28 ve ZK29 mekanlarının oluşturulması sırasında değiştirilen ve bazı yerlerde kapatılan pencereler Sümerbank Arşivinden elde edilen doğu cephesi çiziminden (Şekil D.10), (Asiliskender, 1937) edinilen bilgilerle, restitüsyon projesinde ZKR01 mekanı duvarında özgüne uygun olarak çizilmiştir. Bir dönem ZK25 ve ZK26 mekanları iç kapıları kapatılarak koridorla kullanılmış ve daha sonra koridor tekrar kapatılarak bugünkü tek kollu kapılar açılmıştır. Yapının koridorlu bu dönemi ikinci dönem restitüsyon önerisinde gösterilmiştir. Fabrika İnşaat Bakım Şefi Sezai Yurdakul'dan alınan bilgilere göre KR09, KR10 ve KR11 kapılarının olmadığı ZK24, ZK25, ZK26, ZK29, ZK30 ve ZK31 mekanlarına koridordan birer kapıyla geçildiği ikinci dönem restitüsyon önerisi hazırlanmıştır. Birinci dönem restitüsyon projesinde bugünkü tek kollu kapıların yerine çift kanatlı ahşap KR09, KR10 ve KR11 kapılarının çizilmesine karar verilmiştir. ZK26 mekanına bugünkü ZK27 koridorundan sonra yapılan K39 kapısı restitüsyon projesinde kaldırılmıştır. ZK25 ve ZK26 mekanları arasındaki duvarın daha önce koridor bulunduğu bilinen ince kısmı restitüsyon projesinde çevresindeki duvar parçalarına benzetilerek kalınlaştırılmıştır. ZK24 ve ZK25 mekanları arasında bulunan kontrplakla kapatılmış kapı yine aynı dönem koridoru döneminde yapılmıştır. Bu kapı da restitüsyon projesinde

kaldırılmıştır. ZK03 mekanını ZK02 mekanından ayıran duvara, güney cephesi duvarı olarak, yapının güney cephesi (Şekil D.11) (Asiliskender,1937) çiziminden elde edilen bilgiler ışığında iki adet demir kapı önerisi getirilmiştir. Restitüsyon projesinde, güneye yapılan ekle ZK03 mekanının kapılarının kapanması nedeniyle doğan dış kapı ihtiyacı üzerine açılan K05 kapısının kaldırılıp, güneyindeki çimento esaslı malzeme ile kapatılan pencerelerin açılması önerilmiştir.(Şekil C.151, Şekil C.152) ZK01 mekanı ek yapılmadan önceki boyutlarında ve yeni bir dış duvarla çizilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu öneri Sümerbank Arşivinden elde edilen güney cephesi çizimi (Asiliskender,1937) oranları dikkate alınarak oluşturulmalıdır (Şekil D.11).

Yapının önemli mekânsal değişimlerinden birisi de ZK23 ve ZK24 mekanlarını ayıran duvarın yerinin değiştirilmesidir. MK-24 makinasının ZK24 mekanına alınması sırasında yeri değiştirilen ZK23 ve ZK24 mekanlarını ayıran duvarın, restitüsyon önerisinde özgün yeri olan ZK24 mekanının orta kolonları arasına yerleştirilmesi uygun bulunmuştur. Ayrıca fabrikada İnşaat Bakım Şefi olarak çalışmış olan Sezai Yurdakul'dan edinilen bilgiye göre, MK44 makinasının içeriye alınması sırasında K37 kapısıyla değiştirilen özgün kapının çizilmesi gerekmektedir (Şekil C.145). Kapıda yapılan değişimlerin izleri yapının doğu duvarındaki cephe taş diziliminden anlaşılabilmektedir. Doğu cephesine ait fotoğraflara bakılarak özgün kapının K07 kapısına çok benzediği tespit edilmiş ve restitüsyon projesine kapının özgün yeri belirlenerek K07 benzeri bir kapı (KR07) çizilmesi önerilmiştir. Doğu cephesi çizimi (Şekil D.10) ve fotoğrafından anlaşıldığı üzere ZK23, ZK25 ve ZK26 mekanlarında da ZK24 mekanına benzer şekilde birer dış kapı bulunmaktadır. Bu kapıların yeri cephedeki taş diziliminden ve iki pencere dizisi bir kapı şeklinde yerleştirildiği için kolayca tespit edilebilmiştir. Restitüsyon projesine bu kapılar KR06, KR08 ve KR12 kapıları olarak K07 kapı tipolojisinde önerilmiştir.

1985 tarihli dispozisyon planından (Şekil D.12) ve kullanıcılardan elde edilen bilgilere göre ZK20 mekanında bulunan merdiven yakın dönemde yapıya eklenmiş ve ZK20 ile 101 nolu mekanları birbirine bağlamıştır (Şekil C.84). Restitüsyon önerisinde bu merdivenin kaldırılması kararı alınmıştır. ZK19 mekanının ikiye bölünmesiyle oluşan ZK18 mekanının kaldırılması ve çift kollu hale gelen ZK19 mekanı merdiveninin, tekrar tek kollu olarak çizilmesi önerilmiştir (Şekil C.80, Şekil C.82). ZK16 mekanının kapatıldığı bilinen dış kapısının ve daha önceden pencere

olan bugünkü kapısının izleri, mekanın kuzey duvarının iç ve dış tarafından rahatlıkla okunabilmektedir (Şekil C.163). Özgün kapının tepe penceresi hala yerinde durmaktadır. Restitüsyon projesinde kapı özgün yerinde çizilmesi ve mevcut kapının yerine de özgün pencere çizilmesine karar verilmiştir. Mekanın kırılmış olan doğu duvarı dört adet benzer pencere olacak şekilde önerilmiştir (Şekil C.148).

ZK01 ve ZK17 mekanları duvarlarında bulunan ahşap kaplamalar yeni kapı düzeninden sonra yapılmıştır. Restitüsyon projesinde bu ahşap kaplamalar kaldırılmalıdır. ZK01, ZK03, ZK04 ve ZK24 mekanlarında bulunan, yapının kullanıcıları tarafından sonradan eklenildiği öğrenilen ustabaşı odalarının restitüsyon projesinde kaldırılması önerilmiştir. ZK01 mekanı zemini çimento bağlamalı kaplama ile örtülüdür. Fabrika İnşaat Bakım Şefi Sezai Yurdakul dan alınan bilgilerden ve yapıdaki ipuçlarından anlaşıldığı üzere buranın özgün döşemesi ZK09 mekanında olduğu gibi ahşap blok kaplamadır (Şekil C.15). Restitüsyon önerisinde döşemenin özgüne uygun çizilmesine karar verilmiştir.

Yapıda bulunan makinaların yerleri değiştirilmiş bir kısmı ise kaybolmuştur. Kaybolan makinalar ve özgün makina yerleri hakkında hiç bir belge elde edilemediği için restitüsyon projesinde değiştirilmeden bırakılması önerilmiştir.

4.3.3 Cephe restitüsyonu

Yapının plan şemasındaki değişikler cephesine de yansımıştır (Şekil E.50, Şekil E.51). Cephelerde zamanla kullanıcı müdahaleleri, onarımları, dış etkenlere bağlı malzeme bozulmaları ve kayıplar meydana gelmiştir. Yapının güney cephesi tamamen değişirken doğu ve batı cepheleri de büyük değişime uğramıştır. Yapının güney ucuna yapıldığı bilinen ek doğu cephesinden kolayca anlaşılabilmektedir. Ek olan kısımda cephe çimento sıvayla kaplanmış ve farklı pencere düzeni ve doğrama boyutlarına sahiptir. Ek olan bu kısım eski doğu cephesi fotoğrafı ve çiziminden faydalanılarak restitüsyon önerisinde kaldırılmıştır (Şekil D.9). Ek kısım yapılırken özgün yapının pencere düzeninde de bazı değişikler yapılmıştır. ZK28 ve ZK29 mekanlarına uygun yeni pencereler yapılmış ve bu sırada sökülen cephe taşları yerine taş şeklinde iz verilmiş sıva uygulanmıştır (Şekil C.146). Restitüsyonda bu pencereler kaldırılması ve simetrik cepheye ve eldeki verilerdeki cephe oranlarına göre yeni pencereler yerleştirilmesi önerilmiştir. Doğu cephesi taş kaplamasında izler, fotoğraf ve çizimler değerlendirildiğinde cephede dört adet demir kapı olduğu

anlaşılmaktadır. Bunların üç tanesi kapatılmış bir tanesi ise ZK24 mekanındaki MK44 makinasının kapıdan sığmaması üzerine sökülüp makina içeri alındıktan sonra değiştirilmiş ve K37 kapısı yapılmıştır. Restitüsyon önerisinde cephedeki taş derz izleri takip edilerek özgün kapı yerleri tespit edilmiş ve fotoğraflara en çok benzeyen K07 kapısı örnek olarak seçilerek KR06, KR07, KR08 ve KR12 kapıları çizilmiştir. ZK22 WC mekanının kapatılan penceresi restitüsyon önerisinde özgün haline uygun olarak açılmıştır (Şekil C.147). ZK21 Banyo mekanının küçültüldüğü bilinen penceresinin, (Şekil C.152) cephe fotoğrafından ve diğer pencerelerden yararlanılarak özgün haline dönüştürülmesi önerilmiştir. ZK16 mekanının yıkılan doğu duvarı eldeki verilerden yararlanılarak restitüsyon projesinde tamamlanmıştır.

Yapının batı cephesindeki eki, aynı doğu cephesinde olduğu gibi ayırt etmek oldukça kolaydır. Restitüsyon projesinde ekin kaldırılarak batı cephesi çizilmesine karar verilmiştir. Mekan restitüsyonunda bahsedildiği gibi ZK03 mekanı pencerelerinin, cephenin diğer pencerelerine benzer ve cephenin simetrisini tamamlayacak şekilde açılması önerilmektedir . Bunun dışında cephede arkada görünen asansör kulesinin sıva dökülmesi haricinde bir değişikliği bulunmamaktadır. Restitüsyon projesinde sıva tamamlanarak taş şekli verilmiştir. Cephe, üzerinde bulunan çiçeklenme ve önündeki molozlar kaldırılmış şekilde çizime aktarılmıştır.

Yapının güney cephesi tamamen değişmiştir ve elde veri olarak bulunan güney cephesi çizimi oransal olarak doğru ama detayda gerçeği yansıtmamaktadır (Şekil D.10). Bu sebeple yapının iç duvar ve kolonları dikkate alınarak bir cephe önerisi hazırlanmıştır. Çizimdeki kapılar doğu cephesi çizimi kapılarına benzediği için doğu cephesinde de kullanılan K07 tipli kapı kullanılmıştır (Şekil C.156). Pencereler kolonların izin verdiği ölçüde eski cephe çizimi oranlarına göre düzenlenmiştir. Tüm cephelerde olduğu gibi burasının da taş kaplı olduğu düşünülmüş ve öyle çizilmiştir. Cephenin arkada kalan dökümhane kısmı hiç değişmeden korunmuştur.

Kuzey cephesindeki ZK16 mekanının yer değiştirildiği bilinen kapısının, cephede bulunan izlerden yararlanılarak özgün yerine getirilmesi önerilmiştir. Bugün yerinde kapı yer alan eski pencere ise, restitüsyon önerisine çevredeki pencereler gibi üç sıradan oluşan demir pencere olarak yerleştirilmiştir. Cephede bulunan ahşap kapılardan deforme olanlar sağlam olarak çizilmelidir. Asansör kulesinin zamanla kırılan üst penceresi restitüsyon önerisinde tamamlanmalıdır. (Şekil C.166).

Cephenin büyük çoğunluğu rutubet sebebiyle çiçeklenme ve bitkilenmeye maruz kalmıştır bunlar restitüsyonda temizlenmelidir (Şekil C.164, Şekil C.165).

4.3.4 Üst örtü ve çatı restitüsyonu

Yapının eski fotoğraflarından çatı örtüsünün büyük oranda değişmediği anlaşılmaktadır (Şekil E.44). Sadece güneye yapılan büyük ekle beraber çatı da genişlemiştir. Çatının değişen diğer bir unsuru ise örtüsüdür. Çatıda görünen izlere ve çevredeki yapılara bakıldığında bugünkü serili olan mineral taş örtünün özgün olmadığına karar verilmiştir. Restitüsyonda çatıya ek olan muhdes ZK03 mekanı avlu örtüsünün kaldırılmasına ve çatı örtüsünün kaldırılıp incelemeler yapıldıktan sonra çatı örtüsünün önerilmesine karar verilmiştir (Şekil C.154).

Yapılan eklerle beraber özellikle yapının doğusunda bulunan bacaların arttığı gözlenmektedir (Şekil C.170). Güneyde bulunan bacalarınsa sadece delikleri kalmıştır. Eski fotoğraflarla birlikte özgün bacaların tespit edilmesi ve uygun yükseklikte yeniden çizilmesi önerilmiştir.

5. RESTORASYON VE YENİDEN KULLANIM

1935 yılında hizmete giren ve tezin konusunu oluşturan Bakım ve Onarım Atölyesi, 1999 yılında fabrikanın kapatılmasıyla terk edilmiştir. Fabrika yerleşkesinin Erciyes Üniversitesi kullanımına bırakıldığı 2001-2012 yılları arasında yapı kullanılmamıştır. Yerleşkenin Abdullah Gül Üniversitesi'ne tahsis edildiği 2012 yılında, alan ve yapıların yeniden kullanımı için planlama ve projelendirme çalışmalarına başlanmıştır. Yapının terk edilmiş olması, bakımsızlık ve vandalizm (kasıtlı zarar verme ve yağmalama) gibi nedenlerle hasar görmesine neden olmakla birlikte, bu dönemde kendi işlevi dışında kullanılmamış olması, mekansal ve yapısal müdahale ve değişimlere uğramasını engellemiştir.

Eski adıyla Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası ve yeni adıyla Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü olarak anılan yerleşke için hazırlanan 2014 tarihli master plan, Kayseri KVK Bölge Kurulu tarafından 2014 yılında onaylanarak uygulanmaya başlanmıştır (Şekil A.16, Şekil A.17). Üniversite yerleşke içerisindeki tüm yapıların restore edilip, eğitim-öğretim ve araştırma amacıyla yeniden kullanılmasını hedeflemektedir.

Bakım ve Onarım Atölyesi'nde kullanıldığı dönem içinde meydana gelen bozulmalar ve gerçekleştirilen müdahaleler rölöve ve restitüsyon projeleri kapsamında yapılan malzeme, bozulma, dönem ve müdahale analizleriyle belirlenmiştir (Şekil E.25, Şekil E.30, Şekil E.35). Restorasyon projesi, yapının bozulma ve müdahale analizlerinde gözlenen sorunlarına çözümler geliştirmektedir. Yapının onarım ve koruma projesi önerisinde temel ilke, restitüsyon verileri ışığında niteliksiz eklerden arındırma ve yeniden işlevlendirerek sürekli bakımının sağlanmasıdır. Yapının yeniden kullanım önerisi geliştirilirken, özgün işlevi göz önünde bulundurulmuş ve plan şemasının değiştirilmemesine özen gösterilmiştir.

Hazırlanan yeniden kullanım önerisi, yerleşke için hazırlanmış olan master plandan edinilen çevredeki binaların işlev bilgileri ile altyapı ve peyzaj projeleri incelenerek

hazırlanmıştır (Şekil A.17). Ayrıca Abdullah Gül Üniversitesi yetkilileri ve master plan müellifleri ile birebir görüşmeler yapılarak yerleşkenin ihtiyaçları ve atölye mekanlarının uygunluğuna göre verilecek olan yeni işlev tartışılmıştır. Tüm bu verilerin sonucunda, yapının içerisinde müze, sergi salonları, çok amaçlı salon, arşiv, kitaplık ve ofislerin bir arada bulunduğu çok işlevli bir araştırma ve kültür merkezi olarak kullanılmasına karar verilmiştir (Şekil E.54).

5.1 Yeniden Kullanım Önerisi

5.1.1 İşlev önerisi

AGÜ Sümer Kampüsü'nün merkezinde, farklı işlevlerin ve kampüs içi yaya dolaşımının kavşak noktasında yer alan Bakım ve Onarım Atölyesi, yeni kullanım önerisinde hem kendi özgün kimliği ve niteliklerini hem de merkezi konumunu yansıtan ve içinde bulunduğu üniversitenin güncel gereksinimlerini göz önüne alan karma bir işlevle yeniden düzenlenmektedir. Yapının güneyinde eğitim-öğretim ve idari işlevli binalar ile bunlara ait sosyal donatılar yer alırken, kuzeyinde Abdullah Gül Cumhurbaşkanlığı Müzesi konumlanmıştır (Şekil E.52).

Önerilen işlevin odak noktası, yapının kendini ve içindeki özgün malzeme ve elemanları sergilemesine olanak verecek Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası ve Sanayi Müzesi'dir. Bu işlev kapsamında ayrıca geçici sergi ve çeşitli toplumsal gruplara yönelik çalıştaylar gibi etkinliklerin de yine bu yapının çeşitli mekanların gerçekleştirilebileceği öngörülmüştür. Bu işleve ait idari büro ve mekanlar da yine yapı içerisinde düzenlenmiştir. Müze işlevi ile birlikte, Sümerbank'ın 1999 yılında kapanmasıyla birlikte sahipsiz kalan ve günümüzde farklı kişilerin mülkiyetinde bulunan Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası'na ait görsel ve yazılı belgelerin yeniden bir araya getirilerek bir Sümerbank Arşivi oluşturulması önerilmektedir. Bu arşiv bir Modern Mimarlık ve Sanayi Mirası Araştırma Merkezi bünyesinde yer alacaktır ve araştırma merkezine ait mekanlar ile Araştırma Kitaplığı da yine yapı içinde çözülecektir. Dökümhane mekanı ise çok amaçlı bir salon olarak düzenlenmekte ve buna açılan mekanlar da salonla ilişkili işlevlerle yeniden düzenlenmektedir. Bunlara bağlı olarak Demirhane de AGÜ TV ve benzeri film çalışmalarında kullanılacak bir stüdyo haline gelmektedir.

5.1.2 Mekan düzenleme önerisi

Pekçok girişi bulunan yapının ana girişinin ZK01 mekanın güney cephesinde olmasına ve bazı kapıların kapalı tutularak acil çıkış olarak kullanılması önerilmektedir. ZK01 mekanının, nitelikli ek olarak tanımlanan birinci dönem öncesinde var olduğu bilinen eski güney cephesi hizasından bölünerek, danışma ve müze bölümleri olarak ayrılması uygun bulunmuştur (Şekil C.4). Mekanın güney bölümü müzenin danışma, bilet satış ve vestiyer gibi işlevlerin bulunduğu ziyaretçileri karşılama alanı olarak düzenlenirken, kuzey bölümünün kalıcı sergi alanı olarak kullanılmasına ve içerisinde makinalar ile birlikte yerleştirilecek pano ve sergileme elemanları ile Kayseri Sümerbank Bez Fabrikasının tarihinin ve mimari özelliklerinin anlatılması öngörülmektedir. Bu iki mekanı ayırmak için, yapıdaki izlerden ve eski tarihli belgelerden bilinen güney cephesinin restitüsyon projesinden yararlanarak hazırlanan ve bu cephenin mimari biçim, oran ve özelliklerini yansıtan şeffaf bir bölücü duvar düzenlenmesi önerilmiştir.

ZK01 mekanının kuzey bölümündeki kalıcı sergi salonu düzenlemesi için gezi aksları belirlenmesi ve yerinden sökülmüş ancak halen mekan içinde bulunan makinaların yeniden özgün yerlerine yerleştirilmesi uygun görülmüştür. Kaybolan makinelerin yerine gerekli görüldüğü takdirde diğer mekanlar ve yerleşke içinde diğer bazı yapılarda bulunan ve özgün konumu bilinmeyen makinaların bu salona taşınması önerilmektedir. Bu bölümdeki kalıcı serginin ücretsiz olarak gezilebilir olması öngörülmüştür.

ZK01 mekanından geçilen ve aynı zamanda batı cephesinden ayrı bir girişi bulunan ZK04 mekanının, içindeki özgün makina ve aletlerin neredeyse tamamen kaybolmuş olması nedeniyle, biletli olarak girilebilecek geçici sergi bölümü olarak düzenlenmesi düşünülmektedir (Şekil C.30, Şekil C.32). Bu mekan ayrıca ihityaç duyulduğunda, çok amaçlı salonla birlikte daha geniş bir sergi alanı ve/veya müze ya da çok amaçlı salona bağlı bir fuaye olarak kullanılabilecektir. Yine ZK01 mekanından geçilen ZK02 mekanının içerisindeki makina ve tezgahlarla birlikte bırakılarak, çalıştay alanı ve etkinlik odası olarak kullanılmasına karar verilmiştir (Şekil C.20). ZK02 ve ZK04 mekanları arasında bulunan ve hem ZK01 mekanına hem de batı cephesinden doğrudan dışarıya kapısı bulunan ZK03 mekanı ise yapının tek satış birimi olarak düzenlenmiştir (Şekil C.28). Özgün düzenlemede kaynak atölyesi olarak kullanıldığı anlaşılan bu mekandaki davlumbazların özgün olmaması

nedeniyle, özgün işlevi anımsatmak üzere sadece bir kısmının yerinde korunması öngörülmüştür. Master plan ve tamamlanma aşamasında gelmiş diğer yapıların projeleri göz önüne alınarak, yapının yakın çevresinde çok sayıda yemekhane, restoran ve kafeterya bulunacağı belirlenmiştir. Bu sebeple atölyenin kapsamlı bir kafeterya ya da restorana ihtiyacı bulunmadığına karar verilmş olmakla birlikte, ZK03 mekanı içinde müzeye ait bir satış birimi ile birlikte küçük bir kafe önerilmektedir. Müze ziyaretçileri buradan hediyelik eşya satın alabilecek, içeriye ve bahçeye yerleştiren masalarda dinlenebileceklerdir.

ZK06, ZK07, ZK08 ve ZK09 mekanlarının Kayseri Sümerbak Bez Fabrikası Arşivi olarak kulllanılması önerilmektedir. ZK06 ve ZK08 mekanları arasındaki duvardan bir kapı açılmış ve ZK06 mekanı içinde kitaplıklar ve çalışma masaları bulunan bir okuma salonu olarak düşünülmüştür. Arşivin giriş çıkışlarının kontrol altında tutulabilmesi için ZK06 mekanından ZK05 mekanına açılan kapı kapalı tutulacaktır (Şekil C.35). ZK07 mekanı arşiv görevlisinin odası olarak düzenlenecektir. ZK09 mekanının içerisindeki özgün ahşap yerli dolaplar onarılarak kullanılacaktır (Şekil C.49).

Yapının en görkemli mekanlarından olan dökümhanenin yaklaşık 150 kişi kapasiteli çok amaçlı bir salona dönüştürülmesi önerilmektedir (Şekil C.55). Mekana doğu kapısından girilecek ve batı dış kapısı önündeki betonarme platform sahne olarak kullanılacaktır (Şekil C.51). Yeni yapılacak olan ve sahneden 30cm aşağıda kalan yükseltilmiş cam döşeme üzerine, seyirciler için sabit olmayan sandalyeler yerleştirilmesi düşünülmektedir. Mekan aynı zamanda ZK04 ve ZK05 ile birlikte geniş bir sergi alanı olarak da kullanılabilecektir. ZK14 mekanının kuzey bahçesine geçiş sağlaması için bugün olduğu gibi salona tamamen açık bırakılmasına karar verilmiştir (Şekil C.53). ZK11, ZK13 ve ZK15 mekanları çok amaçlı salona hizmet edecek kulis ve depolar olarak düzenlenecektir. ZK14 mekanından merdivenle ulaşılan üst kattaki 204 mekanı ise çok amaçlı salona ait teknik oda olarak düşünülmüştür (Şekil C.132, Şekil C:133). İçinde sergilenmeye değer nitelikte makina ve tezgahların bulunduğu eski demir atölyesi olan ZK16 mekanının ise üniversite televizyonu (AGÜ TV) için gerçekleştirilen roportaj ve videolar gibi çekimlerde kullanılacak bir stüdyo olarak düzenlenmesi önerilmektedir (Şekil C.74).

Yapının doğu kanadında, özgün plan düzeninde yer almayan ve üçüncü döneme ait niteliksiz ek olduğu belirlenen ZK18 mekanının kaldırılmasına ve ZK19

mekanındaki merdiven özgün duruma getirilerek yukarıda bulunan kitaplık ile içerden ilişki kurulmasına karar verilmiştir (Şekil C.80, Şekil C.82). Yine özgün plan düzenine ait olmadığı düşünülen ZK20, ZK21 ve ZK22 mekanlarının yeniden düzenlenerek, ıslak hacim gereksiniminin karşılanması önerilmektedir. Daha önce pencerelerin önünde bulunan ıslak hacimler, arada bir koridor bırakılarak geriye çekilmekte ve pencerelerin eklerden arınarak özgün haline getirilmesine olanak sağlanmaktadır. ZK22 mekanındaki özgün lavaboların sergileme amaçlı bir koridor olarak bırakılan bölümde korunması ve bu koridordan WClere geçilmesi öngörülmektedir. Böylece önerilen çok amaçlı salonun girişi önünde çeşitli yiyecek-içeçek ikramlarının yapılabileceği bir mekan da oluşturulmaktadır (Şekil E.54).

ZK01 müze mekanından doğrudan girişi bulunan ZK23 mekanının, ZK24 mekanıyla arasındaki duvar özgün konumuna getirildikten sonra video izleme salonu olarak düzenlenmesi önerilmektedir (Şekil .90). Daha önce yapıdan ayrı bir bölüm gibi kullanılan ofislerin, artık tüm yapıyla birlikte çalışması için tali girişi güney cephesinden ve ana girişi ZK01 salonu içerisinden olmak üzere yeniden düzenlenmesi uygun bulunmuştur. Bu bölüme ait iç koridor yapının ikinci dönemindeki haline getirilerek, izleri görülen kapı boşluklarının yeniden açılmasına ve/veya özgün boyutuna getirilmesi öngörülmektedir (Şekil E.54). Ancak bu kapı boşluklarının tamamını kapı olarak kullanmak yerine, ZK01 mekanıyla görsel ilişki sağlamak üzere, özgün kanatları mevcut olan biri dışında tamamının pencereye dönüştürülmesi önerilmektedir. Ofis bölümündeki odalardan, ZK24 mekanının toplantı salonu, ZK25, ZK26, ZK30 ve ZK31 mekanlarının ise çalışma ofisleri olarak düzenlenmesi uygun bulunmuştur. Yapının üçüncü döneminde değiştirilen ve özgün durumu tam olarak bilinmeyen ZK25 ve ZK26 mekanlarının koridor (batı) tarafındaki duvarlarının şeffaf olarak yeniden yapılmasına karar verilmiştir. Yine yapının üçüncü döneminde yapılan ve daha önceki özgün düzenlemesi bilinmeyen ZK28 WC bölümünün boyutlarının yetersiz olması nedeniyle, ZK29 mekanı ile birleştirilmesi ve ıslak hacimler (bay ve bayan WC) ile küçük bir mutfağın burada çözülmesi önerilmektedir.

Yapının zemin katından bağımsız olarak doğu cephesindeki dış kapıya bağlanan merdivenle ulaşılabilen, birinci ve ikinci kattaki ofis bölümlerinin ise AGÜ bünyesinde kurulacak Modern Mimarlık ve Endüstri Mirası Araştırma Merkezi'ne ait kitaplık olarak değerlendirilmesi uygun bulunmuştur (Şekil C.81). Bu düzenlemede,

birinci katta kitaplık ve toplantı salonu, ikinci katta ise kitaplık ile okuma salonu ve danışma ofisi önerilmektedir.

5.2 Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler

Bakım Onarım Atölyesine yapılacak müdahaleler temizleme, sağlamlaştırma, bütünleme, yeniden yapım ve çağdaş donanım ve ekler başlıkları altında incelenmiştir.

5.2.1 Temizleme

Yapılması öngörülen temizleme, zamanla yapılan müdahaleler ve onarımlar sonucu oluşan eklerden arındırma ve cephede zamanla oluşan yüzey kirliliğinin temizlemesi olarak iki başlıkta incelenmiştir.

5.2.1.1 Eklerden arındırma

Bugün ZK28 mekanının kapatılan ve değiştirilen pencerelerinin(Şekil C.110). yapının özgün cephe şemasını korumak amacıyla restitüsyon projesi referans alınarak özgün haline getirilmesi gerekmektedir. Daha sonra eklendiği bilinen ZK28 ve ZK29 mekanları arasındaki duvarın kaldırılmasına ve bu bölümün yapının yeni ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde ıslak hacimlerle düzenlenmesine karar verilmiştir. Yapıda en büyük değişiklikler ofisler bölümünde gerçekleşmiştir. 1940'lı yılların başında yapının güney ucuna bir ek inşa edilmesiyle ofis bölümleri büyük bir koridorla düzenlenmiştir. Bu dönemde ZK24, ZK25, ZK26, ZK29, ZK30 ve ZK31 mekanlarına koridordan birer kapıyla geçilmektedir (Şekil C.100, Şekil C.101). Bugün ise ZK25 ve ZK26 mekanlarının ve ZK26 ve ZK27 koridor mekanının arasındaki duvarlar örülmüştür. Bu duvarların kaldırılıp ikinci dönem koridorlu düzene geçilmesi önerilmektedir (Şekil E.54). Böylece yeni işlevinde de yapının ihtiyaç duyduğu daha geniş bir ofis alanına sahip olması sağlanmış olacaktır.

ZK23 ve ZK24 mekanları arasındaki yeri değiştirilmiş duvarın kaldırılıp özgün yapım tekniğinde ve restitüsyon projesindeki yerinde yeniden yapılması önerilmektedir. ZK22 WC mekanının alt sırası çimento esaslı sıva ile kapatılan pencere müdahalesinin kaldırılması ve pencerenin yeniden özgün boyutunda açılmasına karar verilmiştir. ZK21 mekanı penceresi de yine benzer sebeplerle

küçültülmüştür. Bunun da sökülmesine ve özgün halinde yeniden inşa edilmesine karar verilmiştir.

ZK20 mekanına yapının üçüncü döneminde eklenen ve niteliksiz ek olarak tanımlanan tek kollu demir merdivenin kaldırılarak zemin kat ve birinci kat arasındaki bağlantının iptal edilmesi düşünülmüştür (Şekil C.84). Yine yapının üçüncü döneminde eklenen ve benzer biçimde niteliksiz ek olarak nitelendirilen ZK18 ve ZK19 mekanları arasındaki duvarın da kaldırılmasına ve merdivenin özgün plan şemasındaki haline döndürülmesine karar verilmiştir (Şekil C.80).

Yapının üçüncü döneminde ve büyük olasılıkla 1980 yılı sonrasında eklenen ve yapının mekan ve malzeme bütünlüğü bakımından niteliksiz olarak tanımlanan eklerden ZK01, ZK03, ZK04 ve ZK24 mekanlarındaki ustabaşı odalarının kaldırılması uygun bulunmuştur (Şekil C.25, Şekil C.33, Şekil C.52.

ZK01 mekanının zeminine yakın zamanda döküldüğü anlaşılan çimento şapın kaldırılmasına ve altındaki özgün ahşap zemin kaplamasının ortaya çıkarılmasına önerilmiştir (Şekil C.15). Ortaya çıkarılacak ahşap döşemenin sağlamlık durumuna göre onarım gerekip gerekmediği belirlenecektir.

Yapıda mevcut bulunan ancak sonradan buraya getirildiği ve/veya yerinin değiştirildiği izlenen bazı makina, alet, boru vb. aksamın mekanların kullanım durumuna göre kaldırılması ve/veya yerinin değiştirilmesi uygun bulunmuştur. Bunlara ait kararların yapının esaslı onarım uygulaması sırasında kesinleştirilmesi gerekmektedir.

5.2.1.2 Yüzey temizliği

1999 yılından beri kullanılmayan yapının iç duvar sıvaları bakımsızlık ve olumsuz dış etmenlerden dolayı yer yer kabarmış ve dökülmüştür. Yapının çatı örtüsünün bozulması nedeniyle mekanların tavanlarında çiçeklenme ve nem lekeleri ortaya çıkmıştır (Şekil C.63). Ayrıca yapının işlevini sürdürdüğü son yıllarda bazı mekanların kullanıma bağlı olarak kirlendiği izlenmektedir. İç duvarlarda öncelikle kabaran kısımların raspa yapılması ve alt yüzeyler incelendikten sonra yeniden sıvanması ve boyanması gerekmektedir. Tavanlar içinse, üst örtü yenilenerek nem lekeleri ve çiçeklenmeye yol açan yalıtım sorunları çözüldükten sonra yüzey temizlenmelidir. Tavanlardaki özgün uygulama ve mekanların yeni işlevleri göz

önüne alınarak, bazıları tamir harcı sürülerek brüt bırakılabileceği gibi bir bölümünün sıvanması ve boyanması da gerekli olabilir.

Yapının korozyona uğrayan özgün pencereleri kumlama yöntemi ile paslarından temizlendikten sonra koruyucu (antipas) uygulanarak özgün rengine boyanmalıdır. Kırık camlar temizlenmeli ve yenilenmelidir.

Cephelerde bulunan taşlarda ve betonarme sövelerde başta kuzey cephesi olmak üzere çiçeklenme, yüzey kirliliği ve oksitlenmiş metal elemanların çevresinde pas lekeleri mevcuttur (Şekil C.165). Öncelikle çiçeklenmeye sebep olan, zeminden yükselen ve çatıdan gelen suyun engellenmesi gereklidir. Kirliliğin yoğunluğuna göre basıncı değişen kontrollü ince kumlama ile mekanik temizlik yapılması önerilmiştir. Taş bünyesinde tuz hareketlerine yol açmamak ve cephedeki metal eleman ve doğramaların korozyona uğramalarını önlemek için kuru cephe temizliği tercih edilmiştir. Cephede, özellikle yağmur oluklarının boşaldıkları bölgelerde yosun oluşumları ve otsu yapıda biyolojik oluşumlar mevcuttur. Bu bitkilere öncelikle biyosit uygulanmalı ve beklendikten sonra mekanik yöntemle yüzey temizliği yapılmalıdır. Temizliğin ardından uygulanacak işlemler aşağıda anlatılmıştır.

Cephelerdeki derzler zaman içinde hasar görmüş olduğundan, duvar bünyesine su girmesine izin vermek bozulma sürecini hızlandırmaktadır. Tüm derzlerin uygun derinliğe kadar sökülerek temizlenmesi ve yine çimento esaslı bir harçla yeniden derzleme yapılması uygun olacaktır.

5.2.2 Sağlamlaştırma

Yapının taşıyıcı sisteminde tehlike yaratacak ciddi bir sorun bulunmamaktadır. En büyük bozulma sonradan inşa edilen güney kısım ile ilk inşa edilen özgün kısmın birleştiği yerde, farklı oturmalara bağlı olarak oluşan çatlaktır. Aslında dilatasyon derzi niteliği taşıyan bu ek yerinin, uygun çağdaş malzemelerle dilatasyon derzi olarak düzenlenmesi gereklidir.

Yapının çatıdan ve zeminden su almasının kolon ve kirişlere yapısal bir zarar verip vermediğini anlayabilmek için yapının taşıyıcı elemanları üzerindeki tüm sıvalar raspalanmalı ve gerekli kontroller yapılmalıdır. Koruma ve sağlamlaştırma kararları bu incelemelerin sonucuna göre kesinleştirilmelidir.

Yapı içerisinde bulunan ahşap kapıların boyalarının sökülmesi, böceklenmeye karşı ilaçlanması ve tekrar boyanması gerekmektedir. Renk seçimi öncesinde özgün renklere yönelik analiz yapılacaktır. Yapıdaki metal aksam ve elemanların tamamının pastan arındırılmasına, koruyucu (antipas) uygulandıktan sonra boyanarak bakımlarının tamamlanmasına uygun olacaktır.

5.2.3 Bütünleme

Yapının büyük ölçekte bütünleme gerektiren iki cephesi güney ve doğu cepheleridir. Yapının güney cephesindeki, ZK01 mekanının güney duvarının bir kısmı yıkılmıştır fakat duvarın özgün durumuna ilişkin olarak eldeki verilerin yetersizliği sebebiyle buranın bütünlenmesi yerine yeni bir tasarımla tamamlanmasına karar verilmiştir. Yapıdaki izlerden takip edilebildiği kadarıyla, şeffaf ve sağır kısımların oranlarının korunmasına dikkat edilecektir.

Doğu cephesine açılan ZK16 mekanı doğu duvarında bulunan yıkık kısım, restitüsyon önerisi referans alınarak, özgün taş, sıva ve demirle bütünlenecektir. Yapının sıvalı dış duvarlarında, yerleri bozulma paftalarında detaylı olarak işlenen bozulmalar izlenmektedir. Bu bölümlerden alınacak örneklerin incelenmesinin ardından, özgün malzemeye uygun harçlarla bütünlenmesi önerilmektedir. Asansör makinasının bulunduğu iki katlı bölümün batı cephesinde olduğu gibi, özgün uygulamasında derz kesilerek taş görünümü verilmiş kısımlarda, sıva bütünlemesini izleyerek sıva üzerine derz kesilmesi ve taş görünümü verilmesi uygun olacaktır.

Yapının cephesinde pencere üzeri betonarme söve ve hatıllarda kopmalar ve aşınmalar olmuş ve demir donatılar açığa çıkmıştır. Demir donatılar kontrol edilip, malzemenin niteliğini kaybettiği kısımlar değiştirildikten sonra, bu betonarme elemanların yapılacak olan beton analizlerinden sonra belirlenecek olan aynı özelliklerde malzeme ile tamamlanmasına karar verilmiştir. Yapıdaki taş denizliklerde pencere doğramalarının korozyona uğraması, cephedeki taşlarda ise tuzlanma sebebiyle mekanik kırıklar ve oyuklar meydana gelmiştir. Bu hasarların ilerde yapıya zarar vermemesi için taşın kendi tozundan oluşturulan harçla kırık kısımlara plastik onarım uygulanmalıdır. Taşın tamamında büyük kayıpların görüldüğü, tozumaların olduğu yerlerde ise aynı cins ve boyutta yeni taşlarla değişim ve özgün derz uygulaması yapılması gerekmektedir.

Çatıdan gelen su ve nemin uzaklaştırılması için mevcut üst örtünün sökülerek, betonarme çatı plağının kontrol edilmesi ve uygun biçimde yeniden örtülmesi gereklidir. Kampüste onarımı devam eden diğer yapılarda kullanılan 2 milimetrelik çinko kenetli çatı kaplamasının uygun olduğu düşünülmektedir. Bu örtünün altında oluşturulan bir ahşap karkas sistemiyle birlikte su ve ısı yalıtımı sorunları da çözülebilecektir.

5.2.4 Yeniden yapım

Atölyenin kullanıldığı dönemlerde ihtiyaç doğdukça özgün yapıda bazı kapı, pencere ve iç duvarlarda değişiklikler yapılmıştır. Bunların restitüsyon projesindeki ilk iki dönem göz önüne alınarak özgün haline döndürülmesi önerilmektedir. Yapının güney ucuna inşa edilen ekle birlikte, özgün yapıyla birleşimin olduğu yerde doğu cephesi pencere düzeninde bir değişiklik meydana gelmiştir. Daha sonraki dönemlerde planda, özellikle ıslak hacimlerde yapılan değişiklikler nedeniyle değiştirilen ZK28 mekanının penceresinin restitüsyon önerisi resferans alınarak yeniden yapılması planlanmıştır. Yanındaki ZK29 mekanının değişen pencerelerinin de restitüsyon önerisindeki gibi P2b penceresi ile değiştirilmesine karar verilmiştir. Özgün düzenlemede ZK23, ZK25 ve ZK26 mekanlarının doğu cephesinde bulunduğu anlaşılan demir kapılar bilinmeyen bir dönemde kaldırılmıştır. Cephedeki taş kaplama derzlerinin konumundan ve eski çizim ve fotoğraflardan yerleri tespit edilen kapıların tekrar açılarak cephenin özgün düzenine döndürülmesi uygun bulunmuştur.

ZK24 mekanının demir kapısı ise, MK44 makinasının içeriye sokulması sırasında kırılan K37 kapısının, özgün yerinde ve özgün biçiminde demir kapının yeniden yapılması önerilmektedir. ZK23 ve ZK24 mekanları arasındaki yeri değiştirilen duvarın restitüsyon önerisindeki özgün konumunda yeniden yapılmasına uygun bulunmuştur.

Özgün halinde ahşap KR11 kapısı tipinde olduğu anlaşılan K40 kapısının da özgün biçimine göre yeniden yapılması öngörülmüştür. Benzer biçimde KR11 kapısı tipindeyken tek kanatlı hale getirildiği anlaşılan K38 kapısı ile örülerek tamamen kapatıldığı anlaşılan ZK26 mekanı iç kapısının ise, ait oldukları duvarlardaki izler takip edilerek özgün boyutlarında boşluk olarak açılmasına, ancak kanat takılmadan

sabit camla kapatılarak şeffaf bırakılmasına, böylece, ofis bölümü ile ZK01 mekanı arasında görsel ilişki sağlanmasına karar verilmiştir.

ZK16 mekanının kapısının özgün yeri değiştirilerek yerine bugün mevcut olan K26 kapısı yapılmıştır. Duvardaki izlerden kapının özgün yerinin belirlenerek yeniden bu konumda açılması ve sökülen mevcut kapının yerine restitüsyon projesinde de önerildiği gibi P2b tipolojisinde demir pencerenin yeniden yapılması uygun görülmüştür. Benzer biçimde yapının üçüncü döneminde kapatıldığı düşünülen ZK03 mekanı P4a ve P4c pencerelerinin özgün biçimine uygun olarak yeniden yapılmasına karar verilmiştir.

5.2.5 Çağdaş donanım ve ekler

Yapının günümüzün gereksinimleri ile önerilen yeni işlevinin gerektirdiği çeşitli ihtiyaçları karşılayabilmesi için bazı çağdaş ekler yapılması gereklidir. Çağdaş eklerin yapının özgün kısımlarından ayırt edilmesini sağlamak üzere bunların özgün malzeme ve teknikler yerinde farklı çağdaş malzeme ve teknikler ile imal edilmesi temel ilke olarak benimsenmiştir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, ZK01 mekanının güney duvarının yıkılmış olan bölümünün, yapının ana girişi olarak yeniden düzenlenmesi önerilmektedir. Ancak özgün düzeni yapıdaki izlerden sadece ana hatlarıyla bilinen bu bölümün, alüminyum doğramalı şeffaf cam bir cephe olarak tasarlanması uygun bulunmuştur. İklimsel gereksinimleri göz önüne alarak, giriş için sürgü kanatlı ve rüzgarlıklı bir düzenleme önerilmektedir. Cepheden içeride yapılacak sağır tuğla duvarının diğer tarafında ise danışma ve vestiyer bölümleri yer alacaktır. Yine yukarıda anlatıldığı gibi, yapının birinci dönemine ait güneye cephe restitüsyonu referans alınarak, özgün konumunda ve özgün cephe düzenini yansıtan şeffaf bir iç cephe ile ZK01 mekanının ikiye bölünmesi önerilmektedir.

ZK03 mekanının sonradan açılan ve yapıyla uyumsuz olan dış kapısının kaldırılmasının ancak özgün biçim ve malzemesi bilinmeyen bu kapı yerine çift kanatlı şeffaf cam kanatlı bir kapı yapılmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.

Yapı için önerilen yeni kullanımdan kaynaklanan gereksinim sebebiyle ZK06 ve ZK08 mekanları arasına bir kapı açılması önerilmektedir. Özgün plan düzeninin ya da yapının daha sonraki dönemlerinin hiç birinde yer almayan bu kapının tamamen

farklı malzemeyle, alüminyum doğramalı ve cam yüzeyli olarak üretilmesi öngörülmüştür.

Çok amaçlı salon olarak kullanılması önerilen ZK10 mekanının zemininde bulunan ve bu mekanın özgün işlevini yansıtan kum ve cüruf tabakasının yerinde korunabilmesi amacıyla üzerine toz ve hava geçirmeyen derzlerle düzenlenmiş, yükseltilmiş şeffaf cam bir döşeme yapılması uygun bulunmuştur.

Yapıdaki ıslak hacimlerin günümüz koşullarında gerek mekan gerek tesisat bakımından yetersiz ve kullanılamaz durumda olması sebebiyle yeni ıslak hacimlerin tasarlanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bunlardan biri müze, çok amaçlı salon ve araştırma merkezine gelecek ziyaretçilere hizmet etmek üzere tasarlanmış ve özgün mekan düzenini yitirmiş olduğu düşünülen ZK20, ZK21 ve ZK22 mekanları birleştirilip yeniden düzenlenerek oluşturulması karar verilmiştir. Bu bölümde kadın, erkek ve engelli WC'leri ile küçük bir depo ve çay-kahve mutfağı çözülmüştür. Yapının ofis bölümünde çalışanlar tarafından kullanılmak üzere tasarlanan diğer ıslak hacimlerin ise, yine özgün mekan düzenini yitirmiş olduğu düşünülen ZK28 ve ZK29 mekanları yeniden düzenlenerek oluşturulması önerilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte yeniden kurgulanmaya başlayan Kayserideki en önemli sanayi yatırımlarından biri Sümerbank Bez Fabrikası'dır. 1933-1934 yılları arasında Turkstroj Şirketi tarafından tasarlanmaya başlayan ve 1935 yılında yapımı biten fabrika kompleksi şehrin modernleşmesi ve laikleşmesinde önemli rol üstlenmiştir. 1999 yılında kapatılan ve 2001 yılında Erciyes Üniversitesi'nin hizmetine verilen yerleşke, bugün Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü olarak kullanılmak üzere hazırlanan master plan doğrultusunda yeniden işlevlendirilmiştir.

Özgün işlevi, fabrikada ihtiyaç duyulan makina parçalarını tamir etmek ve üretmek olan Bakım ve Onarım Atölyesi, içerisinde bulunduğu yerleşke ile birlikte dönemin Sovyet mimari anlayışını yansıtması ve Anadolu'daki ilk modernist yapılardan olması bakımından önemli örneklerdendir. Tez kapsamında ayrıntılı olarak belgelenen ve özgün haline dair araştırmalar yapılan atölyenin, içerisinde bulunduğu kampüsün yeni işlevi dikkate alınarak karma işlevli bir yapı olarak kullanılması önerilmiştir. Bu işlevler içerisinde bu önemli yapının kendisini sergileyeceği bir Sümerbank Müzesi, yapının daha iyi belgelenip gelecek nesillere aktarılabilmesini sağlayacak bir Sümerbank Arşivi, atölye, çok amaçlı salon, ofisler ve Modern Mimarlık ve Sanayi Mirası Araştırma Merkezi ve Kitaplığı bulunması önerilmektedir. Tez çalışması kapsamında, bu önemli sanayi mirası yapının, içerisinde bulunduğu kampüsle birlikte, özgün kimliğini koruyarak varlığını sürdürmesi amaçlanmıştır.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z. (1996). Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, Yem Yayınları, İstanbul.

Anabritanica. (1990). Sümerbank, Ana Yayıncılık, İstanbul, 20, s.183.

Arslan, C., Özbek, Y. (2008). Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Asiliskender, B. (2002). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Mimaride 'modern' Kimlik Arayışı: Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Asiliskender, B. (2006). Kayseri Kent Merkezi'nde Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Mekan ve Kimlik Deneyimi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 22, 203-212.

Asiliskender, B. (2009). Cumhuriyet Sonrası Kalkınma Hareketi Olarak Sanayileşme ve Mekânsal Değişim, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi (TALİD), Türk Mimarlık Tarihi sayısı, Bahar 2009, c. 7, sayı 13, Bilim ve Sanat Vakfı, s. 153-170.

Asiliskender, B. (2008). Modernleşme ve Konut; Cumhuriyetin Sanayi Yatırımları ile Kayseri'de Mekansal ve Toplumsal Değişim, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Asiliskender, B., Özsoy, A. (2008). Cumhuriyet Sonrası Kayseri'de Modernleşme: Mekansal ve Toplumsal Değişim, İTÜ dergisi, a, İstanbul.

Asiliskender, B., Eldek, H. (2008). Conservation of Industrial Heritage in Turkey; A Case of the Kayseri Sumerbank Textile Factory, Proceedings, World Heritage and Sustainable Development, Green Lines Institute, Portugal, s. 535-542.

Asiliskender, B., (2013). From Industrial Site to University Campus. Sümerbank Kayseri Textile Factory, DOCOMOMO Journal 49: For an Architects's Training towards Responsibility, 2013/2, Barcelona, Spain, s. 86-89.

Asiliskender, B., Baturayoğlu Yöney, N., Kevseroğlu Durmuş, Ö. (2014). Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü Master Plan Raporu, Kayseri, yayınlanmamış.

Asiliskender, B., Baturayoğlu Yöney, N., (2014). Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü Giriş Yapıları Restorasyon ve Yeniden Kullanım Projesi Raporu, Kayseri, yayınlanmamış.

Asiliskender, B., Zabelina, E. (2015). "Текстильная фабрика в Кайсери (Textile Factory in Kayseri)", Архитектура, Строительство, *Дизайн* -

Architecture, Building Design Journal legal successor "Architecture of the USSR"-, Moscow, Russia, no:02(79)-2015, pp.72-77.

Asiliskender, B., Baturayoğlu Yöney, N., Özer, A. (2015). Abdullah Gül Üniversitesi Sümer Kampüsü Giriş Yapıları Restorasyon ve Yeniden Kullanım Projesi Revizyon Raporu, yayınlanmamış.

Batur, A. (1998). 1925-1950 Döneminde Türkiye Mimarlığı, *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık*, (ed. Sey, Yıldız), Tarih Vakfı, İstanbul, 209-234l.

Baturayoğlu Yöney, N. (2012). Devlet Eliyle Modernizm: Kayseri'deki Kamu Yapıları, Kent Belleğindeki Yerleri ve Miras Nitelikleri, *Kayserinin Yirminci Yüzyılı*, Abdullah Gül Üniversitesi Yayınları, Kayseri, 31-54.

Baturayoğlu Yöney, N., Asiliskender, B., (2015a). The Technology of an Early Reinforced Concrete Structure in Turkey: The Great Storehouse of the Kayseri Sümerbank Textile Factory (1932-1935), Proceedings of the La Vie dei Mercanti XIII. International Forum: Heritage and Tecnology, Mind-Knowledge-Experience, C. Gambardella (ed.), Fabbrica della Conoscenza, Italy: 266-274.

Baturayoğlu Yöney, N., Asiliskender, B., (2015b). From Production to Education-Reusing Kayseri Sümerbank Warehouse, Proceedings of REUSO 2015 III Congreso Internacional sobre Documentacion, Conservacion, y Reutilizacion del Patrimonio Arquitectonico y Paisajistico, P. Verdejo Gimeno, P. Porta Garcia, R. Torres Remon, I. Palomares Hernandez (eds), UPV, Valencia, Spain, 2015: 1120-1127.

Baydur, N. (1970). Kültepe (Kaneş) ve Kayseri Tarihi Üzerine Araştırmalar, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.

1500 Tarihli Tapu Tahrir Defteri (2009). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Barlas, D. (1998). Etatism and Diplomacy in Turkey: Economic and Foreign Policy Strategies in an Uncertain World, 1929-1939, Brill, Leiden.

Birol, İ., Yerlikhan, M. (2007). Kayseri Salnamesi 2006/2007 Almanak, Mazaka Yayıncılık, Kayseri.

Bozoklu, D. (2003). Atatürk Döneminde Bankacılık Sistemine ve Gelişimine Genel Bir Bakış, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, XIX (55): 1–21.

Boratav, K. (1982). Türkiye'de Devletçilik, Ankara, Savaş Yayınları.

Boratav, K. (1988). Türkiye İktisat Tarihi 1908-1985, Gerçek Yayınları, İstanbul.

Büyük Kültür Ansiklopedisi (1984). Kayseri, Başkent Yayınevi, Ankara, Cilt 7.

Cemal, N. (1935). Fabrika İnşaatında Arazi Seçimi, Arkitekt, 3, 85-86.

Colquhoun, A. (2002). Modern Architecture. Oxford University Press, Oxford.

Combinat Textile de Kayseri (1935). LA Turquie Kemaliste Dergisi (Kemalist Türkiye Dergisi), Türkiye Cumhuriyeti Matbuat Umum Müdürlüğü, İstanbul, 9, s. 16-20.

Cumhuriyet Ansiklopedisi (1970). Kayseri, Arkın Kitabevi, İstanbul, Cilt 7.

Cumhuriyet'in 50. Yılında Sümerbank 1923-1974. (1973). Tiça Matbaası, Ankara.

Cumhuriyet'in 75. Yılında Kayseri. (1998). Kayseri Valiliği, Kayseri.

Çayırdağ, M. (2001). Kayseri Tarihi Araştırmaları, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Darkot, B. (1972). Kayseri, *Büyük Lugat ve Ansiklopedi (Meydan-Larousse)*, Meydan Yayınevi, İstanbul, Cilt 7.

Demir, H. (2011). Kayseri Hacı Kılıç Cami ve Medresesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Ankara.

Edilge, C. (1935). Kişisel Fotoğraf Arşivi

Eldek, H. (2007). Assesment For Defining The Conservation, Principles, For Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Eldek, H., **Asiliskender, B.,** (2008). Renovation Project of Industrial Heritage Case Study: Kayseri Sumerbank Bez Fabrikası, Proceedings of the 10th International DOCOMOMO Conference, IOS Press, Amsterdam, s. 517-520.

Eravşar, O. (1998). Ortaçağda Kayseri Kent Dokusunun Gelişimi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Eravşar, O. (2000). Seyahatnamelerde Kayseri, Kayseri Ticaret Odası Yayınları 30, Kayseri.

Erkiletlioğlu, H. (2006). Geniş Kayseri Tarihi, Can Matbaa, Kayseri.

Güler, A. (2000). Kayseri'de Demografik Durum (1831-1914), III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri, Kayseri, s. 201-218.

İlkin, S. (2004). Birinci Sanayi Planı'nın Hazırlanışında Sovyet Uzmanlarının Rolü, *Cumhuriyetin Harcı 2 – Köktenci Modernitenin Ekonomik Politikasının Gelişimi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s.201-238.

İmamoğlu, B. (2008). Cumhuriyet Dönemi Endüstri Mirası Havacılık Sanayi Yapıları, *Mühendislik ve Mimarlık Öyküleri III*, Kiper, M. (koord.) TMMOB, Ankara, s.25-35.

İnan, A. (1956). Kayseri'nin 749 Yıllık Şifaiye Tıp Medresesi, Belleten, XX (77-80), 217-222.

Karatepe, Ş. (1998). Kendini Kuran Şehir, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

Karpat, K. H. (2003). Osmanlı Nüfusu 1830-1914 Demografik ve Sosyal Özellikleri, (Çev. Bahar Tırnakçı), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.

Kayseri (2011). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Kayseri Ansiklopedisi (2009). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri, Cilt:I.

Kayseri Ansiklopedisi (2010). Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri, Cilt:II.

Kayseri İl Yıllığı (1968). Kayseri Valiliği Yayınları.

Kevseroğlu, Ö. (2011). Endüstriyel Miras Alanlarının Kent Peyzajına Entegrasyonunun Değerlendirilmesi: Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kesgin, B. (2013). Erken Cumhuriyet Dönemi Kalkınma Arayışları ve Sovyet Deneyimi: Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası, Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kınal, F. (1987). Eski Anadolu Tarihi, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Kuruç, B. (1988-89) Belgelerle Türkiye İktisat Politikası (1929-1932), sayı 2, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

Kuruç, B. (1987) Mustafa Kemal Döneminde Ekonomi, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Nadi, Y. (1931) İktisadi Program, Cumhuriyet, 12 Ocak.

Nikolaev, I. (1975). Архитектурная Типология Промышленных Предприятий (Architectural Typology of Industrial Enterprises), Stroyisdat, Moscow (reprinted 2002).

Ruhi, M. E. (2003). 1982 Anayasası Çerçevesinde Sosyal Devlet ve Özelleştirme, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Satoğlu, A. (2002). Hacı Kılıç Camii ve Medresesi, *Kayseri Ansiklopedisi,* Başbakanlık Basımevi, Ankara, I, 488-489.

Seçer Kariptaş, F. (2012). Kayseri'nin Yirminci Yüzyıl Endüstri Mirası, *Kayserinin Yirminci Yüzyılı*, Abdullah Gül Üniversitesi Dijital Yayınlar Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kayseri,79.

Sümer, F. (1985). Yabanlu Pazarı Selçuklular Devrinde Milletler Arası Büyük Bir Fuar, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul.

Sümer Holding A.Ş. (1991). Tanıtım Broşürü, Sümer Holding A.Ş. Kayseri Pamuklu Sanayi İşletmesi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası Doküman Arşivi.

Strabon (1993). Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XII-XIV), (Çev. Adnan Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık* , Y.Ser(der), İstanbul, s.11-24.

Tekeli, İ., **İlkin S.** (2004). Cumhuriyet'in Demiryolu Politikalarının Oluşumu ve Uygulaması, *Cumhuriyetin Harcı 3- Modernitenin Altyapısı Oluşurken*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s.271- 323.

Tekinsoy, K. (2011). Kayseri'nin İmarı ve Mekansal Gelişimi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri.

Tufanoğlu, H.E. (2001). Charles Texier' ye göre 19. yüzyılda Kayseri-Niğde Yöresi ve Günümüzle Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tuna, S. (2009). Dünya Ekonomik Krizine Bir Cevap mı? Türkiye'de Devlet İşletmeciliği ve Sümerbank (1932-1939), Derlem Yayınları, İstanbul.

Tuncel, M. (1961). Kayseri, *Hayat Ansiklopedisi*, Hayat Yayınları, İstanbul, 4.

Turan, O. (1996). Selçuklular Zamanında Türkiye, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

Turan, O. (2010). Selçuklular Zamanında Türkiye, Ötüken Neşriyat A. Ş., İstanbul.

TÜİK. (2013). Seçilmiş Göstergelerle Kayseri 2013, Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları, Ankara.

Türk Ansiklopedisi (1974). Kayseri, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 21.

Türk Ansiklopedisi (1974). Kayseri Ovası, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 21.

Url-1 *http://www.kayseri.gov.tr/kayserigovtr*, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-2 *http://www.kayseri.bel.tr/web2/index.php* , alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-3 *http://www.kayseriden.biz*, alındığı tarih: 27.04.2015

Url-4http://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=KAYSERI, alındığı tarih: 16.11.2015.

Url-5 *http://www.sumerholding.gov.tr*, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-6 http://tr.wikipedia.org/wiki/Kayseri, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-7 http://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0zmir_%C4%B0ktisat_Kongresi, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-8 http://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCmerbank, alındığı tarih: 27.04.2015.

Url-9 http://sumerbank.blogspot.com.tr/2010/10/fabrika-yapan-adam.html, alındığı tarih: 16.11.2015

Url-10 http://www.kayseri.gov.tr/kayserinin-tarihi, alındığı tarih: 16.11.2015.

Yücel, F. (2014). Cumhuriyet Türkiyesinin Sanayideki İlk Önemli Adımı: Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı 1934-1938, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası, Ankara.

Wolfe, R. (2013). İvan Nikolaev's Student Housing- Commune in Moskow 1929-1930, alıdığı yer: http://thecharnelhouse.org/2013/10/10/ivan-nikolaevs-student-housing-commune-in-moscow-1929-1930/, tarih: 16.11.2015.

Yurt Ansiklopedisi. (1982-83)., *Kayseri.* Anadolu Yayıncılık, Ankara.

.

EKLER

EK A: Kayseri Kentine Ait Harita ve Fotoğraflar
EK B: Yapıyla ve Yakın Çevresiyle İlgili Yazılı Belgeler
EK C: Yapının Mevcut Durumunu Anlatan Fotoğraflar
EK D: Yapı ve Yakın Çevresiyle İlgili Eski Fotoğraf ve Çizimler
EK E: Çizimler

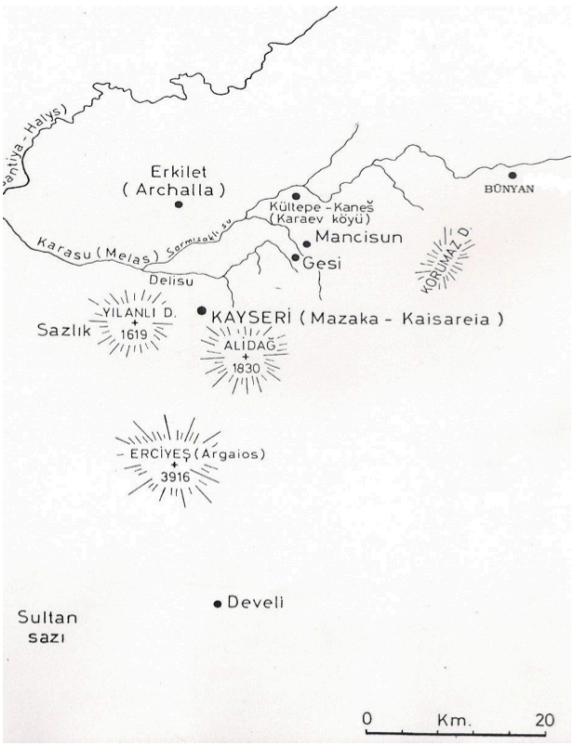
EK A

Şekil A.1 : İç Anadolu Bölgesi Fiziki Haritası.

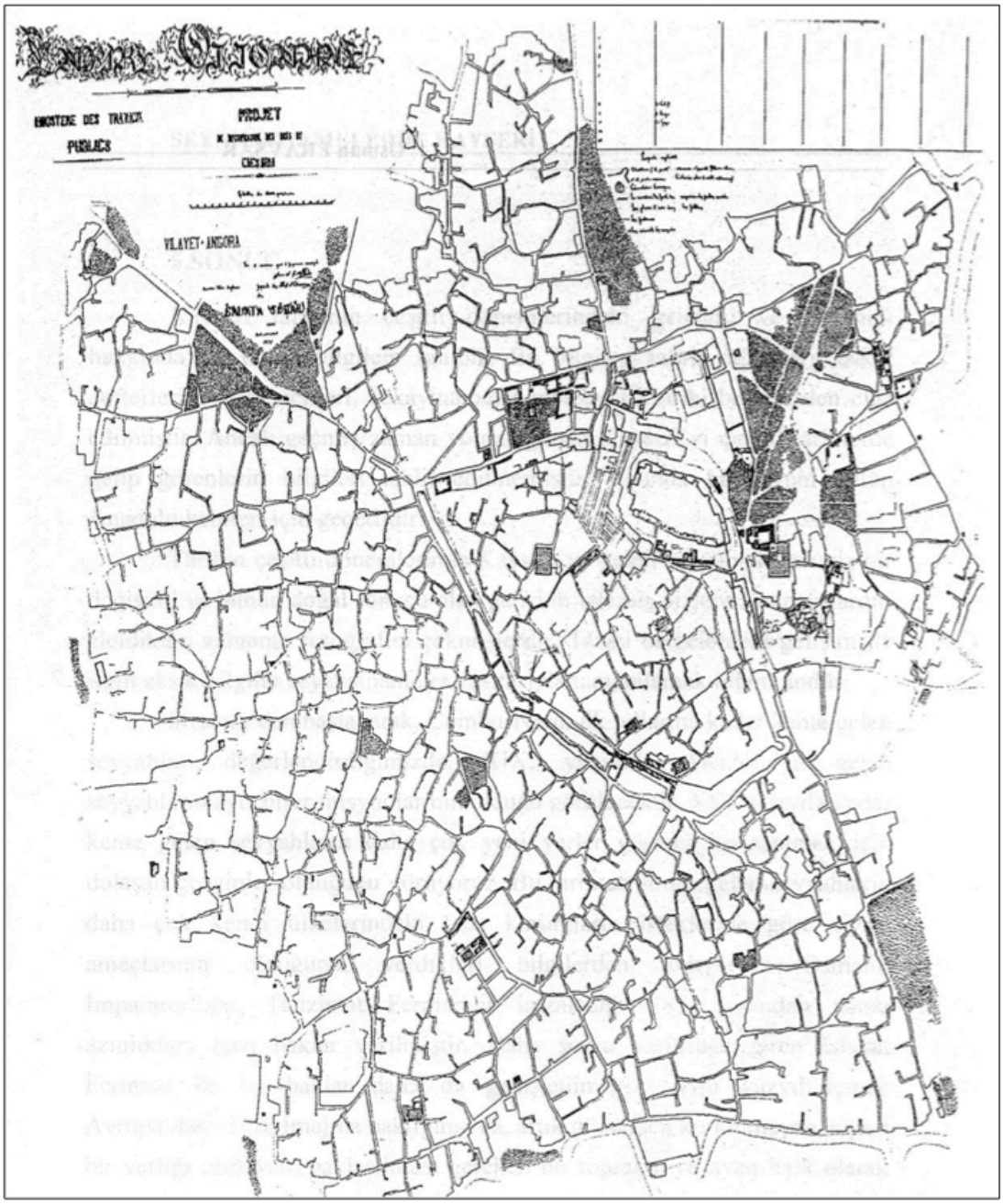
Şekil A.2 : Kayseri ili ilçeleri ve çevresindeki iller.

Şekil A.3 : Kapadokya Krallığı zamanında Kaiseria şehrinin genel haritası (Baydur, 1970).

Şekil A.4 : 1927-1929 yılları arasında Kayseri (Albert Gabriel, 1954).

Şekil A.5 : 1882 yılında Kayseri (Tekinsoy, 2011).

Şekil A.6 : 1945 tarihli Oelsner ve Aru'nun Kayseri'nin imar planı önerisi (Kayseri B.B. Arşivi).

Şekil A.7 : Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası ve çevresi (Google Earth, 17.11.2015).

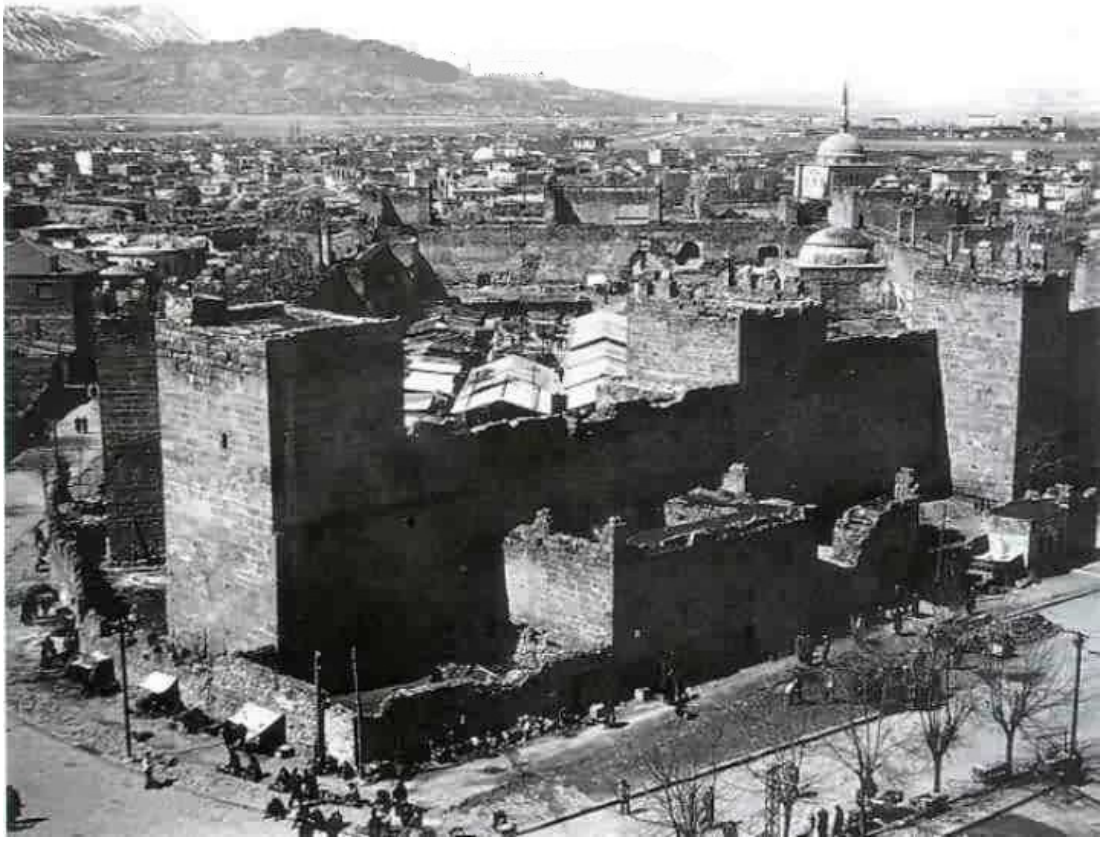
Şekil A.8 : Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesi (Google Earth, 02.11.2015).

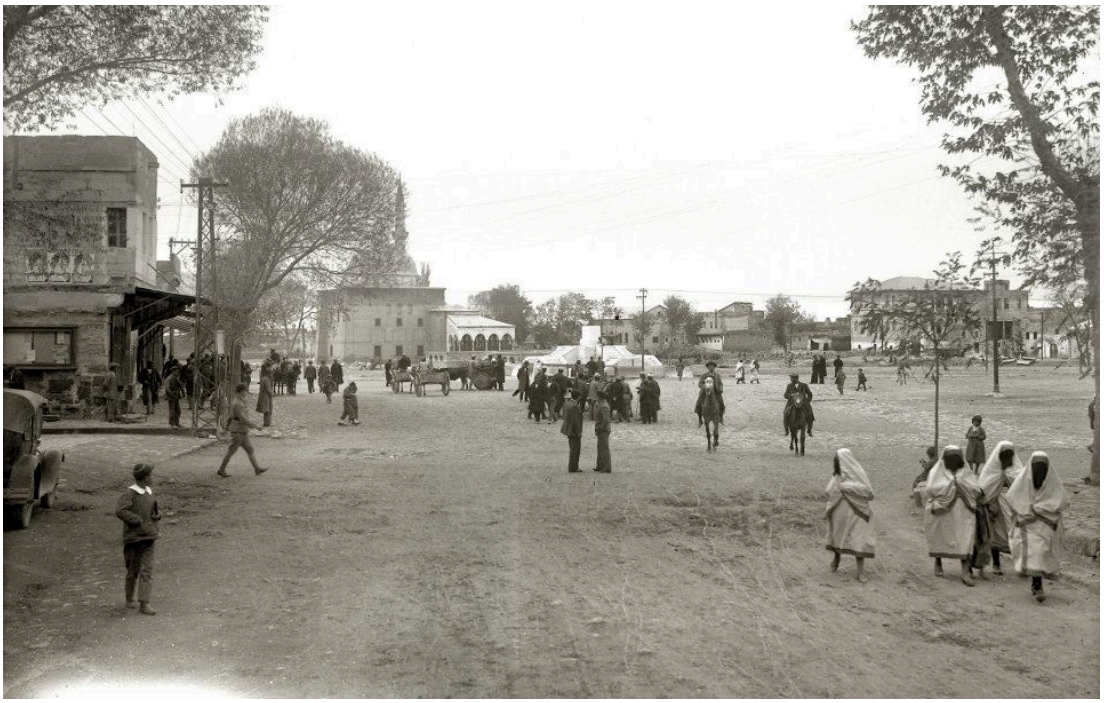
Şekil A.9 : Kayseri Kurşunlu Cami 1927 yılı fotoğrafı (wowturkey.com).

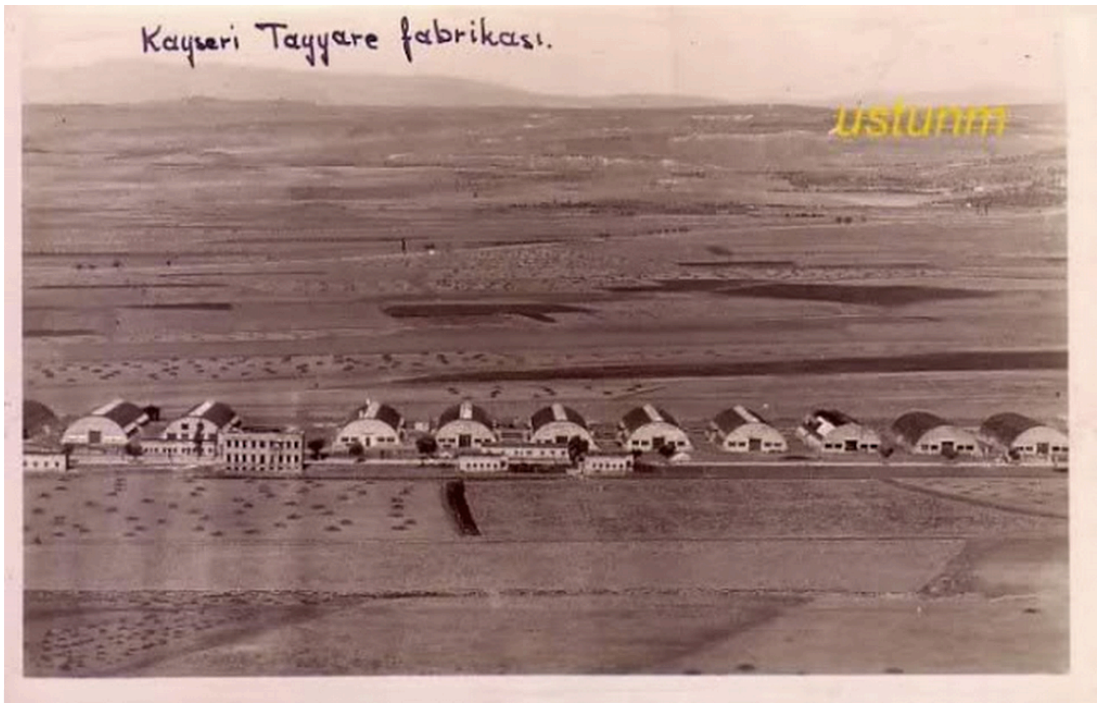
Şekil A.10 : 1908 tarihli Hunat cami fotoğrafı (wowturkey.com).

Şekil A.11 : 1950 yılı Kayseri Kalesi fotoğrafı (wowturkey.com).

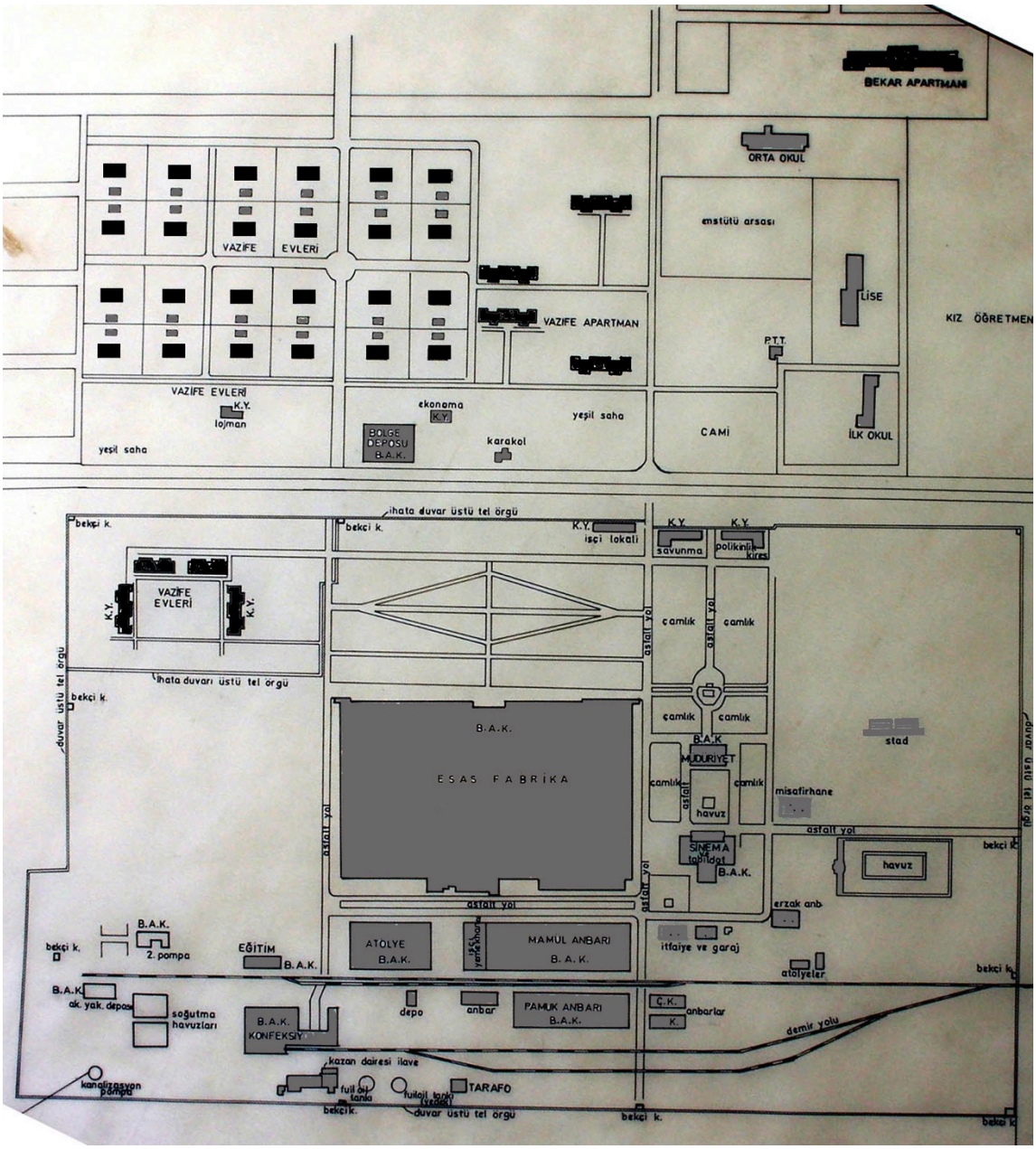
Şekil A.12 : 1915 yılı Cumhuriyet Meydanı fotoğrafı (wowturkey.com).

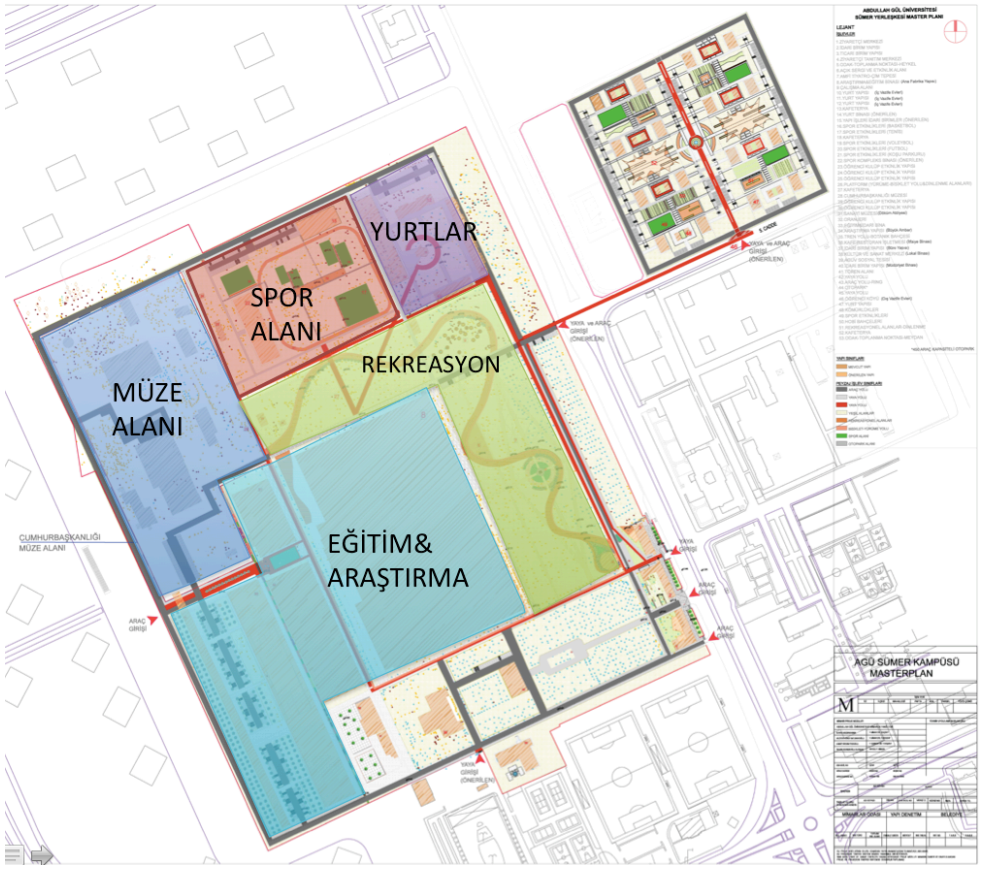
Şekil A.13 : 1926 yılı Kayseri Tayyare Fabrikası kartpostalı (Url-10).

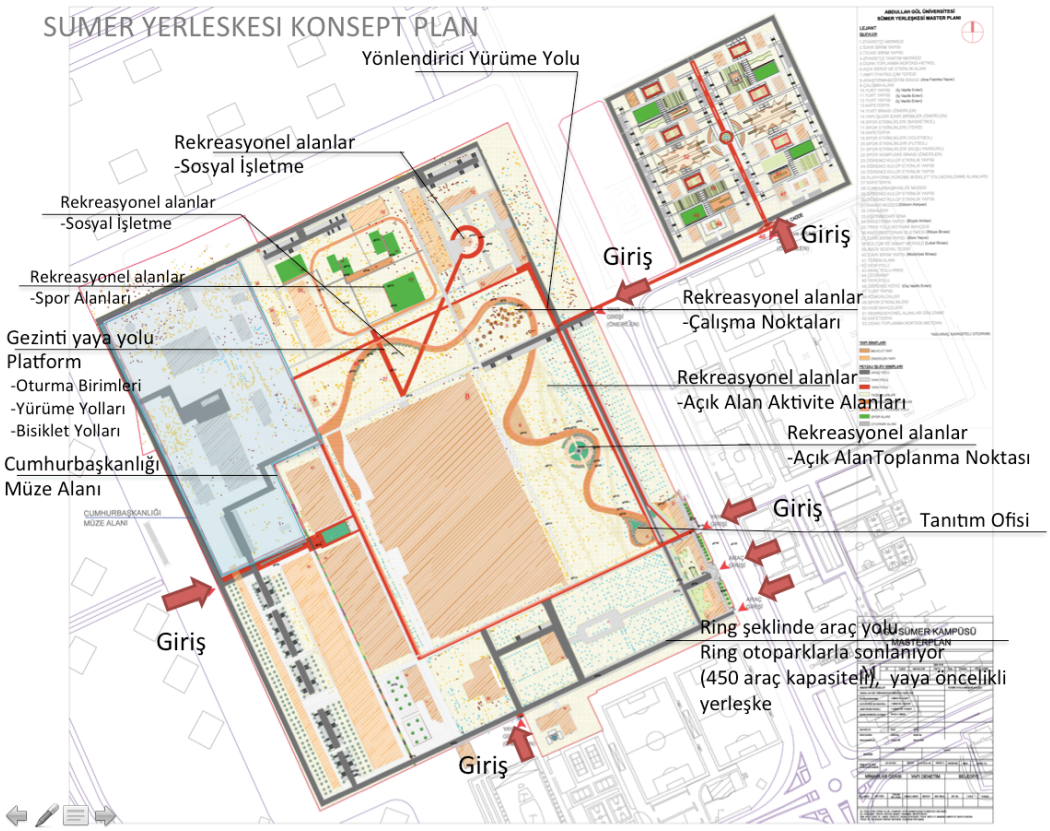
Şekil A.14 : 1930 yılı Kayseri Tayyare Fabrikasına yük taşınırken (wowturkey.com).

Şekil A.15 : Sümerbank Bez Fabrikası Yerleşke Planı (Sümerbank Kayseri Arşivi).

Şekil A.16 : AGÜ Sümer Kampüsü Master Planı (pptx sunum, 2013).

Şekil A.17 : AGÜ Sümer Kampüsü Master Planı (pptx sunum, 2013).

Şekil A.18 : Müdüriyet Binası 1938 (Sümerbank Kayseri Arşivi).

Şekil A.19 : Müdüriyet Binası.

Şekil A.20 : Fabrika Binası.

Şekil A.21 : Fabrika Binası

Şekil A.22 : Fabrika Binası su kulesi.

Şekil A.23 : Lokal binası.

Şekil A.24 : Lokal binası yanmış sahnesi.

Şekil A.25 : Mamul Ambarı ve İşçi Yemekhanesi.

Şekil A.26 : Mamul Ambarı ve İşçi Yemekhanesi devam eden onarım.

Şekil A.27 : Mamul Ambarı temeldinde yapılan sondaj çalışması.

Şekil A.28 : Mamul Ambarı radye temel uygulaması

Şekil A.29 : Elektrik Santrali.

Şekil A.30 : Elektrik Santrali.

EK B

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kayseri Kültür Ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 72 – 17.04.2007
Karar No. ve Tarihi : 779 – 17.04.2007

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri İli Merkez, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesinde bulunan, Sit alanı dışında yer alan, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 17.09.1999 tarih ve 99/61 sayılı kararı ile Sümer Holding A.Ş.' ye ait iken Erciyes Üniversitesine tahsis edilmek üzere Hazineye devredilen ve Üniversite hizmetinde kullanılmak üzere Maliye Bakanlığınca Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne 20.03.2001 tarih ve 10295 sayılı yazı ile tahsis edilen ve Kurulumuzun 12.12.2003 gün ve 3484 sayılı kararı ile taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen tapunun 286- 302- 355- 358 pafta, 1591 (3581) ada, 1878 parsel numarasında kayıtlı taşınmazda yer alan Sümerbank Dokuma Fabrikası parseli içersindeki muhtelif büyüklükteki üzeri sac kaplı çelik konstrüksiyon yapılı sundurmaların sökülmeleri istemine ilişkin Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 27.12.2006 gün ve 209737 sayılı, Kocasinan Kaymakamlığı İlçe Kadastro Müdürlüğünün 20.02.2007 gün ve FıK:277 sayılı, Kocasinan Belediye Başkanlığının 28.02.2007 gün ve 457-159349-159645 sayılı, Erciyes Üniversitesi Rektörlüğünün 01.03.2007 gün ve 147-0145 sayılı yazıları ve aynı parsel içindeki iki (2) adet yapı içinde atıl durumda olan fabrika takım tezgahlarının tasfiyesi yada satışında sakınca olup olmadığının bildirilmesi istemine ilişkin Kayseri Valiliği Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün 27.03.2007 gün ve 5380 sayılı yazısı okundu, raportörün açıklamaları dinlendi, dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Kayseri İli Merkez, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesinde bulunan, Sit alanı dışında yer alan, tapunun 286- 302- 355- 358 pafta, 1591 (3581) ada, 1878 parsel numarasında kayıtlı olan ve Kurulumuzun 12.12.2003 gün ve 3484 sayılı kararı ile taşınmaz kültür varlığı olarak tescil edilen Sümerbank Dokuma Fabrikası parseli içersindeki muhtelif büyüklükteki üzeri sac kaplı çelik konstrüksiyon yapılı sundurmaların Kurulumuz izni olmaksızın sökülmüş olduğu anlaşıldığından sorumlular hakkında yasal işlem başlatılmasına, İki (2) adet yapı içinde atıl durumda olan fabrika takım tezgahları, Erken Cumhuriyet Dönemi Sanayi Yapılarından olan Sümerbank Dokuma Fabrikası ile bir bütün olduğunda tasfiyesinin uygun olmadığına karar verildi.

BAŞKAN
Doç. Dr. Yegan KAHYA

BAŞKAN YARDIMCISI
Mim. Mehmet KASAP

ÜYE
Yard. Doç. Dr. Y. Bahri ERGEN

ÜYE
Doç. Dr. M. Sacit PEKAK

ÜYE
Avukat Cahit OKUR

ÜYE
Y. Şhr. Pln. M. Nezihi LEVTOPUZ

ÜYE
Ömer TEKİNER
Büyükşehir Belediye Tem

ÜYE
Mehmet EVEREKLİ
Kocasinan Belediye Tem

ÜYE

Şekil B.1 : Fabrikanın hazineye devredilmesini gösteren belge.

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını
Koruma Kurulu

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 303 – 12.12.2003
Karar No. ve Tarihi : 3484- 12.12.2003

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesi'nde ve sit alanı sınırları dışında bulunan, mülkiyeti maliye hazinesine ait, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1872-1892 parsellerinde kayıtlı Sümerbank Dokuma Fabrikası'na ait yapıların tescil edilmesi isteminin Kurulumuzda değerlendirilmesi ilişkin DO.CO.MO.MO. Türkiye Çalışma Grubu'nun 01.12.2003 tarihli başvurusu okundu, raportörün açıklamaları dinlendi, dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Kayseri İli, Kocasinan İlçesi, Sümer Mahallesi'nde ve sit alanı sınırları dışında bulunan, mülkiyeti maliye hazinesine ait, tapunun 286-302-355-358 pafta, 1591 ada, 1878-1892 parsellerinde kayıtlı Sümerbank Dokuma Fabrikası'na ait yapıların 2863 sayılı yasa kapsamına giren özellikler taşıdığından kültür varlığı olarak tescil edilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Yrd.Doç.Dr. Yegan KAHYA

BAŞKAN YARDIMCISI
Prof.Dr. Mustafa ŞAHİN
(BULUNMADI)

ÜYE
Prof.Dr.Kerim TÜRKMEN

ÜYE
Yrd.Doç.Dr.Y. Bahri ERGEN

ÜYE
Yrd.Doç.Dr. S.Sarp TUNÇOKU

ÜYE
Mehmet EVEREKLİ
Kocasinan Bld. İmar Müdürü

ÜYE

ÜYE

Şekil B.2 : Fabrikanın tescil belgesi (KKVKBK).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı no ve tarih : 101 - 30.05.2008
Karar no ve tarih : 1123 - 30.05.2008

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri İli, Kocasinan İlçesinde, sit dışında bulunan, tapunun 354-302 pafta, 1591 ada, 1878 parsel ile 302-358 pafta, 1591 ada, 1893 parsellerinde bulunan, mülkiyeti hazineye ait olup 20.03.2001 gün, 10295 sayılı yazı ile Erciyes Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilmiş olan, Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 12.12.2003 gün, 3484 sayılı kararıyla korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli Sümerbank Dokuma Fabrikası ile Tip I, Tip IA ve TipII lojmanlarının koruma alanında çevre düzenlemesi yapılmasına yönelik Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Fen İşleri Daire Başkanlığı'nın 15.04.2008 gün, 1262 sayılı, 07.05.2008 gün, 1585 sayılı yazıları ve Mehmet N. Livtopuz'un 28.05.2008 günlü başvurusu, 1878 parselde yer alan giriş kapısı ve sosyal birimleri, müdüriyet binası, memur lokali ve yemekhanesi, işçi yemekhanesi ve malzeme deposu, bakım ve döküm atölyesi, elektrik santralı ve binalarının tesciline yönelik DOCOMOMO Türkiye Ulusal Çalışma Grubunun 09.05.2008 günlü başvurusu ile Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü uzmanlarının 29.05.2008 günlü raporu okundu, dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendi, yapılan görüşme sonunda;

Kayseri İli, Kocasinan İlçesinde, sit dışında bulunan, tapunun 354-302 pafta, 1591 ada, 1878 parselde yer alan, 1935 yılında fabrika kompleksi içinde bütün olarak planlanıp inşa edilen giriş kapısı ve sosyal birimleri, müdüriyet binası, memur lokali ve yemekhanesi, işçi yemekhanesi ve malzeme deposu, bakım ve döküm atölyesi, elektrik ve buhar santralı binalarının korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tesciline, hazırlanan tescil fişlerinin uygun olduğuna, hazırlanan çevre düzenleme projesinin üzerinde yapılan düzeltmelerle uygun olduğuna, memur lokali olarak bilinen yapının yeniden kullanımına yönelik hazırlanan projenin de Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 05.11.1999 gün, 660 sayılı ilke kararında belirtilen rölöve restoerasyon projesi hazırlama esasları doğrultusunda hazırlanarak Kurulumuza sunulmasına, uygulamaların 5226 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası uyarınca Koruma Uygulama Bürosu uzmanları denetiminde ve Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun 22.03.2001 gün, 680 sayılı ilke kararı uyarınca da proje müellifinin sorumluluğunda yapılmasına, uygulama sonrasında Kurulumuza bilgi verilmesine karar verildi.

BAŞKAN
Yrd. Doç. Dr. Y.Bahri ERGEN

BAŞKAN YARDIMCISI

ÜYE
Prof. Dr. Kerim TÜRKMEN

ÜYE
Doç.Dr. M.Sacit PEKAK
(BULUNMADI)

ÜYE
Prof.Dr. Halime HÜRYILMAZ

ÜYE
Avukat Cahit OKUR

ÜYE
Yük.Şhr.Pln.M.Nezihi LİVTOPUZ
(KATILMADI)

ÜYE
Mimar Hakan MAHİROĞLU

ÜYE
Ömer TEKİNER
Büyükşehir Bel. Tem.

ÜYE
Mehmet EVEREKLİ
Kocasinan Belediyesi Tem.

ÜYE

Şekil B.3 : Fabrika binalarınının ayrı ayrı tescilini gösterir belge (KKVKBK).

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu

KARAR

Toplantı No. ve Tarihi : 102 - 26.03.2015
Karar No. ve Tarihi : 1481 - 26.03.2015

Toplantı Yeri
KAYSERİ

Kayseri ili, Kocasinan ilçesi, Sümer Mahallesinde, sit dışında yer alan, tapunun 1591 ada, 1878 ve 1981 numaralı parsellerde kayıtlı, mülkiyeti Maliye hazinesine ait olup Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2012 gün, 11619 sayılı yazısı ile "üniversite hizmetlerinde kullanılmak amacıyla" Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilmiş olan, muhtelif kararlarla binaları tescil edilmiş ve koruma alanı belirlenmiş olan Sümerbank Dokuma Fabrikası kampüsü içerisinde 1878 parselde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli ve yapı grubu 1.Gup olarak belirlenmiş olan Giriş Kapısı ve Sosyal Birimler çevresinde yer alan ağaçlardan bir bölümünün (50 adet) kaldırılmasına yönelik Abdullah Gül Üniversitesi, Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı'nın 29.01.2015 gün, 111 sayılı yazısı, 13.03.2015 gün, 306 sayılı yazısı ve eki Peyzaj Değerlendirme Raporu ve Giriş Kapısı-Sosyal Birimlerin restorasyon projelerinin uygun görüldüğü 15.08.2014 gün, 1199 sayılı kararımız ile konuya ilişkin Kayseri Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü raportörlerinin 24.03.2015 gün, 258 sayılı raporu okundu raportörün açıklamaları dinlendi, dosyasındaki bilgi ve belgeler incelendi, yapılan görüşme sonucunda;

Kayseri ili, Kocasinan ilçesi, Sümer Mahallesinde, sit dışında yer alan, tapunun 1591 ada, 1878 ve 1981 numaralı parsellerde kayıtlı, mülkiyeti Maliye hazinesine ait olup Maliye Bakanlığı, Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2012 gün, 11619 sayılı yazısı ile "üniversite hizmetlerinde kullanılmak amacıyla" Abdullah Gül Üniversitesi Rektörlüğüne tahsis edilmiş olan, muhtelif kararlarla binaları tescil edilmiş ve koruma alanı belirlenmiş olan Sümerbank Dokuma Fabrikası kampüsü içerisinde 1878 parselde bulunan korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak tescilli ve yapı grubu 1.Gup olarak belirlenmiş olan Giriş Kapısı ve Sosyal Birimler çevresinde yer alan ağaçlardan 15.08.2014 gün, 1199 sayılı kararımızla projesi onaylanan çağdaş ek olarak tasarlanan yapıların altında kalan kararımız eki çizimlerde işaretli 7 adetinin Belediyesi denetiminde ve Abdullah Gül Üniversitesi sorumluluğunda kaldırılmasında sakınca olmadığına, mevcut ağaçların durumuna yönelik sunulan çizimlerde eksik ve hatalar olması nedeniyle kaldırılması istenen diğer ağaçların (43 adet) mevcut durumu yansıtır çizimler ve alanda yapılacak düzenlemelere ve uygulamalara (bitki kesimi, bakımı vb.) yönelik ayrıntılı çevre düzenleme projesinin Kurulumuza sunulmasından sonra değerlendirilebileceğine karar verildi.

ASLI GİBİDİR
Kemal KURD
Bölge Kurul Müdür V.

BAŞKAN
Prof.Dr. Nur URFALIOĞLU
(İmza)

BAŞKAN YARDIMCISI
Sidar TUNCA
(İmza)

ÜYE
Prof.Dr. Şazuman SAZAK
(Bulunmadı)

ÜYE
Doç.Dr.Sedat BAYRAKAL
(İmza)

ÜYE
Ayşe AVŞİN
(İmza)

ÜYE
Erdal ÇETİNDAĞ
(İmza)

ÜYE
Serdar ŞENOL
(İmza)

ÜYE
Hamdi ELCUMAN
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Tem.
(İmza)

ÜYE
Fikriye Dilek CİNEL
Kocasinan Belediyesi Tem.
(İmza)

ÜYE

Şekil B.4 : Fabrikanın Abdullah Gül Üniversitesi'ne devrini gösterir belge.

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		

İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: KOCASİNAN	MAHALLE / MEVKİ:			HARİTA NO:
SOKAK VE KAPI NO:		PAFTA:	ADA:	PARSEL:	KORUMA DERECESİ:

ADI:	YAPTIRAN:	YAPIM TARİHİ: 1935	ÜSLUP: MODERN
SÜMERBANK KAYSERİ BEZ FABRİKASI	TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ		
BAKIM ve DÖKÜM ATÖLYESİ	YAPAN: TURKSTOJ	KİTABE:	VAKFİYE:

GENEL TANIM: 1935 yılında, Sovyetler Birliği ile yapılan işbirliği anlaşması sonucunda inşa edilen, devletin ilk sanayi yatırımı Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası bünyesinde bulunan yapı, konumu, işlevi ve biçimiyle dikkat çekmektedir. Rus mimar Ivan Nikalaev tarafından, Moskova'da tasarlanmıştır. Bakım ve döküm atölyesi de alanda yer alan diğer yapılar gibi Türkiye'de yapılmaya çalışılan modernleşmenin önemli bir parçasıdır. Mekansal organizasyonu ve çalışma düzeni bakımından aynı dönemde *Batı'da* inşa edilen yapılarda eş değerdedir.

Atölye de yer alan makine sistemleri tamamen Ruslar ve Almanlar tarfından kurulmuştur. Yeni yapılacak (tasarlanacak) sistemler içinde döküm atölyesi kullanılmaktadır. Özelikle 1930'ların malzeme yapımı ile ilgili önemli bilgiler içermektedir. Çalışma şartları açısından daha önce hiçbiryede kullanılmayan uyarı panoları, aydınlatma elemanları, tasarım ile üretim biriminin bir arada yer aldığı bir bölümdür.

Bakım ve döküm atölyesi günümüze 1930'ların özgün demir döküm sistemlerini ve bakım tezgahlarını taşımıştır. Önemli bir endüstri kenti olan Kayseri'nin üretiminin temelinde bu atölyenin önemi göz ardı edilemez. Kayseri'ye kattığı sosyal ve ekonomik değerlerin yanında, yapıda mekansal, teknik ve mimari bir çok değer ve öğe bulunmaktadır. Bu değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir.

KORUNMUŞLUK DURUMU:	TAŞIYICI YAPI DURUMU:	CEPHE DURUMU:	ÖRTÜ DURUMU:	İÇ YAPI DURUMU:	BEZEME DURUMU:	RUTUBET DURUMU:
Yapı, genel olarak korunmuş durumda, önemli bir bozulma yok	Görünür ve tespit edilmiş bir hasar mevcut değil	Cam Kırılması, Nem Gibi Yüzeysel Bozulmalar	Çatı örtüsünde ciddi bir hasar yok	İç mekanlarda bulunan makineler, döküm sistem ve mimari elemanlar korunmuştur		Yok

1

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ		BAKIMINDAN SORUMLU KURULUŞ: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	
YAPILAN ONARIMLAR:			
YAPININ AYRINTILI TANIMI:		TEKNİK BİLGİLER :	
TARİHSEL ÖNEM:	Yapı, modern mimari üsluba ait özgün nitelikler taşımakta ve Rus tasarım yaklaşımını en iyi biçimde ifade eden örneklerden biridir. Ayrıca, erken Cumhuriyet döneminin sanayileşme hamlesinin simgesi olan Sümerbank Bez Fabrikası yerleşiminden ayrılmaz bir bütündür. Yerleşkenin en özgün tasarımlı yapılarından bir tanesidir.	ISITMA SİSTEMİ : Merkezi ısıtma sitemine bağlı	SU : Yerleşke içi temiz su sistemine bağlı
PLAN :	Bakım ve döküm atölyesi 68mX40m ölçülerind dikdörtgen plan tipine sahip bir yapıdır. Bakım ve döküm atölyesi tek katlıdır ancak kat yüksekliği yedi metredir. Yapının kuzeyinde yer alan ofisler ise iki katlı ancak diğer yapılarla aynı kat yüksekliğine sahiptir. Doğal aydınlatma tepe pencereleri ile sağlanmaktadır. Demir döküm atölyesi teknik elemanları ve biçimlenmesiyle alanda yer alan en özgün yapardan biridir.	KANALİZASYON : Yerleşke sisteme bağlı	ELEKTRİK : 1960 sonlarına kadar işletme içinde bulunan santralde üretilen elektirik ağını kullanmış
CEPHE:	Cephede yer alan geniş pencerelerle doğal aydınlatma sağlanmıştır. Cephede kullanılan taş kaplama ile geniş şeffaf açıklıklar arasındaki oran ve uyum ilgi çekicidir.	ÖZGÜN KULLANIM : Elektrik Santrali	
BEZEME:		BUGÜNKÜ KULLANIM: -	
İÇ YAPI ELEMANLARI:		ÖNERİLEN KULLANIM:	
MALZEME VE YAPIM TEKNİĞİ:	Betonarme iskelet taşıyısı ile, çelik makaslı çatı çözümünün, Anadolu'da kullanıldığı ilk örneklerden birisidir.	HAZIRLAYANLAR:	TARİH:
ANALİTİK BİLGİLER:		KONTROL EDEN:	TARİH:

KAT SAYISI:	MALZEME:	YAPIM TEKNİĞİ: Betonarme	TAPU KAYDI:
DEĞİŞİMLER: Yapının özgün işlevi hiç bir zaman değiştirilmemiştir.			UYGULAMA PLANI:

YAYIN DİZİNİ:

Nikolaev, I., 1975. Endüstri Yapılarının Miamri Tipolojisi, Rusça (Architectural Typology of Industrial Enterprises; yeniden basım 2002), Stroyisdat, Moskova

Eldek, H., 2007. Value Assesment For Defining The Conservation Principles For Kayseri Sümerbank Bez Fabrikası, Master Thesis, METU, Ankara

Asiliskender, B., 2007. Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası Elektrik Santrali, (Poster ve Bildiri Sunumu) Türkiye Mimarlığında Modernizmin Yerel Açılımları III, docomomo_tr, 2-4 Kasım, Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Kayseri

Asiliskender, B., 2006. "Re-Constructing The Kayseri City With 'Modern' Identity After The Foundation of The Turkish Republic", in Architecture…Urbanism and Culture, ARUP 2006 Conference Proceeding, Cairo, Egypt, 65-70

Asiliskender, B., 2006. "Installing 'Modern' Life Style with Architecture", DC Papelas, Barcelona, Spain, 13-14, 216-223

Asiliskender, B., 2002. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Mimaride Modern Kimlik Arayışı; Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası Örneği, Y.Lisans Tezi, ITU, Istanbul

EKLER:	KURUL KARARLARI:				
RAPOR:	NO	TARİH	TASNİF	GRUP	NOT
FOTOĞRAF :					
RÖLÖVE :					
RESTORASYON PROJESİ:					
HARİTA:					
KİTABE:					
VAKFİYE:					
	İLGİLİ ENVANTER NO:				

4

Şekil B.5 : Bakım ve Onarım Atölyesi anıt fişi.

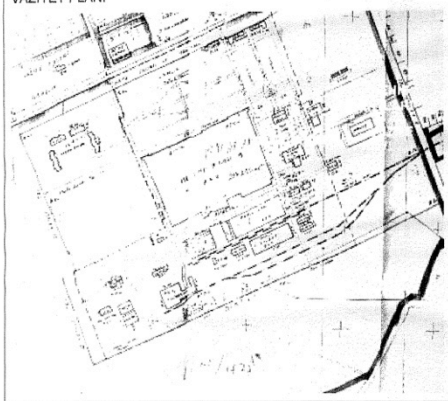
AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	ANIT	ENVANTER NO:
TÜRKİYE	KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ		

İLİ: KAYSERİ	İLÇESİ: KOCASİNAN	MAHALLE / MEVKİ:		HARİTA NO:
SOKAK VE KAPI NO:	PAFTA: 356-362 352-358	ADA: 1591	PARSEL: 1878	KORUMA DERECESİ:
ADI: SÜMERBANK BEZ FABRİKASI	YAPTIRAN: NAFİA VEKALETİ	YAPIM TARİHİ: 1935		ÜSLUP: MODERN MİMARİ
	YAPAN:	KİTABE:		VAKFİYE:

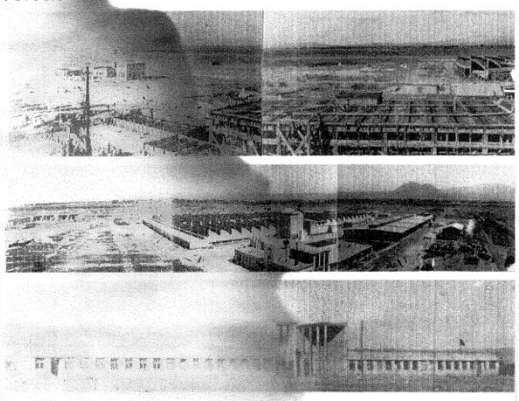
GENEL TANIM: İŞLETME BİNALARI, MÜDÜRİYET, GİRİŞ KAPISI (EK HİZMET BİNALARI İLE), ELEKTRİK SANTRALİ, SOSYAL HİZMET BİNALARINDAN OLUŞMAKTADIR

KORUNMUŞLUK DURUMU:	TAŞIYICI YAPI DURUMU: SAĞLAM	CEPHE DURUMU: SIVA PROBLEMLERİ	ÖRTÜ DURUMU:	İÇ YAPI DURUMU:	BEZEME DURUMU:	RUTUBET DURUMU:

VAZİYET PLANI

FOTOĞRAF

GÖZLEMLER: 1999 YILINDA ERCİYES ÜNİVERSİTESİNE DEVREDİLMİŞTİR. DEVİR DIŞINDA KALANFUTBOL STADI, YIKILMISTIR. YUZME HAVUZU VE ÇEVRESİ TAHRİP EDİLMİŞ DURUMDADIR.

Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 12.12.2003 gün ve 3484 sayılı kazar ekidir.

ONANDI
Müdür

BUGÜNKÜ SAHİBİ: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ		BAKIMINDAN SORUMLA KURULUŞ: ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	
YAPILAN ONARIMLAR:			
YAPININ AYRINTILI TANIMI:		TEKNİK BİLGİLER :	
TARİHSEL ÖNEM:	Türkiye Cumhuriyeti tarafından yaptırılmış ilk sanayi tesisi	ISITMA SİSTEMİ :	SU :
PLAN :		KANALİZASYON :	ELEKTRİK :
CEPHE:		ÖZGÜN KULLANIM :	
BEZEME:		BUGÜNKÜ KULLANIM:	
İÇ YAPI ELEMANLARI:		ÖNERİLEN KULLANIM:	
MALZEME VE YAPIM TEKNİĞİ:		HAZIRLAYANLAR: DOCOMOMO_Türkiye (Modern Mimarinin Belgelenmesi ve Korunması) Çalışma Grubu Sekreteryası	TARİH: 21.11.2003
ANALİTİK BİLGİLER:		KONTROL EDEN:	TARİH:
KAT SAYISI: / MALZEME: / YAPIM TEKNİĞİ:		TAPU KAYDI:	
DEĞİŞİMLER:		UYGULAMA PLANI:	

YAYIN DİZİNİ:

ASİLİSKENDER, B., 2002, CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA MİMARİDE MODERN KİMLİK ARAYIŞI; SÜMERBANK KAYSERİ BEZ FABRİKASI ÖRNEĞİ, *YÜKSEK LISANS TEZİ*, İTÜ FBE, İSTANBUL

PERİ, B., 2002, BUILDING THE 'MODERN' ENVIRONMENT IN EARLY REPUBLICAN TURKEY: SÜMERBANK KAYSERİ AND NAZILLI FACTORY SETTLEMENTS , MASTER THESIS, METU, ANKARA

EKLER:	KURUL KARARLARI:				
RAPOR:	NO	TARİH	TASNİF	GRUP	NOT
FOTOĞRAF :					
RÖLÖVE :					
RESTORASYON PROJESİ:					
HARİTA:					
KİTABE:					
VAKFİYE:					
İLGİLİ ENVANTER NO:					

Şekil B.6 : Sümerbank Bez Fabrikası yerleşkesi anıt fişi.

EK C

Şekil C.1 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.2 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.3 : ZK01 Makina atölyesi girişi.

Şekil C.4 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.5 : ZK01 Makina atölyesi ustabaşı bölümü.

Şekil C.6 : ZK01 Makina atölyesi ahşap kaplamalar.

Şekil C.7 : ZK01 Makina atölyesi yangın dolabı.

Şekil C.8 : ZK01 Makina atölyesi alçı Atatürk heykeli.

Şekil C.9 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.10 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.11 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.12 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.13 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.14 : ZK01 Makina atölyesi fener penceresi.

Şekil C.15 : ZK01 Makina atölyesi döşemesi.

Şekil C.16 : ZK01 Makina atölyesi.

Şekil C.17 : ZK01 Makina atölyesi vinç.

Şekil C.18 : ZK02 Tenekehane.

Şekil C.19 : ZK02 Tenekehane.

Şekil C.20 : ZK02 Tenekehane.

Şekil C.21 : ZK02 Tenekehane feneri.

Şekil C.22 : ZK02 Tenekehane.

Şekil C.23 : ZK03 Kaynakhane.

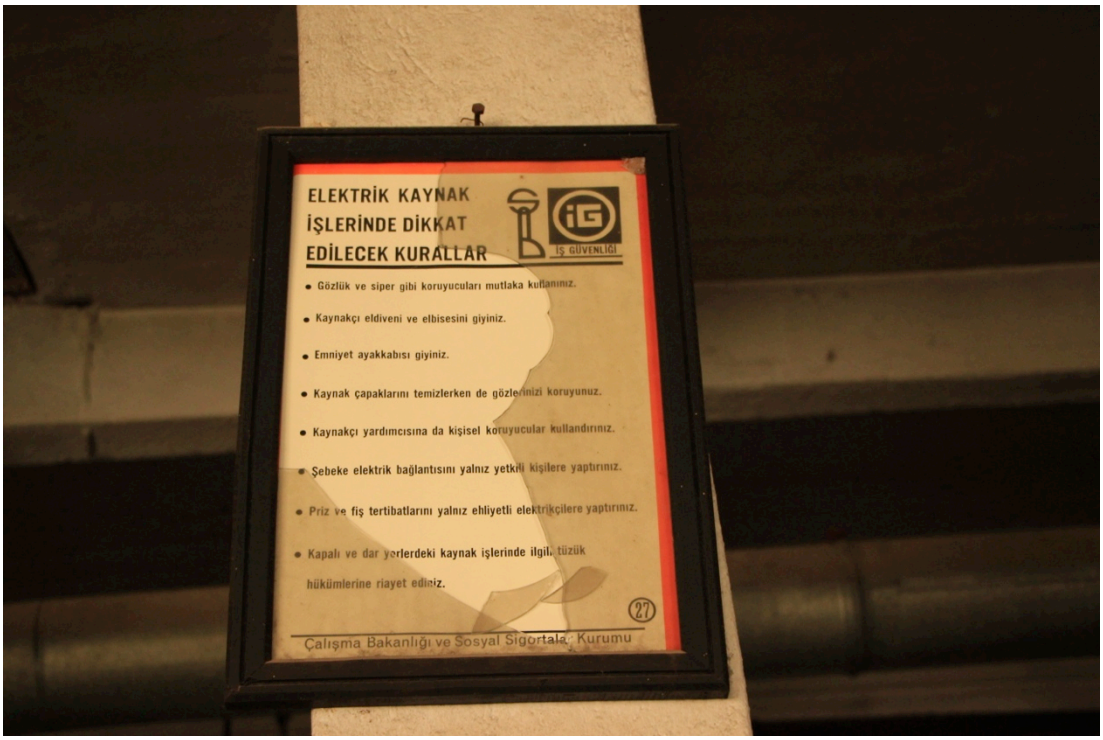
Şekil C.24 : ZK03 Kaynakhane.

Şekil C.25 : ZK03 Kaynakhane ustabaşı bölümü.

Şekil C.26 : ZK03 Kaynakhane.

Şekil C.27 : ZK03 Kaynakhane.

Şekil C.28 : ZK03 Kaynakhane.

Şekil C.29 : ZK04 Marangozhane.

Şekil C.30 : ZK04 Marangozhane.

Şekil C.31 : ZK04 Marangozhane.

Şekil C.32 : ZK04 Marangozhane.

Şekil C.33 : ZK04 Marangozhane ustabaşı bölümü.

Şekil C.34 : ZK04 Marangozhane.

Şekil C.35 : ZK05 Modelhane.

Şekil C.36 : ZK05 Modelhane.

Şekil C.37 : ZK06 Model ambarı..

Şekil C.38 : ZK06 Model ambarı.

Şekil C.39 : ZK06 Model ambarı.

Şekil C.40 : ZK06 Model ambarı.

Şekil C.41 : ZK08 Takım bileme yeri.

Şekil C.42 : ZK08 Takım bileme yeri K12 kapısı.

Şekil C.43 : ZK08 Takım bileme yeri

Şekil C.44 : ZK08 Takım bileme yeri

Şekil C.45 : ZK08 Takım bileme yeri.

Şekil C.46 : ZK07 Oda.

Şekil C.47 : ZK08 Takım bileme yeri.

Şekil C.48 : ZK09 Takımhane.

Şekil C.49 : ZK09 Takımhane.

Şekil C.50 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.52 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.53 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.54 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.55 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.56 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.57 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.58 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.59 : ZK10 Dökümhane.

Şekil C.60 : ZK11 Maça izhar yeri.

Şekil C.61 : ZK12A Fırın.

Şekil C.62 : ZK12A Fırın.

Şekil C.63 : ZK12B Ocak.

Şekil C.64 : ZK12B Ocak.

Şekil C.65 : ZK13 Oda.

Şekil C.66 : ZK13 Oda.

Şekil C.67 : ZK13 Oda.

Şekil C.68 : ZK14 Kupa ocağı.

Şekil C.69 : ZK14 Kupa ocağı.

Şekil C.70 : ZK14 Kupa ocağı.

Şekil C.71 : ZK15 Kum izhar yeri.

Şekil C.72 : ZK15 Kum izhar yeri.

Şekil C.73 : ZK16 Demirhane.

Şekil C.74 : ZK16 Demirhane.

Şekil C.75 : ZK16 Demirhane..

Şekil C.76 : ZK16 Demirhane.

Şekil C.77 : ZK16 Demirhane.

Şekil C.78 : ZK17 Koridor.

Şekil C.79 : ZK17 Koridor.

Şekil C.80 : ZK18 Oda.

Şekil C.81 : ZK19 Giriş.

Şekil C.82 : ZK19 Giriş.

Şekil C.83 : ZK20 İşçi soyunma yeri.

Şekil C.84 : ZK20 İşçi soyunma yeri.

Şekil C.85 : ZK20 İşçi soyunma yeri.

Şekil C.86 : ZK21A Banyo.

Şekil C.87 : ZK21B Banyo.

Şekil C.88 : ZK22A WC.

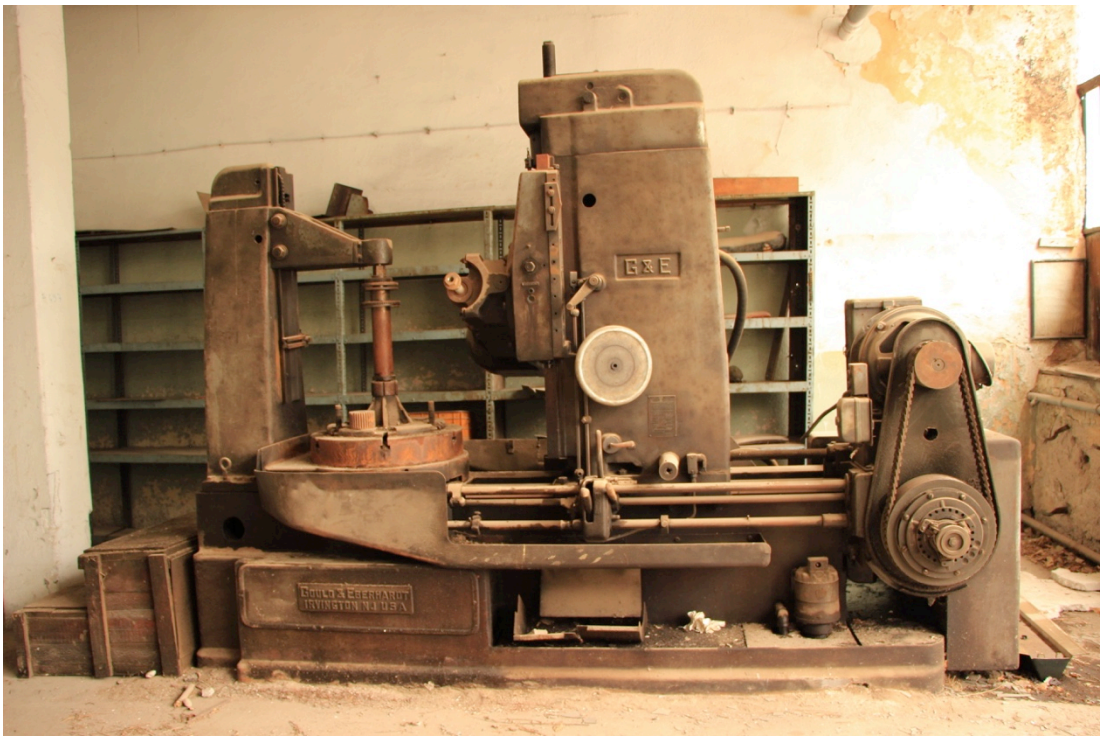
Şekil C.89 : ZK22B WC.

Şekil C.90 : ZK23 Mescit.

Şekil C.91 : ZK23 Mescit.

Şekil C.92 : ZK24 Mamül kontrol odası.

Şekil C.93 : ZK24 Mamül kontrol odası.

Şekil C.94 : ZK24 Mamül kontrol odası.

Şekil C.95 : ZK24 Mamül kontrol odası.

Şekil C.96 : ZK25 Resimhane

Şekil C.97 : ZK25 Resimhane.

Şekil C.98 : ZK26 Y. İşletmeler Yüksek Bürosu.

Şekil C.99 : ZK26 Y. İşletmeler Yüksek Bürosu.

Şekil C.100 : ZK27 Koridor.

Şekil C.101 : ZK27 Koridor.

Şekil C.102 : ZK27 Koridor.

Şekil C.103 : ZK27 Koridor.

Şekil C.104 : ZK28B WC.

Şekil C.105 : ZK28A WC.

Şekil C.106 : ZK28 kapısı.

Şekil C.107 : ZK29 Enerji şefi odası.

Şekil C.108 : ZK29 Enerji şefi odası.

Şekil C.109 : ZK29 Enerji şefi odası.

Şekil C.110 : ZK30 Atölye şefi odası.

Şekil C.111 : ZK30 Atölye şefi odası.

Şekil C.112 : ZK31 Makina enerji şefi odası.

Şekil C.113 : ZK31 Makina enerji şefi odası.

Şekil C.114 : 101 Oda.

Şekil C.115 : 101 Oda.

Şekil C.116 : 101 Oda.

Şekil C.117 : 101 Oda.

Şekil C.118 : 102 Oda.

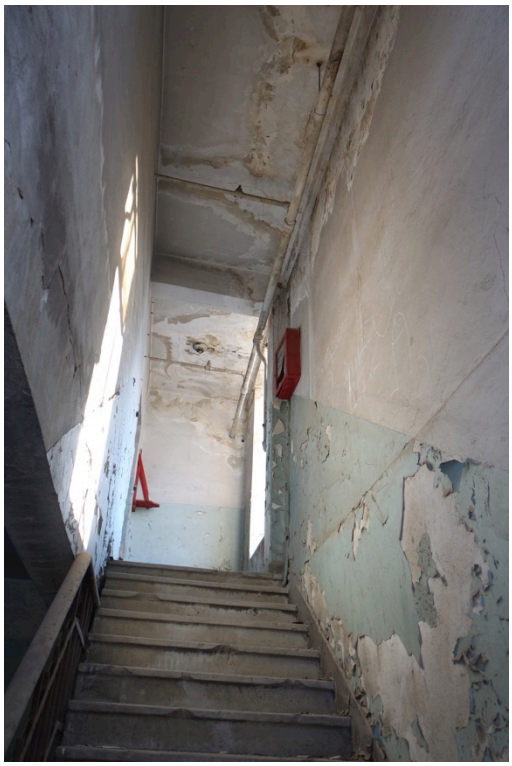

Şekil C.119 : 102 Oda.

Şekil C.120 : 102 Oda.

Şekil C.121 : 102 Oda merdiveni.

Şekil C.122 : 103 Oda.

Şekil C.123 : 103 Oda.

Şekil C.124 : 201 Koridor.

Şekil C.125 : 201 Koridor.

Şekil C.126 : 202 Oda.

Şekil C.127 : 202 Oda.

Şekil C.128 : 203 Oda.

Şekil C.129 : 203 Oda.

Şekil C.130 : 203 Oda.

Şekil C.131 : 203 Oda.

Şekil C.132 : 204 Oda.

Şekil C.133 : 204 Oda.

Şekil C.134 : 203 Oda.

Şekil C.135 : 204 Oda.

Şekil C.136 : 301 Asansör dairesi.

Şekil C.137 : 301 Asansör dairesi.

Şekil C.138 : Güney cephesi.

Şekil C.139 : Güney cephesi.

Şekil C.140 : Güney cephesi.

Şekil C.141 : Güney cephesi.

Şekil C.142 : Güney cephesi fener.

Şekil C.143 : Güney cephesi dökümhane görünüşü.

Şekil C.144 : Doğu cephesi.

Şekil C.145 : Doğu cephesi.

Şekil C.146 : Doğu cephesi.

Şekil C.147 : Doğu cephesi.

Şekil C.148 : Doğu cephesi.

Şekil C.149 : Doğu cephesi.

Şekil C.150 : Doğu cephesi.

Şekil C.151 : Doğu cephesi.

Şekil C.152 : Doğu cephesi.

Şekil C.153 : Batı cephesi.

Şekil C.154 : Batı cephesi.

Şekil C.155 : Batı cephesi.

Şekil C.156 : Batı cephesi.

Şekil C.157 : Batı cephesi.

Şekil C.158 : Batı cephesi.

Şekil C.159 : Batı cephesi.

Şekil C.160 : Batı cephesi.

Şekil C.161 : Batı cephesi.

Şekil C.162 : Kuzey cephesi.

Şekil C.163 : Kuzey cephesi.

Şekil C.164 : Kuzey cephesi.

Şekil C.165 : Kuzey cephesi.

Şekil C.166 : Kuzey cephesi.

Şekil C.167 : Çatı örtüsü.

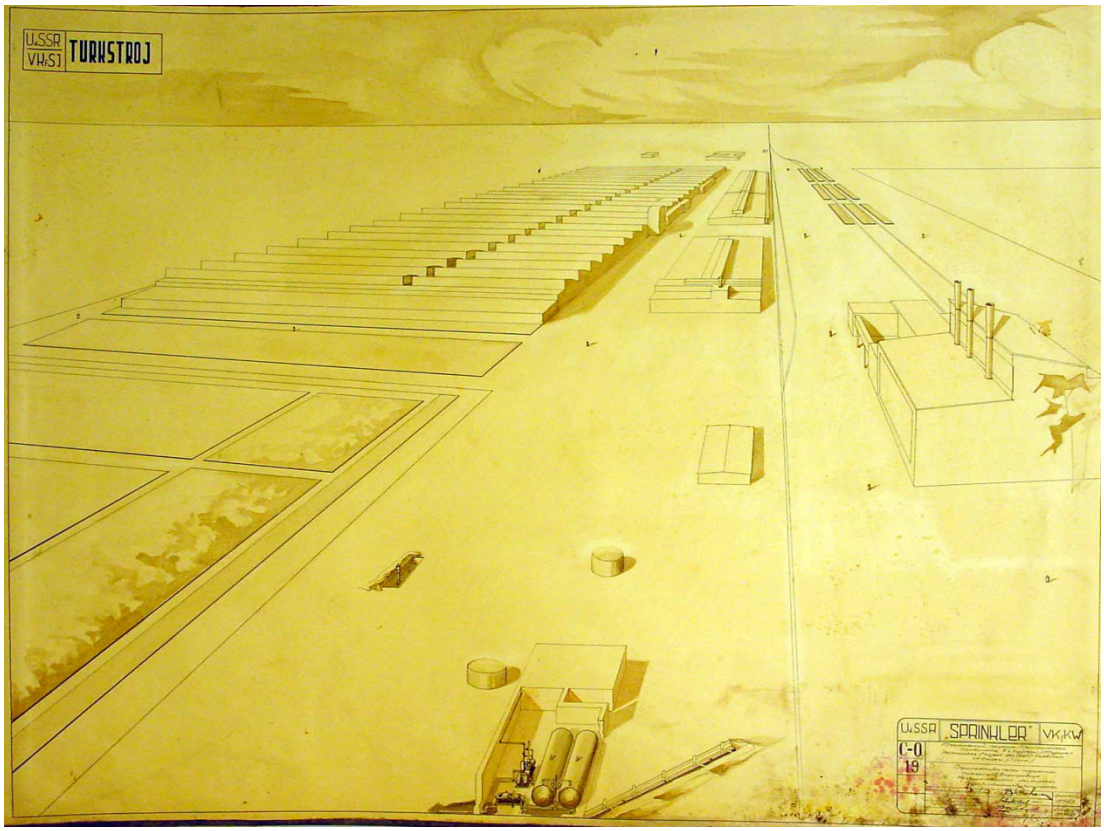
Şekil C.168 : Çatı örtüsü.

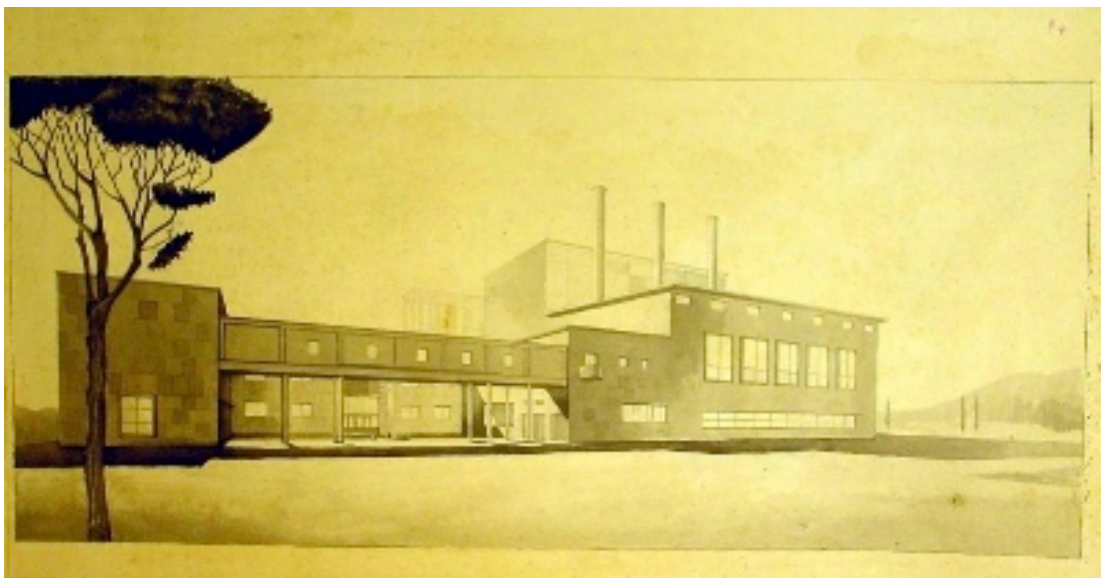
Şekil C.169 : Çatı örtüsü.

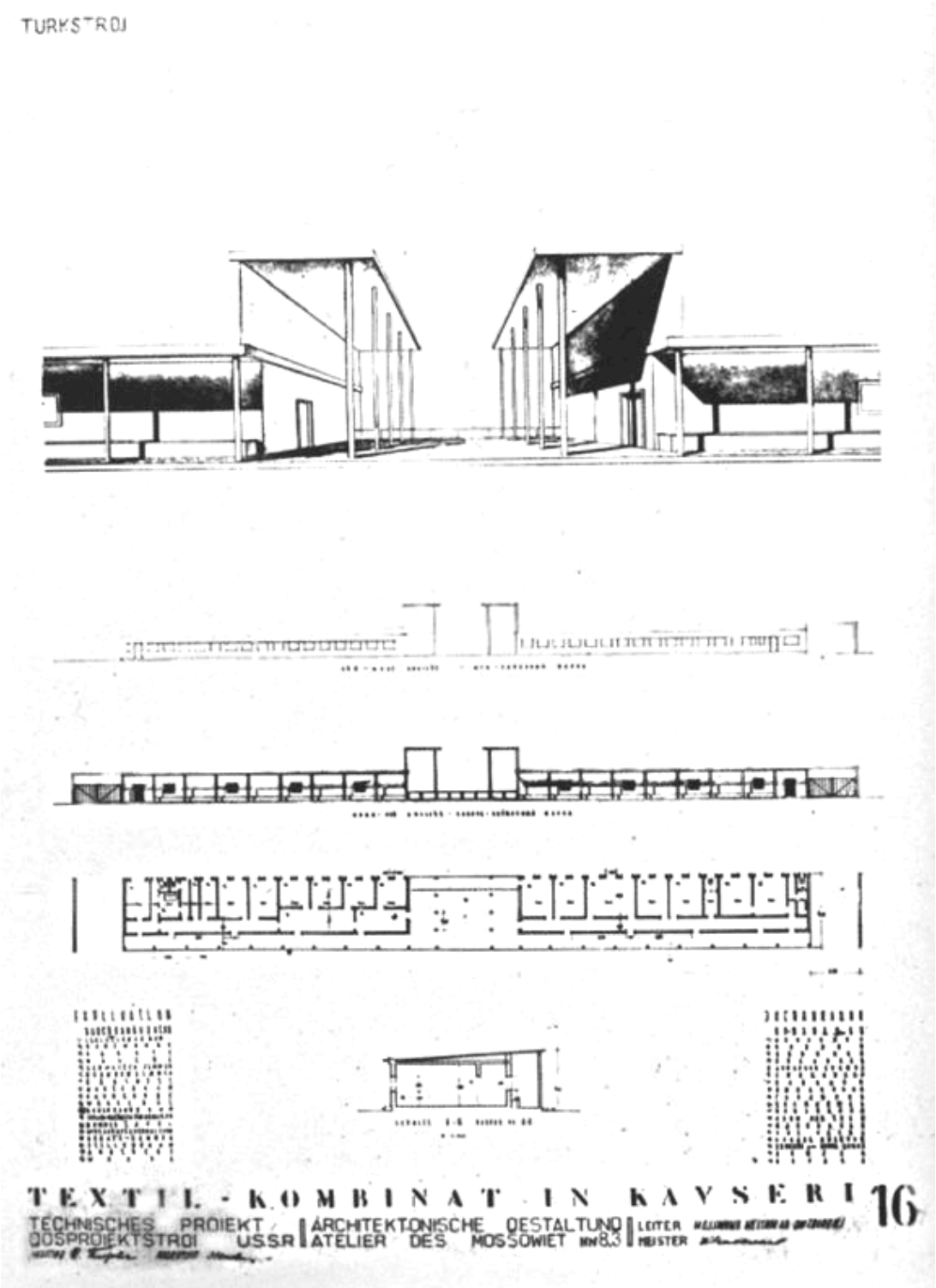
Şekil C.170 : Çatı örtüsü.

Şekil D.1 : Yerleşkenin SSCB'de hazırlanan çizimleri, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi).

Şekil D.2 : Moskovada hazırlanan Elektrik Santrali perspektifi, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi).

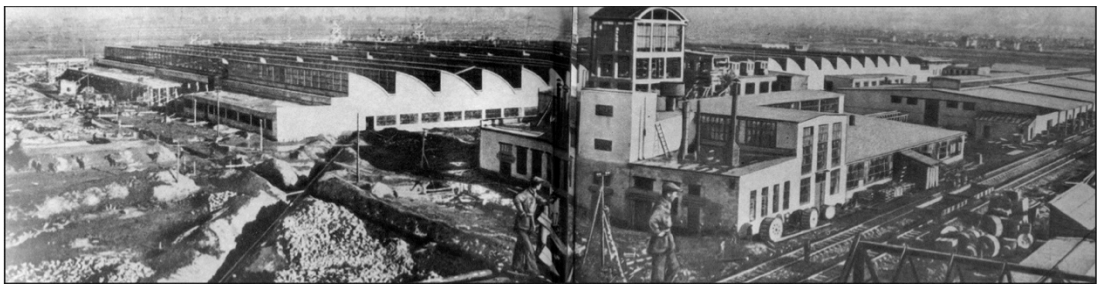
Şekil D.3 : Moskovada hazırlanan giriş kapısı çizimleri, 1935 (Sümerbank Kayseri Arşivi).

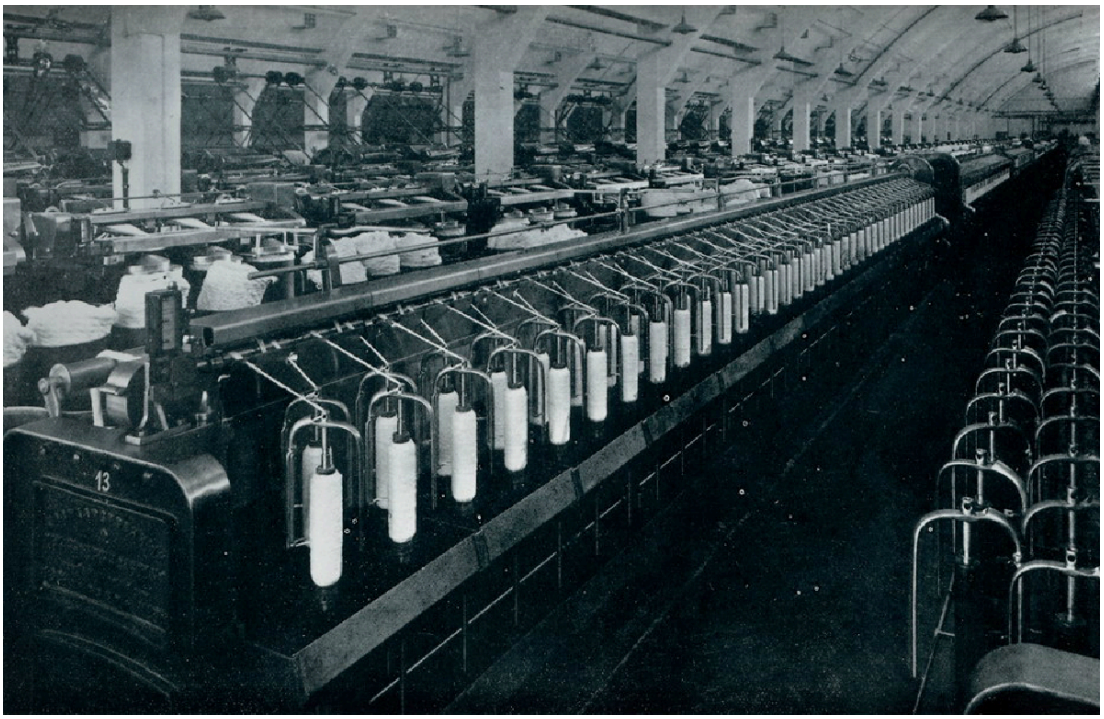
Şekil D.4 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası kuruluş yılları (Edilge, C.,1935).

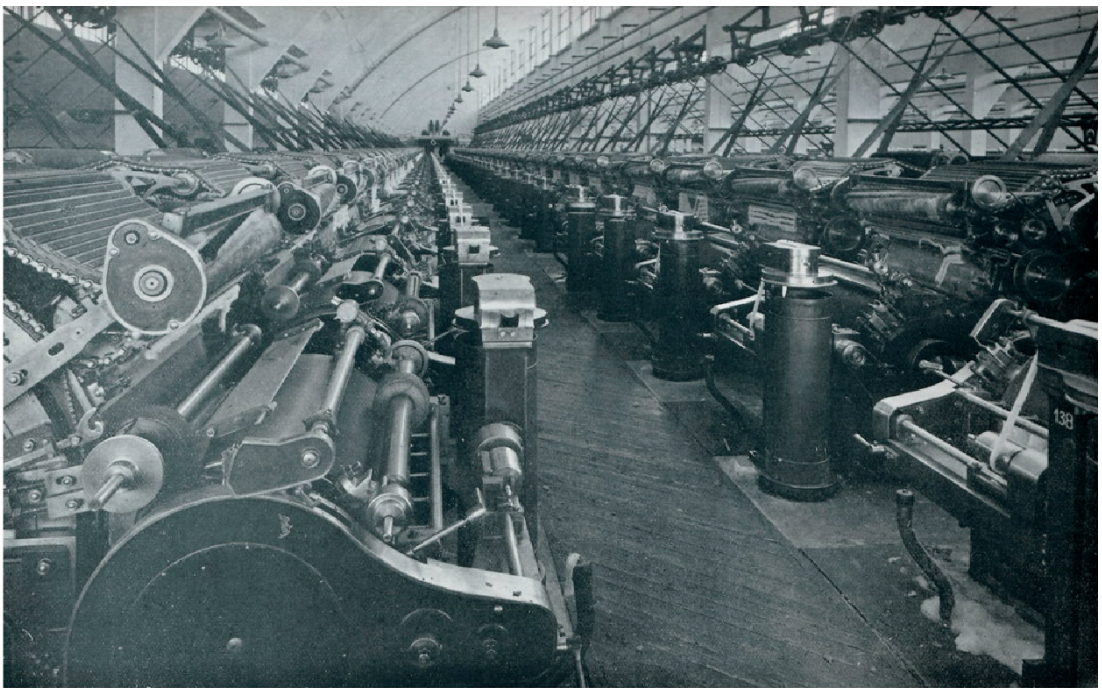
Şekil D.5 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası kuruluş yılları (Edilge, C., 1935).

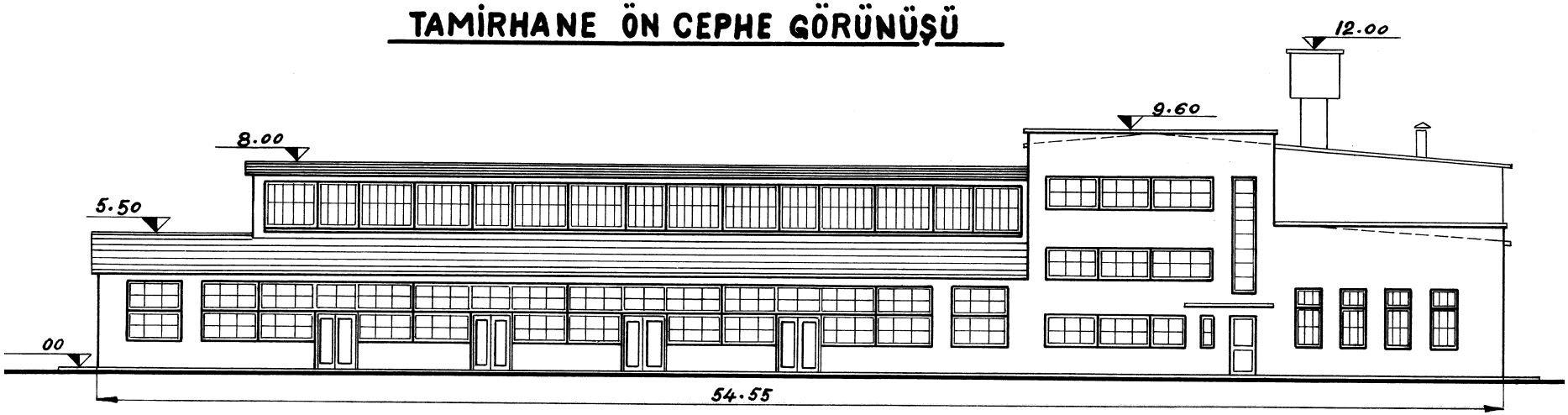
Şekil D.6 : Sümerbank Kayseri Bez Fabrikası inşaat fotoğrafı, 1935 (Tekinsoy, 2011, s.44).

Şekil D.7 : Fabrika dokuma makinaları, 1935 (LA Turquie Kemaliste, sayı; 9).

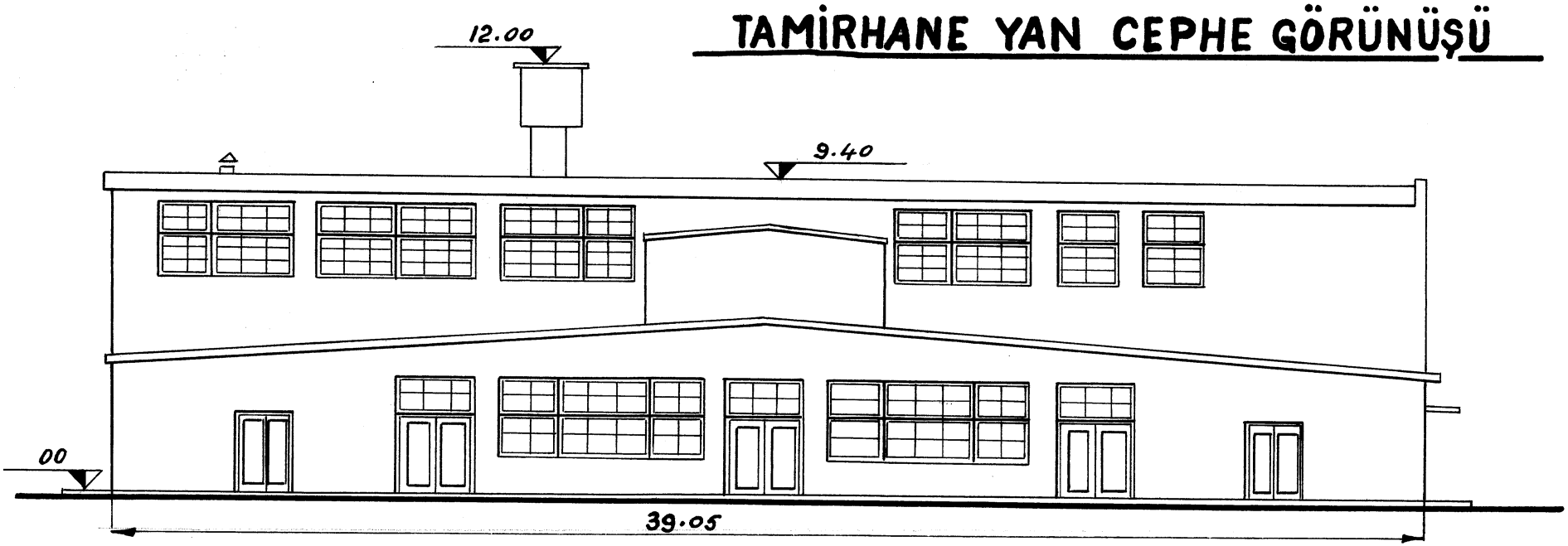

Şekil D.8 : Fabrika dokuma makinaları, 1935 (LA Turquie Kemaliste, sayı; 9).

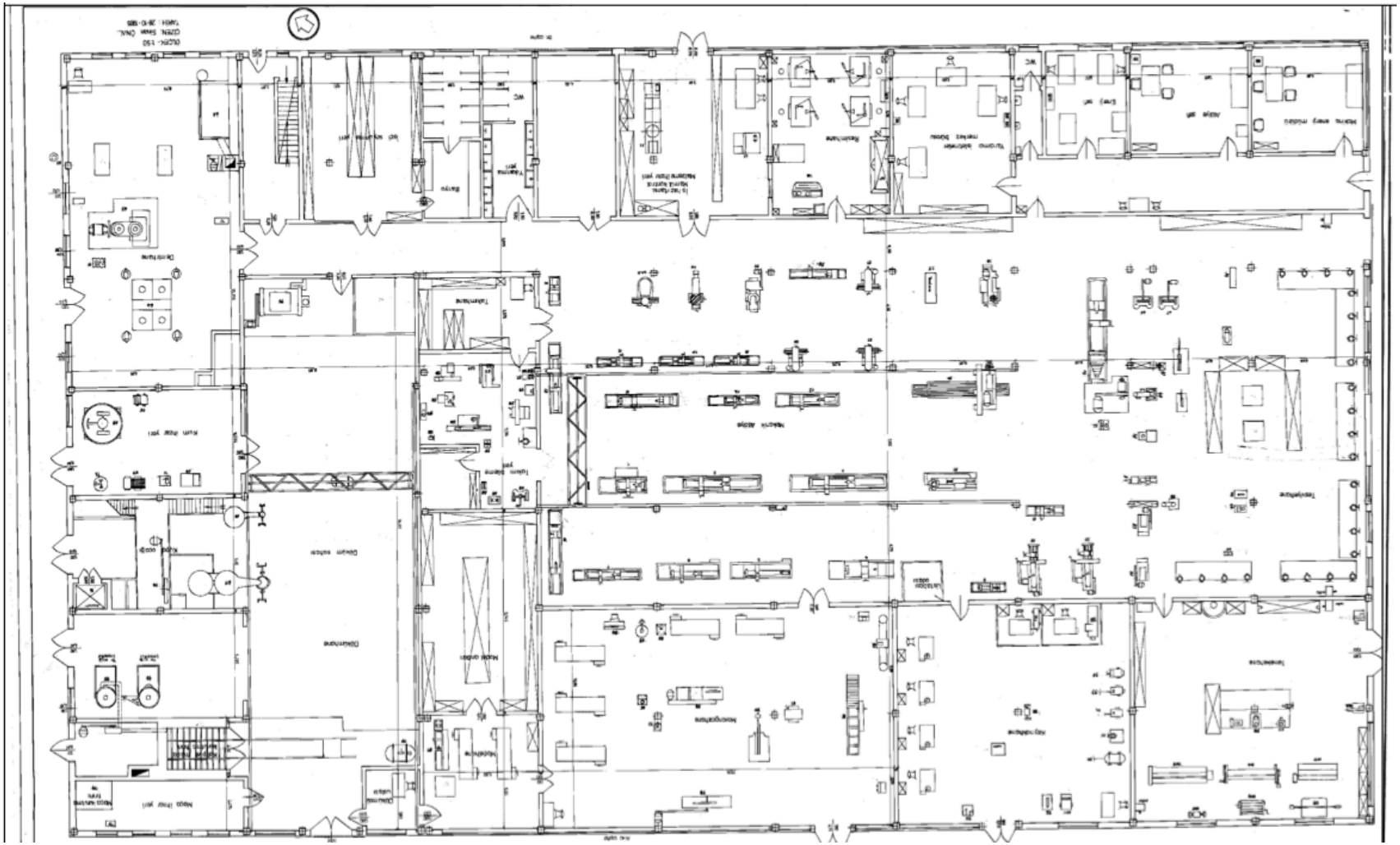
Şekil D.9 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1939 yılı doğu cephesi çizimi (Sümerbank Kayseri Arşivi).

	Tarih	imza	S.B. Kayseri Bez Fabrikası Tamirhane Resimhanesi	
çizen	1.V.939			
Kontrol	1.V.939			
Ta. şefi	1.V.939			
Mikyas 1:300 1:200	Fabrika ve Tamirhane cephe Görünüşleri.		Resim No.	101
			Model No.	

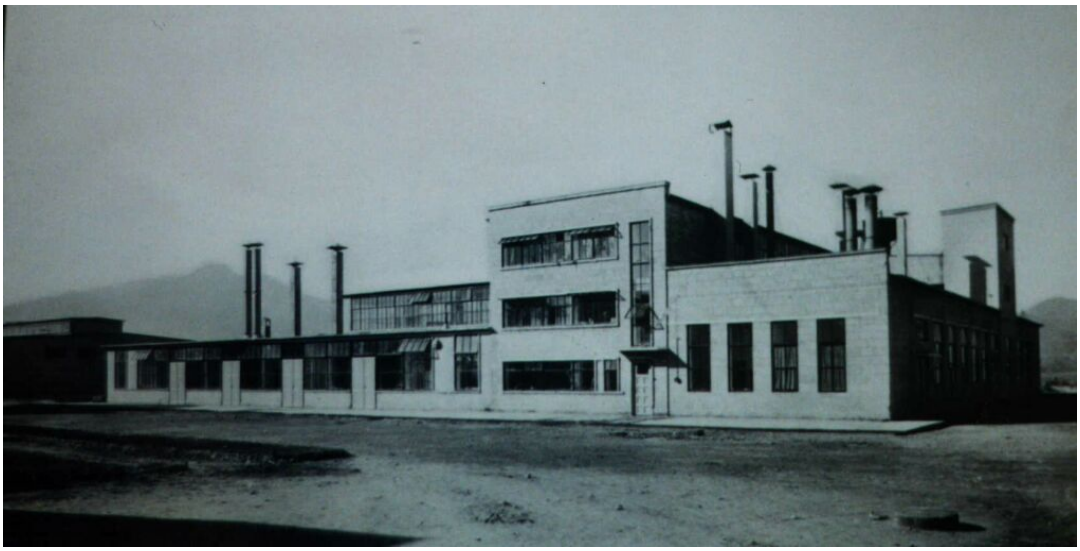

Şekil D.10 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1939 yılı güney cephesi çizimi (Sümerbank Kayseri Arşivi).

	Tarih	imza	S.B. Kayseri Bez Fabrikası Tamirhane Resimhanesi	
çizen	1.V.939			
Kontrol	1.V.939			
Ta. şefi	1.V.939			
Mikyas 1:300 1:200	Fabrika ve Tamirhane cephe görünüşleri.		Resim No.	101
			Model No.	

Şekil D.11 : Bakım ve Onarım Atölyesi 1985 yılı dispozisyon planı (Sümerbank Kayseri Arşivi).

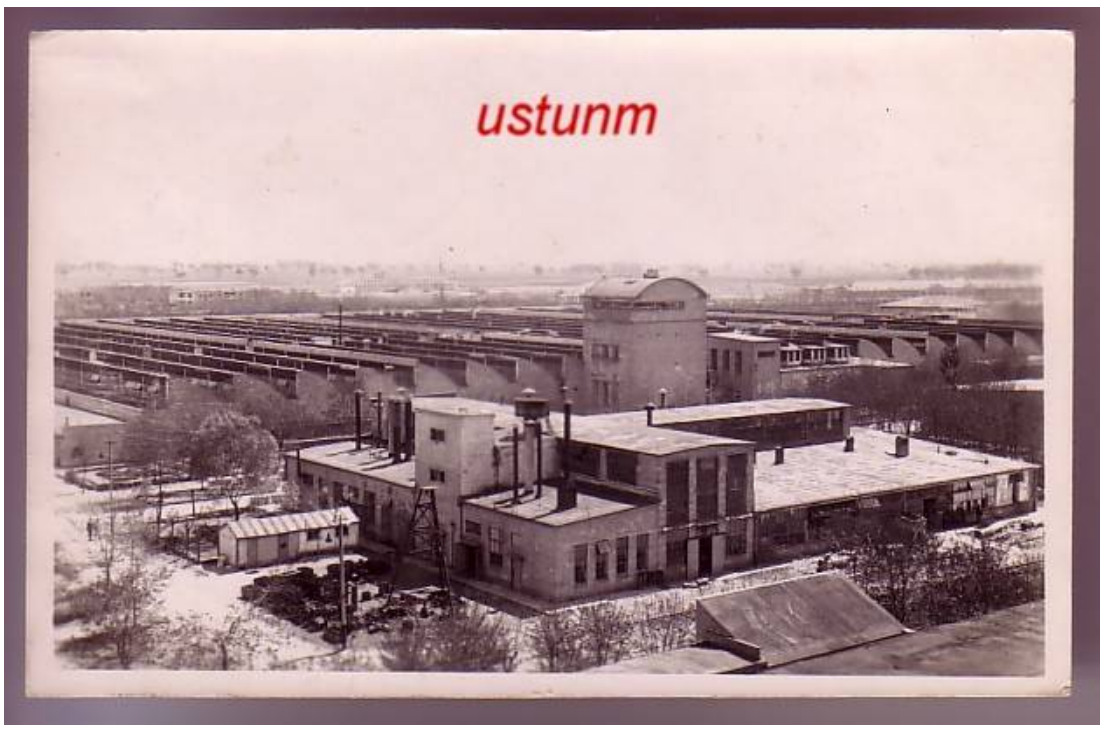
Şekil D.12 : Doğu cephesi fotoğrafı (Edilge, C., 1935).

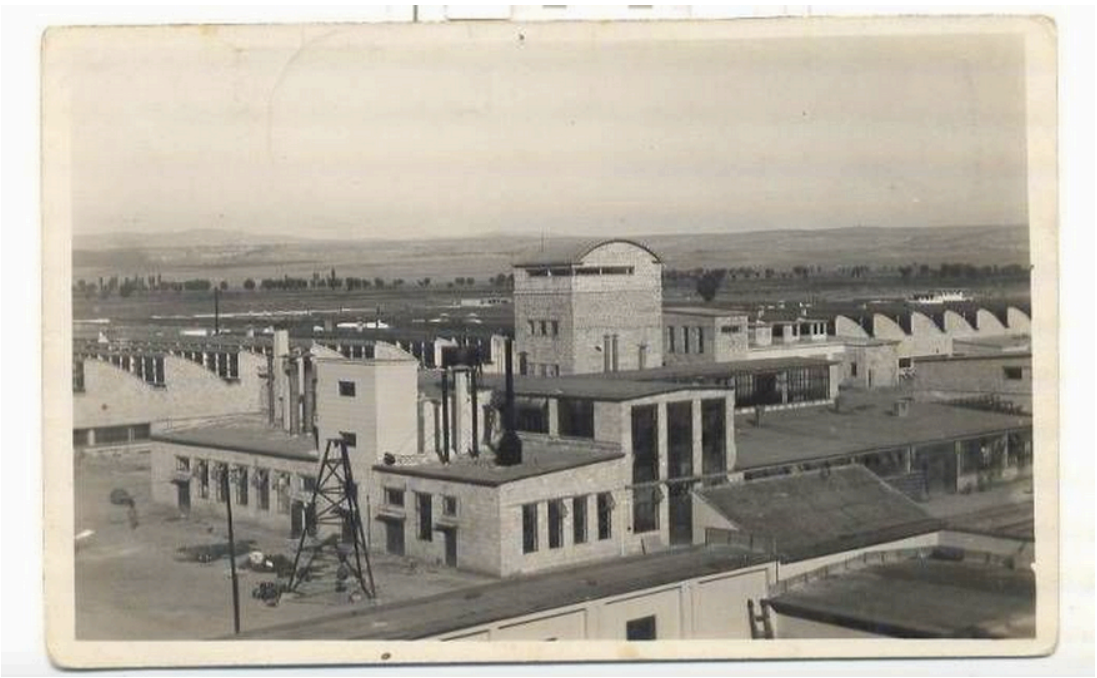
Şekil D.13 : Yerleşke fotoğrafı (Edilge, C., 1935).

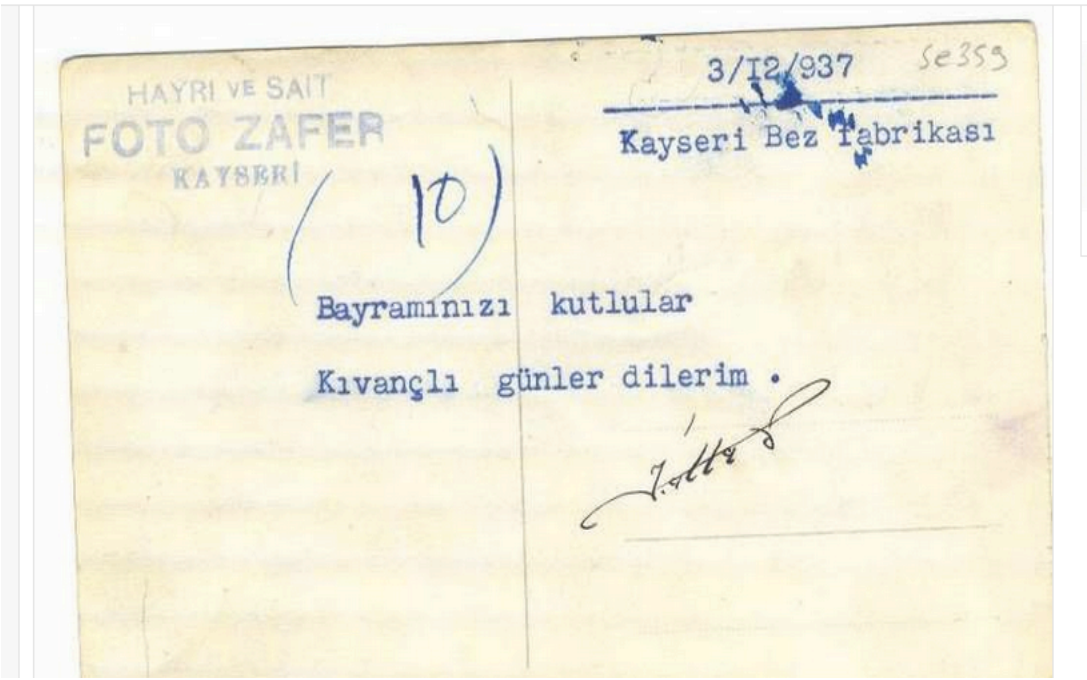
Şekil D.14 : Kartpostal (Url-10).

Şekil D.15 : Kartpostal (Url-10).

Şekil D.16 : Kartpostal, 1937 (Url-10)

Şekil D.17 : Kartpostal,1937 (Url-10).

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.1

VAZİYET PLANI
ÖLÇEK: 1/500

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

ELEKTRİK SANTRALİ
BUHAR SANTRALİ
SOSYAL İŞLETME
LOJMAN
ANA FABRİKA YAPISI
ANA FABRİKA YAPISI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
GİRİŞ
KULE
EĞİTİM YAPISI (PAMUK AMBARI)
MAMUL AMBARI
GİRİŞ
SAÇAK
İTFAİYE
LOKAL BİNASI
YEMEKHANE
beton platform
beton sulu
sert zemin
toprak zemin
otopark
Saçak
Saçak

ELEKTRİK SANTRALİ

SOSYAL İŞLETME

toprak zemin

MANUL AMBARI

baca delgi

baca delgi

baca delgi

baca delgi

beton avlu

beton platform

0.00

toprak zemin

baca

fener

0.04

BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ

GİRİŞ

beton avlu

0.00

0.00

0.00

0.14

DİŞPOS

toprak

kuyu

toprak zemin

0.12

0.00

İDARİ - EĞİTİM YAPISI
(PAMUK AMBARI)

MAMUL AMBARI

toprak zemin

ANA FABRİKA YAPISI

sert zemin

KULE

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

balıca

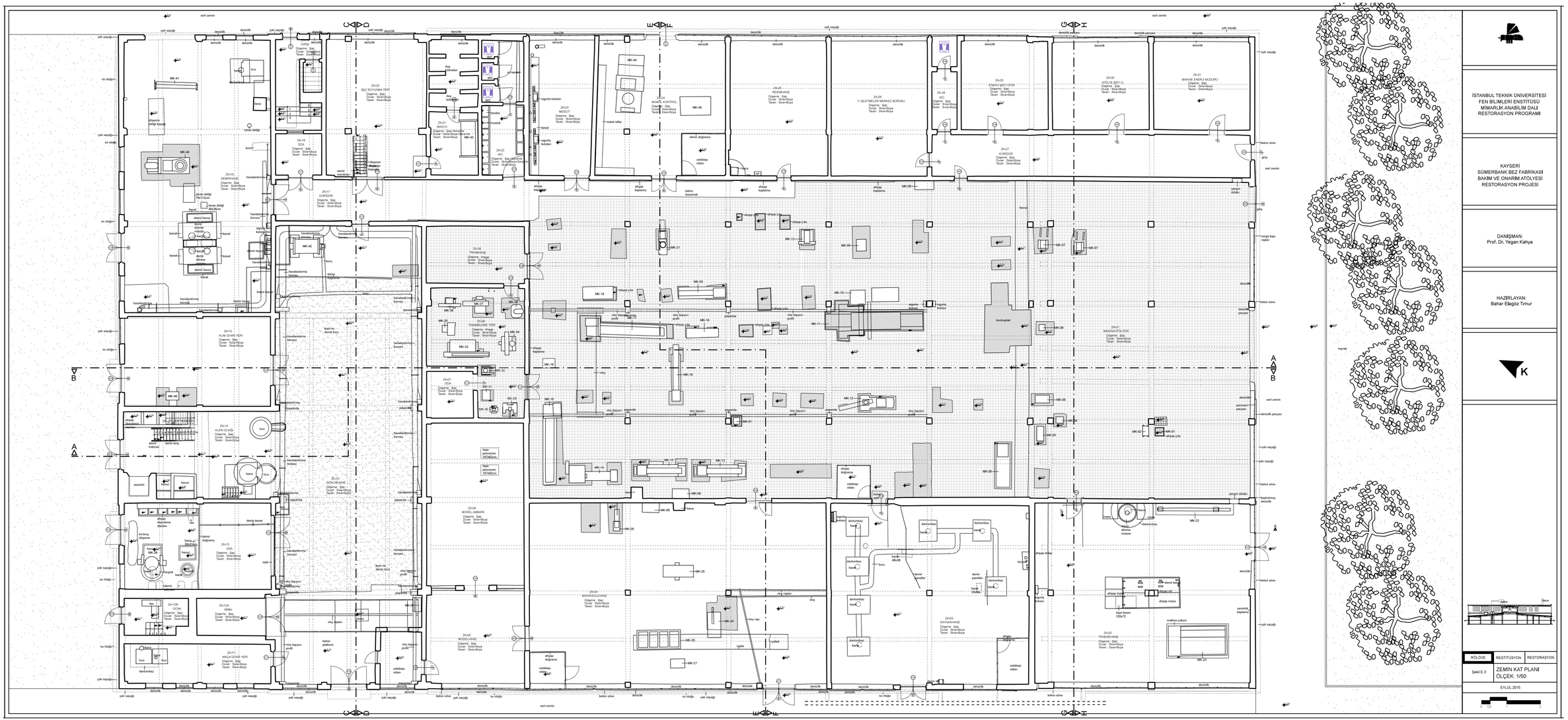
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

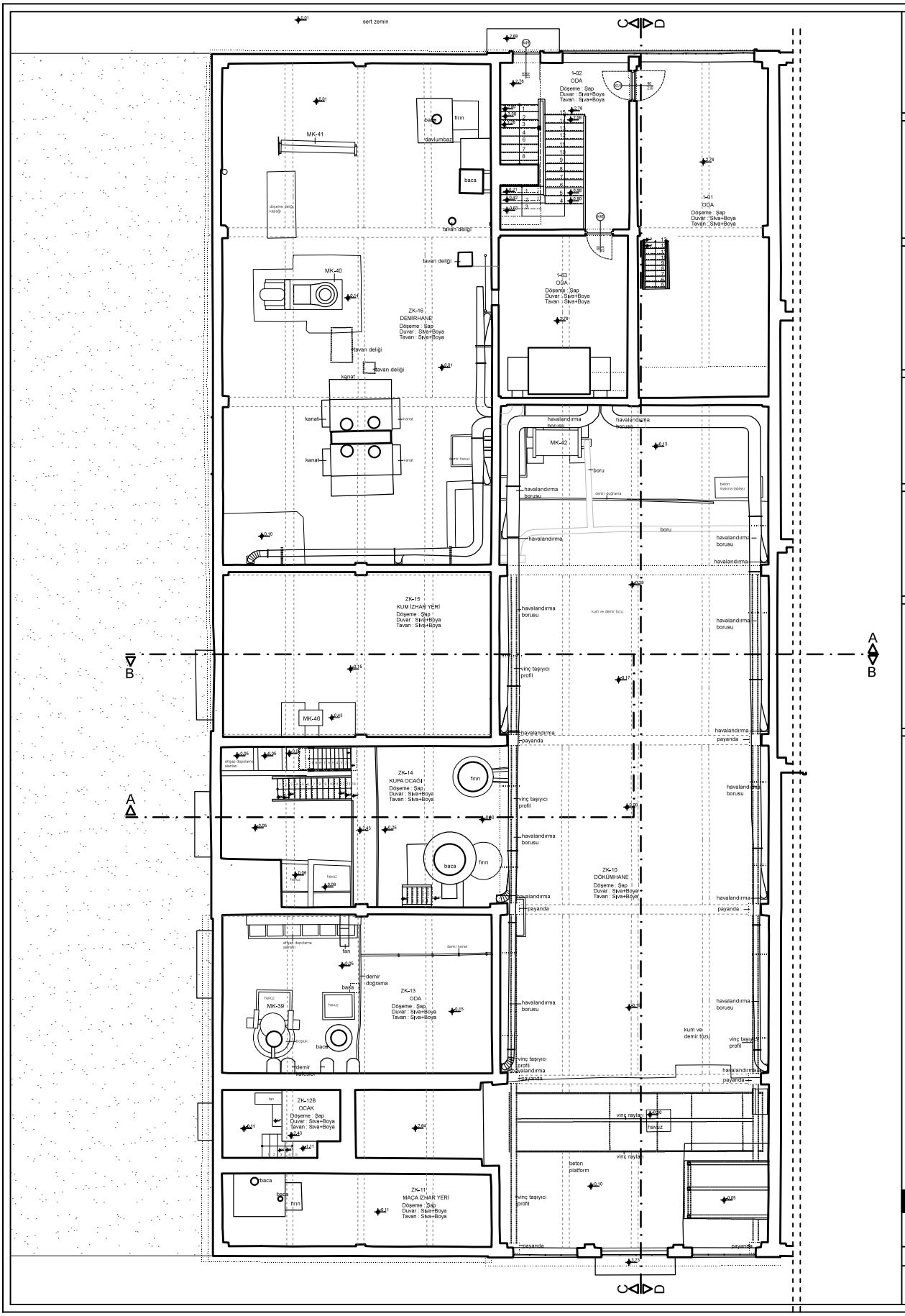
Şekil E.2

VAZİYET PLANI
ÖLÇEK: 1/200

EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

ZK-01 MAKİNA ATÖLYESİ
ZK-02 TEKNİSYENHANE
ZK-03 KAFHANEHANE
ZK-04 MODEL AMBARI
ZK-05 MODELHANE
ZK-06 MODELHANE
ZK-07 KORİDOR
ZK-08 TAKIMBİLİME YERİ
ZK-09 TAKIMHANE
ZK-10 OCAK
ZK-11 MAÇA (ZAYİ YERİ)
ZK-12A FIRIN
ZK-12B OCAK
ZK-13 ODA
ZK-14 KUM OCAĞI
ZK-15 KUM (SAS YERİ
ZK-16 DEMİRHANE
ZK-17 KORİDOR
ZK-18 OCAK
ZK-19 WC
ZK-20 İŞÇİ BOYAMA YERİ
ZK-21 BANYO
ZK-22 WC
ZK-23 MESCİT
ZK-24 MAKİNA KONTROL
ZK-25 RESİMHANE
ZK-26 Y. İŞLETMELER MERKEZ BÜROSU
ZK-27 KORİDOR
ZK-28 WC
ZK-29 ENERJİ ŞEFİ OFİSİ
ZK-30 ATÖLYE ŞEFİ O...
ZK-31 MAKİNE ENERJİ MÜDÜRÜ
MK-01
MK-02
MK-03
MK-04
MK-05
MK-06
MK-07
MK-08
MK-09
MK-10
MK-11
MK-12
MK-13
MK-14
MK-15
MK-16
MK-17
MK-18
MK-19
MK-20
MK-21
MK-22
MK-23
MK-24
MK-25
MK-26
MK-27
MK-28
MK-29
MK-30
MK-31
MK-32
MK-33
MK-34
MK-35
MK-36
MK-37
MK-38
MK-39
MK-40
MK-41
MK-42
MK-43
MK-44
MK-45
MK-46
sert zemin
çalı saçağı
su oluğu
beton süve
ahşap kaplama
ahşap döşeme
ahşap doğrama
ahşap pano
ahşap masa
ahşap dolap
ahşap ocak
ahşap yük
ahşap çıtı
ahşap kapı
ahşap pencere
ahşap merdiven
ahşap kanal
ahşap kanat
ahşap kapak
ahşap kasa
ahşap kaplama
ahşap kiriş
ahşap kolon
ahşap korkuluk
ahşap kuşak
ahşap kuşak
ahşap kuşak

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

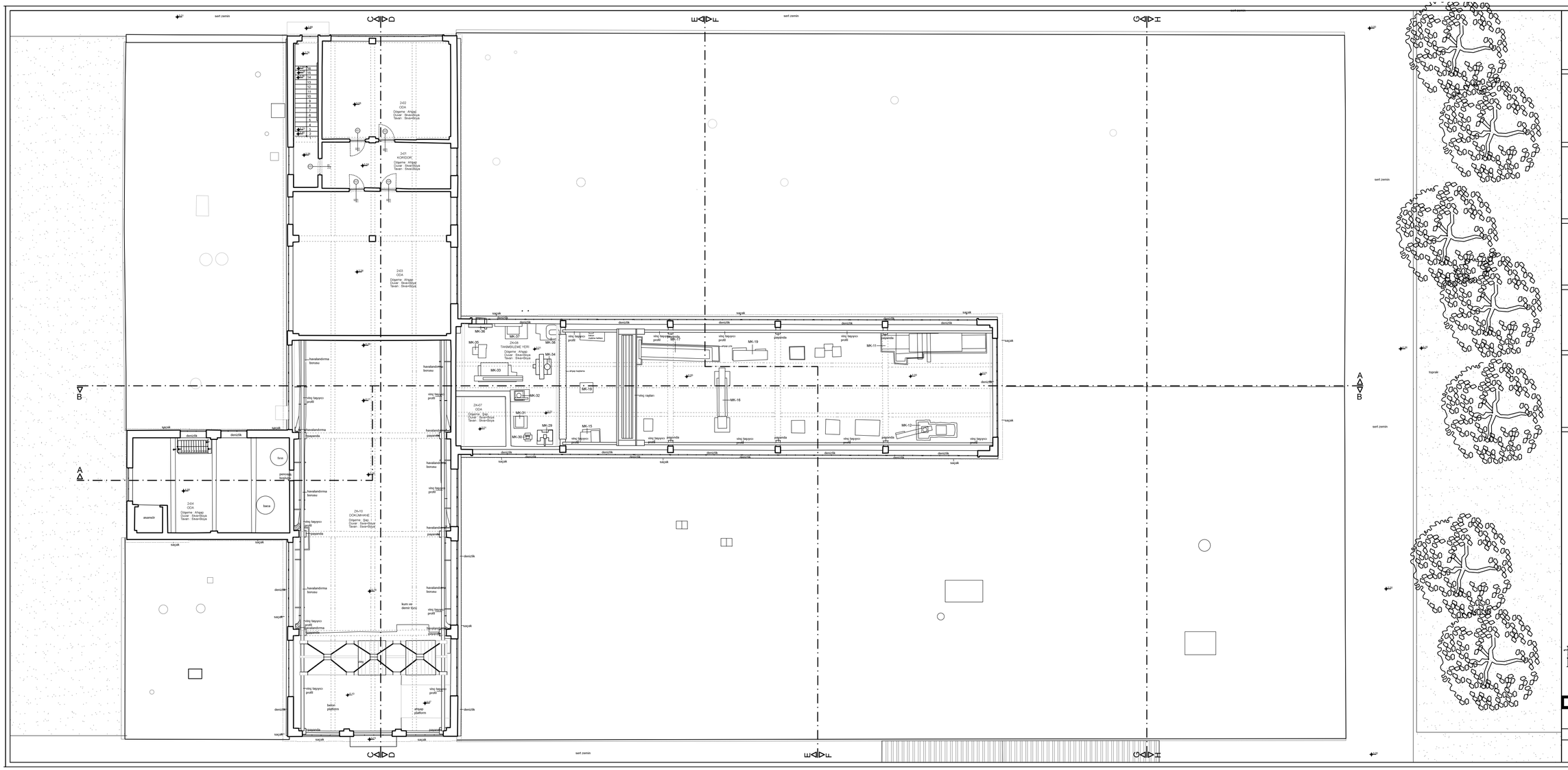
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.4

BİRİNCİ KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

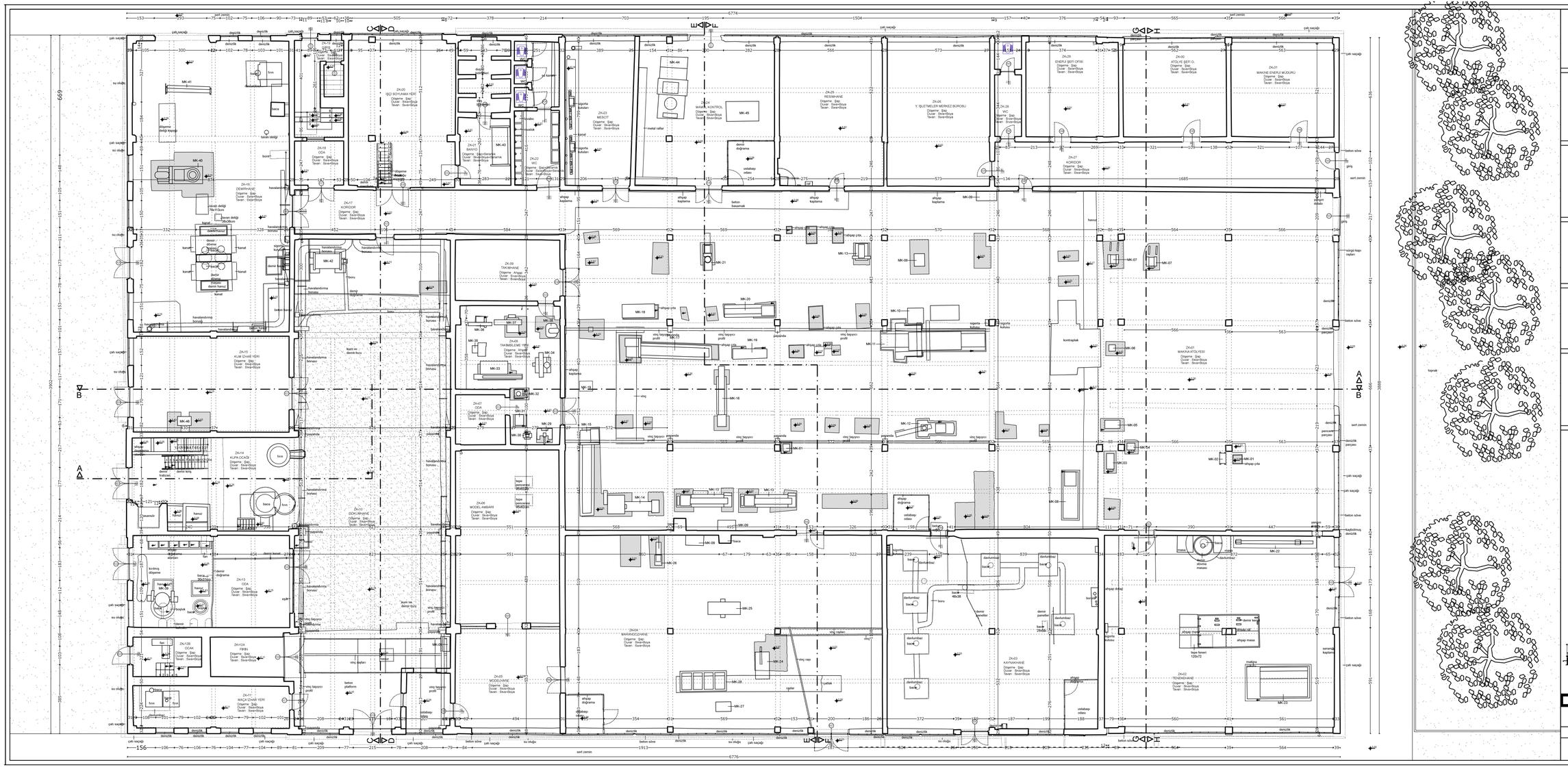
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.5	İKİNCİ KAT PLANI ÖLÇEK: 1/50	

EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

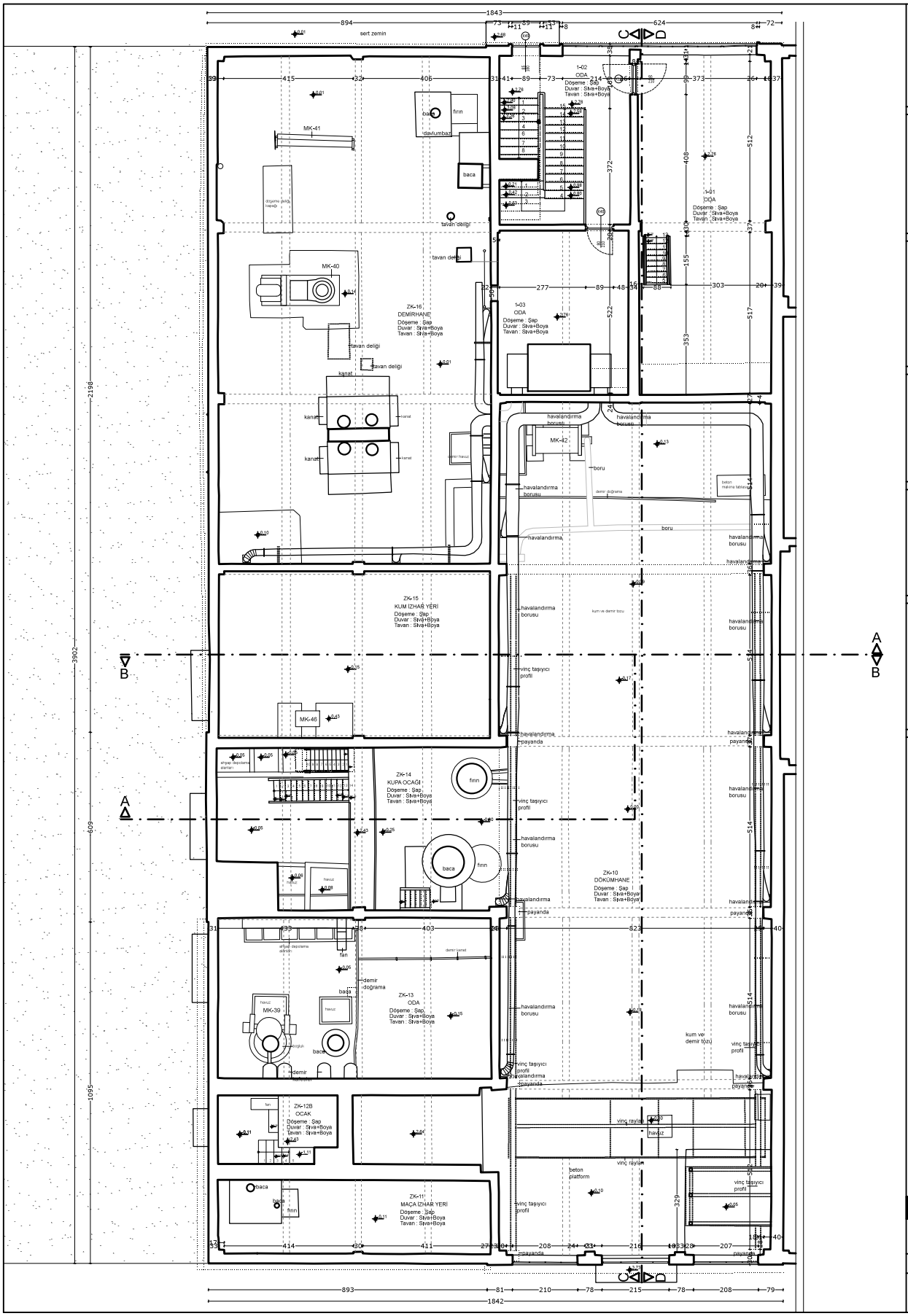
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLEVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.6	ZEMİN KAT PLANI ÖLÇEK: 1/50	

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

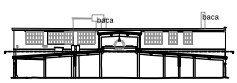
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

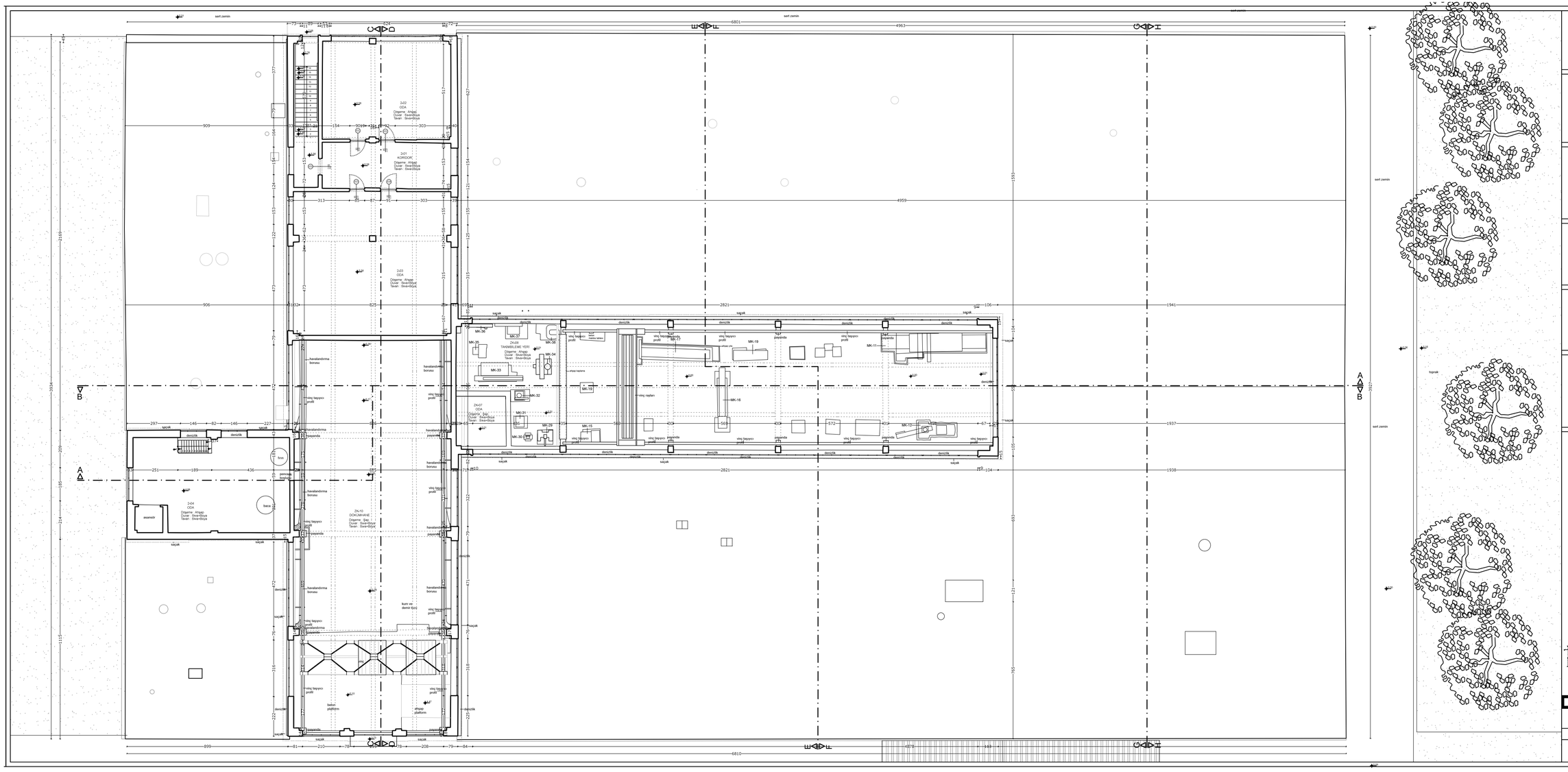

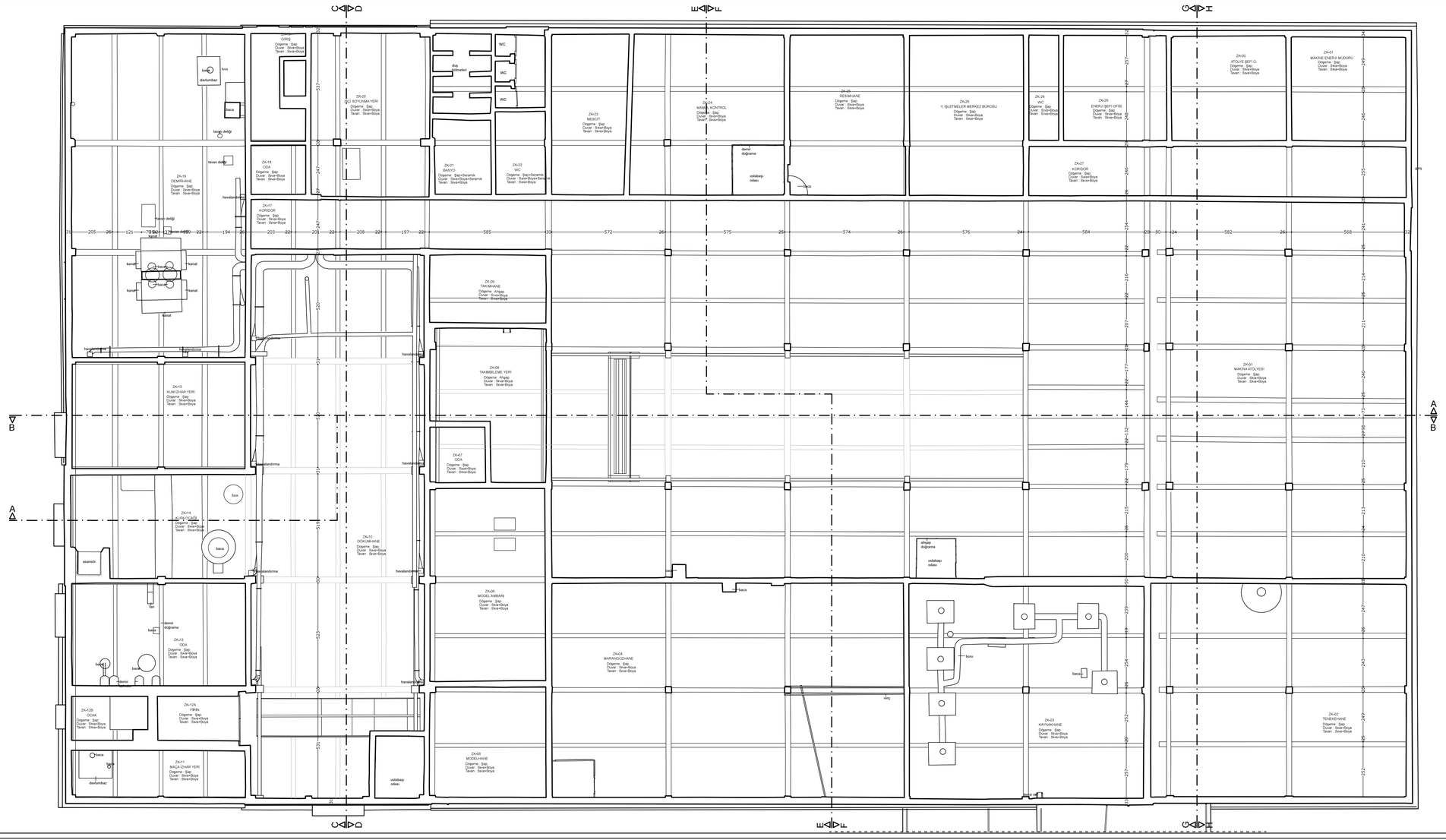
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.7 | BİRİNCİ KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

sert zemin
2-01
KORİDOR
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
2-02
ODA
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
2-03
ODA
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
2-04
ODA
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-07
ODA
Döşeme : Seki
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-08
TAKVİMLEME YERİ
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-10
DOKUMHANE
Döşeme : Seki
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
MK-01
MK-02
MK-03
MK-04
MK-05
MK-06
MK-07
MK-08
MK-09
MK-10
MK-11
MK-12
MK-13
MK-14
MK-15
MK-16
MK-17
MK-18
MK-19
MK-20
MK-21
MK-22
MK-23
MK-24
MK-25
MK-26
MK-27
MK-28
MK-29
MK-30
MK-31
MK-32
MK-33
MK-34
MK-35
MK-36
MK-37
MK-38
MK-39
MK-40

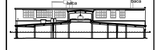

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

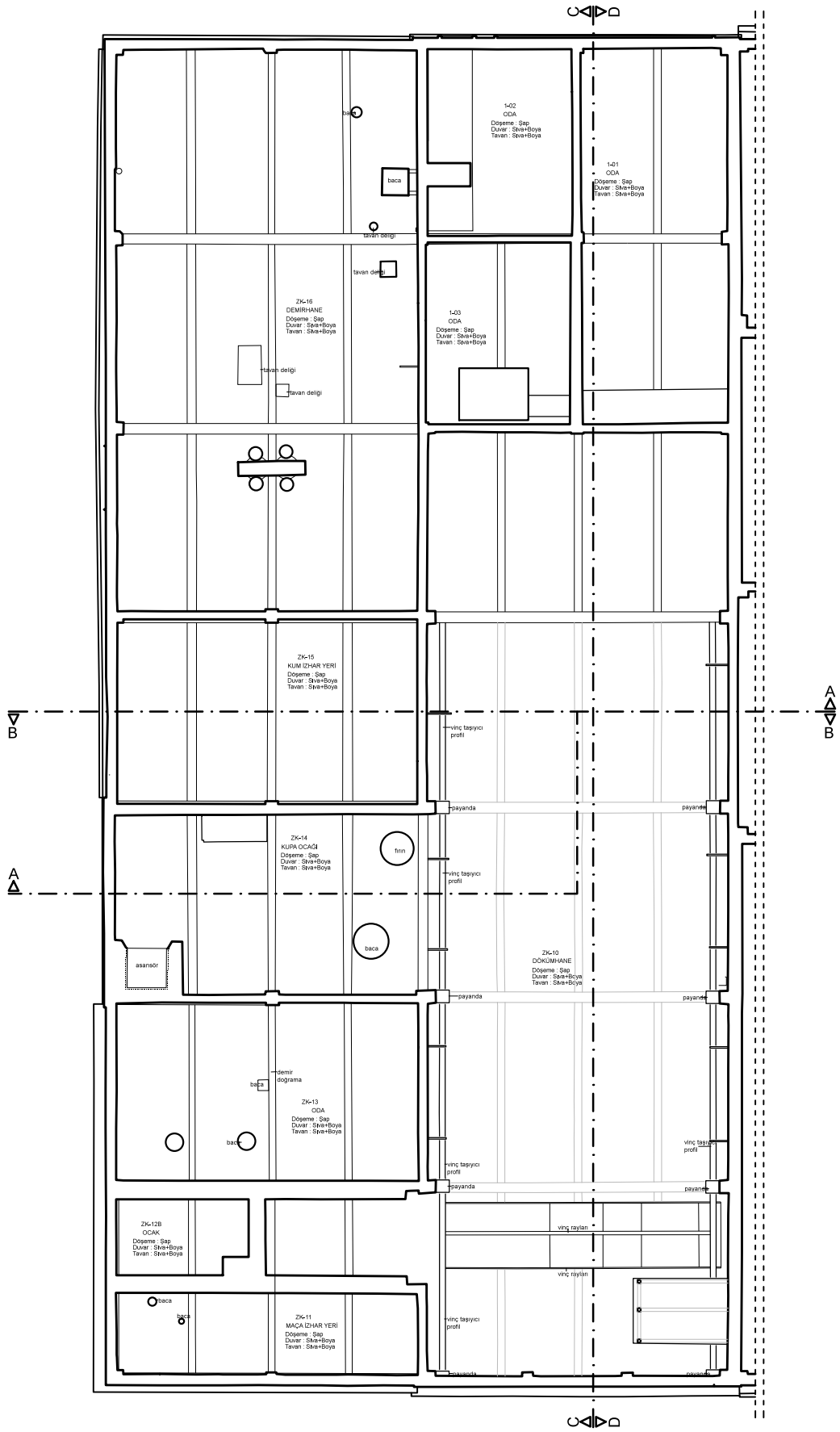
DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Ellagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.9	ZEMİN KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

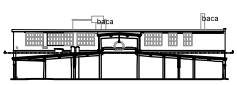
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

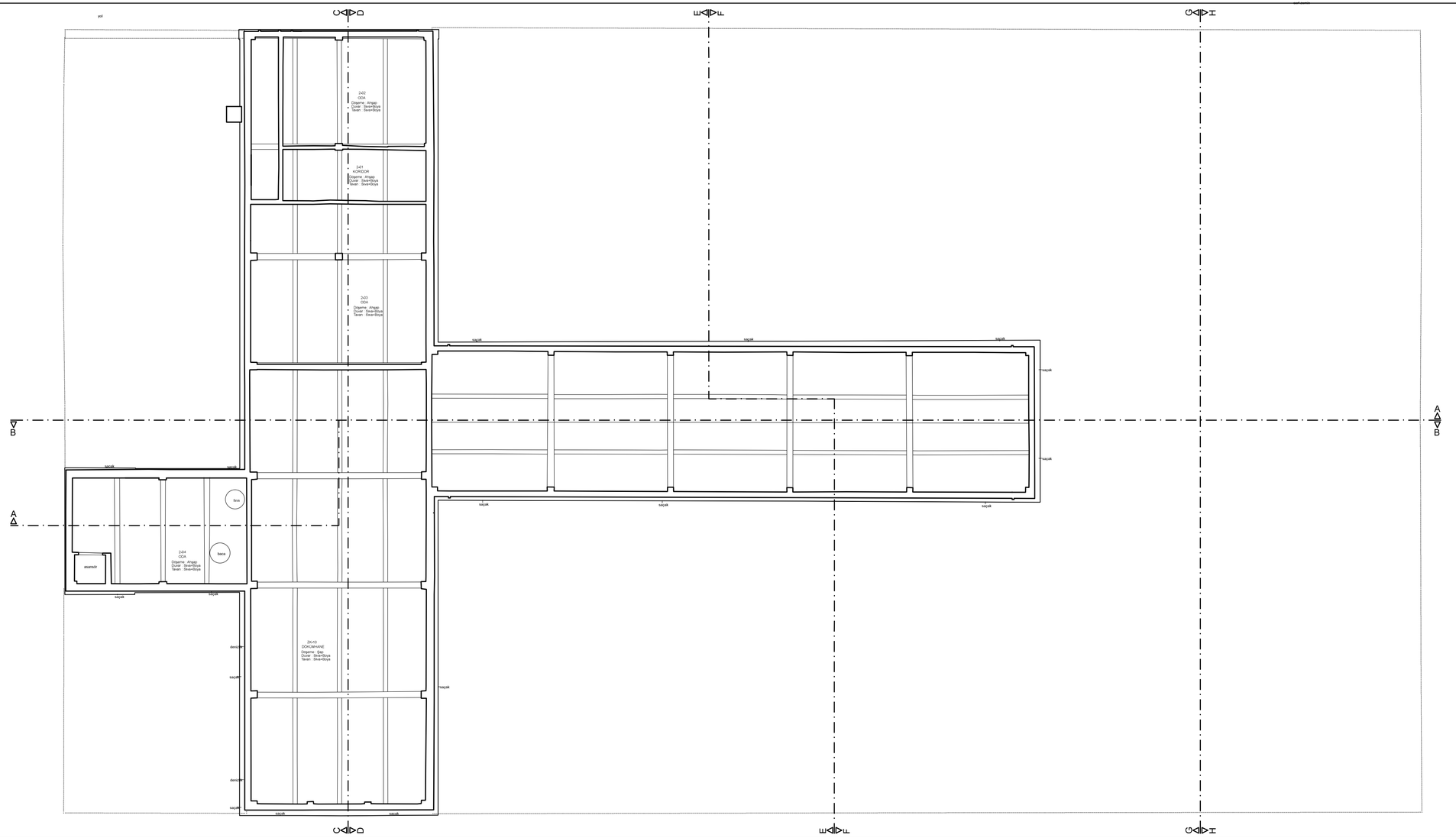
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.10	BİRİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

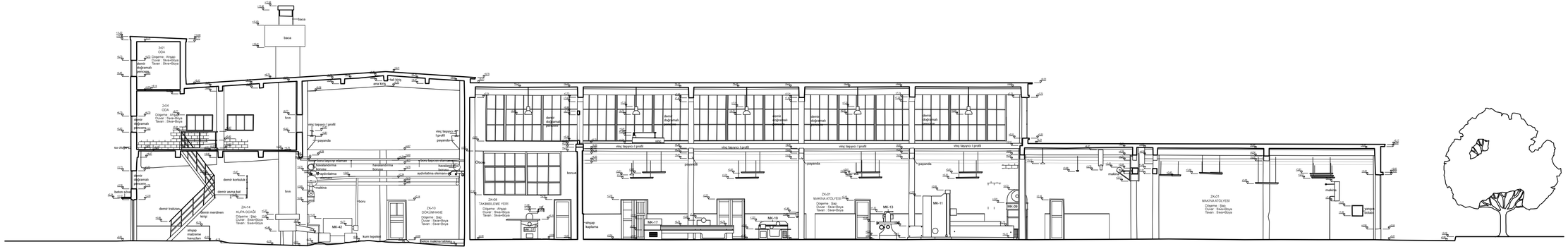

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.11	İKİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	

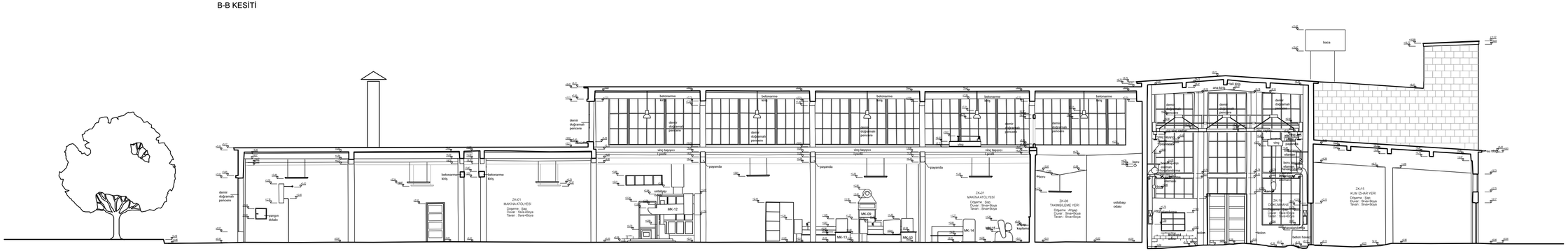
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

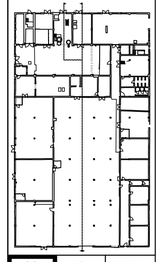

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

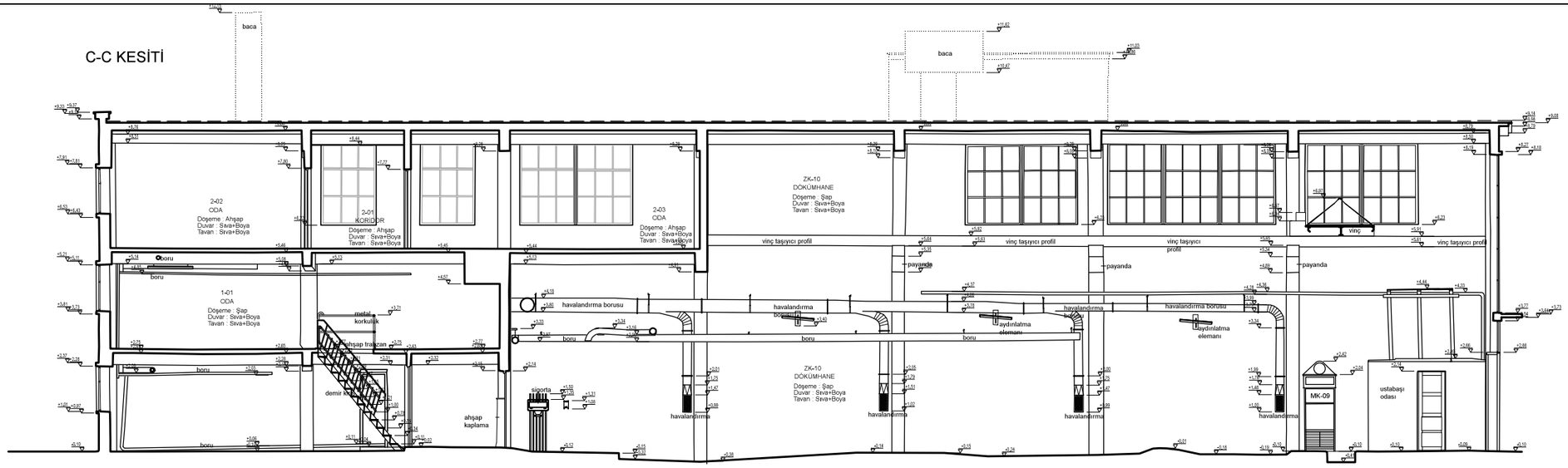
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.12 — A-A, B-B KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

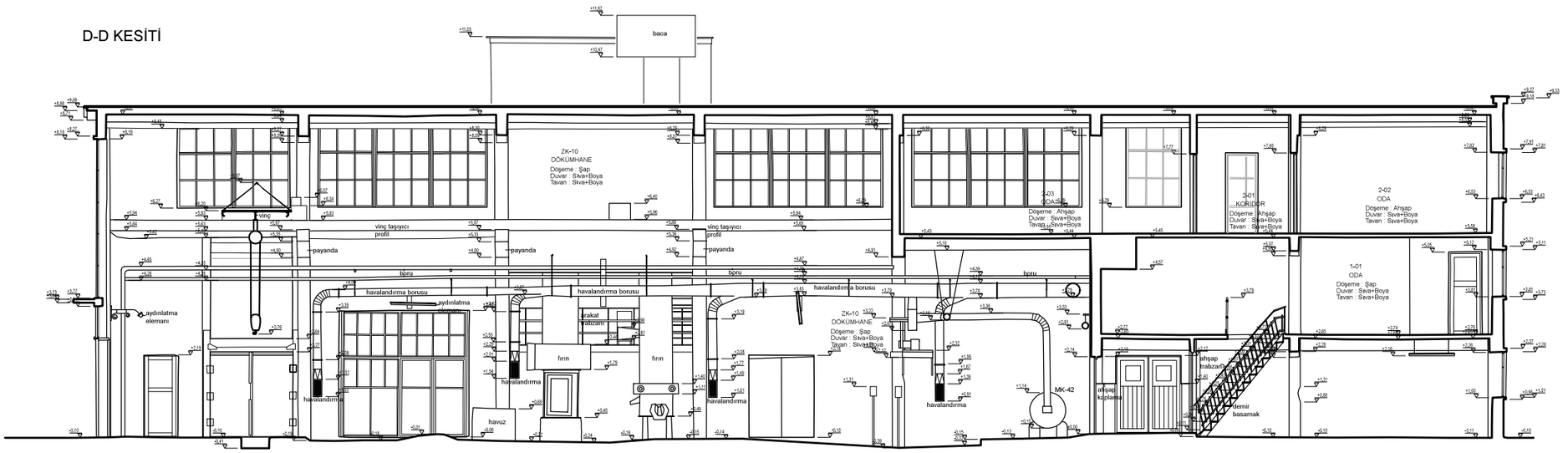
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

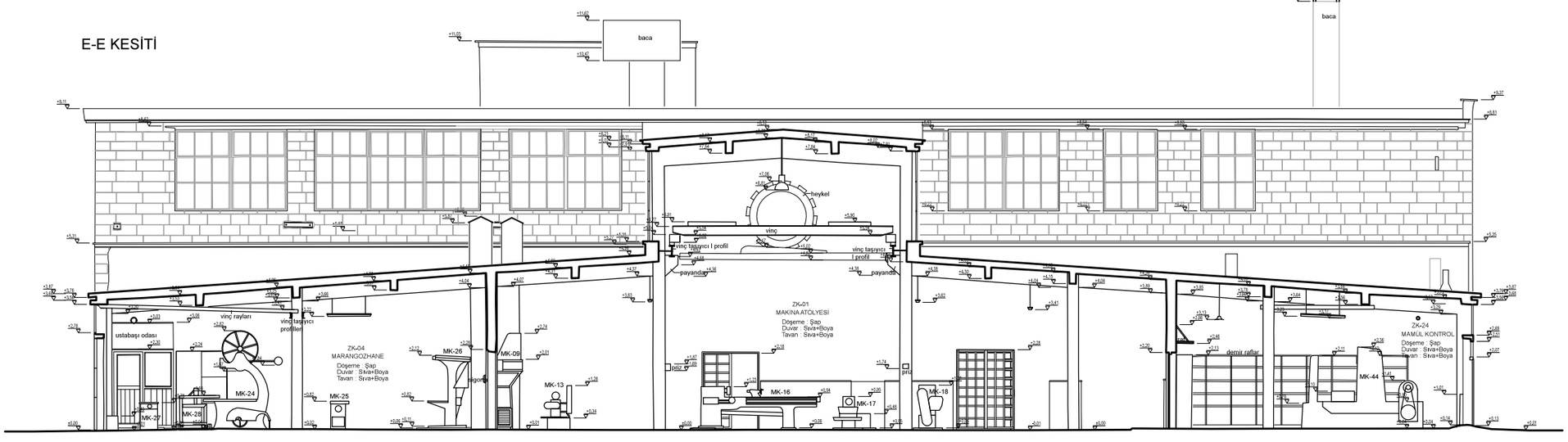
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

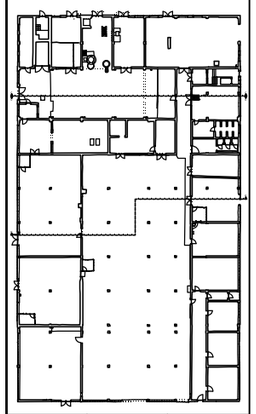

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

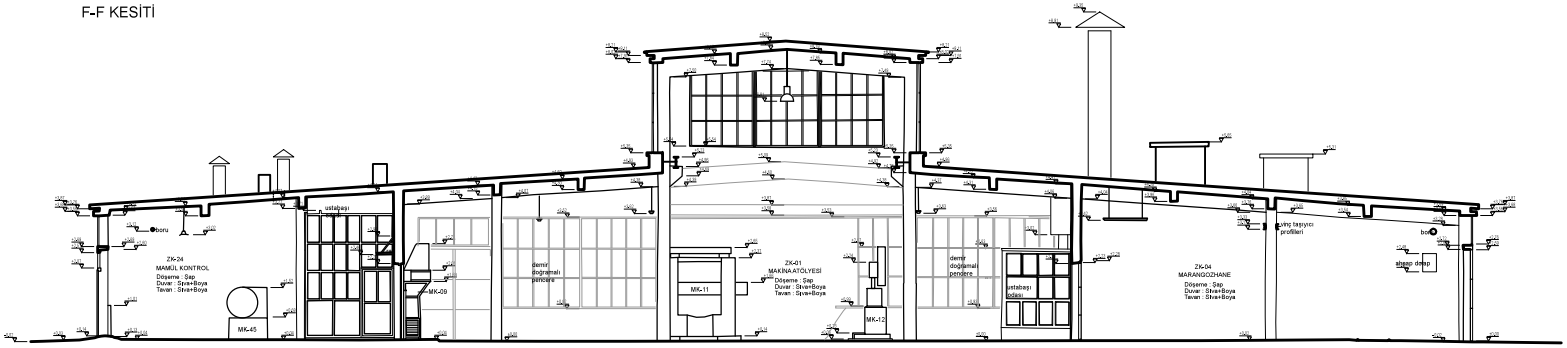
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

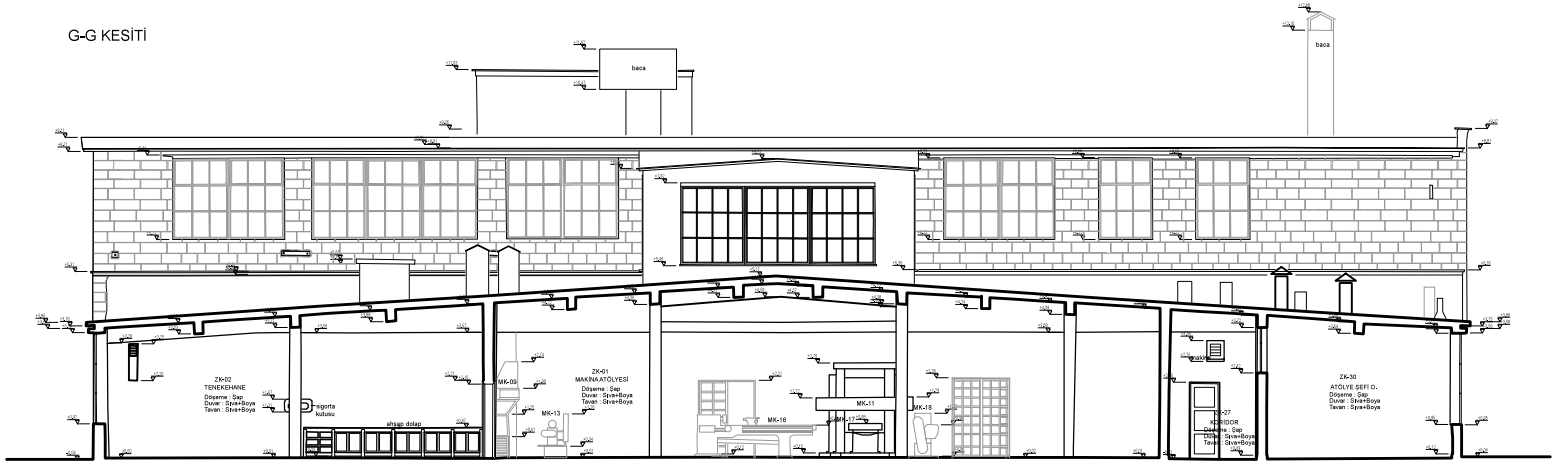
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.13	C-C, D-D, E-E KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2m

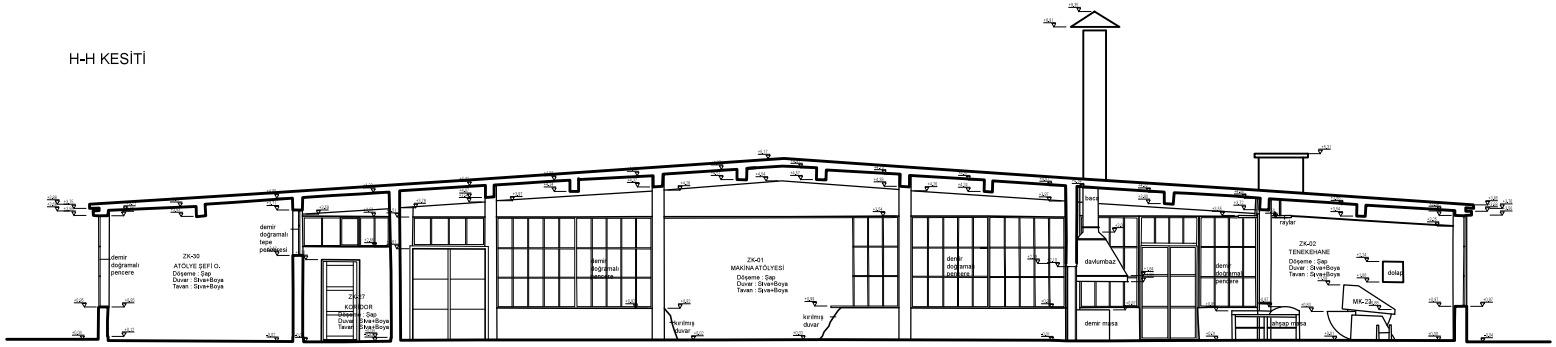
F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

H-H KESİTİ

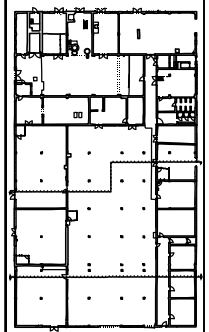

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

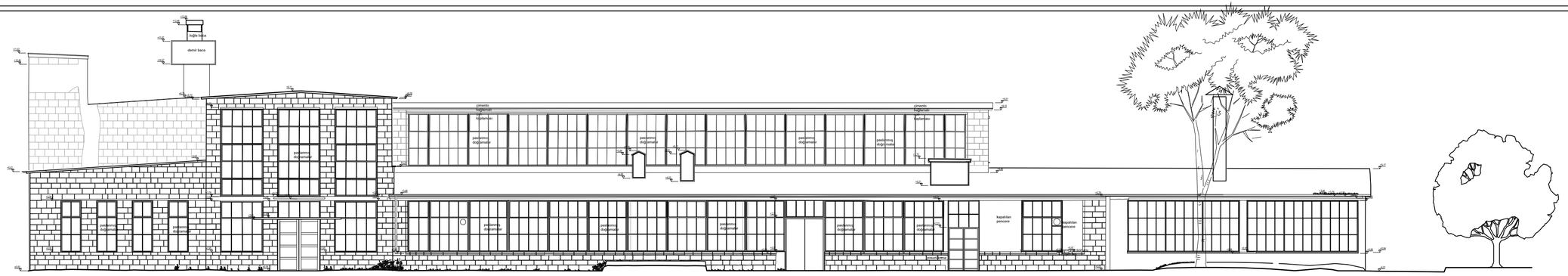
Şekil E.14

F-F, G-G, H-H KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

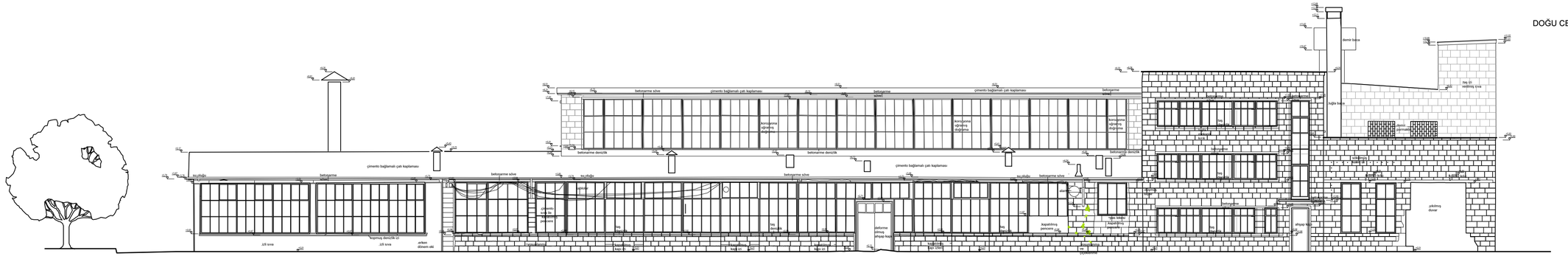
EYLÜL 2015

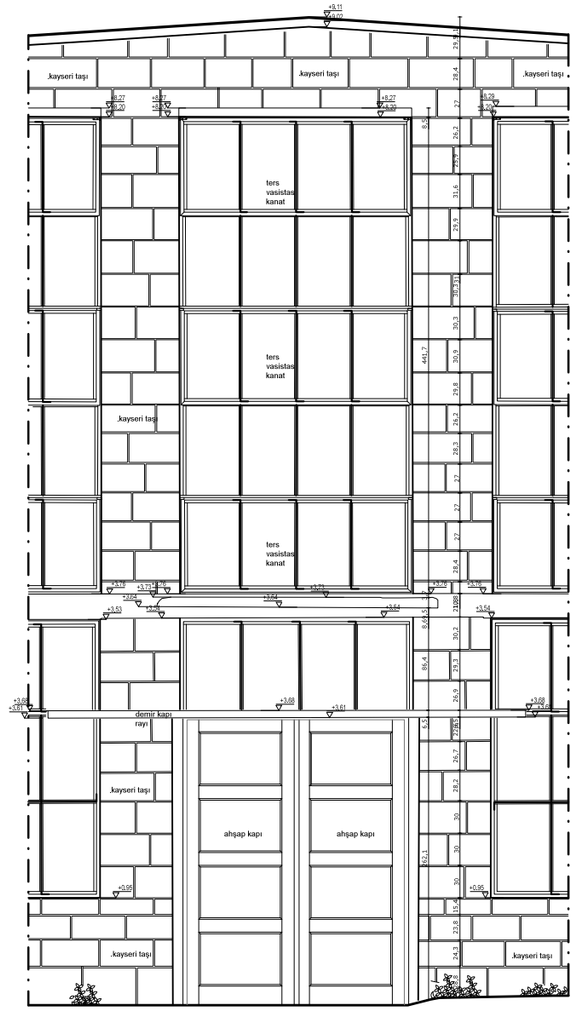
0 0,5 1 2m

BATI CEPHESİ

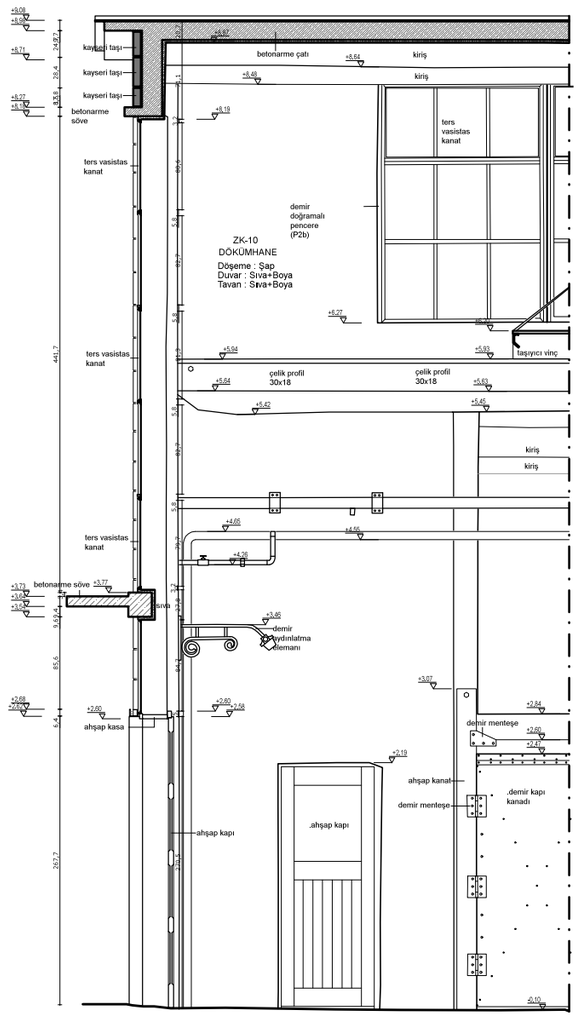

DOĞU CEPHESİ

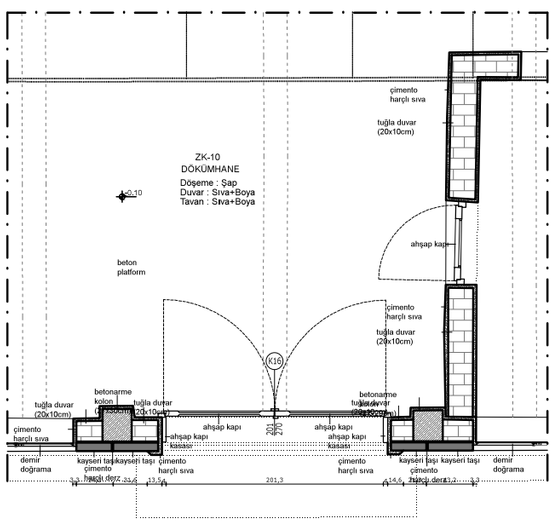

demir baca
tuğla baca
betonarme sövе
çimento bağlamalı çatı kaplaması
betonarme denizlik
kornişmiş oğrıntılı doğrama
su oluğu
betonarme
çimento bağlamalı çatı kaplaması
çimento bağlamalı kaplama
çimento bağlamalı çatı kaplaması
betonarme sövе
betonarme denizlik
kornişmiş oğrıntılı doğrama
su oluğu
betonarme
çimento bağlamalı çatı kaplaması
çimento bağlamalı kaplama

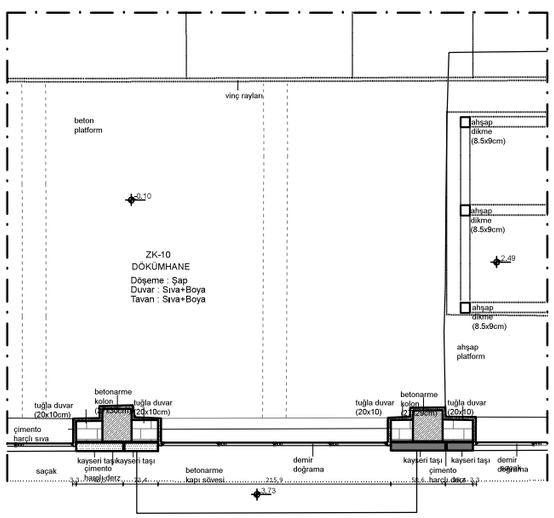
CEPHE

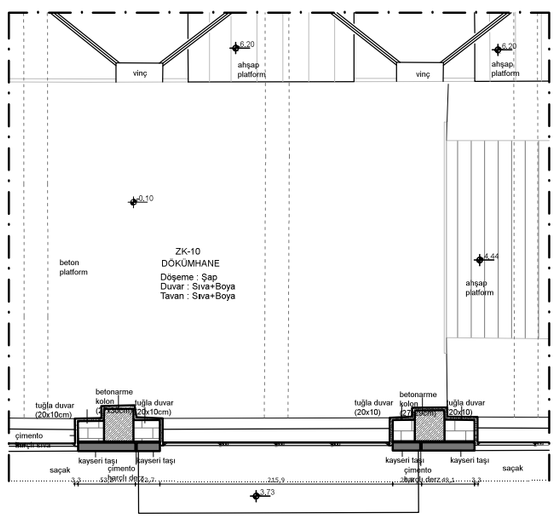
KESİT

ZEMİN KAT PLANI

BİRİNCİ KAT PLANI

İKİNCİ KAT PLANI

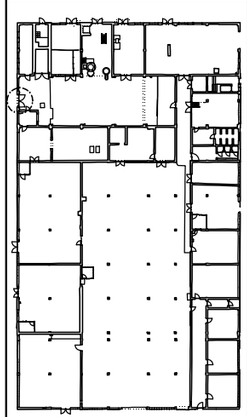
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

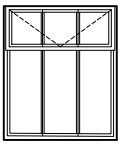
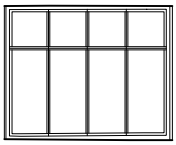
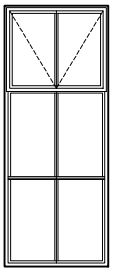
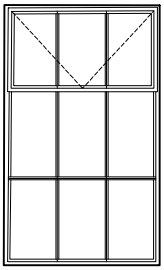
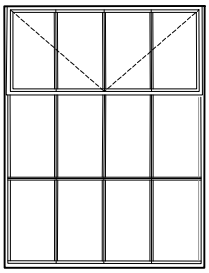
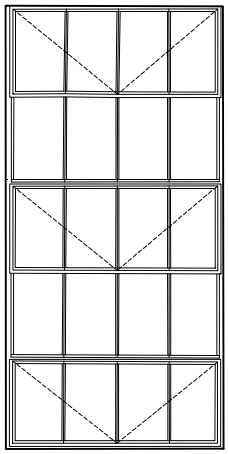
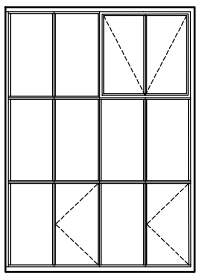
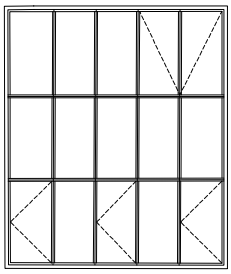
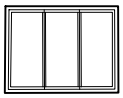
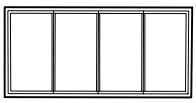
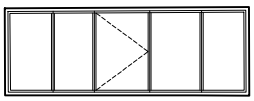
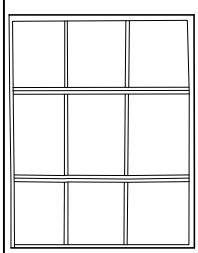
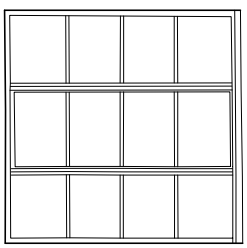
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.16

SİSTEM KESİTİ
ÖLÇEK: 1/20

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

DÜŞEY PENCERE BÖLMESİ SAYISI	DÜŞEY 2 BÖLME a	DÜŞEY 3 BÖLME b	DÜŞEY 4 BÖLME c	DÜŞEY 5 BÖLME d
DOĞU CEPHESİ 2. VE 3. KAT PENCERESİ P1				
ÜST SIRASI DIŞA DOĞRU AÇILAN TERS VASİSTAS P2				
BİRİNCİ, ÜÇÜNCÜ VE BEŞİNCİ SIRASI DIŞA DOĞRU AÇILAN TERS VASİSTAS P3				
ÜST SIRASI İKİ BÖLMELİ İÇE DOĞRU AÇILAN TERS VASİSTAS , ALT SIRASI İÇERİ DOĞRU AÇILAN KANATLAR P4				
TEPE PENCERESİ P5				
P6				

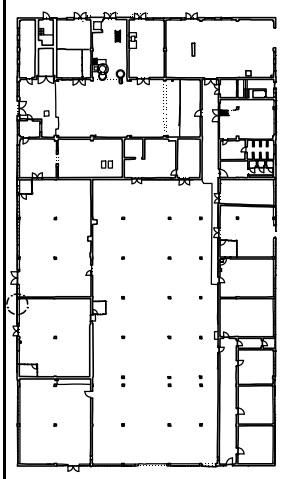
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

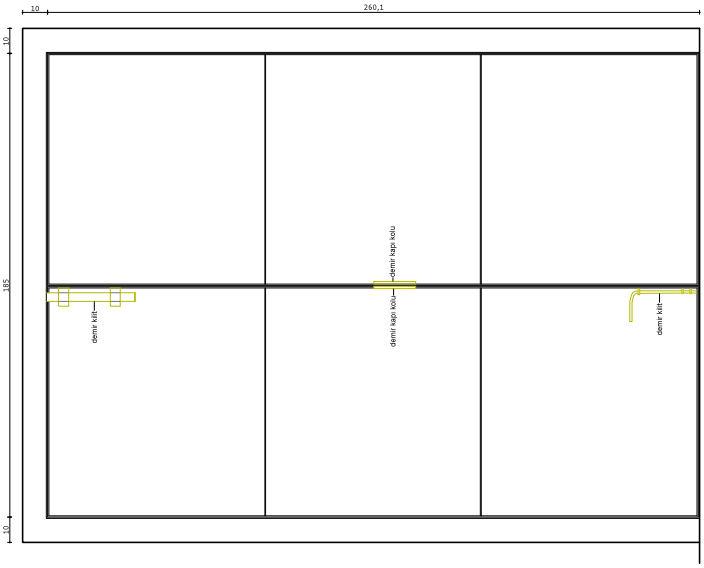
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

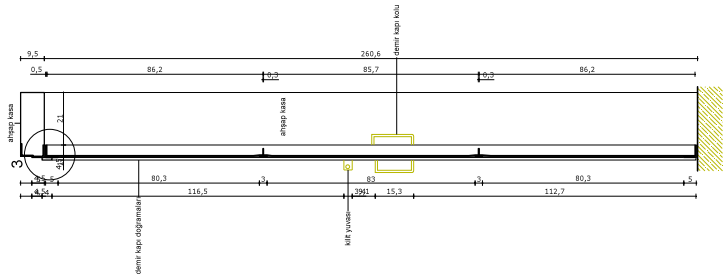

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.17	PENCERE TİPOLOJİSİ ÖLÇEK: 1/25	
EYLÜL 2015		

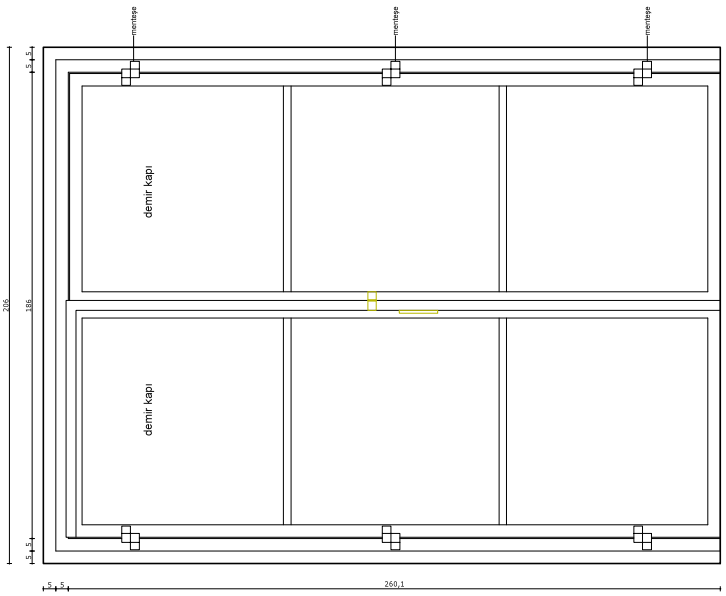
0 0,5 1 2m

İÇ GÖRÜNÜŞ

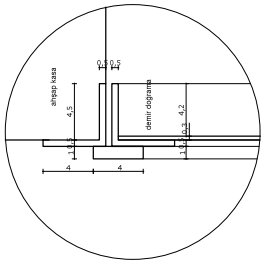

KESİT

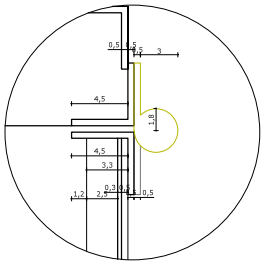

DIŞ GÖRÜNÜŞ

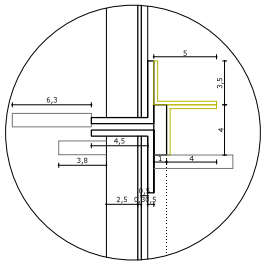
DETAY 3

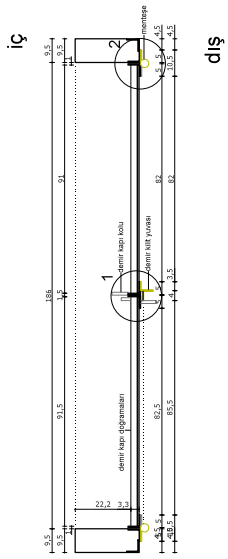

DETAY 2

DETAY 1

PLAN

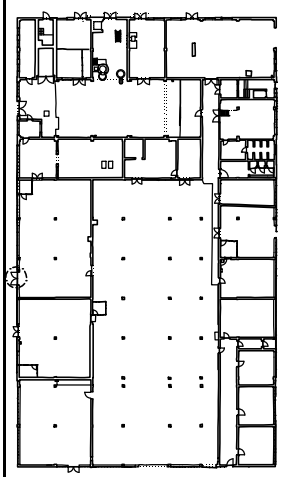
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

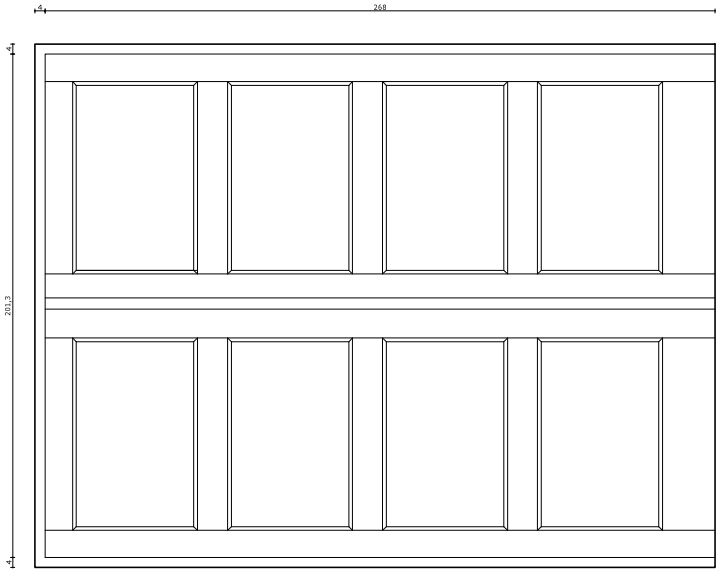
K

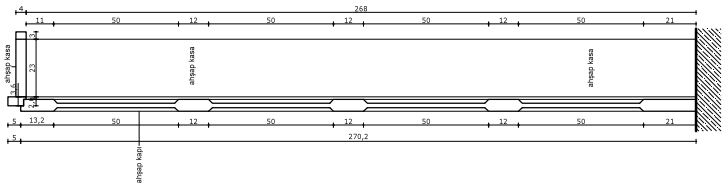
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.18	K07 KAPISI DETAYI ÖLÇEK: 1/10, 1/2	

EYLÜL 2015

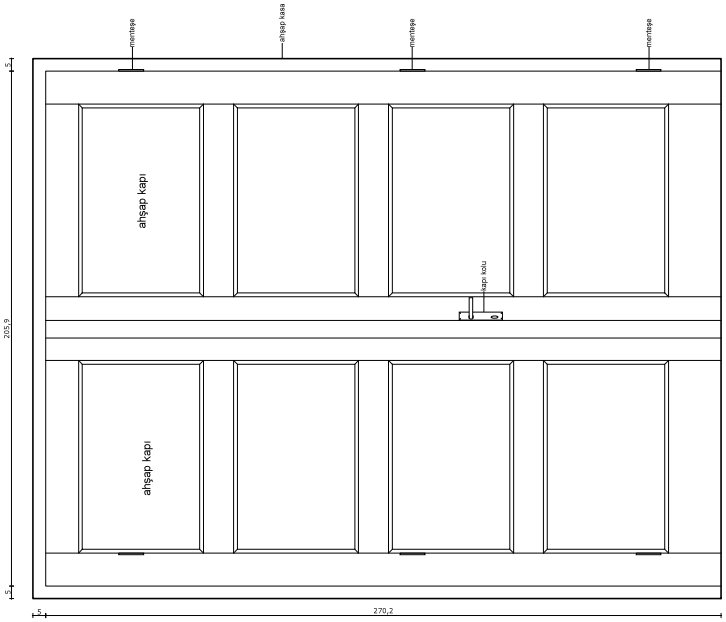
0 0,5 1 2m

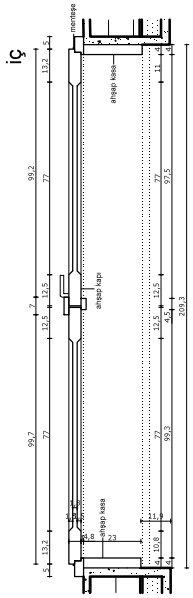
İÇ GÖRÜNÜŞ

KESİT

DIŞ GÖRÜNÜŞ

PLAN

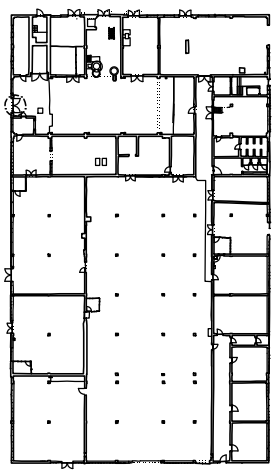
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

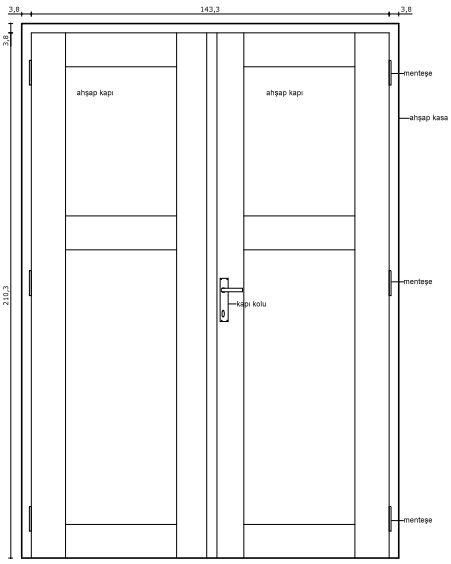
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

Şekil E.19

K16 KAPISI DETAYI
ÖLÇEK: 1/10, 1/2

EYLÜL 2015

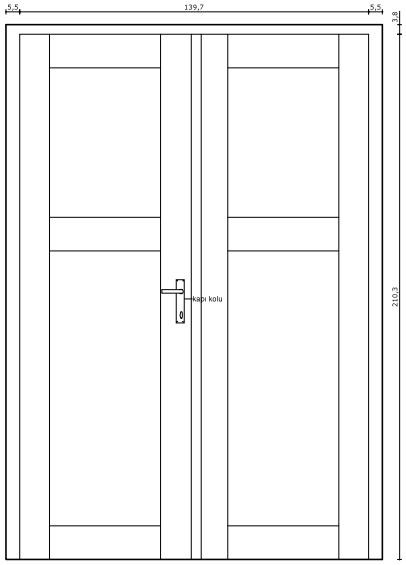
0 0,5 1 2m

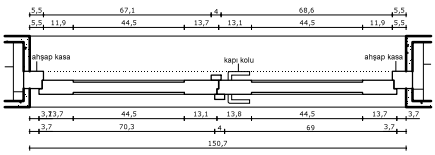
DIŞ GÖRÜNÜŞ

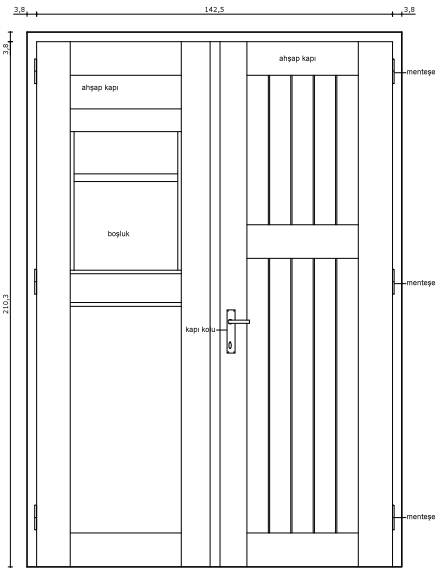
KESİT

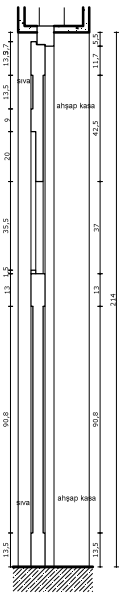
İÇ GÖRÜNÜŞ

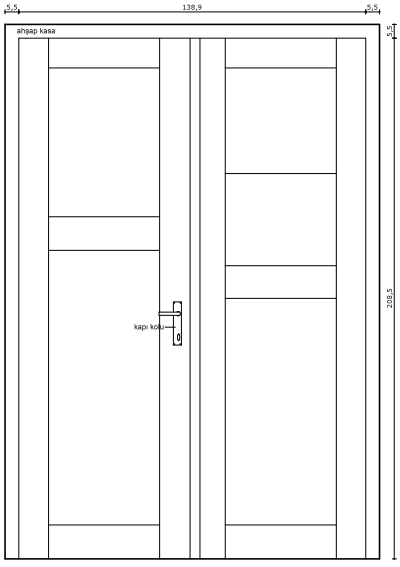
PLAN

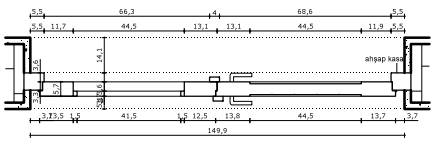
DIŞ GÖRÜNÜŞ

KESİT

İÇ GÖRÜNÜŞ

PLAN

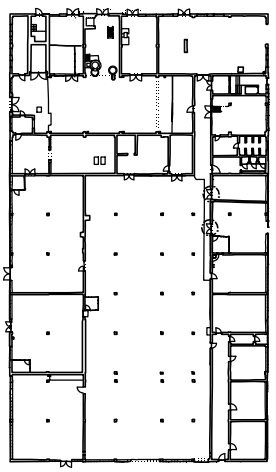
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKİM VE ONARİM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

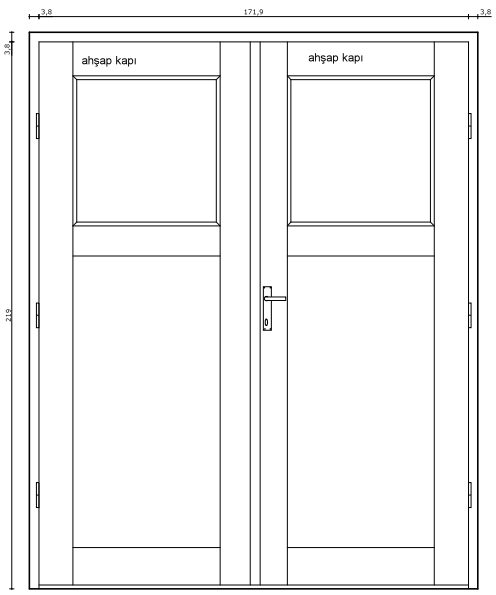
K

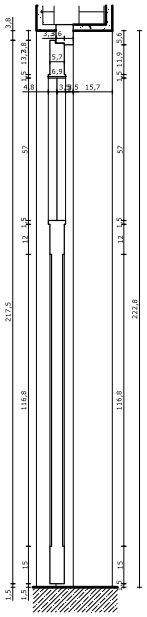
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.20	K35, K36 KAPISI DETAYI ÖLÇEK: 1/10, 1/2	

EYLÜL 2015

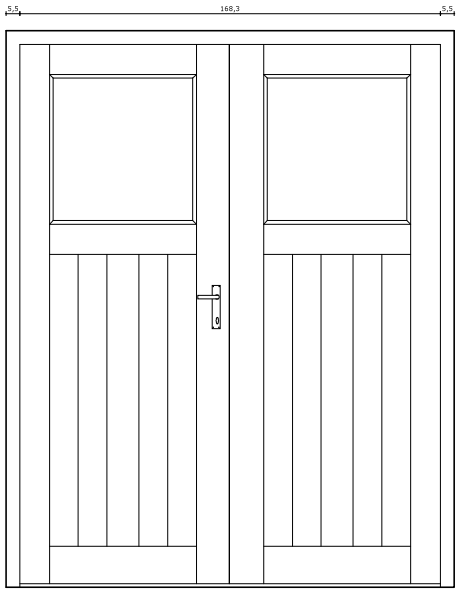
0 0,5 1 2m

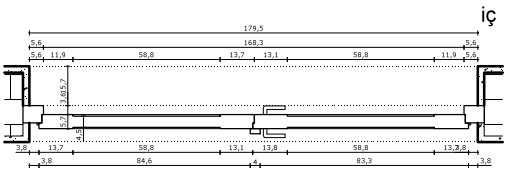
DIŞ GÖRÜNÜŞ

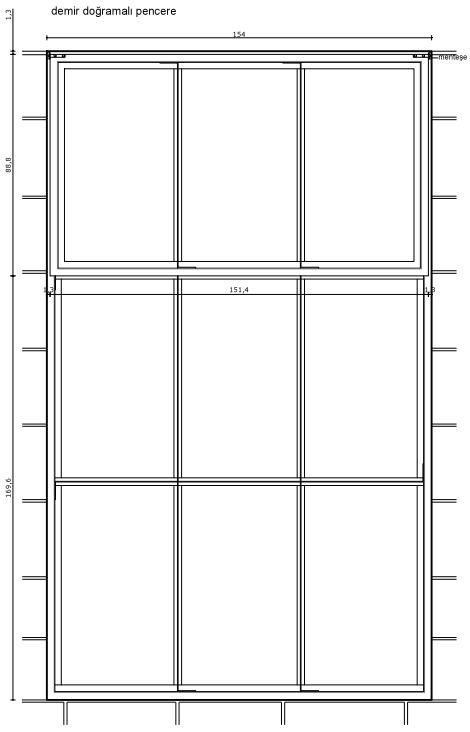
KESİT

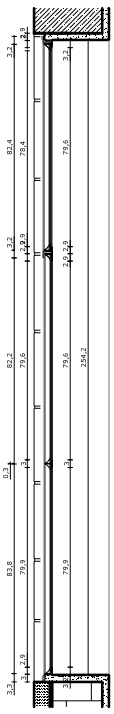
İÇ GÖRÜNÜŞ

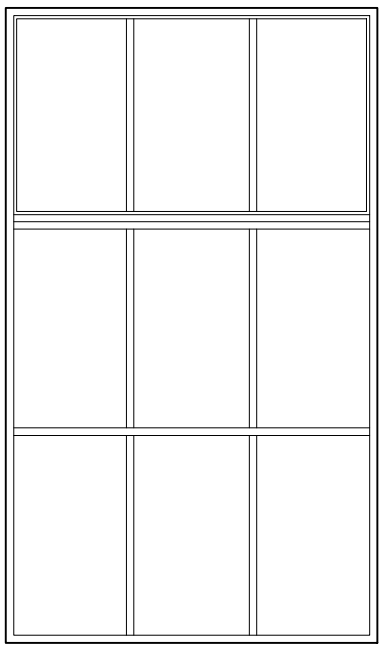
PLAN

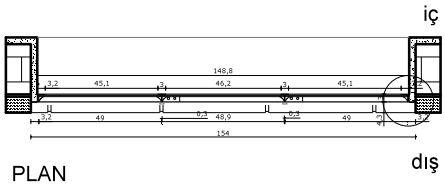
DIŞ GÖRÜNÜŞ

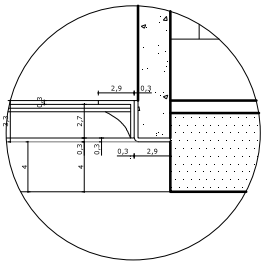
KESİT

İÇ GÖRÜNÜŞ

PLAN

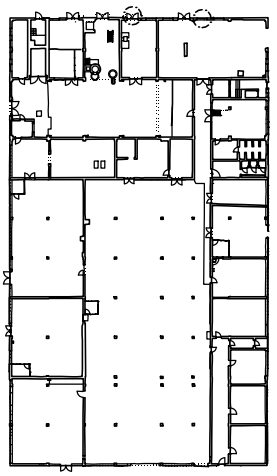

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

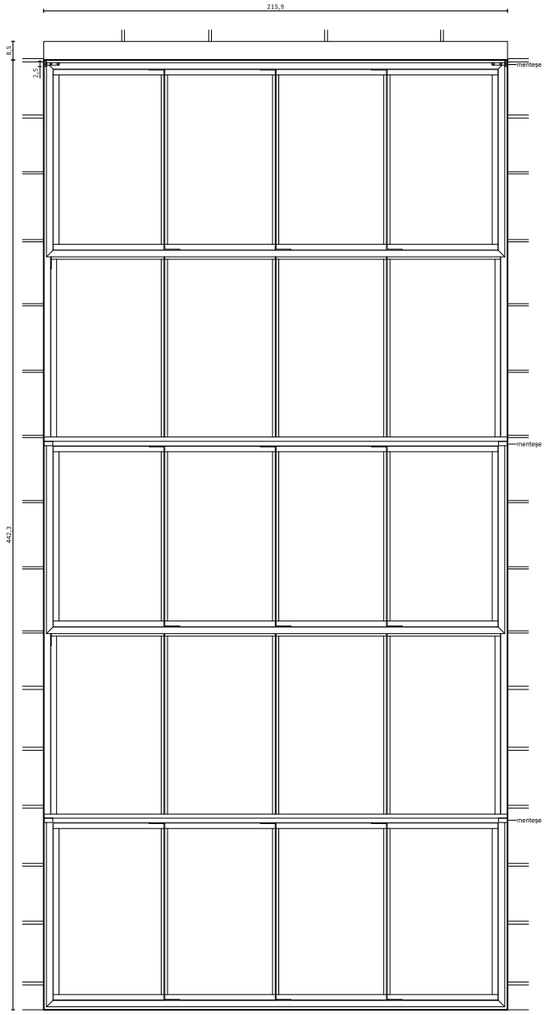
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

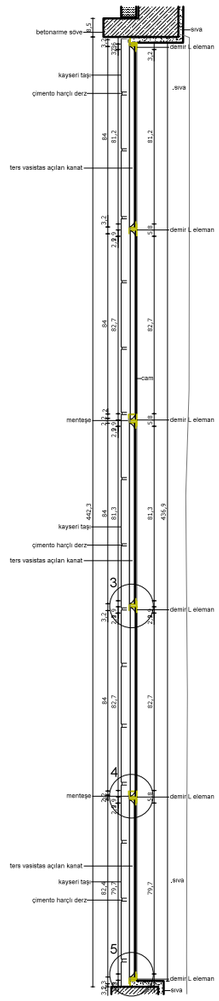

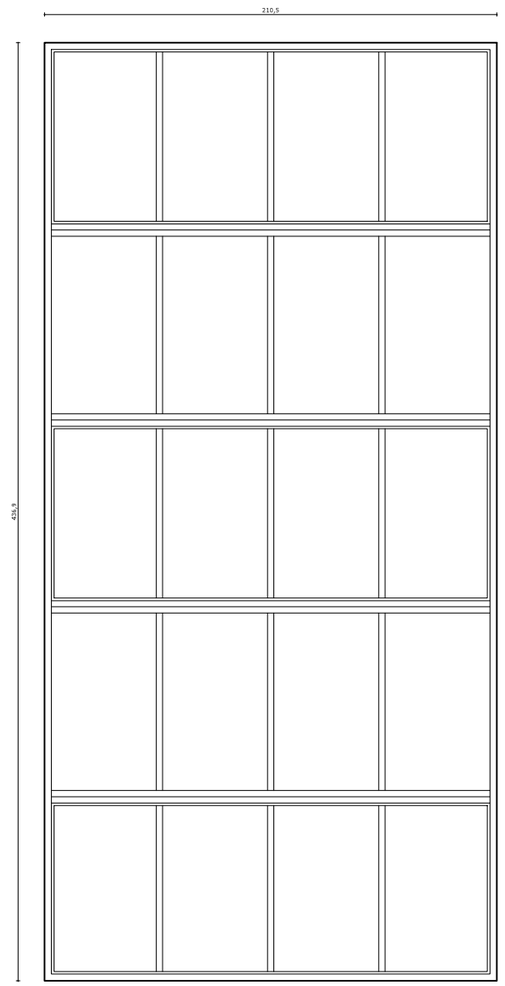
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.21	K22 KAPISI, P2b PENCERE DETAYI ÖLÇEK: 1/10, 1/2	

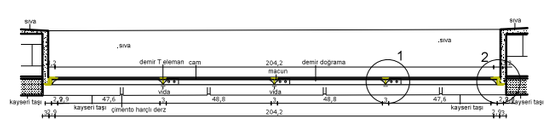
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

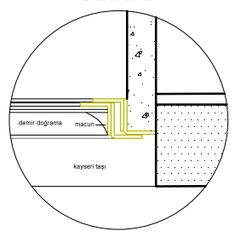

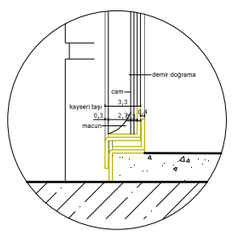

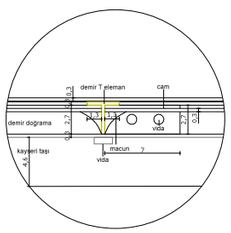
DETAY 2

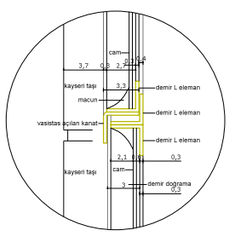
DETAY 5

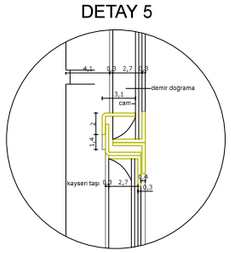
DETAY 1

DETAY 4

DETAY 5

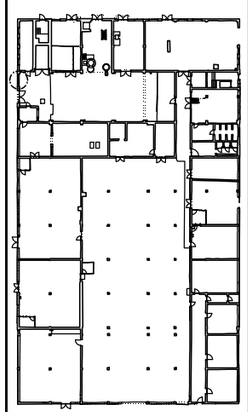
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKİM VE ONARİM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

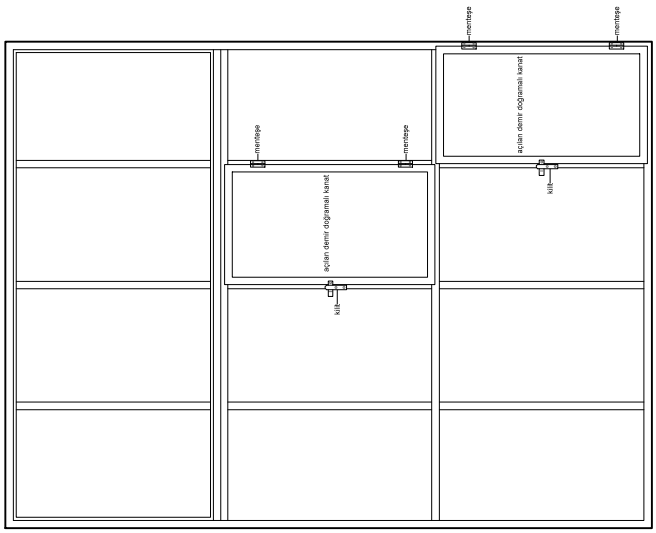

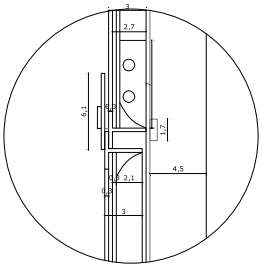
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

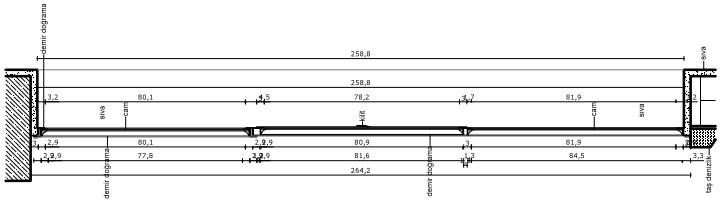
Şekil E.22 | P3d PENCERE DETAYI
ÖLÇEK: 1/10, 1/2

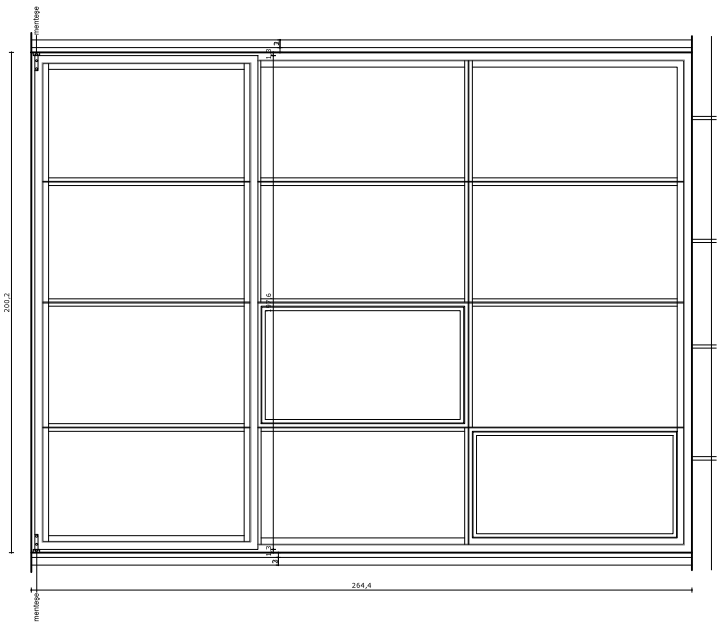
EYLÜL 2015

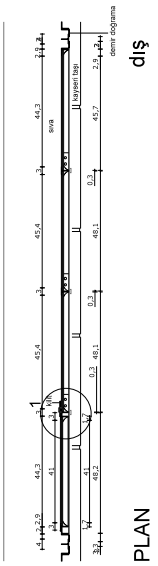
0 0,5 1 2m

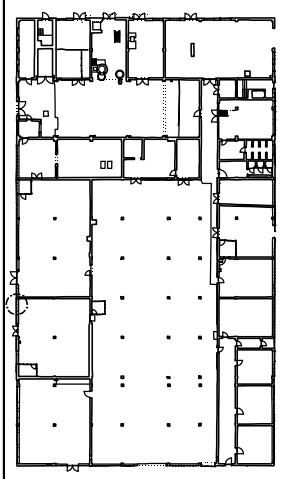
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKİM VE ONARİM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

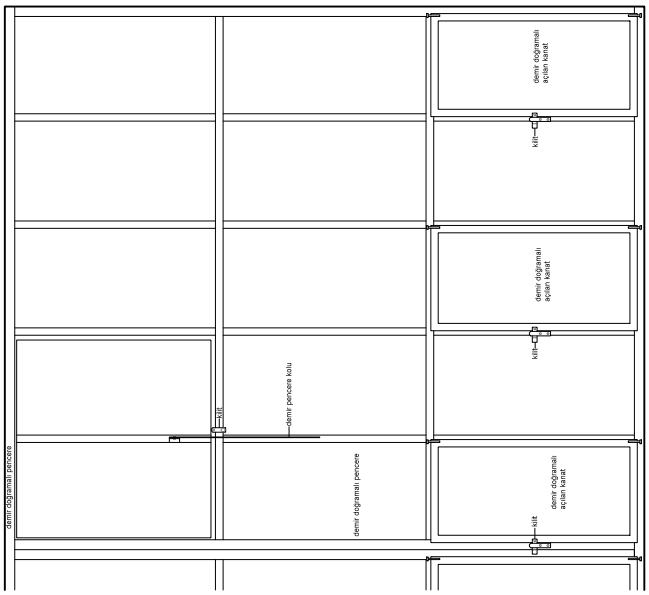
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

Şekil E.23

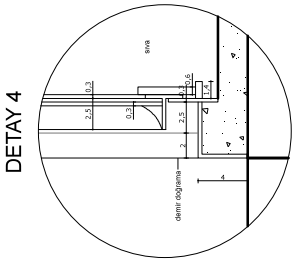
P4c PENCERE DETAYI
ÖLÇEK: 1/10, 1/2

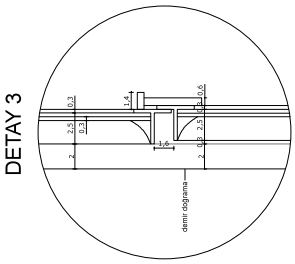
EYLÜL 2015

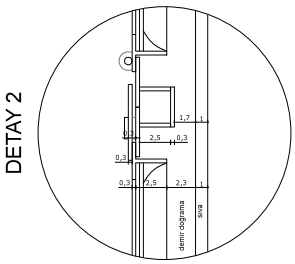
0 0,5 1 2m

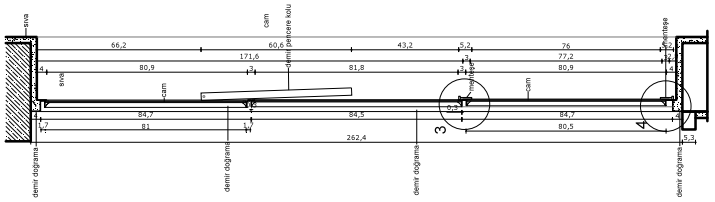

İÇ GÖRÜNÜŞ

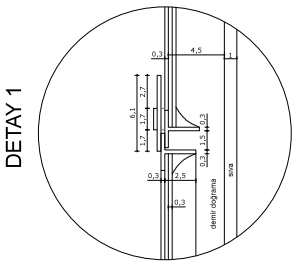

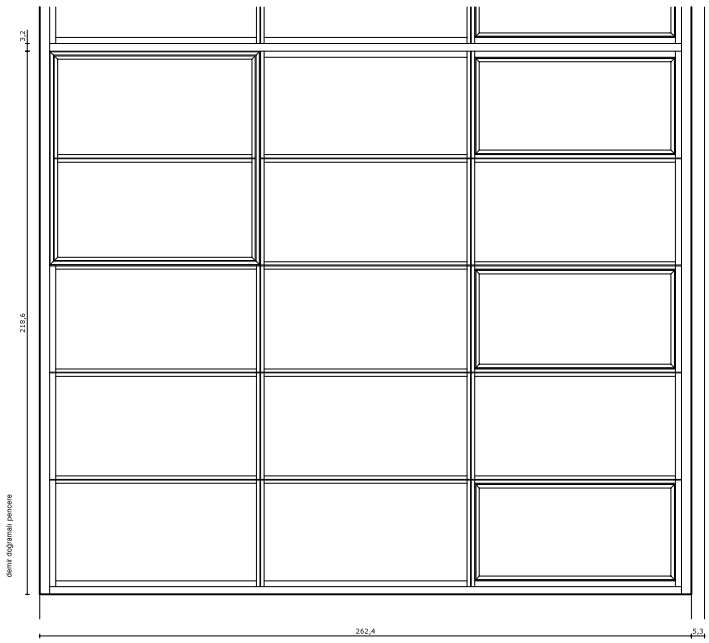

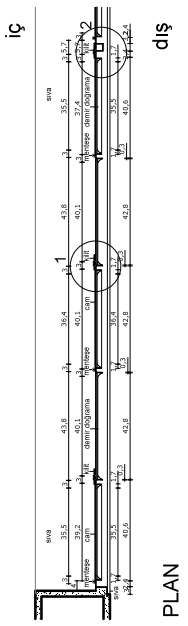

KESİT

DIŞ GÖRÜNÜŞ

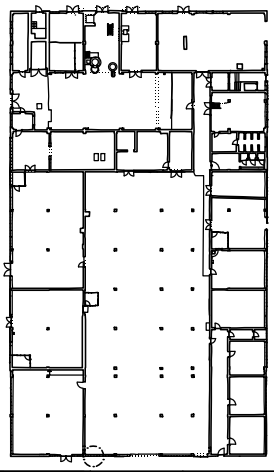
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZİRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.24	P5d PENCERE DETAYI ÖLÇEK: 1/10, 1/2	
EYLÜL 2015		

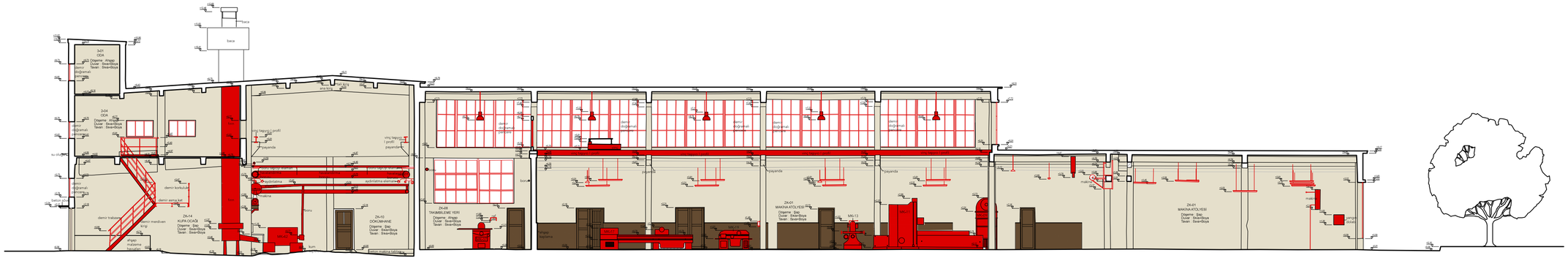
0 0,5 1 2m

ZK-01 MAKİNA ATÖLYESİ
ZK-02 TENDİRHANE
ZK-03 KAYNAKHANE
ZK-04 MANAVGÖRHANE
ZK-05 MODELHANE
ZK-06 MODEL AMBARI
ZK-07 ODA
ZK-08 ODA
ZK-09 ODA
ZK-10 ODA
ZK-11 MAÇA ÖHAR YERİ
ZK-12 ODA
ZK-12B OCAK
ZK-13 ODA
ZK-14 KÜPK OCAĞI
ZK-15 KÜM ÖHAR YERİ
ZK-16 DEMİRHANE
ZK-17 KORİDOR
ZK-18 ODA
ZK-19 WC
ZK-20 İŞÇİ SOYUNMA YERİ
ZK-21 BANYO
ZK-22 WC
ZK-23 MESCİT
ZK-24 FIRIN
ZK-25 RESİMHANE
ZK-26 Y. İŞLETMELER MERKEZ BÜROSU
ZK-27 KORİDOR
ZK-28 WC
ZK-29 ENERJİ İŞİ OFİSİ
ZK-30 ATÖLYE İŞEFİ O.
ZK-31 MAKİNE ENERJİ MÜDÜRÜ
ZK-32 MAKİNE ENERJİ MÜDÜRÜ
ZK-33 ODA
ZK-34 ODA
MK-01 MK-02 MK-03 MK-04 MK-05 MK-06 MK-07 MK-08 MK-09 MK-10 MK-11 MK-12 MK-13 MK-14 MK-15 MK-16 MK-17 MK-18 MK-19 MK-20 MK-21 MK-22 MK-23 MK-24 MK-25 MK-26 MK-27 MK-28 MK-29 MK-30 MK-31 MK-32 MK-33 MK-34 MK-35 MK-36 MK-37 MK-38 MK-39 MK-40 MK-41 MK-42 MK-43 MK-44
A
B
sert zemin
çim saçağı
demirlik
ahşap kaplama
ahşap pta
metal raflar
beton basamak
beton sövе
yangın dolabı
kontraplak
havalandırma bronzu
ocak
fırın
ahşap dolap
ahşap masa
ahşap raf
ahşap dolap
ahşap tezgah
ahşap dolap
ahşap dolap
ahşap dolap

B-B KESİTİ

A-A KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

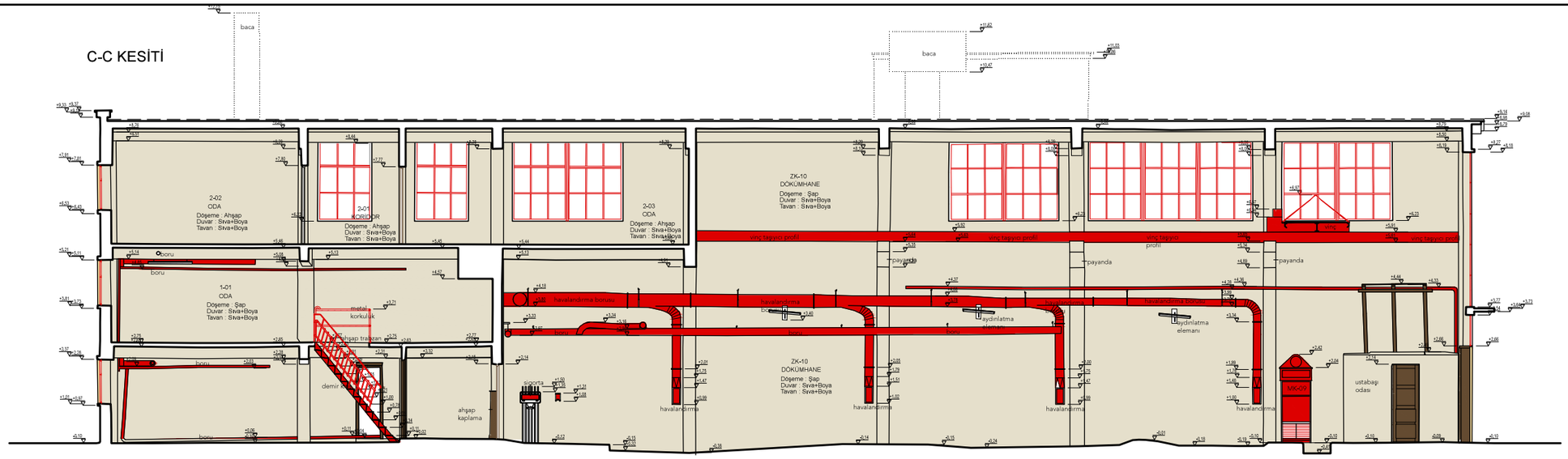
K

- boya
- çimento esaslı sıva
- betonarme
- taş
- tuğla
- ahşap
- metal
- cam
- beton blok (briket)
- çimento bağlamalı çatı kaplaması
- cürüf
- toprak

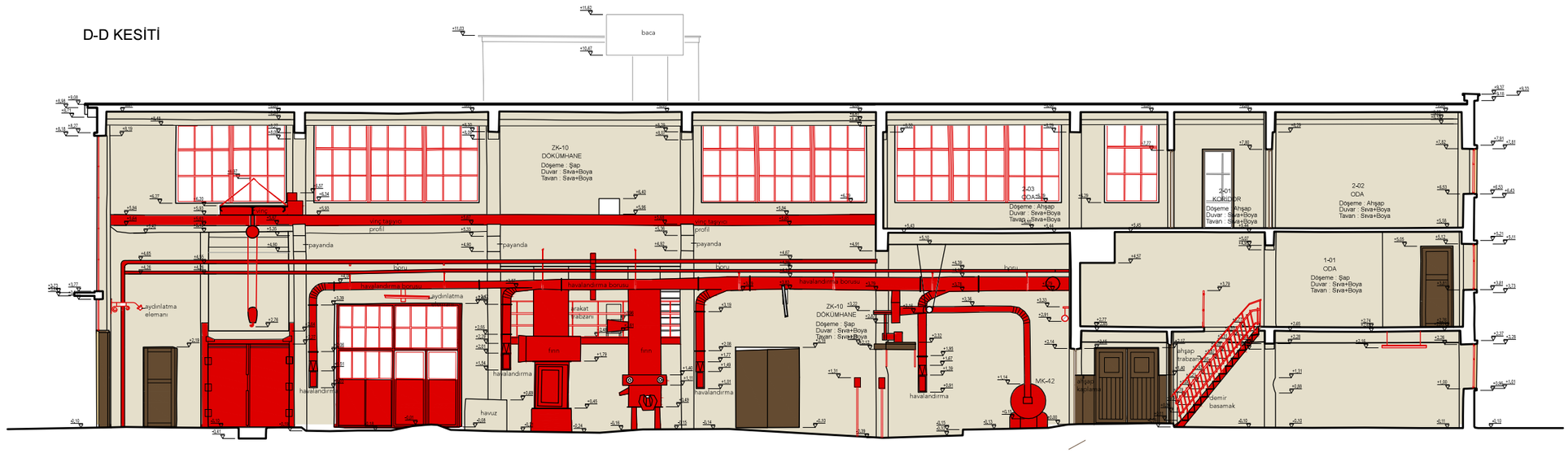
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.26	MALZEME ANALİZİ A-A, B-B KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0.5 1 2

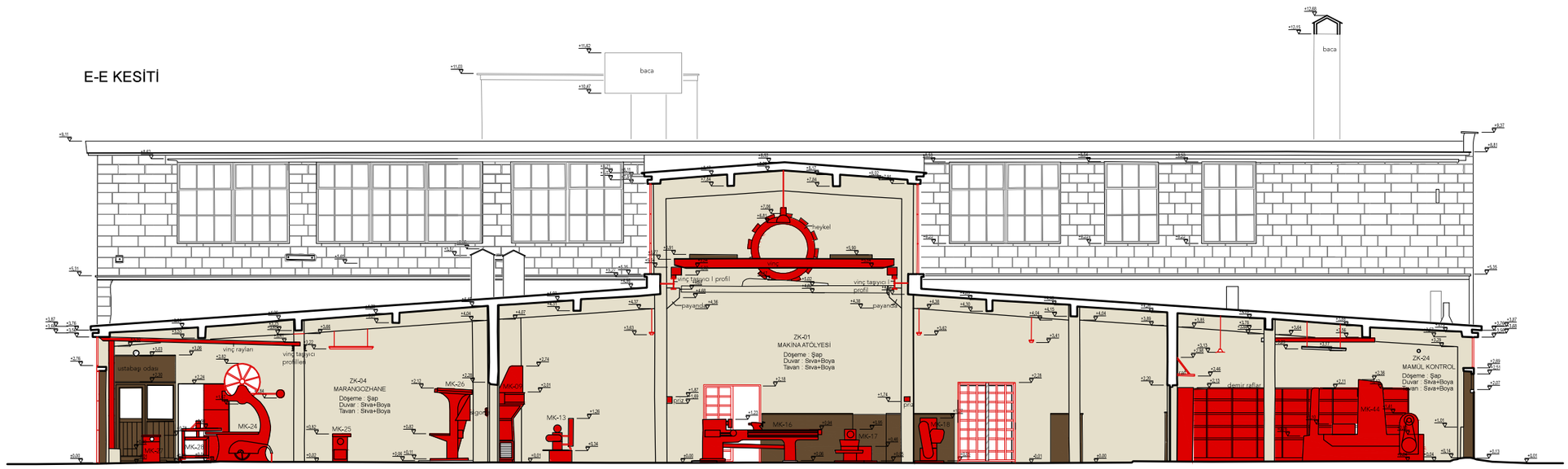
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

- boya
- çimento esaslı sıva
- betonarme
- taş
- tuğla
- ahşap
- metal
- cam
- beton blok (briket)
- çimento bağlamalı çatı kaplaması
- cürüf
- toprak

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

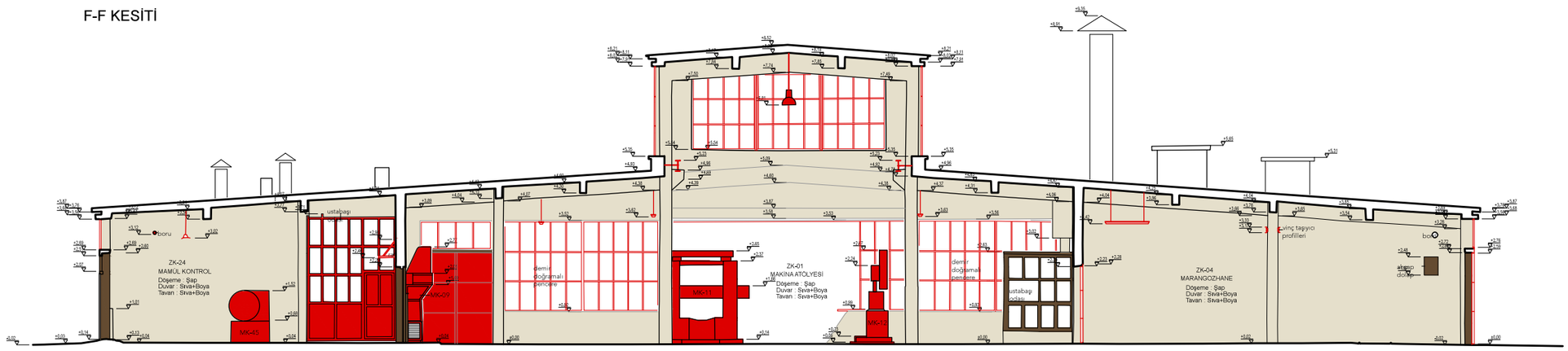
Şekil E.27

MALZEME ANALİZİ
F-F, G-G, H-H ANALİZİ
ÖLÇEK: 1/50

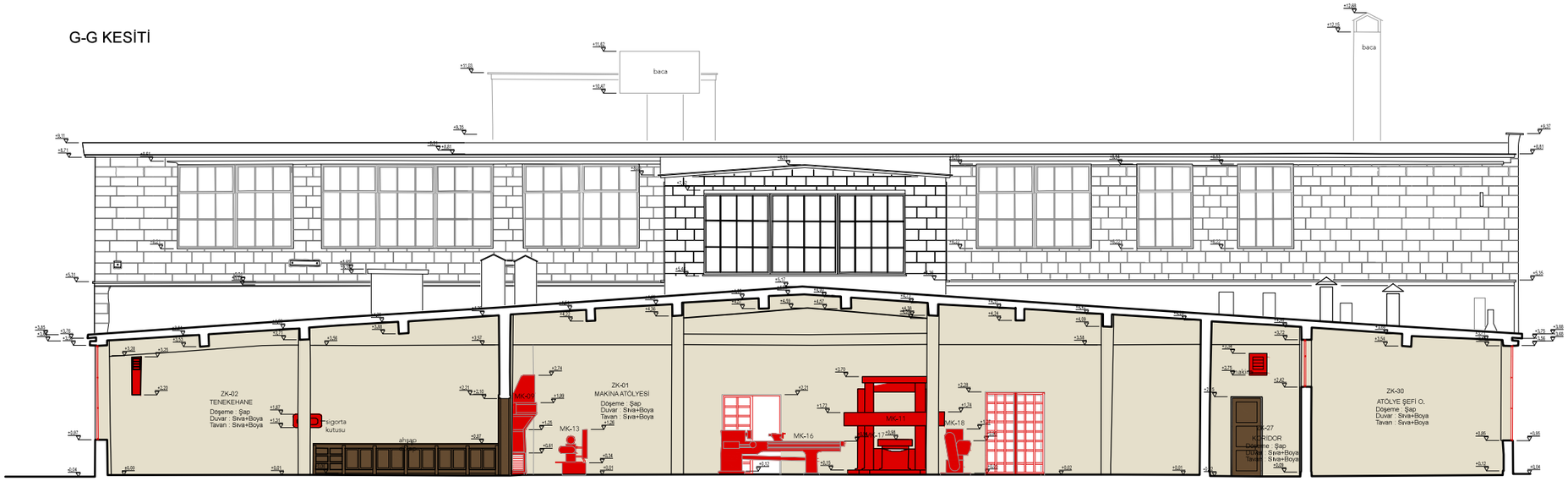
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

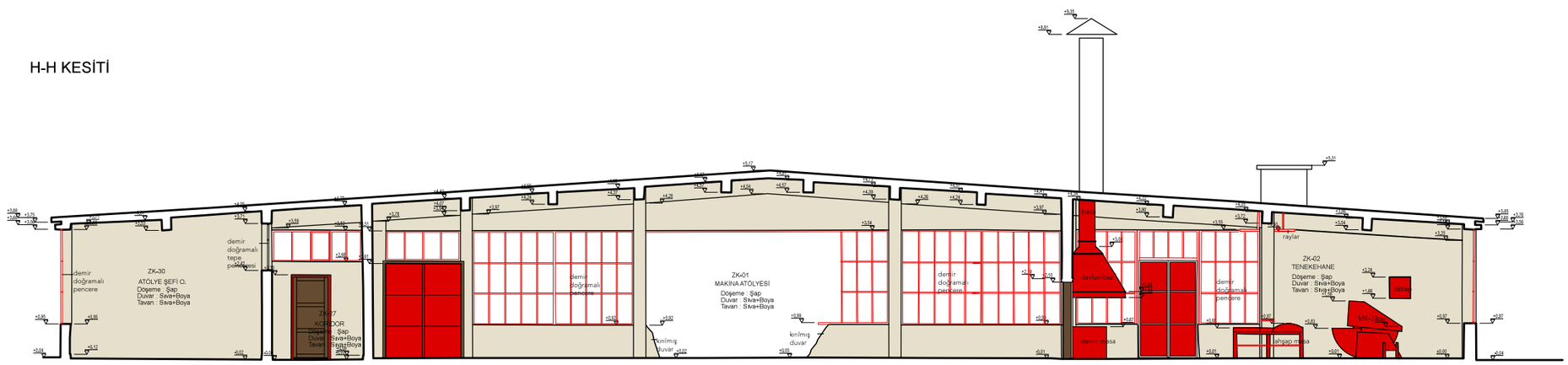
F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

H-H KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

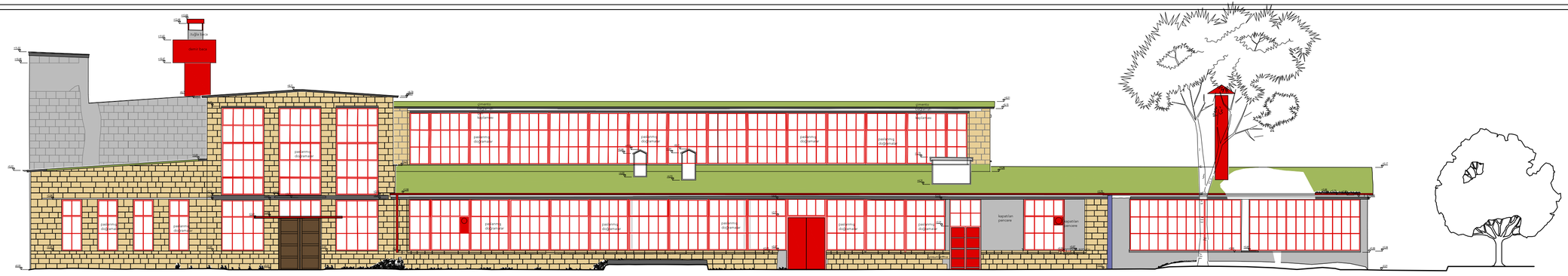
K

- boya
- çimento esaslı sıva
- betonarme
- taş
- tuğla
- ahşap
- metal
- cam
- beton blok (briket)
- çimento bağlamalı çatı kaplaması
- cürüf
- toprak

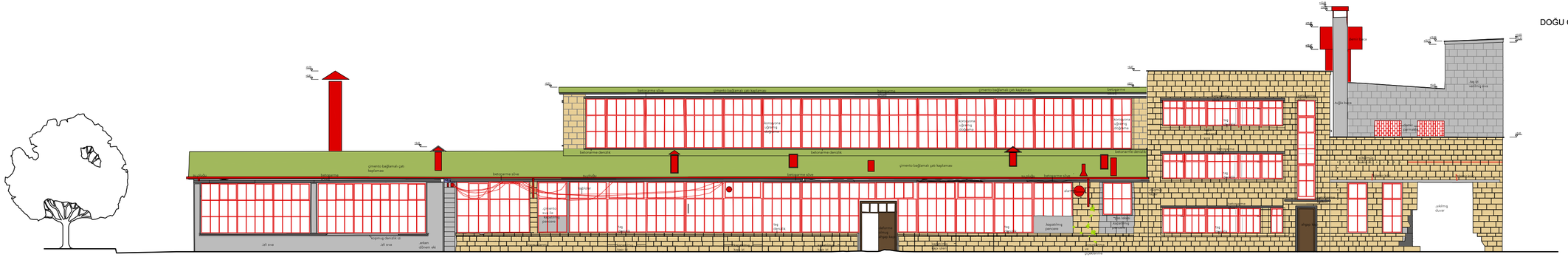
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.28	MALZEME ANALİZİ C-C, D-D, E-E KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

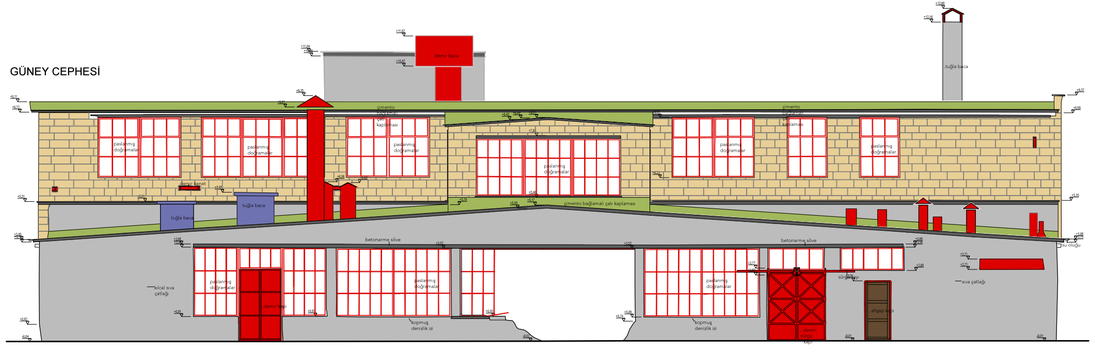
BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

boya
çimento esaslı sıva
betonarme
taş
tuğla
ahşap
metal
cam
beton blok (briket)
çimento bağlamalı çatı kaplaması
cürüf
toprak

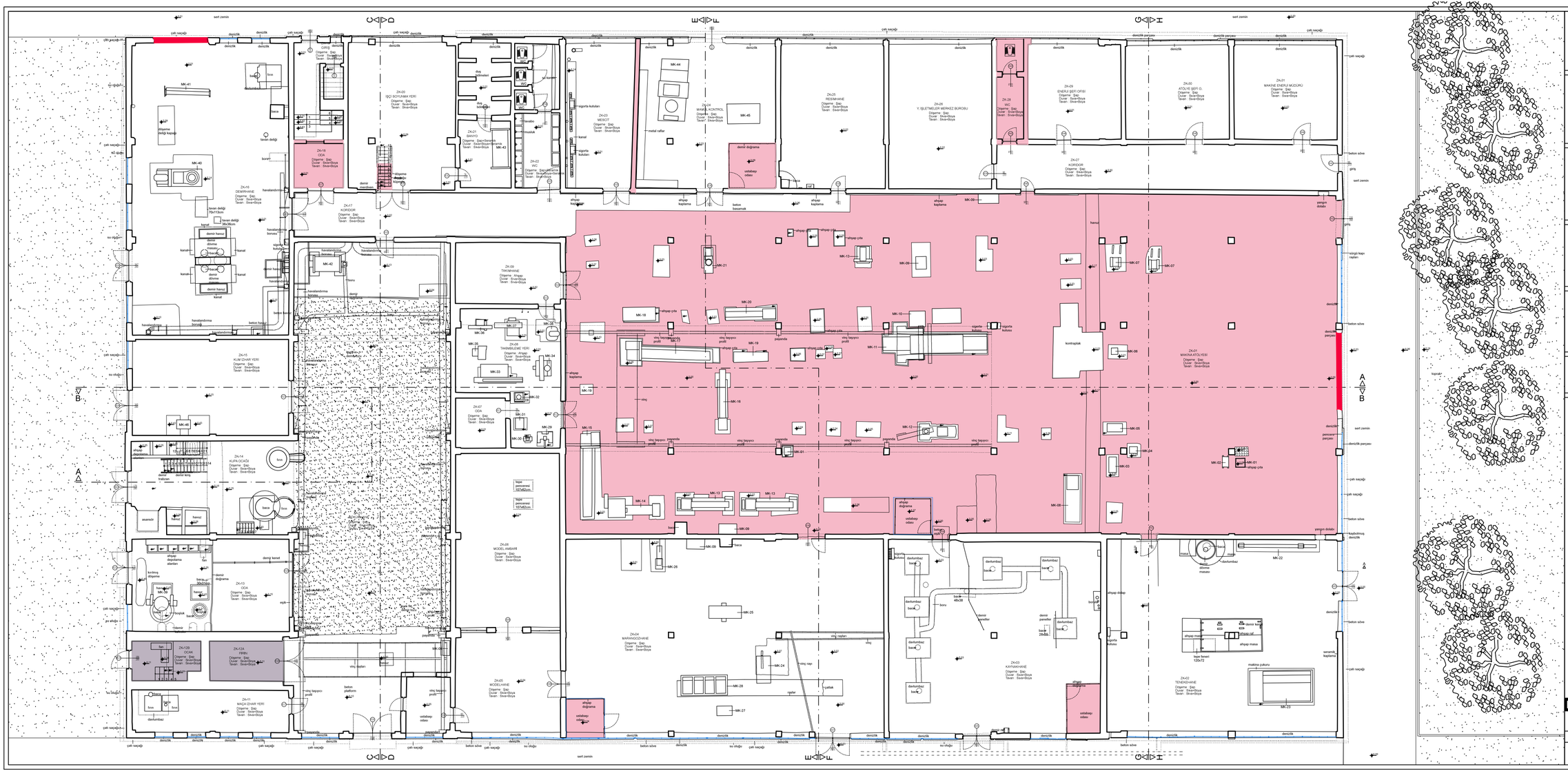
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

Şekil E.29 — MALZEME ANALİZİ CEPHELER

ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Ebagöz Timur

- eksik yapı elemanı
- malzeme kaybı
- çimento esaslı malzeme
- sıva kabarması/ dökülmesi
- korozyon
- pas lekesi
- is lekesi
- çatlak
- yüzey kirliliği
- çiçeklenme-yerden yük.
- çiçeklenme-çatıdan gelen
- oyuklanma
- bitki oluşumu
- kullanıcı müdehalesi

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.30	BOZULMA ANALİZİ ZEMİN KAT PLANI ÖLÇEK: 1/50	

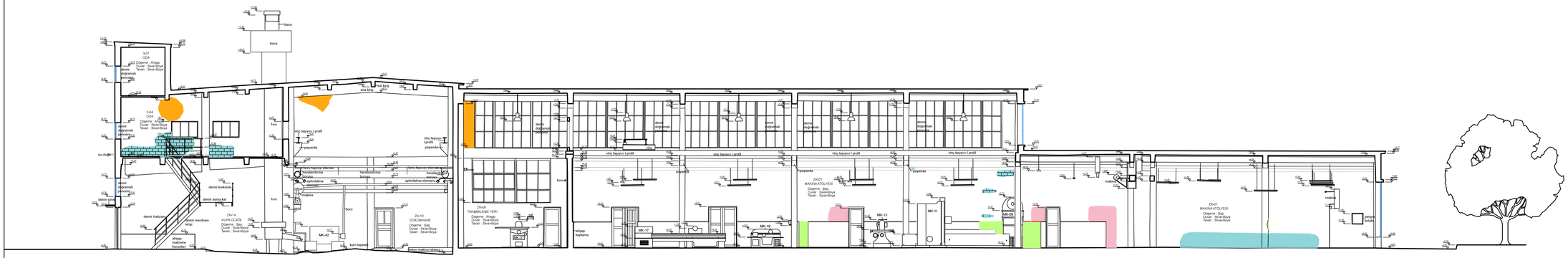
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

B-B KESİTİ

A-A KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

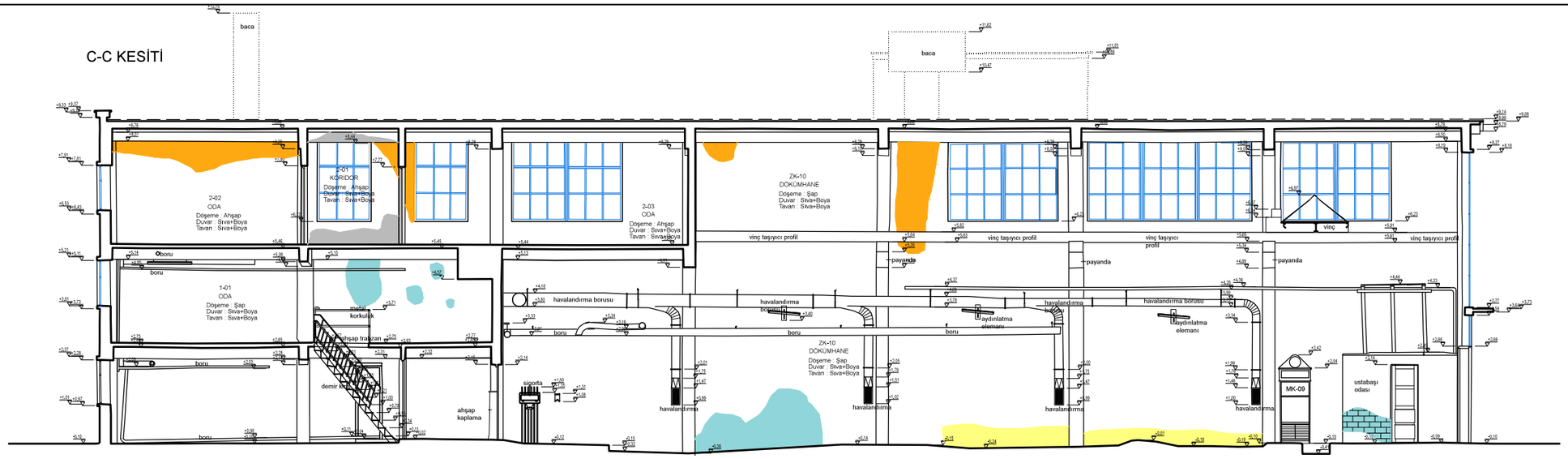
K

- eksik yapı elemanı
- malzeme kaybı
- çimento esaslı malzeme
- sıva kabarması/ dökülmesi
- korozyon
- pas lekesi
- yüzey kirliliği
- çiçeklenme-yerden yük.
- çiçeklenme-çatıdan gelen
- oyuklanma
- bitki oluşumu
- kullanıcı müdehalesi

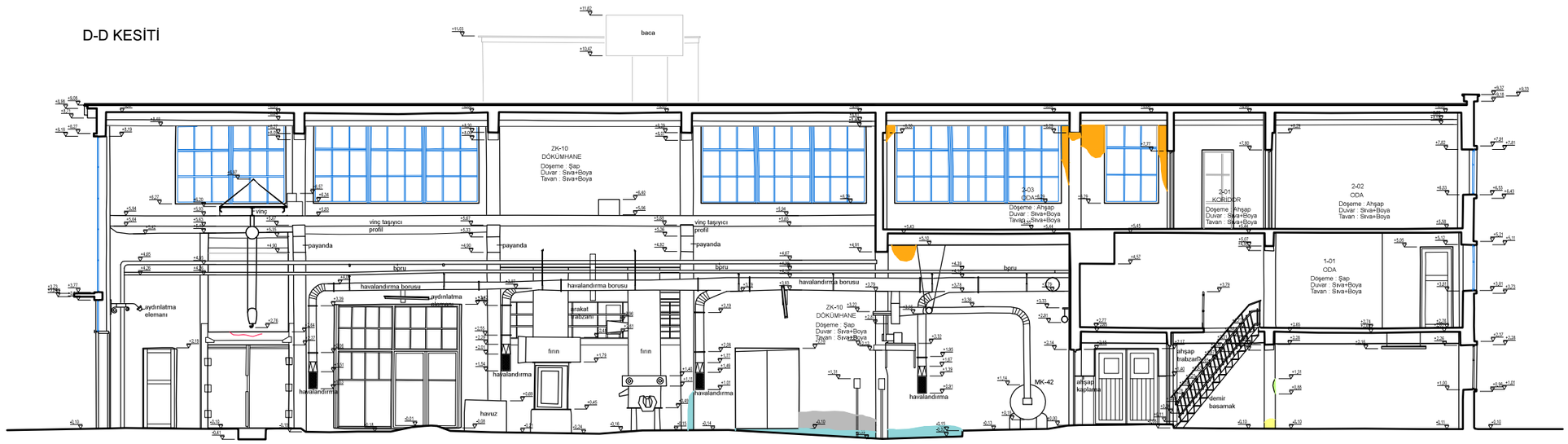
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.31	BOZULMA ANALİZİ A-A, B-B KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

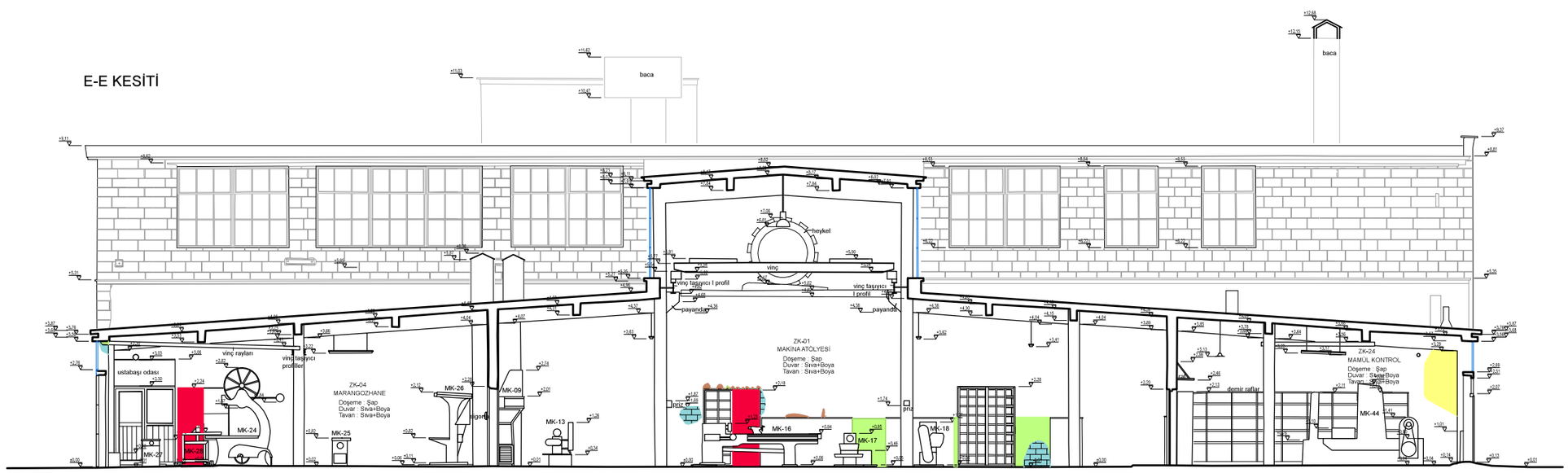
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

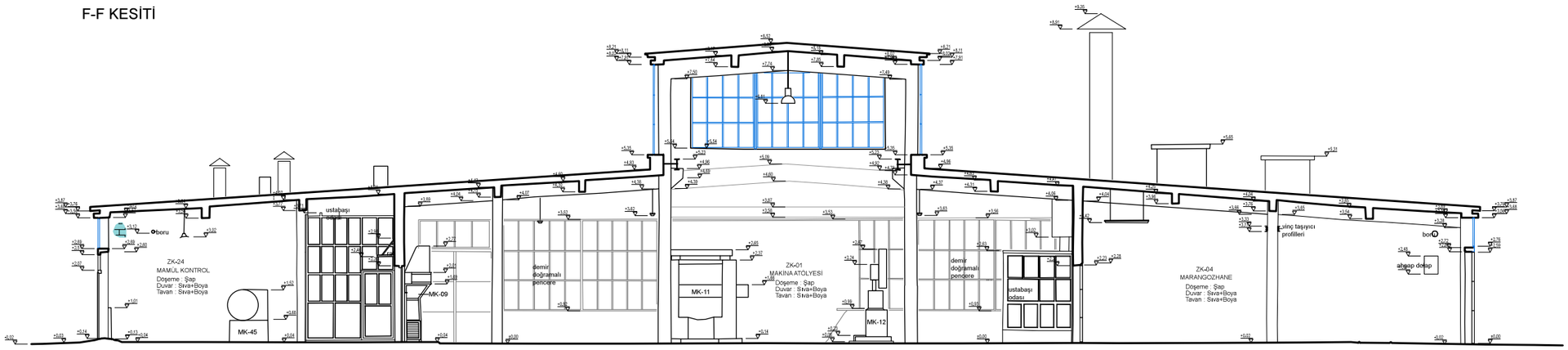
K

- eksik yapı elemanı
- malzeme kaybı
- çimento esaslı malzeme
- sıva kabarması/ dökülmesi
- korozyon
- pas lekesi
- is lekesi
- çatlak
- yüzey kirliliği
- çiçeklenme-yerden yük.
- çiçeklenme-çatıdan gelen
- oyuklanma
- bitki oluşumu
- kullanıcı müdehalesi

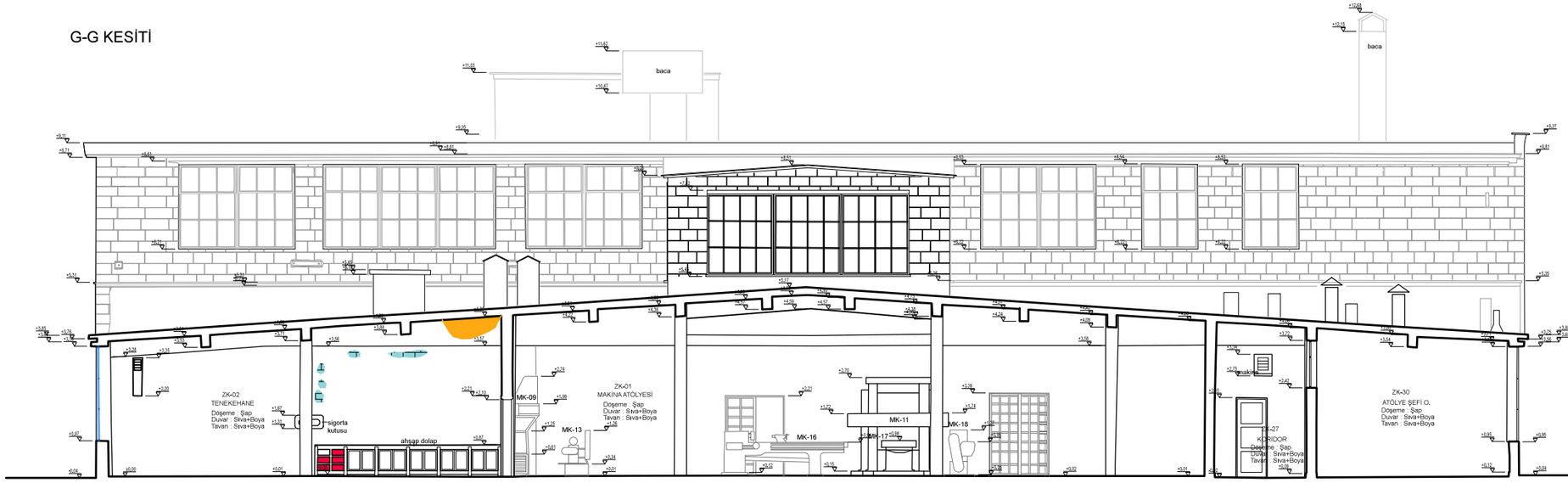
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.32	BOZULMA ANALİZİ F-F, G-G, H-H KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

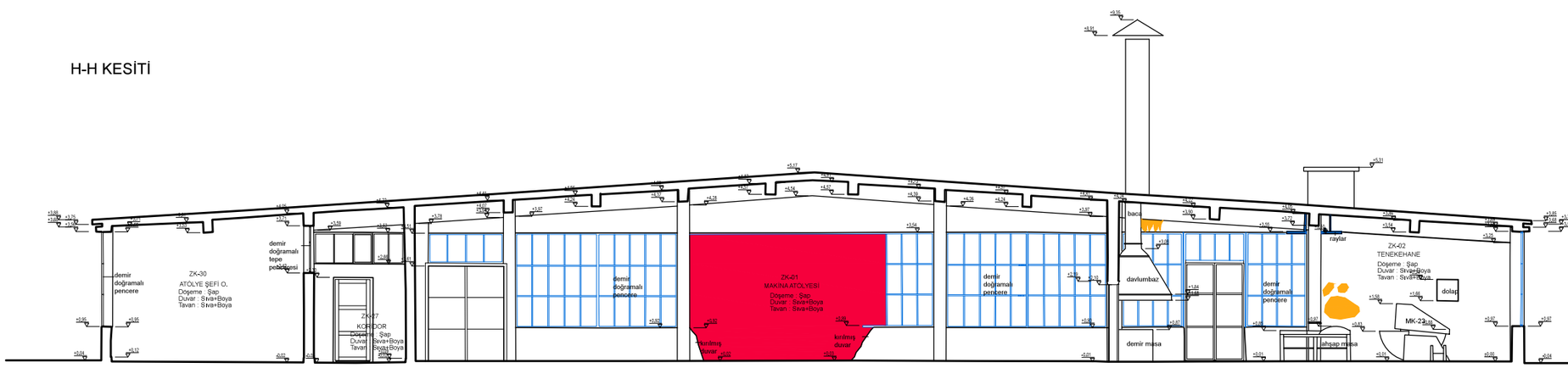
F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

H-H KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

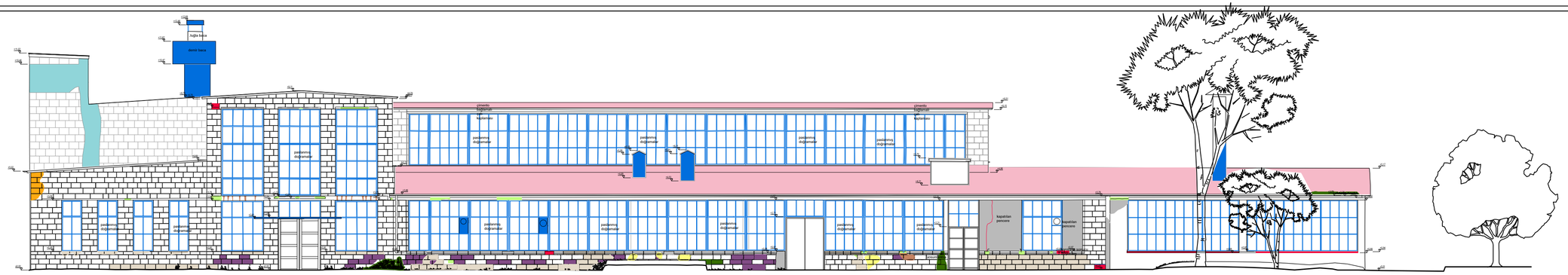
K

- eksik yapı elemanı
- malzeme kaybı
- çimento esaslı malzeme
- sıva kabarması/ dökülmesi
- korozyon
- pas lekesi
- is lekesi
- yüzey kirliliği
- çiçeklenme-yerden yük.
- çiçeklenme-çatıdan gelen
- oyuklanma
- bitki oluşumu
- kullanıcı müdehalesi

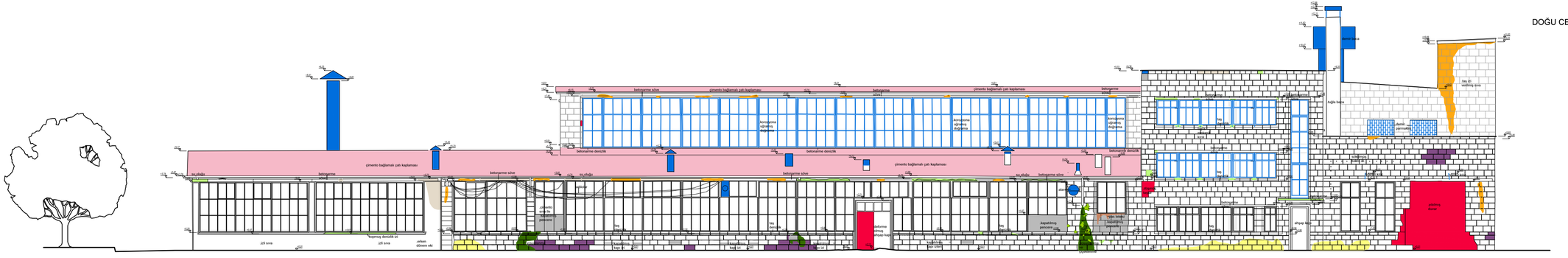
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.33	BOZULMA ANALİZİ C-C, D-D, E-E KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
	EYLÜL 2015	

0 0,5 1 2

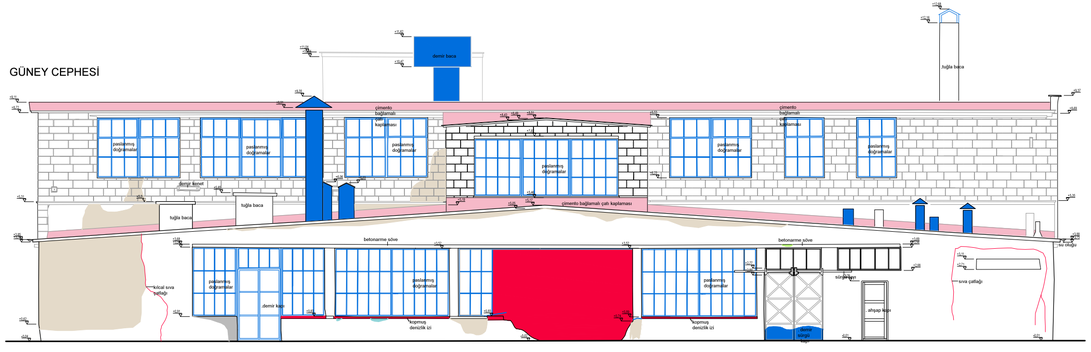
BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Ebagöz Timur

K

- eksik yapı elemanı
- malzeme kaybı
- çimento esaslı malzeme
- sıva kabarması/ dökülmesi
- korozyon
- pas lekesi
- yüzey kirliliği
- çiçeklenme-yerden yük.
- çiçeklenme-çatıdan gelen
- oyuklanma
- bitki oluşumu
- kullanıcı müdehalesi

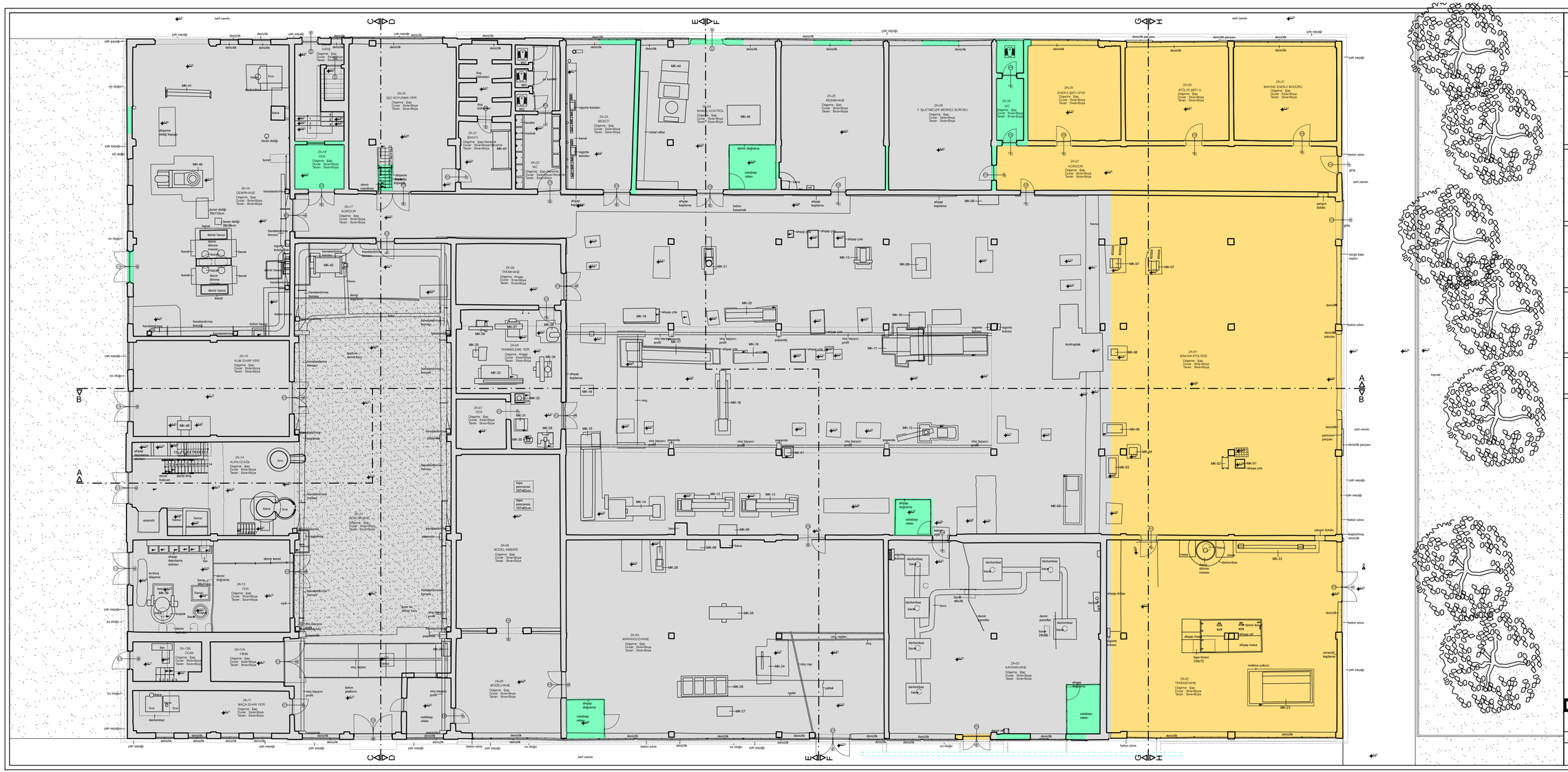
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.34

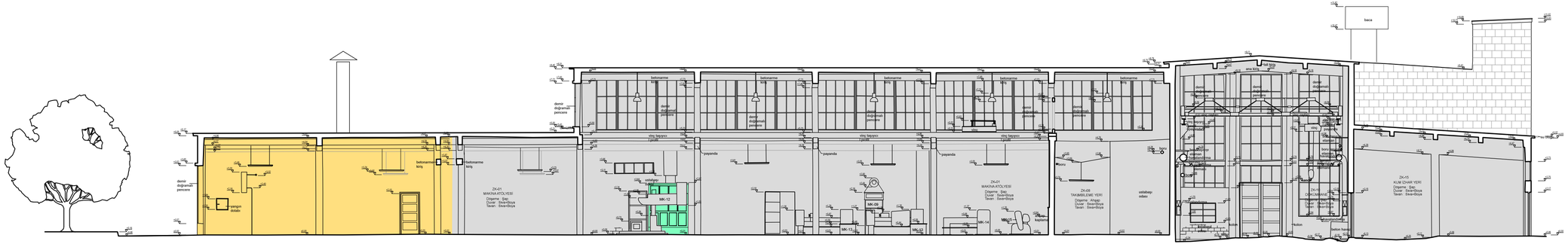
BOZULMA ANALİZİ
CEPHELER
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

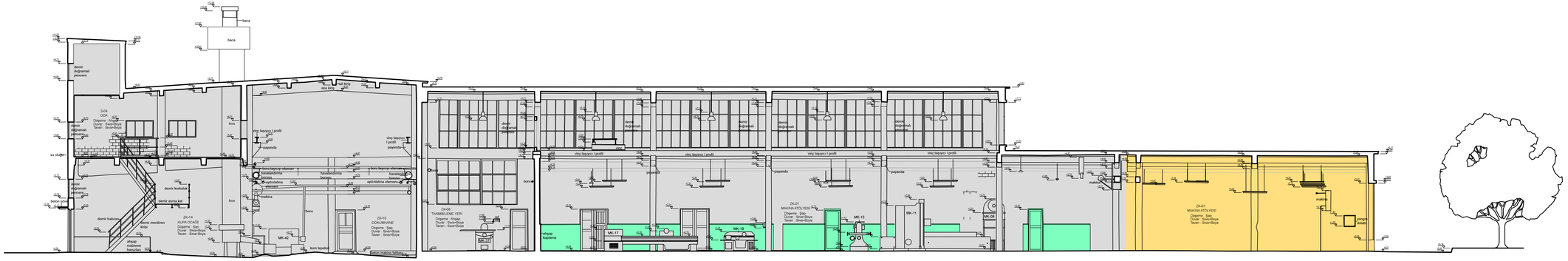
0 0.5 1 2

ZK-01 MODELHANE
ZK-02 WC
ZK-03 KAYNAKHANE
ZK-04 MARANGOZHANE
ZK-05 MODELHANE
ZK-06 MODEL AMBARI
ZK-07 ODA
ZK-08 TAKIM EKME YERI
ZK-09 TAKIMHANE
ZK-10A FIRIN
ZK-10B OCAK
ZK-11 MAÇA OHAR YERI
ZK-12 ODA
ZK-13 ODA
ZK-14 KUPA OCAĞI
ZK-15 KUM OHAR YERI
ZK-16 DEMIRHANE
ZK-17 KORIDOR
ZK-18 ODA
ZK-19 BANYO
ZK-20 İŞÇİ SOYUNMA YERI
ZK-21 BANYO
ZK-22 WC
ZK-23 MESCİT
ZK-24 MAKİNE KONTROL
ZK-25 RESİMHANE
ZK-26 Y. İŞLETMELER MERKEZ BÜROSU
ZK-27 KORIDOR
ZK-28 WC
ZK-29 ENERJİ İŞLETİ OFİSİ
ZK-30 ATÖLYE İŞLETİ O.
ZK-31 MAKİNE ENERJİ MÜDÜRÜ
ZK-01 MAKİNA ATÖLYESİ
ZK-02 TENEKEHANE
MK-01 ahşap çıta
MK-02 ahşap doğrama
MK-03 ahşap doğrama
MK-04 ahşap doğrama
MK-05 ahşap doğrama
MK-06 ahşap doğrama
MK-07 ahşap doğrama
MK-08 ahşap doğrama
MK-09 ahşap doğrama
MK-10 ahşap doğrama
MK-11 ahşap doğrama
MK-12 ahşap doğrama
MK-13 ahşap doğrama
MK-14 ahşap doğrama
MK-15 ahşap doğrama
MK-16 ahşap doğrama
MK-17 ahşap doğrama
MK-18 ahşap doğrama
MK-19 ahşap doğrama
MK-20 ahşap doğrama
MK-21 ahşap doğrama
MK-22 ahşap doğrama
MK-23 ahşap doğrama
MK-24 ahşap doğrama
MK-25 ahşap doğrama
MK-26 ahşap doğrama
MK-27 ahşap doğrama
MK-28 ahşap doğrama
MK-29 ahşap doğrama
MK-30 ahşap doğrama
MK-31 ahşap doğrama
MK-32 ahşap doğrama
MK-33 ahşap doğrama
MK-34 ahşap doğrama
MK-35 ahşap doğrama
MK-36 ahşap doğrama
MK-37 ahşap doğrama
MK-38 ahşap doğrama
MK-39 ahşap doğrama
MK-40 ahşap doğrama
MK-41 ahşap doğrama
MK-42 ahşap doğrama
MK-43 ahşap doğrama
MK-44 metal raflar
MK-45 ahşap doğrama
MK-46 ahşap doğrama
sert zemin
çalı saçağı
su oluğu
beton söve
yangın dolabı
kapıdorunuş
denizlik
denizlik parçası
ahşap doğrama
ustabaşı odası
ahşap kaplama
ahşap çıta
ahşap kiriş
ahşap döşeme
ahşap merdiven
ahşap masa
ahşap raf
ahşap dolap
demir doğrama
demir merdiven
demir kapı
demir kanal
demir ızgara
demir kiriş
demir raf
demir kanal
demir döşeme
demir hasır
demir platform
demir kapı

B-B KESİTİ

A-A KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

birinci dönem
ikinci dönem
üçüncü dönem

RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

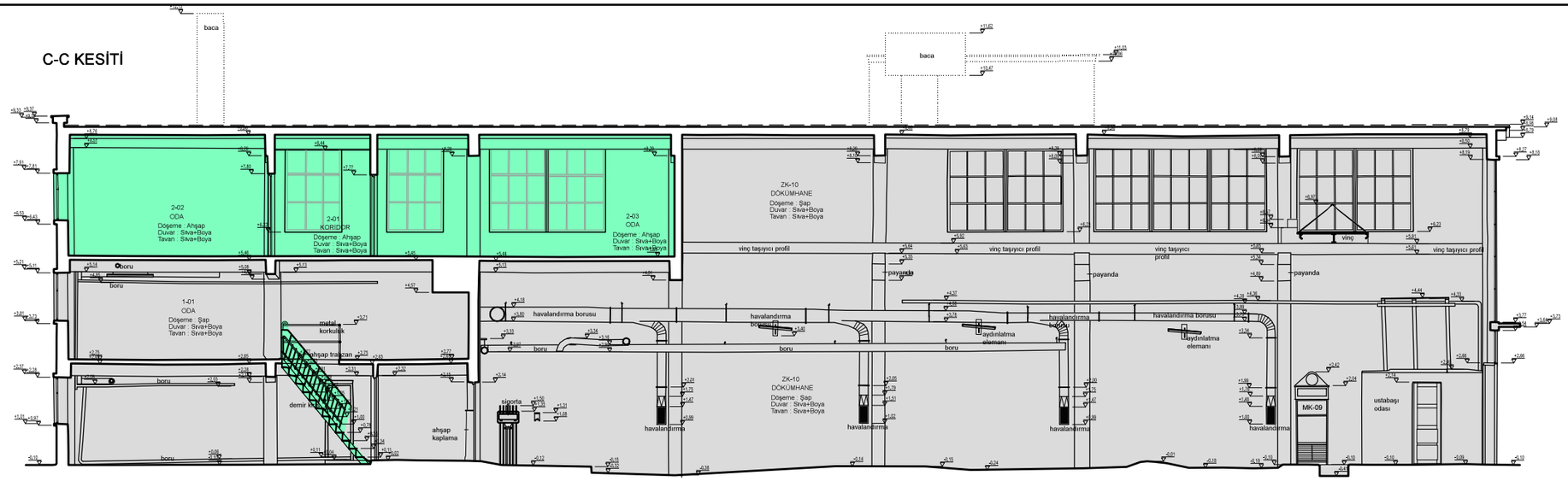
Şekil E.36

A-A, B-B KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

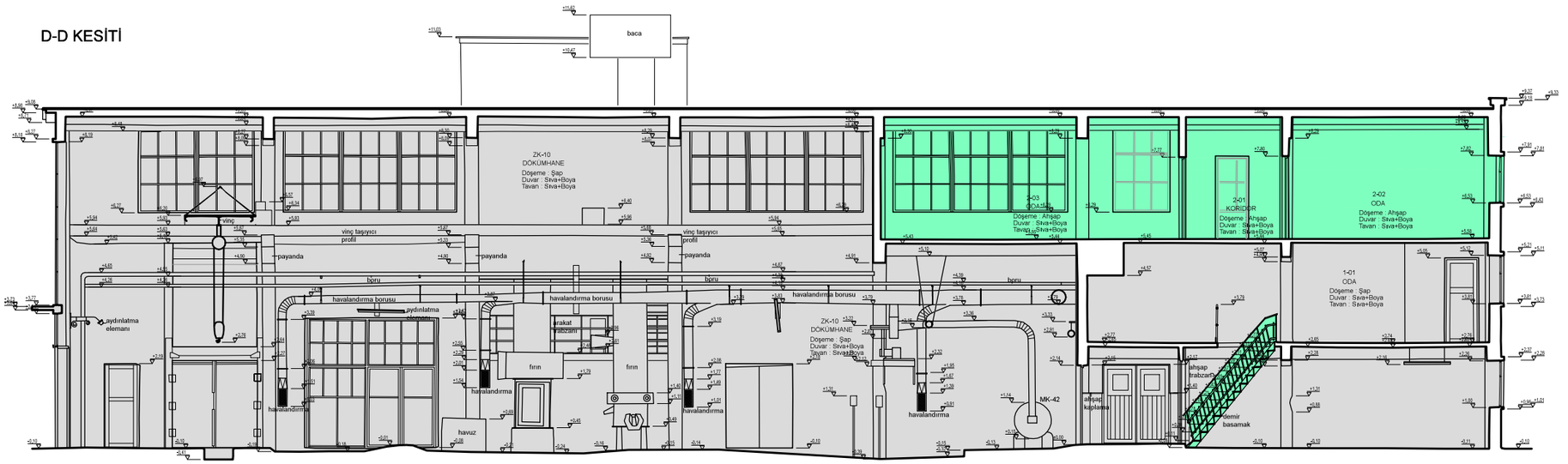
EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

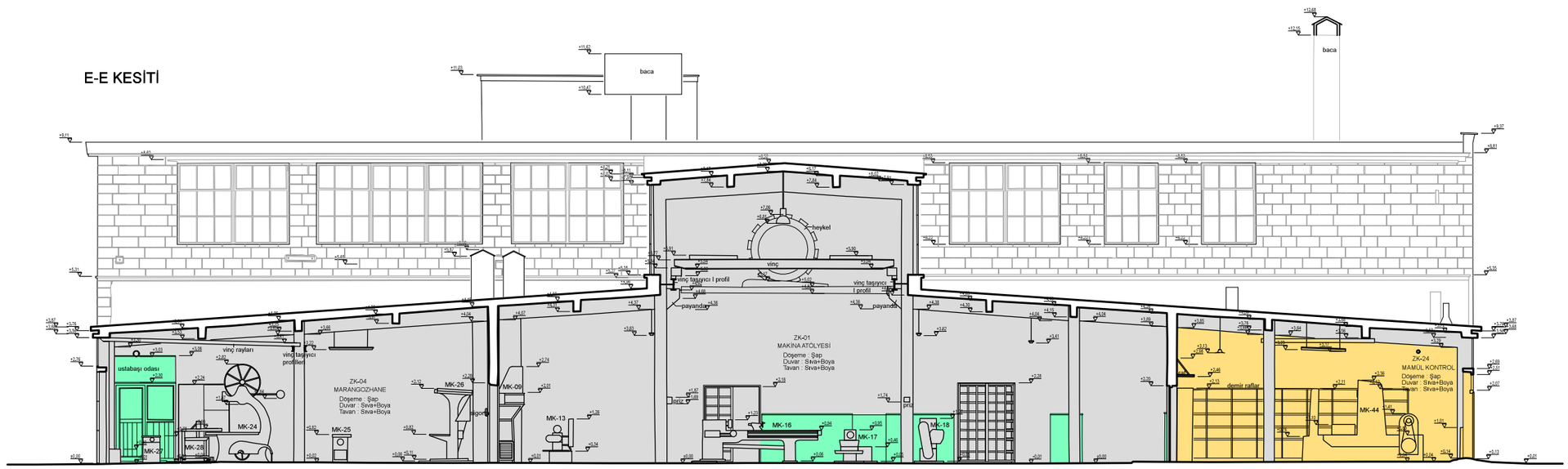
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

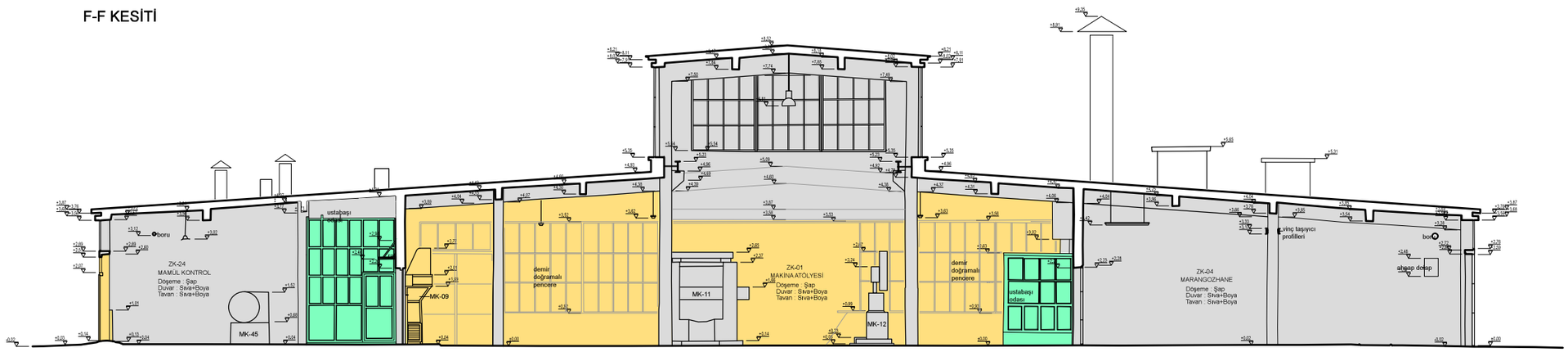
birinci dönem
ikinci dönem
üçüncü dönem

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.37	F-F, G-G, H-H KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	

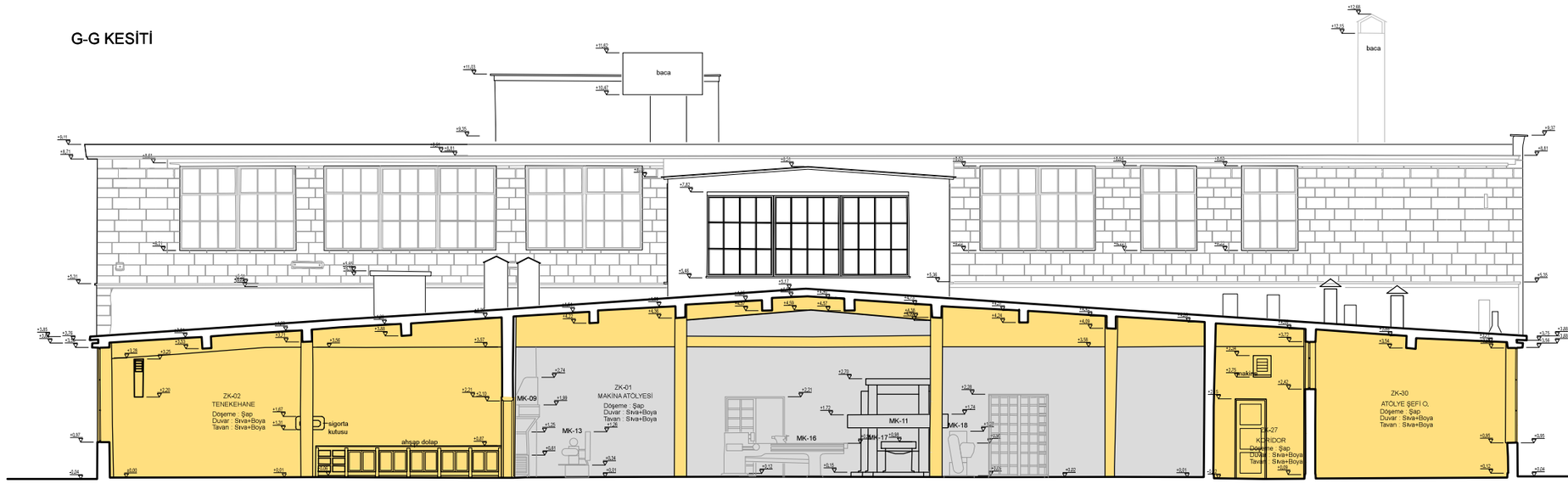
EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

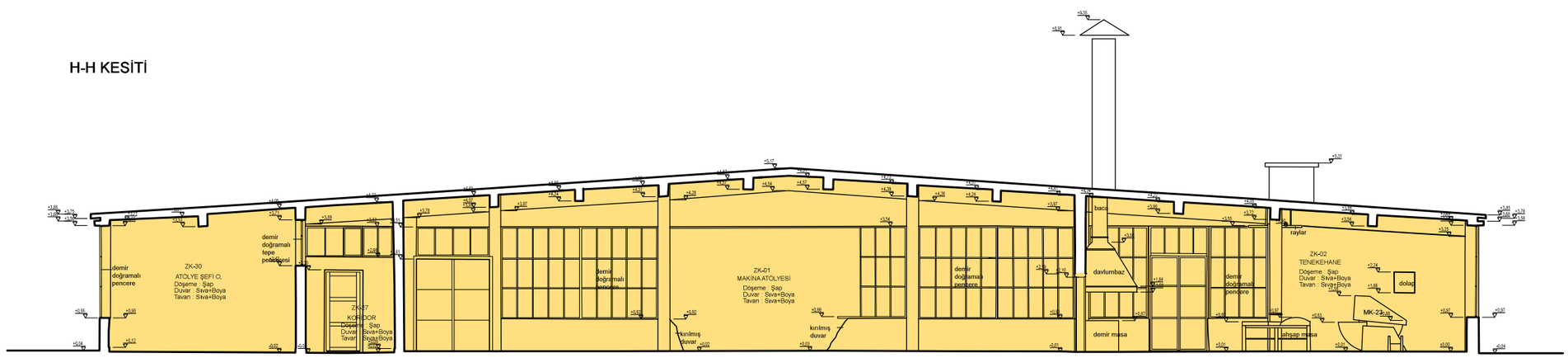
F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

H-H KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

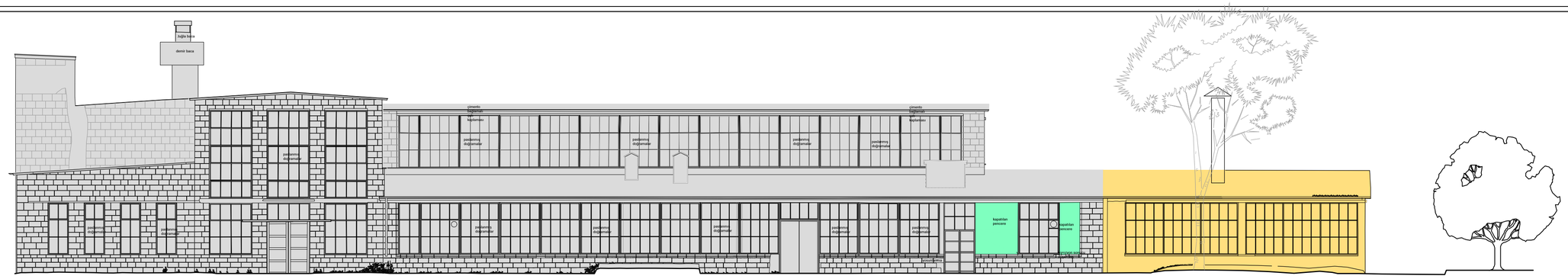
K

birinci dönem
ikinci dönem
üçüncü dönem

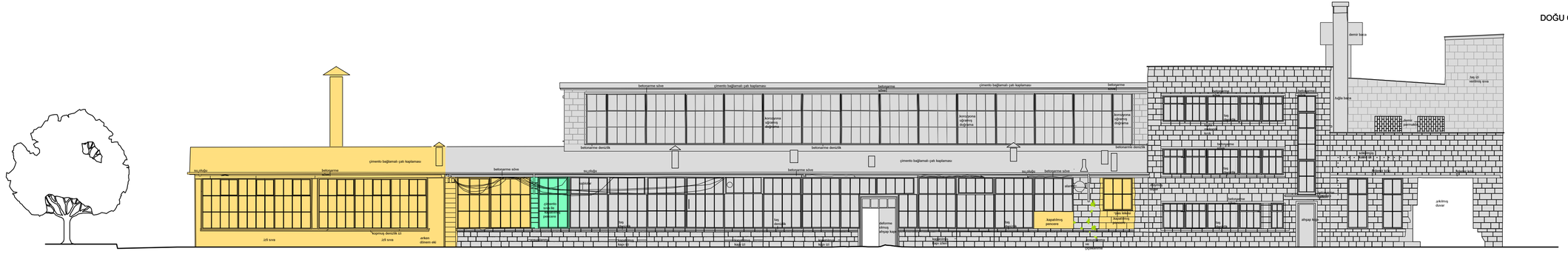
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.38	C-C, D-D, E-E KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

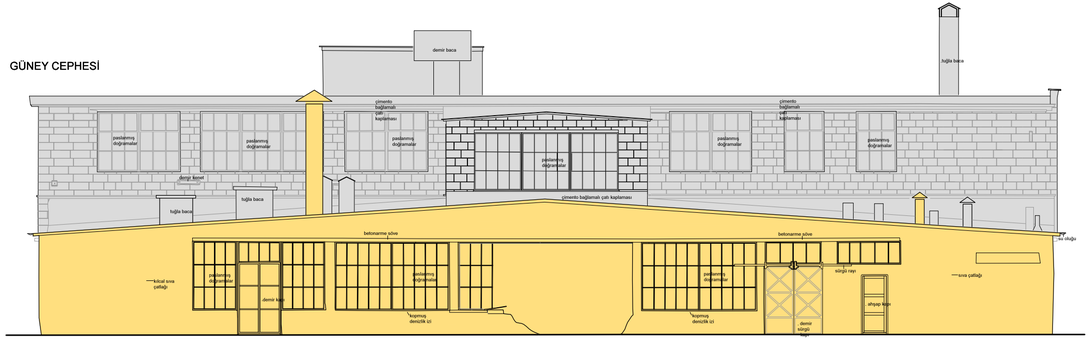
BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Ellagöz Timur

K

birinci dönem
ikinci dönem
üçüncü dönem

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.39	ÇEPHELER ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

ELEKTRİK SANTRALİ

BUHAR SANTRALİ

SOSYAL İŞLETME

LOJMAN

sert zemin

ANA FABRİKA YAPISI

ANA FABRİKA YAPISI

sert zemin

KULE

DEPO

BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ

GİRİŞ

beton avlu

MAMUL AMBARI

AMBAR

PAMUK AMBARI

AMBAR

AMBAR

İTFAİYE

SAÇAK

LOKAL BİNASI

YÜKARI BİNA

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

bulica

baca

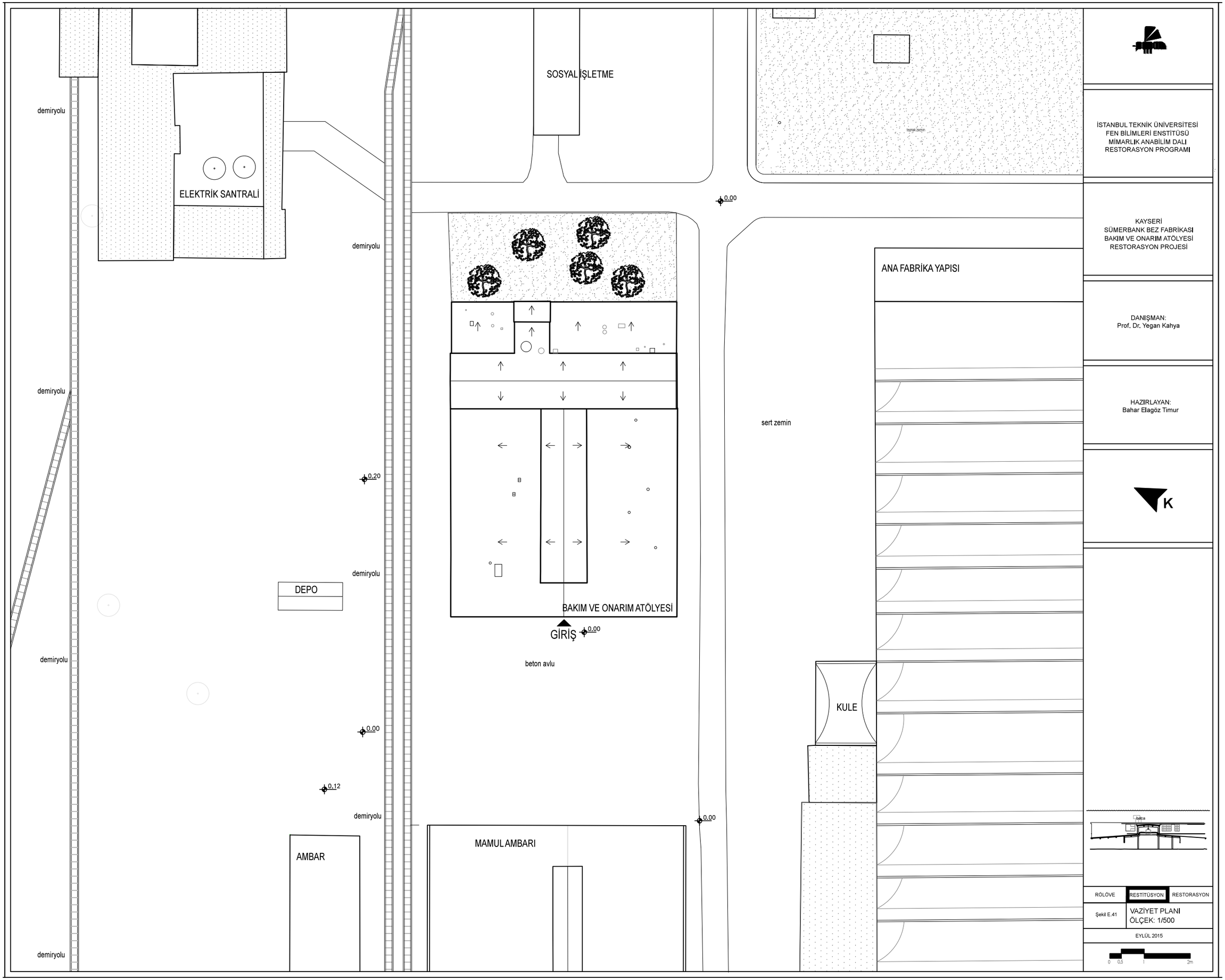
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

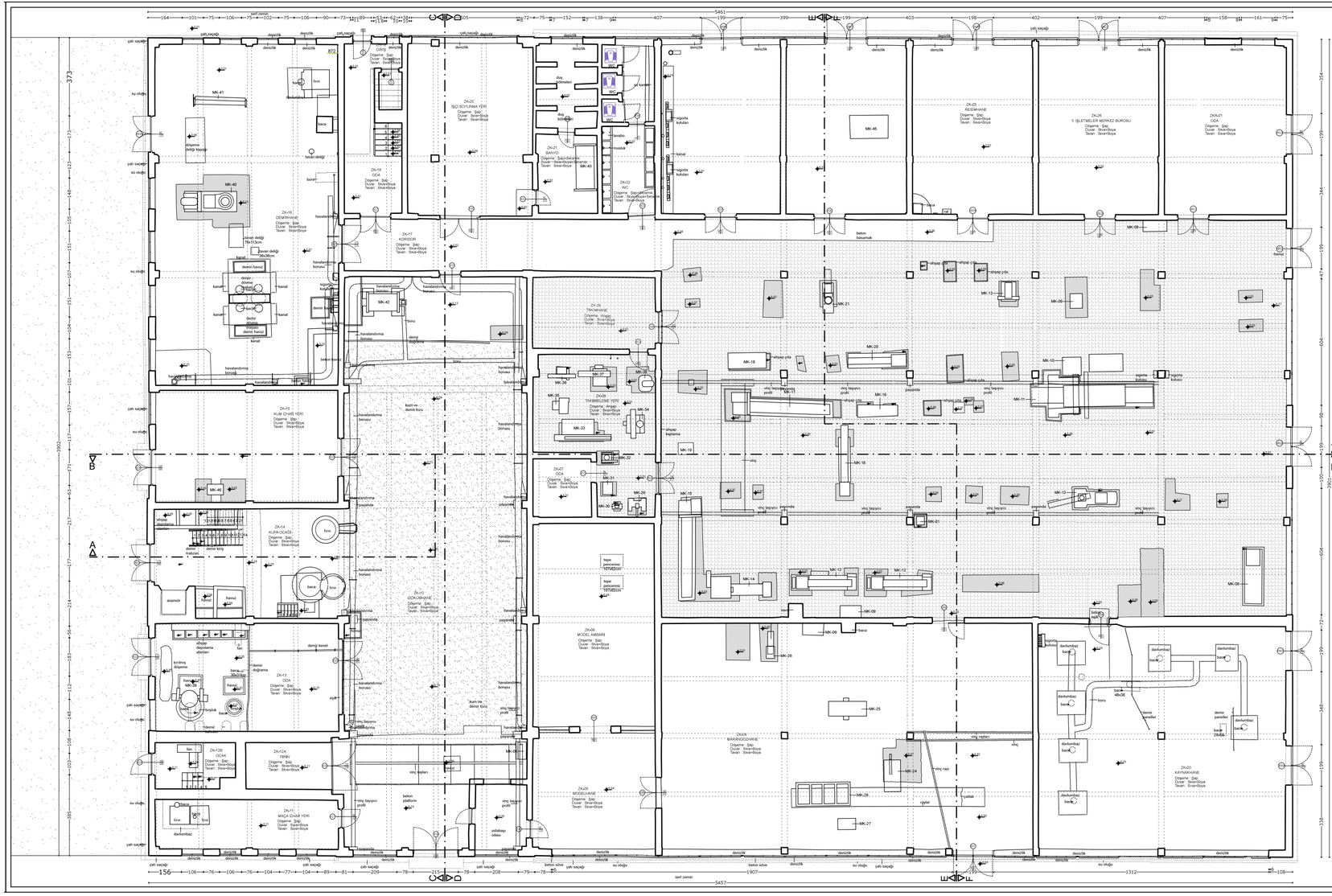
Şekil E.40

VAZİYET PLANI
ÖLÇEK: 1/500

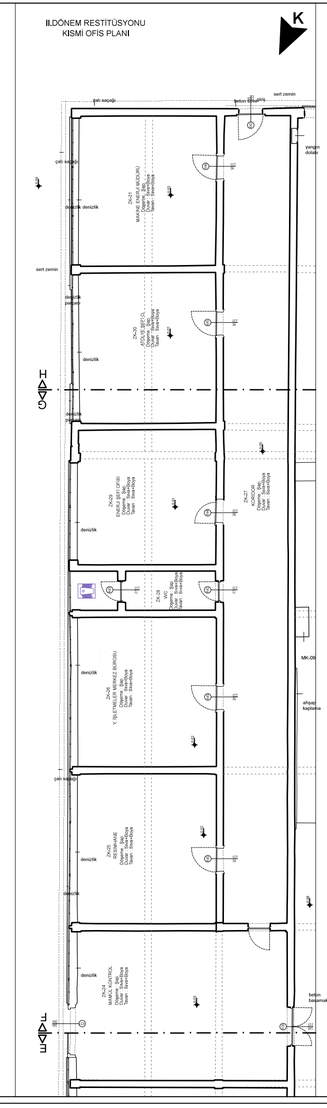
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

SOSYAL İŞLETME
ELEKTRİK SANTRALİ
demiryolu
demiryolu
demiryolu
demiryolu
demiryolu
demiryolu
0.00
0.20
0.00
0.12
0.00
0.00
DEPO
AMBAR
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
GİRİŞ
beton avlu
MAMUL AMBARI
sert zemin
ANA FABRİKA YAPISI
KULE
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI
KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ
DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur
K
RÖLÖVE
RESTİTÜSYON
RESTORASYON
Şekil E.41
VAZİYET PLANI
ÖLÇEK: 1/500
EYLÜL 2015
0 0,5 1 2m

II.DÖNEM RESTİTÜSYONU
KISMI OFİS PLANI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

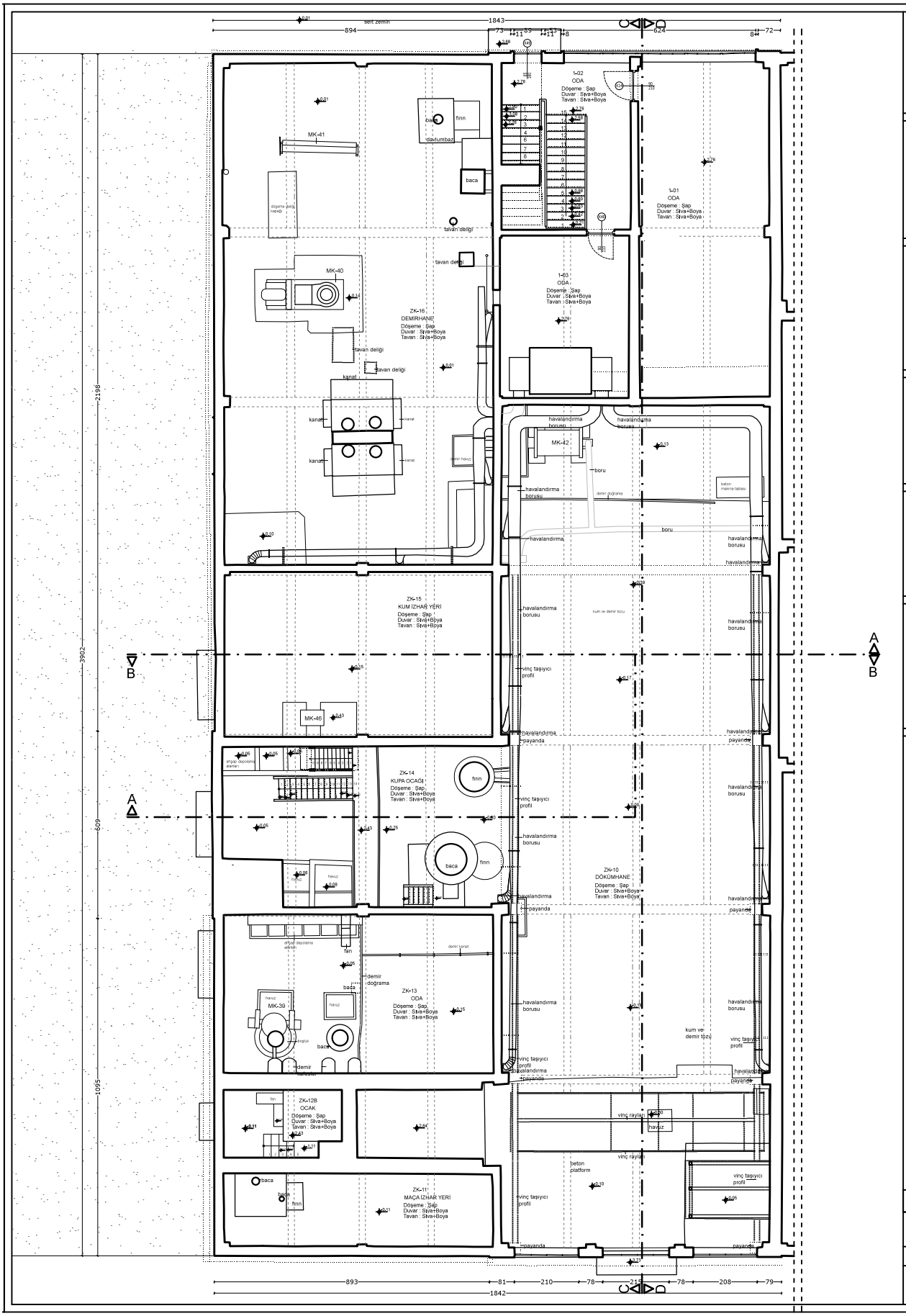
ROLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E-42

ZEMİN KAT PLANI
ÖLÇEK 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

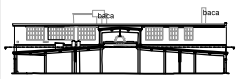

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

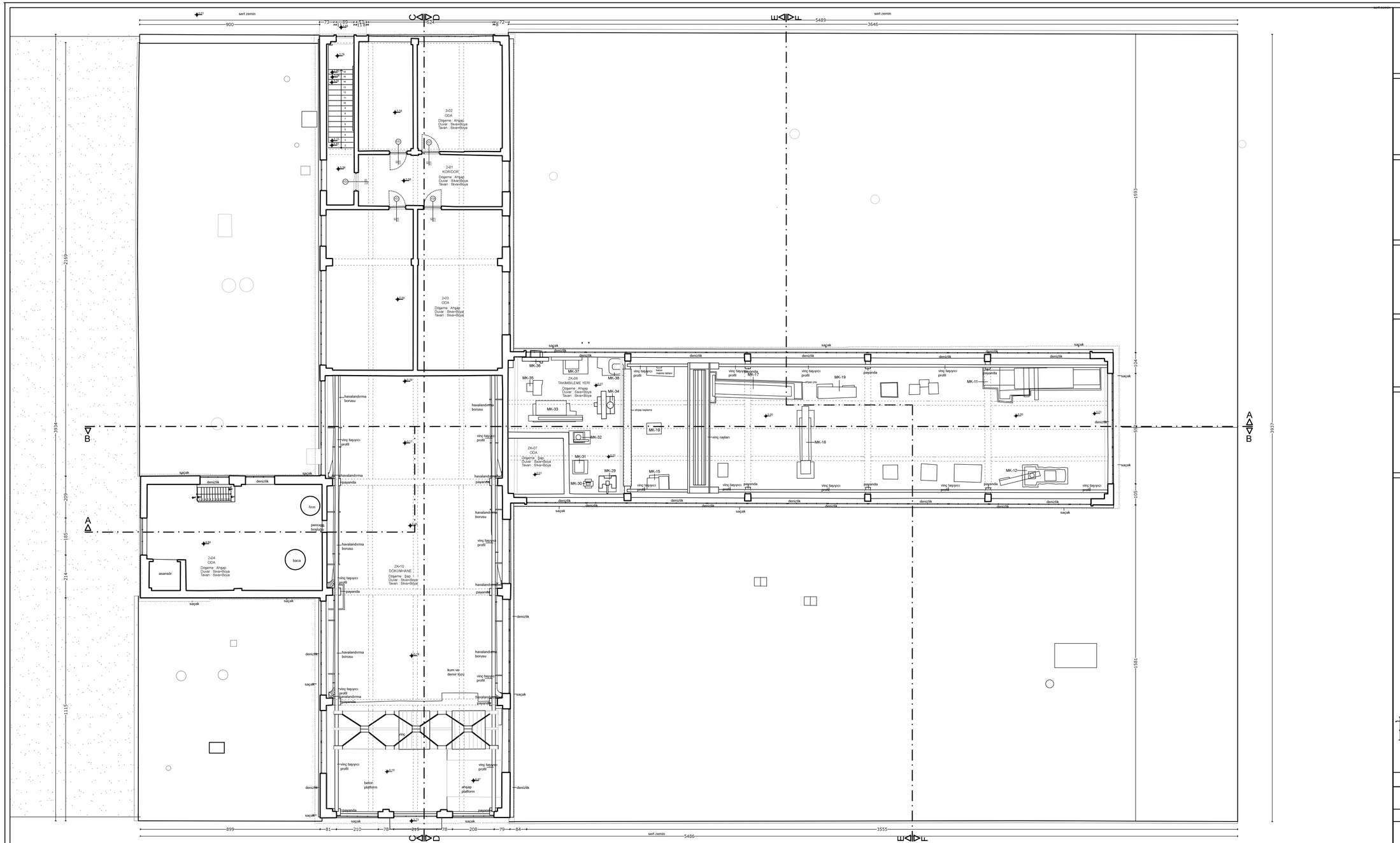
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.43

BİRİNCİ KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

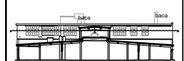
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

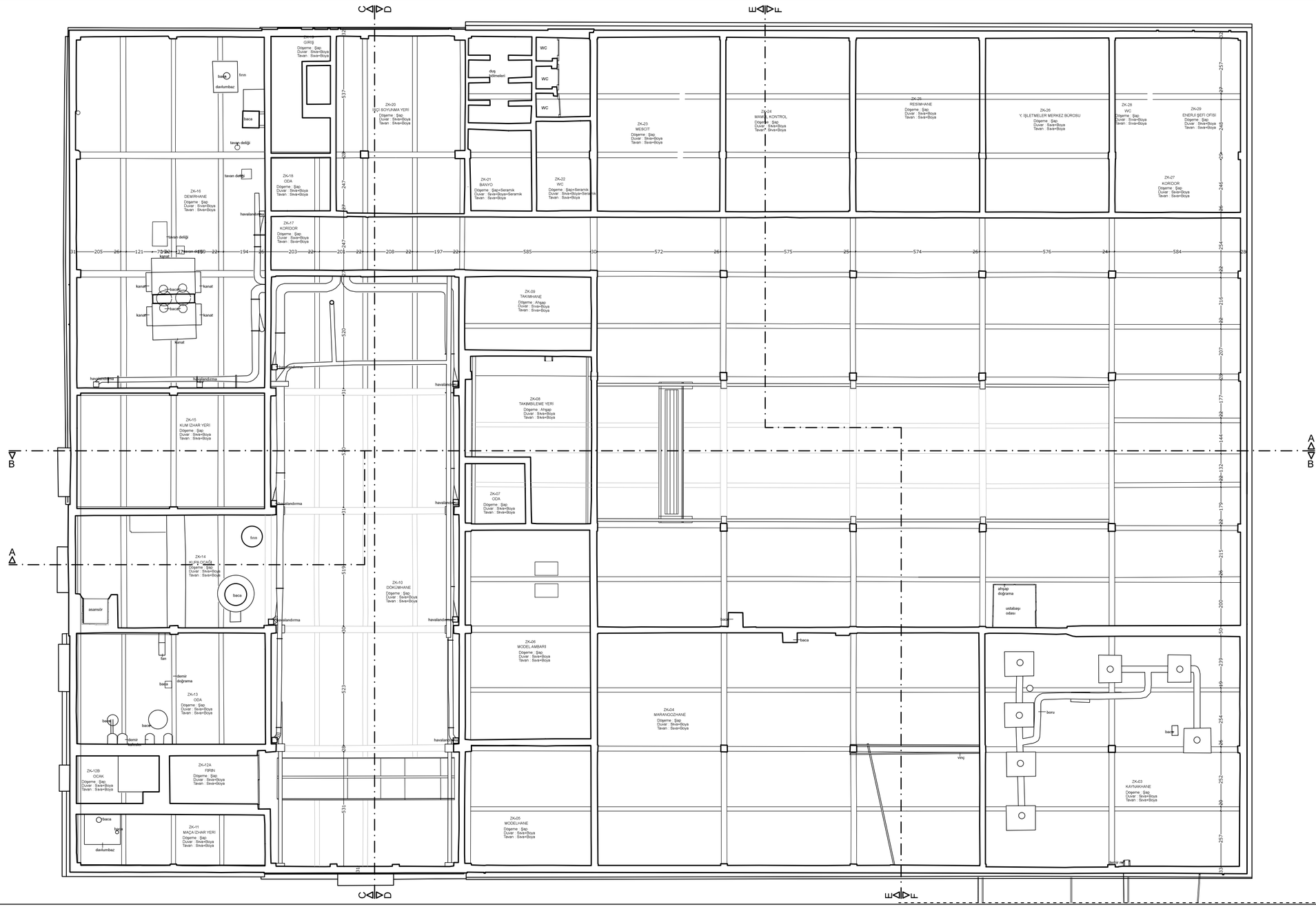
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON RESTORASYON
Şekil E 44	İKİNCİ KAT PLANI ÖLÇEK: 1/50
	EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

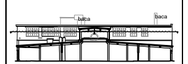

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

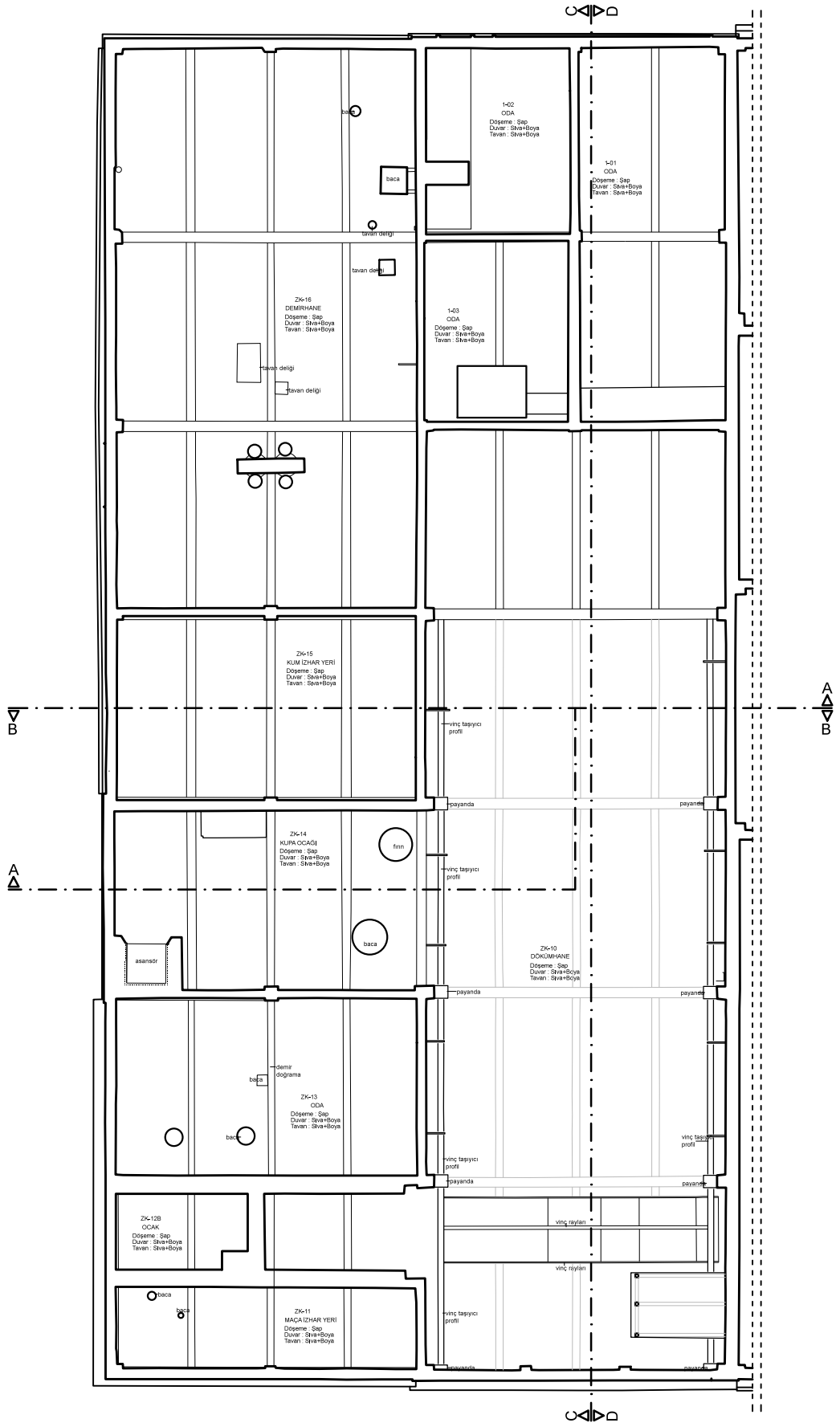
DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.45	ZEMİN KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0.5 1 2m

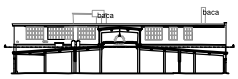
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

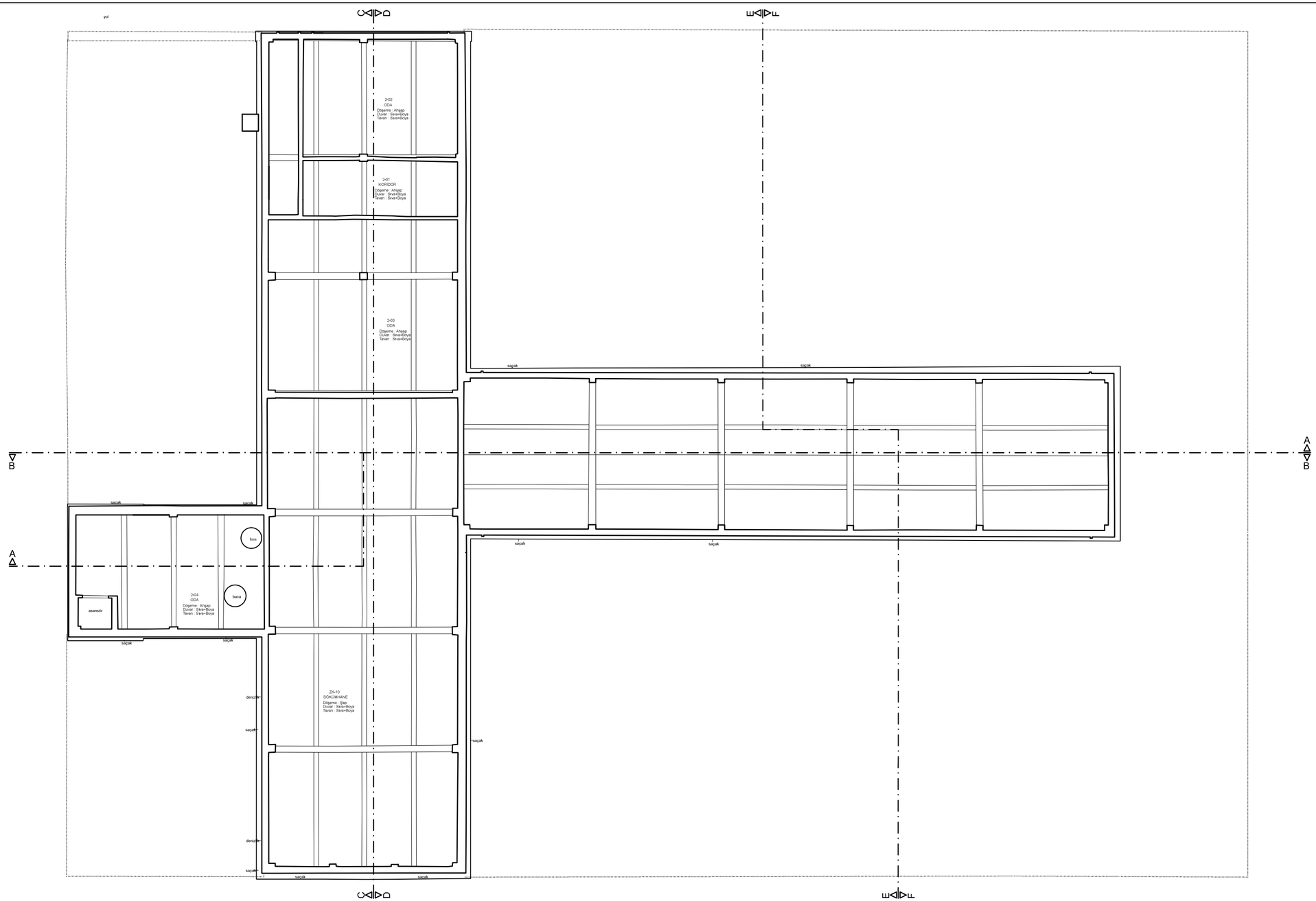
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.46	BİRİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2m

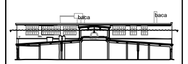
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

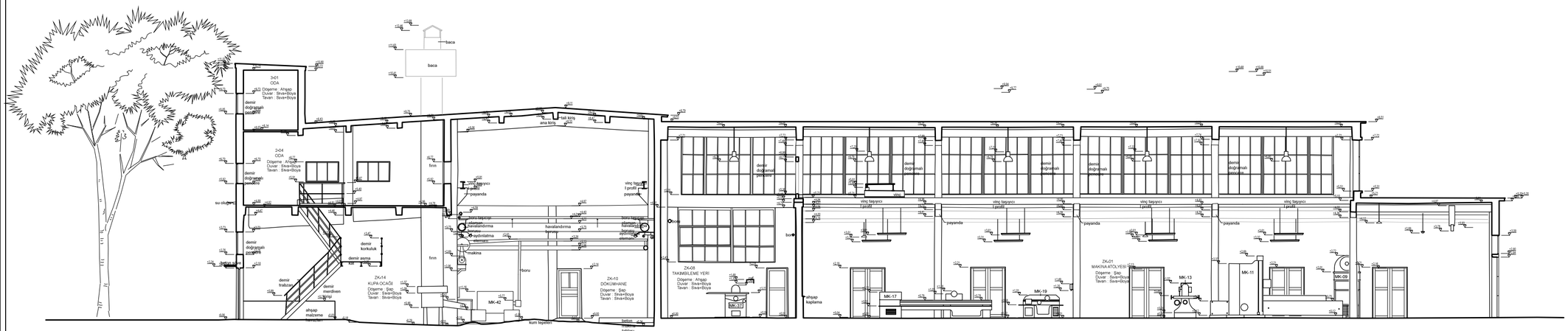
K

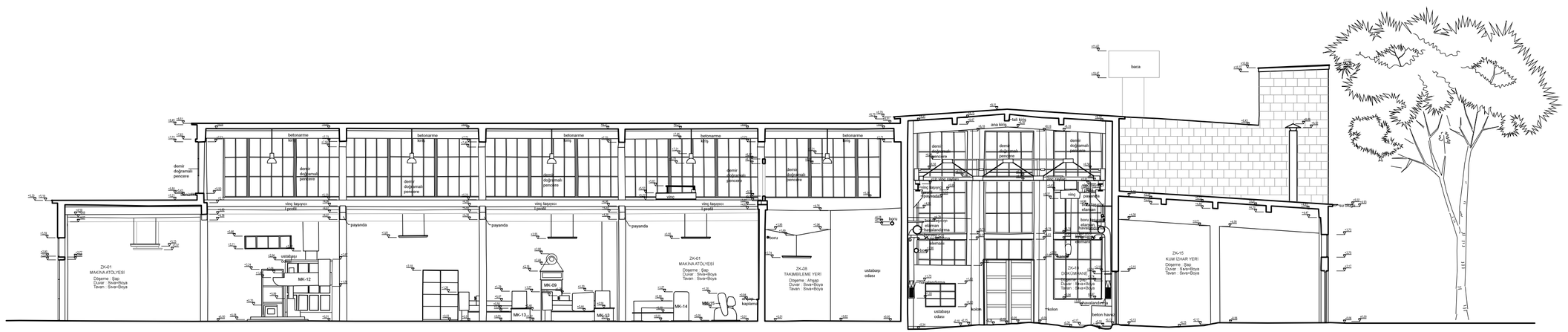
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.47	İKİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0.5 1 2m

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

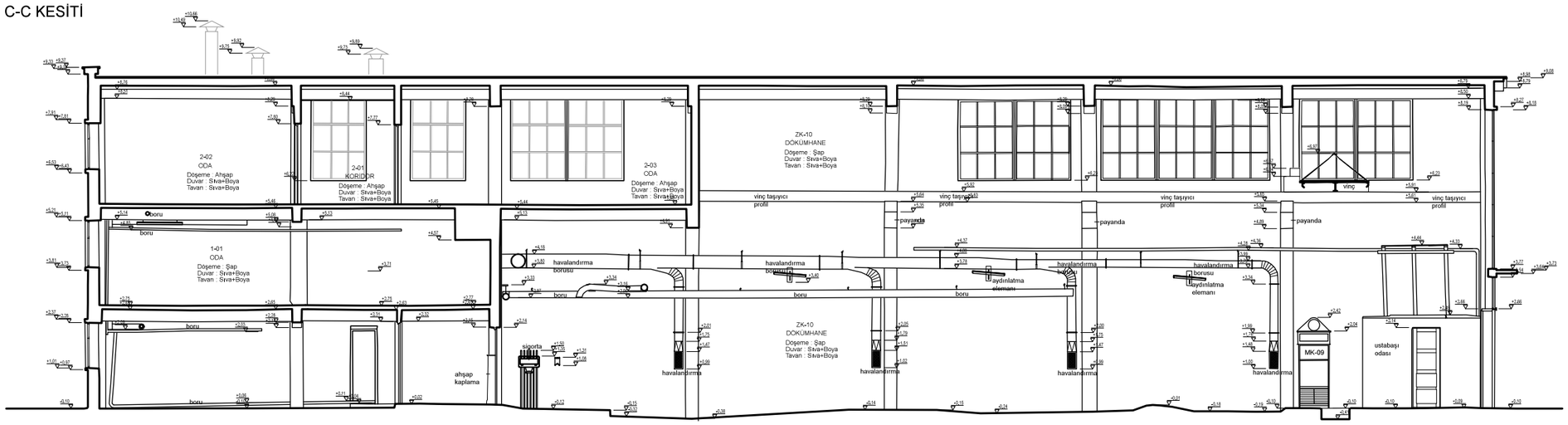
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

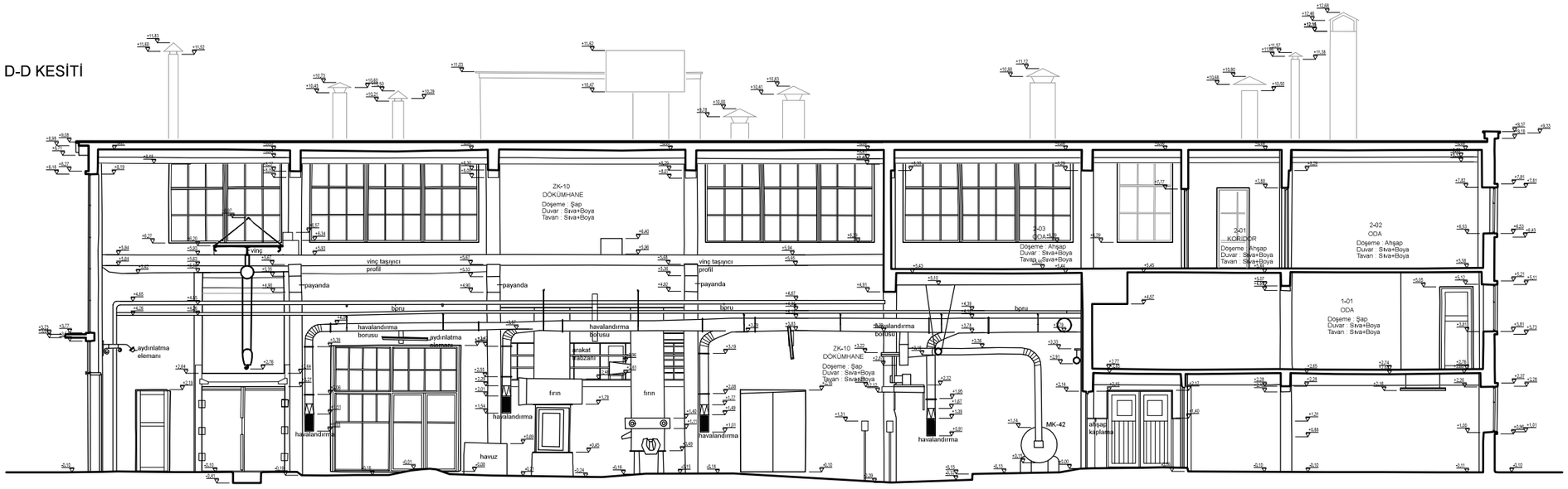
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.48	A-A, B-B KESİTİ ÖLÇEK: 1/50
EYLÜL 2015	

0 0,5 1 2m

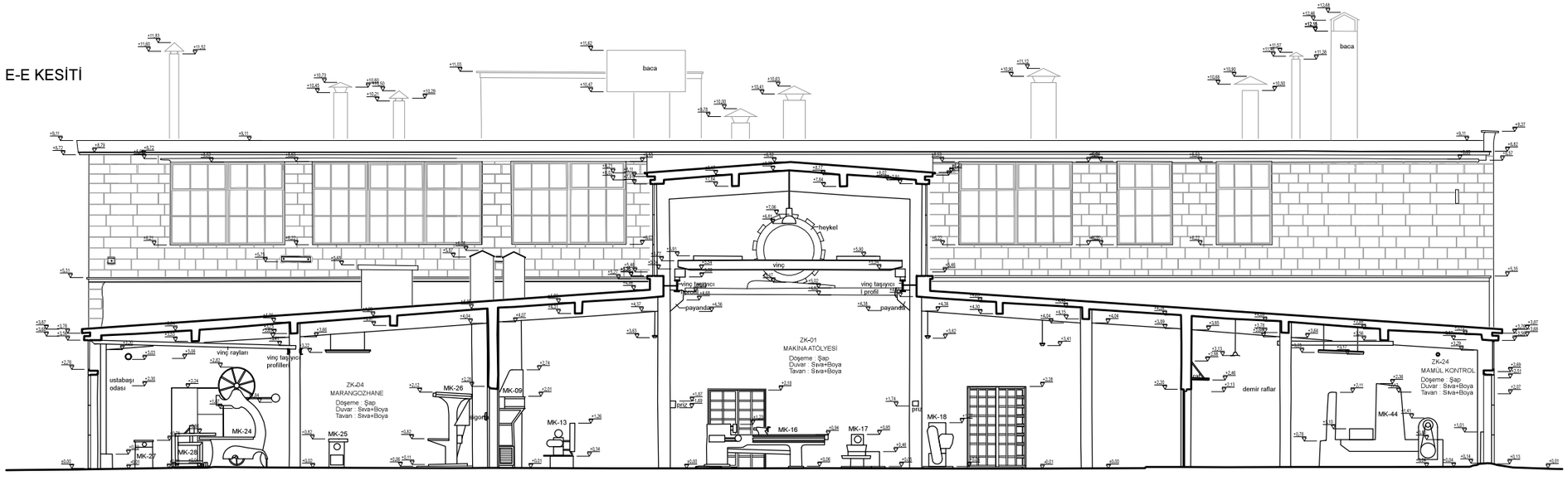
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

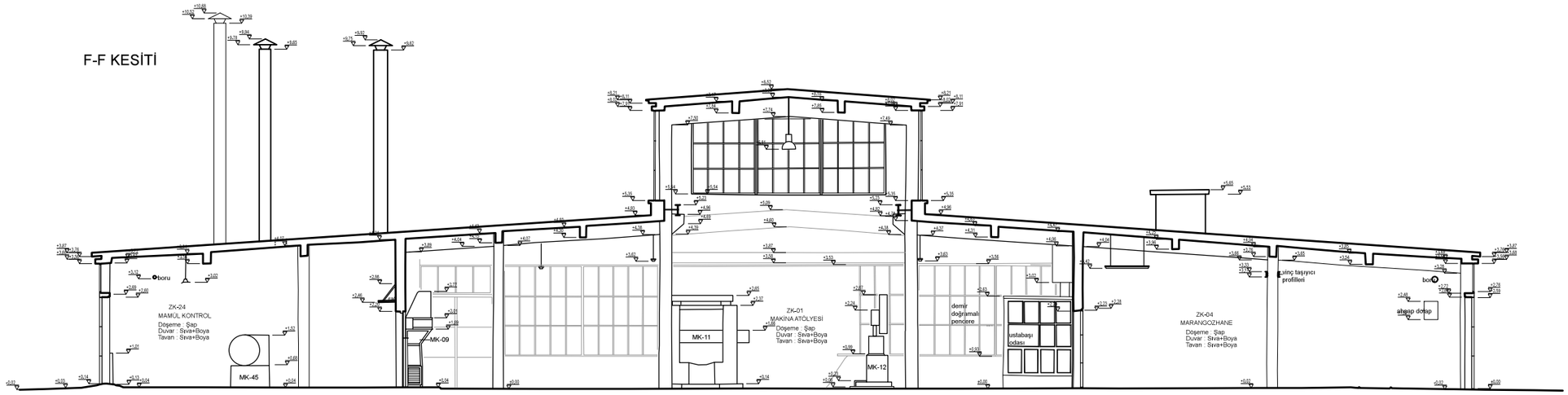
Şekil E.49

C-C, D-D, E-E KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

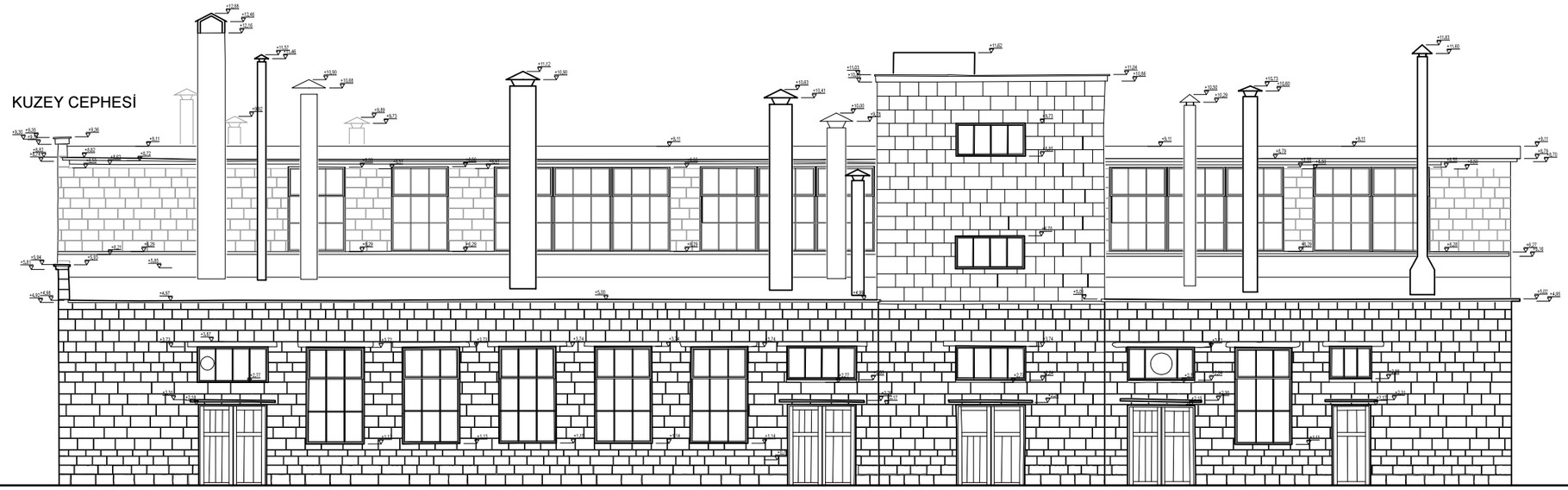
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

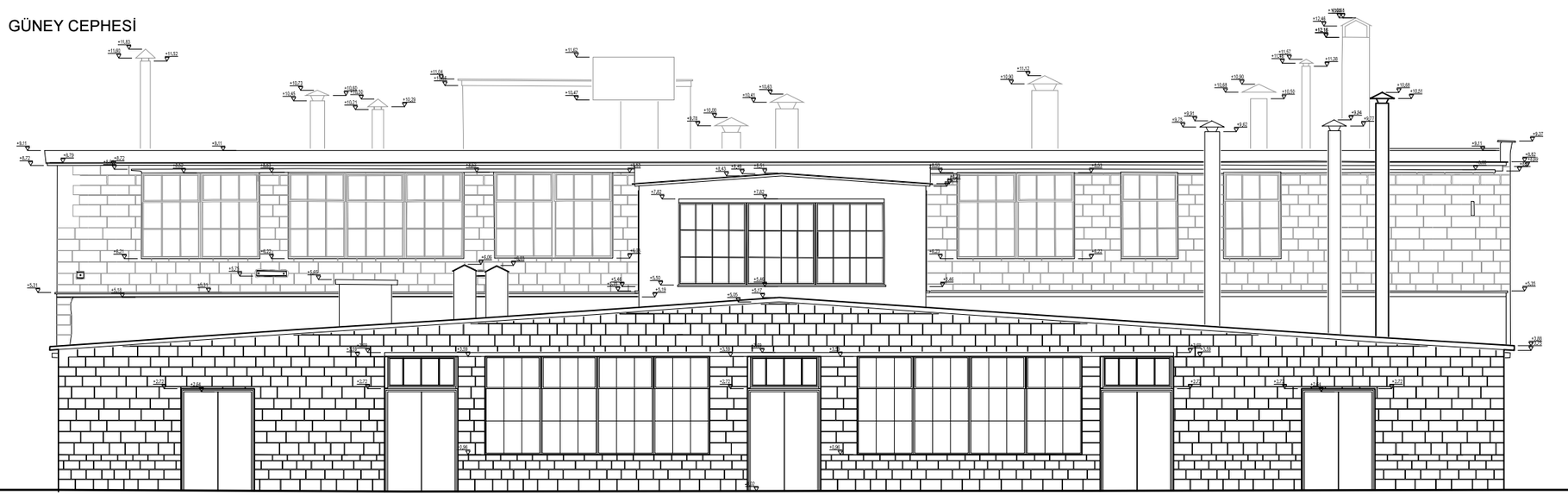
F-F KESİTİ

KUZEY CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

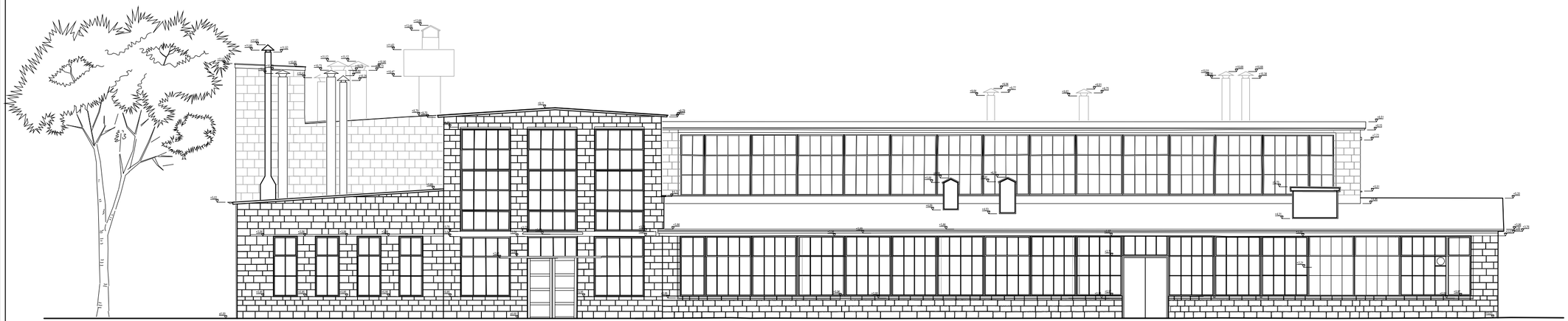
Şekil E.50

F-F KESİTİ
KUZEY, GÜNEY CEPHESİ
ÖLÇEK: 1/50

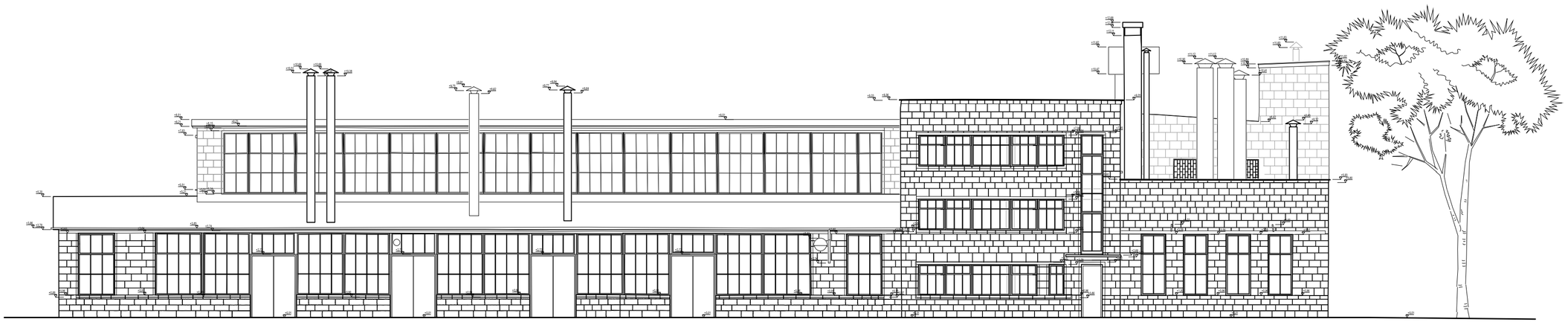
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

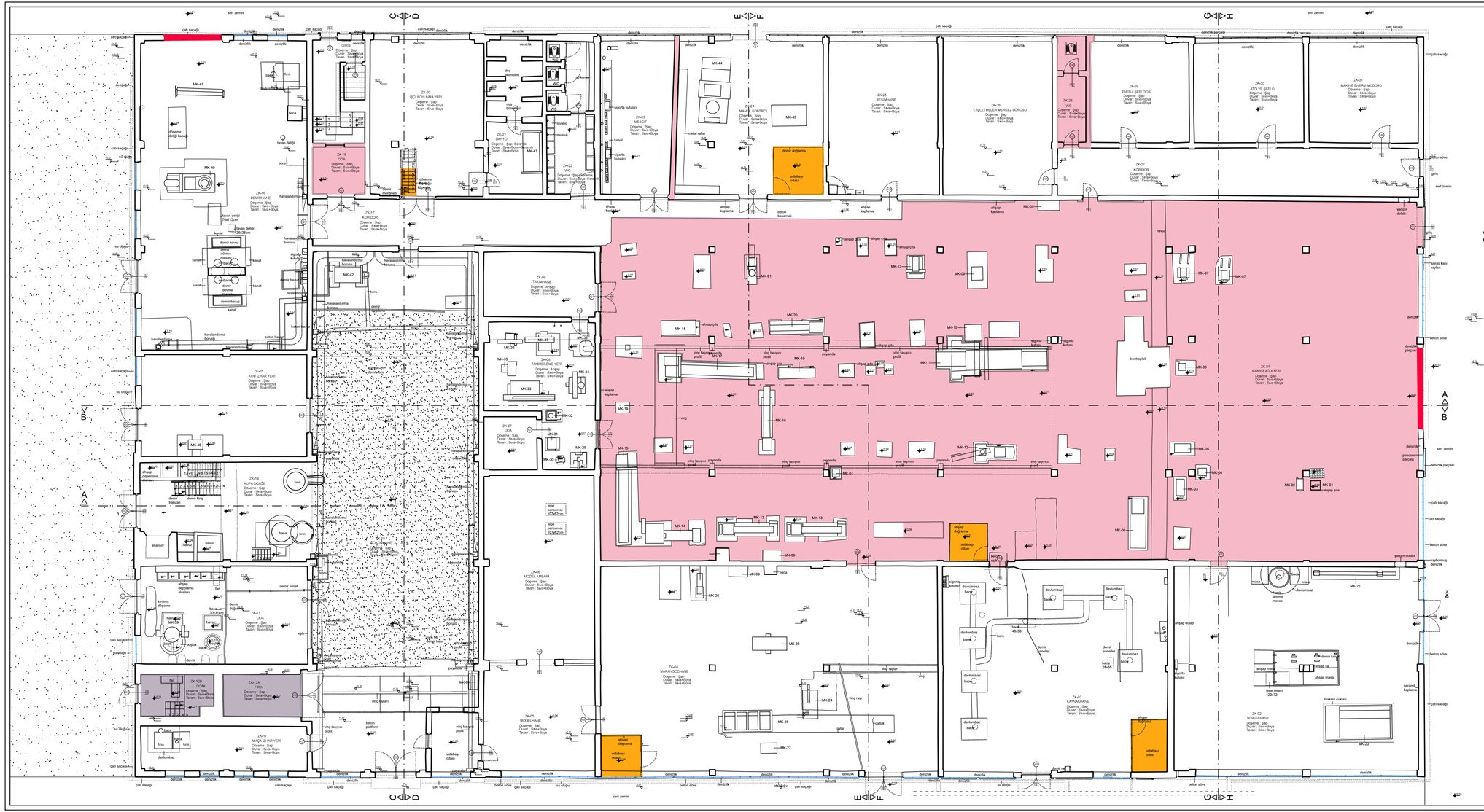
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.51

DOĞU, BATI CEPHESİ
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

- Niteliksiz eklerin kaldırılması
- Niteliksiz onarımların kaldırılması ve restitüsyon verileri doğrultusunda yeniden yapılması
- Mevcut izler ve veriler doğrultusunda, gerekli görülen, eksik ve hasarlı kısımların bütünlenmesi veya rekonstrüksiyonu
- Kirlilik ve çiçeklenme görülen yüzeylerin uygun yöntemlerle temizlenmesi
- Korozyona uğramış demir elemanların temizlenmesi ve deforme olanların onarılması
- Çimento sökümü
- Sıvası dökülmüş yüzeylerin özgün nitelikteki harçla sıvanması
- Plastik onarım
- Taşın değiştirilmesi
- Ahşap malzemenin bakımı ve onarımı
- Restorasyon projesine göre değiştirilecek bölümler

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

Şekil:E.52 — BOZULMA ANALİZİ
ZEMİN KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/50

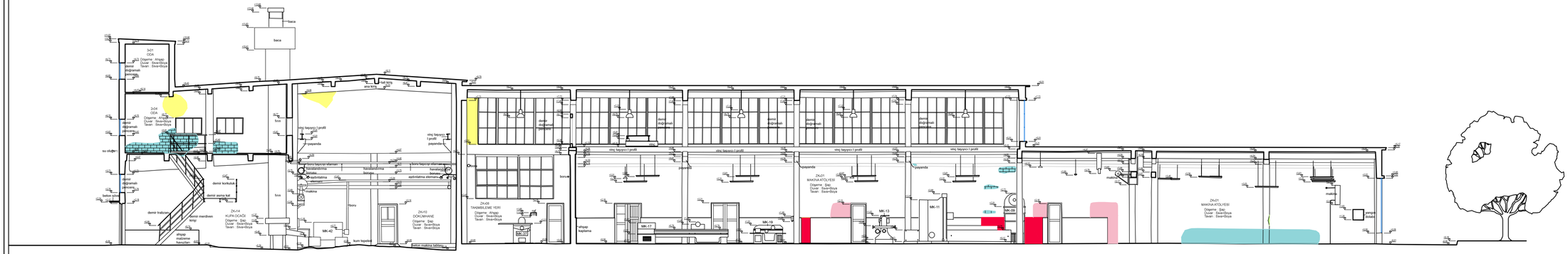
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

B-B KESİTİ

A-A KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

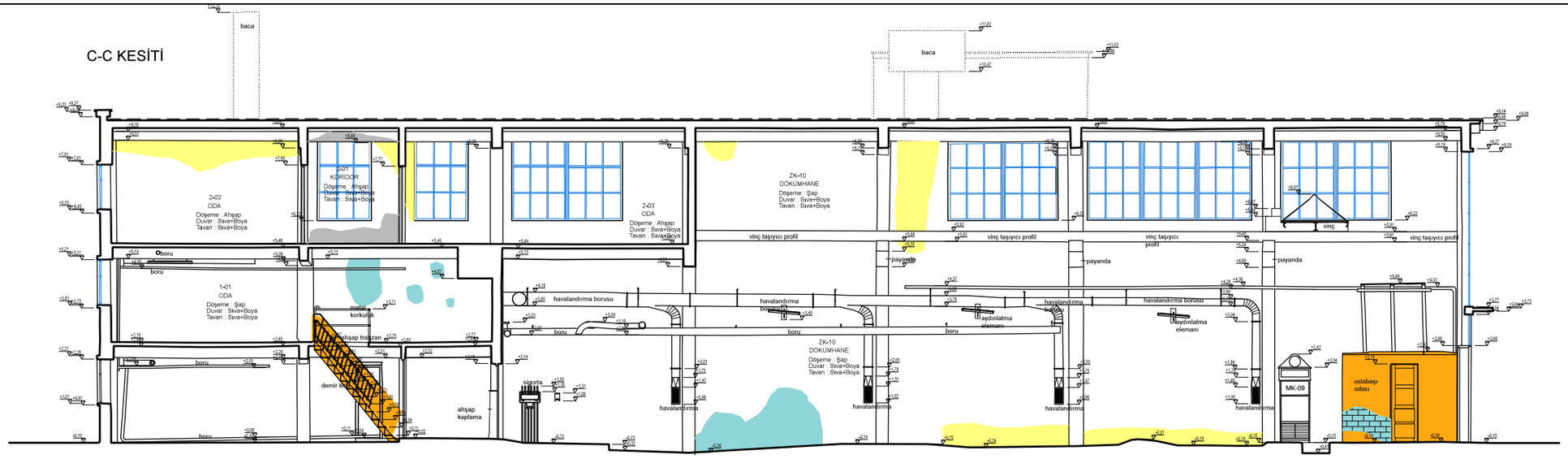
K

- Niteliksiz eklerin kaldırılması
- Niteliksiz onarımların kaldırılması ve restitüsyon verileri doğrultusunda yeniden yapılması
- Mevcut izler ve veriler doğrultusunda, gerekli görülen, eksik ve hasarlı kısımların bütünlenmesi veya rekonstrüksüyonu
- Kirlilik ve çiçeklenme görülen yüzeylerin uygun yöntemlerle temilenmesi
- Korozyona uğramış demir elemanların temizlenmesi ve deforme olanların onarılması
- Çimento sökümü
- Sıvası dökülmüş yüzeylerin özgün nitelikteki harçla sıvanması
- Plastik onarım
- Taşın değiştirilmesi
- Ahşap malzemenin bakımı ve onarımı
- Restorasyon projesine göre değiştirilecek bölümler

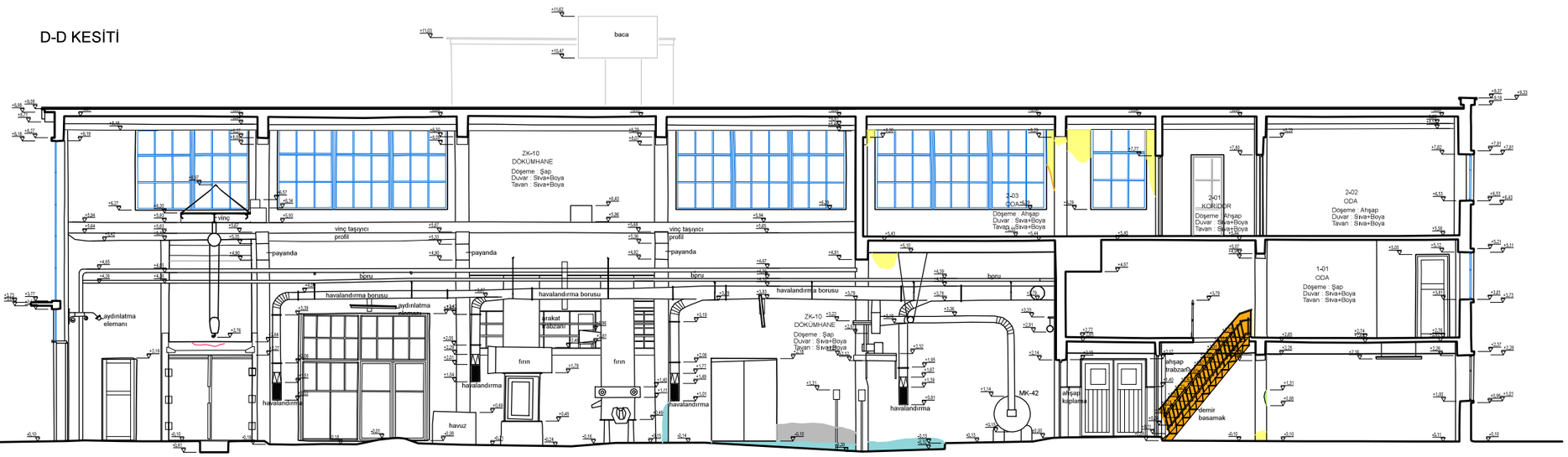
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.53	BOZULMA ANALİZİ A-A, B-B KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

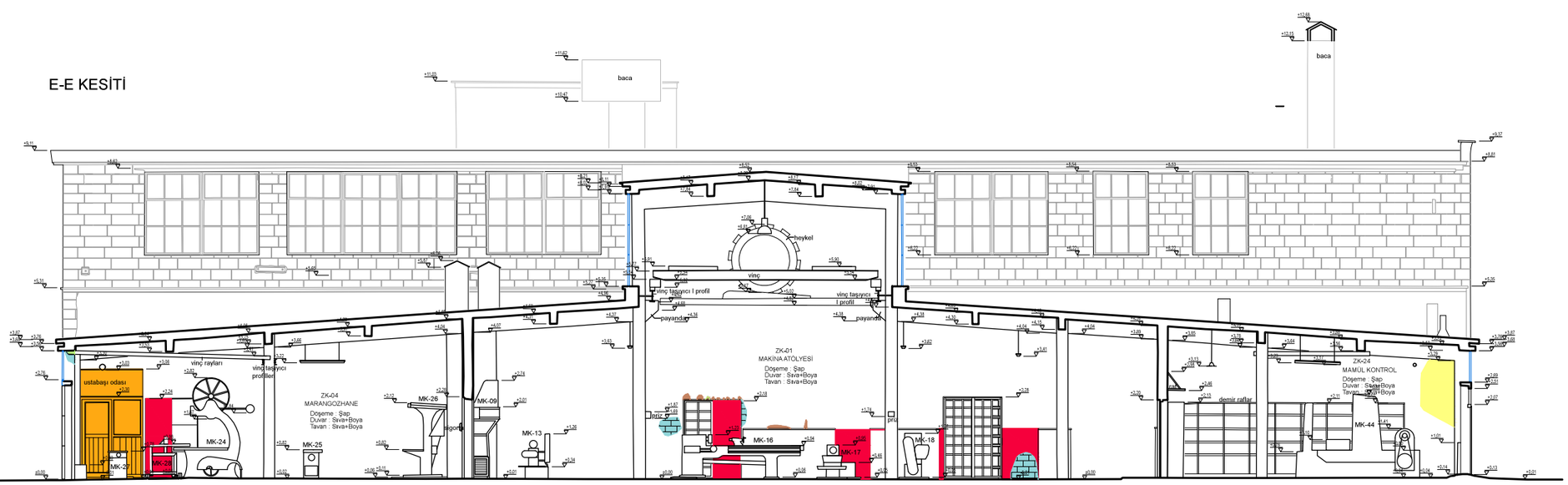
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

E-E KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

- Niteliksiz eklerin kaldırılması
- Niteliksiz onarımların kaldırılması ve restitüsyon verileri doğrultusunda yeniden yapılması
- Mevcut izler ve veriler doğrultusunda, gerekli görülen, eksik ve hasarlı kısımların bütünlenmesi veya rekonstrüksüyonu
- Kirlilik ve çiçeklenme görülen yüzeylerin uygun yöntemlerle temilenmesi
- Korozyona uğramış demir elemanların temizlenmesi ve deforme olanların onarılması
- Çimento sökümü
- Sıvası dökülmüş yüzeylerin özgün nitelikteki harçla sıvanması
- Plastik onarım
- Taşın değiştirilmesi
- Ahşap malzemenin bakımı ve onarımı
- Restorasyon projesine göre değiştirilecek bölümler

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

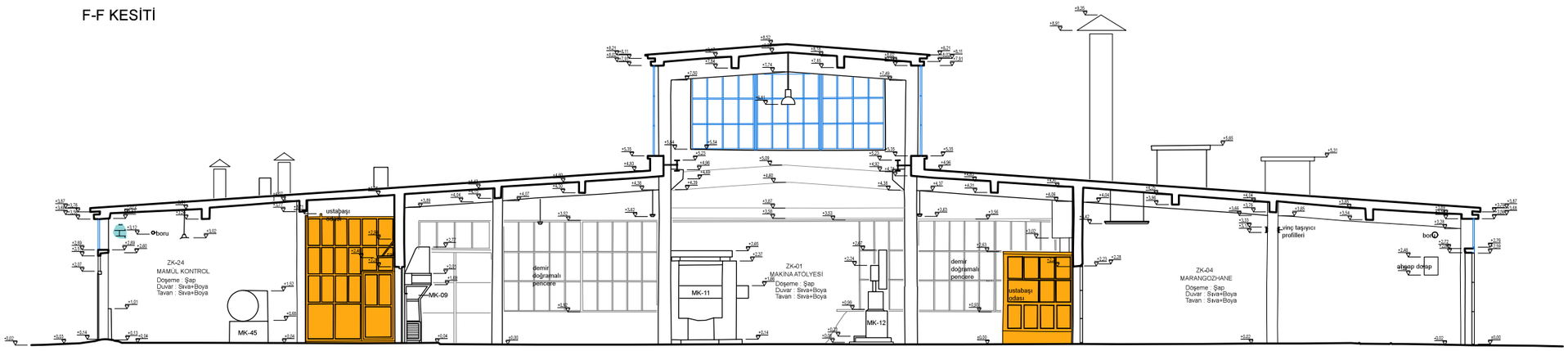
Şekil E.54

BOZULMA ANALİZİ
F-F, G-G, H-H KESİTİ
ÖLÇEK: 1/50

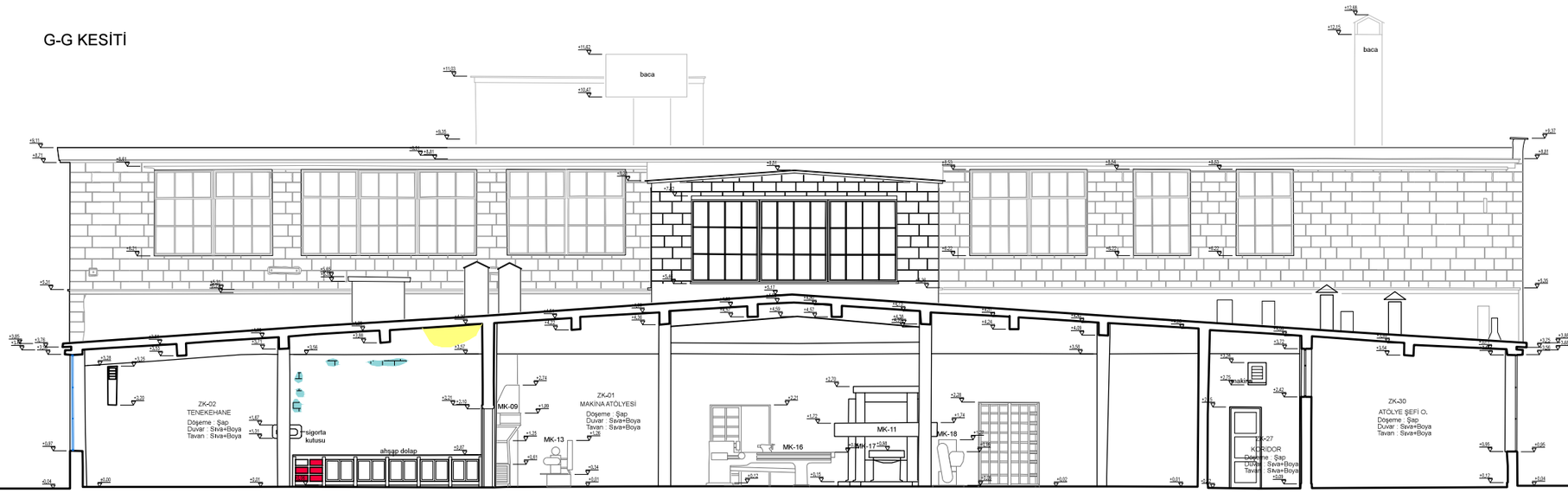
EYLÜL 2015

0 0.5 1 2

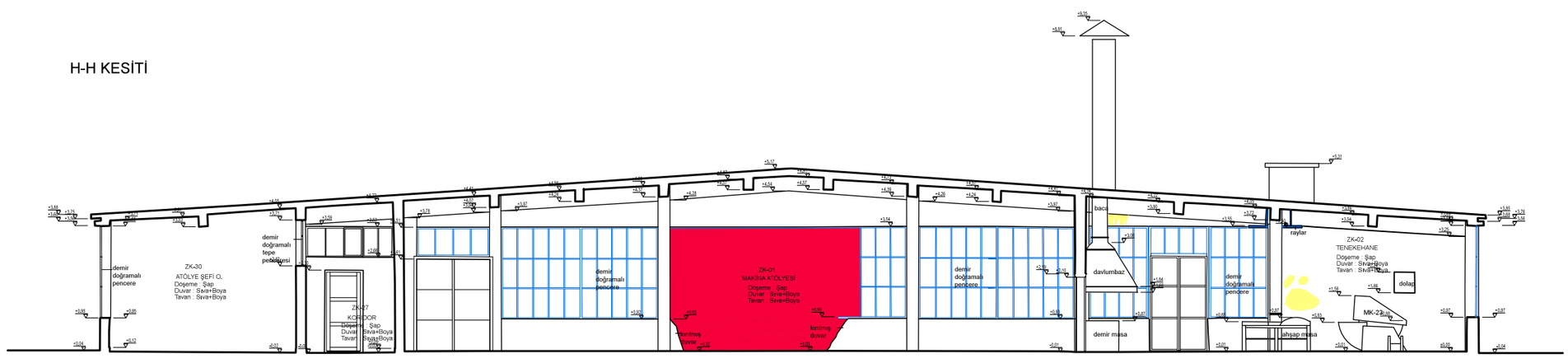
F-F KESİTİ

G-G KESİTİ

H-H KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

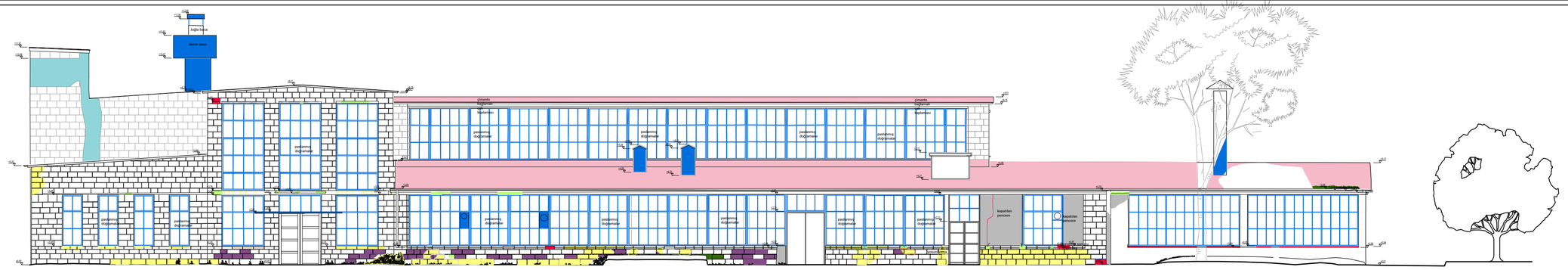
K

- Niteliksiz eklerin kaldırılması
- Niteliksiz onarımların kaldırılması ve restitüsyon verileri doğrultusunda yeniden yapılması
- Mevcut izler ve veriler doğrultusunda, gerekli görülen, eksik ve hasarlı kısımların bütünlenmesi veya rekonstrüksüyonu
- Kirlilik ve çiçeklenme görülen yüzeylerin uygun yöntemlerle temilenmesi
- Korozyona uğramış demir elemanların temizlenmesi ve deforme olanların onarılması
- Çimento sökümü
- Sıvası dökülmüş yüzeylerin özgün nitelikteki harçla sıvanması
- Plastik onarım
- Taşın değiştirilmesi
- Ahşap malzemenin bakımı ve onarımı
- Restorasyon projesine göre değiştirilecek bölümler

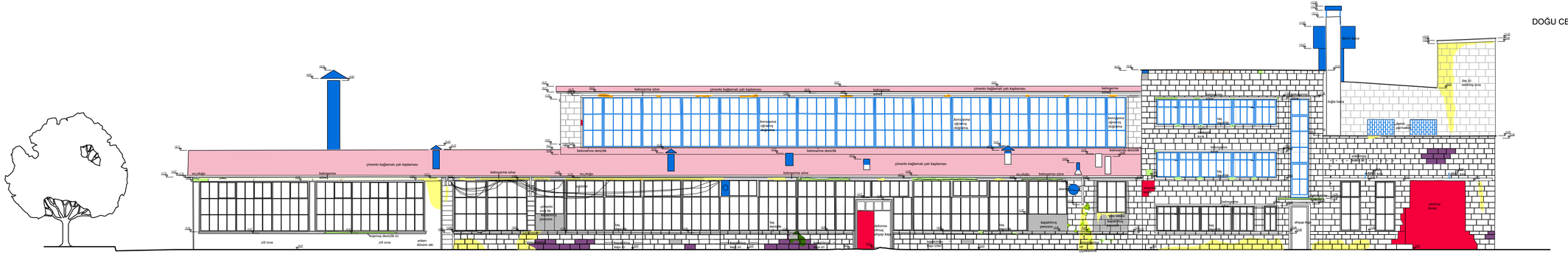
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.55	BOZULMA ANALİZİ C-C, D-D, E-E KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2

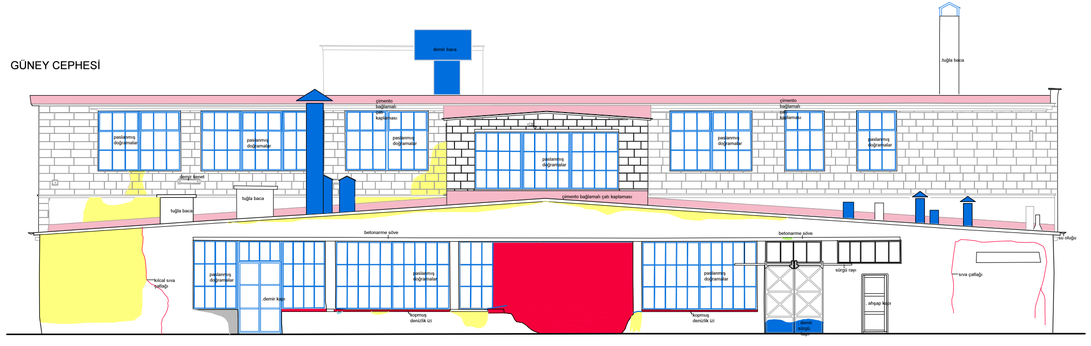
BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

KUZEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Ellagöz Timur

- Niteliksiz eklerin kaldırılması
- Niteliksiz onarımların kaldırılması ve restitüsyon verileri doğrultusunda yeniden yapılması
- Mevcut izler ve veriler doğrultusunda, gerekli görülen, eksik ve hasarlı kısımların bütünlenmesi veya rekonstrüksüyonu
- Kirlilik ve çiçeklenme görülen yüzeylerin uygun yöntemlerle temizlenmesi
- Korozyona uğramış demir elemanların temizlenmesi ve deforme olanların onarılması
- Çimento sökümü
- Sıvası dökülmüş yüzeylerin özgün nitelikteki harçla sıvanması
- Plastik onarım
- Taşın değiştirilmesi
- Ahşap malzemenin bakımı ve onarımı
- Restorasyon projesine göre değiştirilecek bölümler

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON

Şekil E.56 — BOZULMA ANALİZİ CEPHELER — ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2

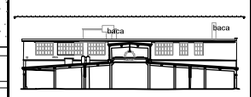
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.57	VAZİYET PLANI ÖLÇEK: 1/500	

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

araç yolu

REKREASYON ALANLARI

0.20

araç yolu

0.00

Toprak zemin

araç yolu

Toprak zemin

ANA FABRİKA YAPISI

sert zemin

kepçe

baca delgi

-0.04

baca

fener

sert zemin

otopark

BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ

GİRİŞ

araç yolu

KULE

beton avlu

0.00

0.16

bahçe

Toprak zemin

0.00

araç yolu

0.12

otopark

EĞİTİM YAPISI (PAMUK AMBARI)

MAMUL AMBARI

0.00

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

bahçe

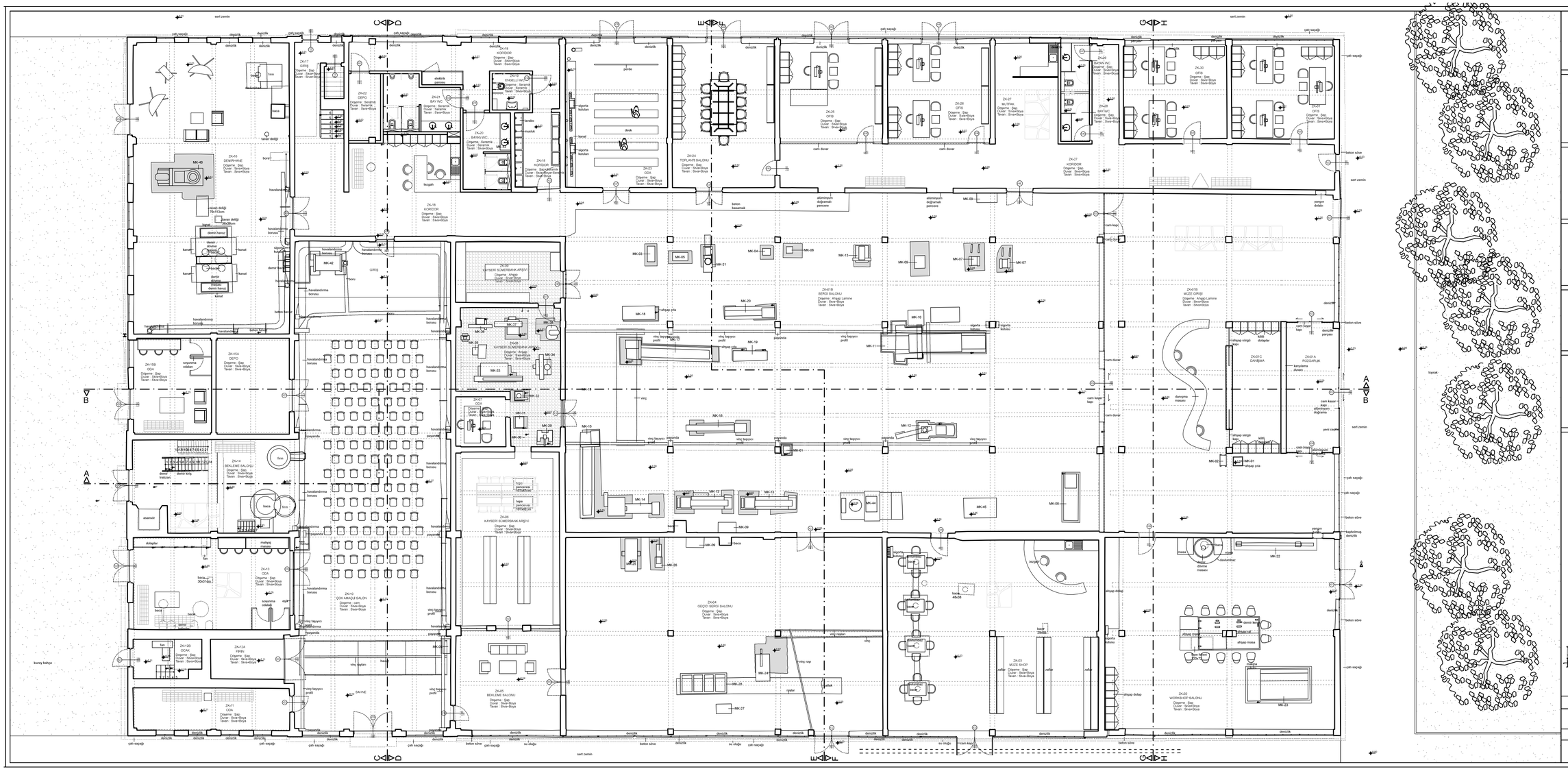
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

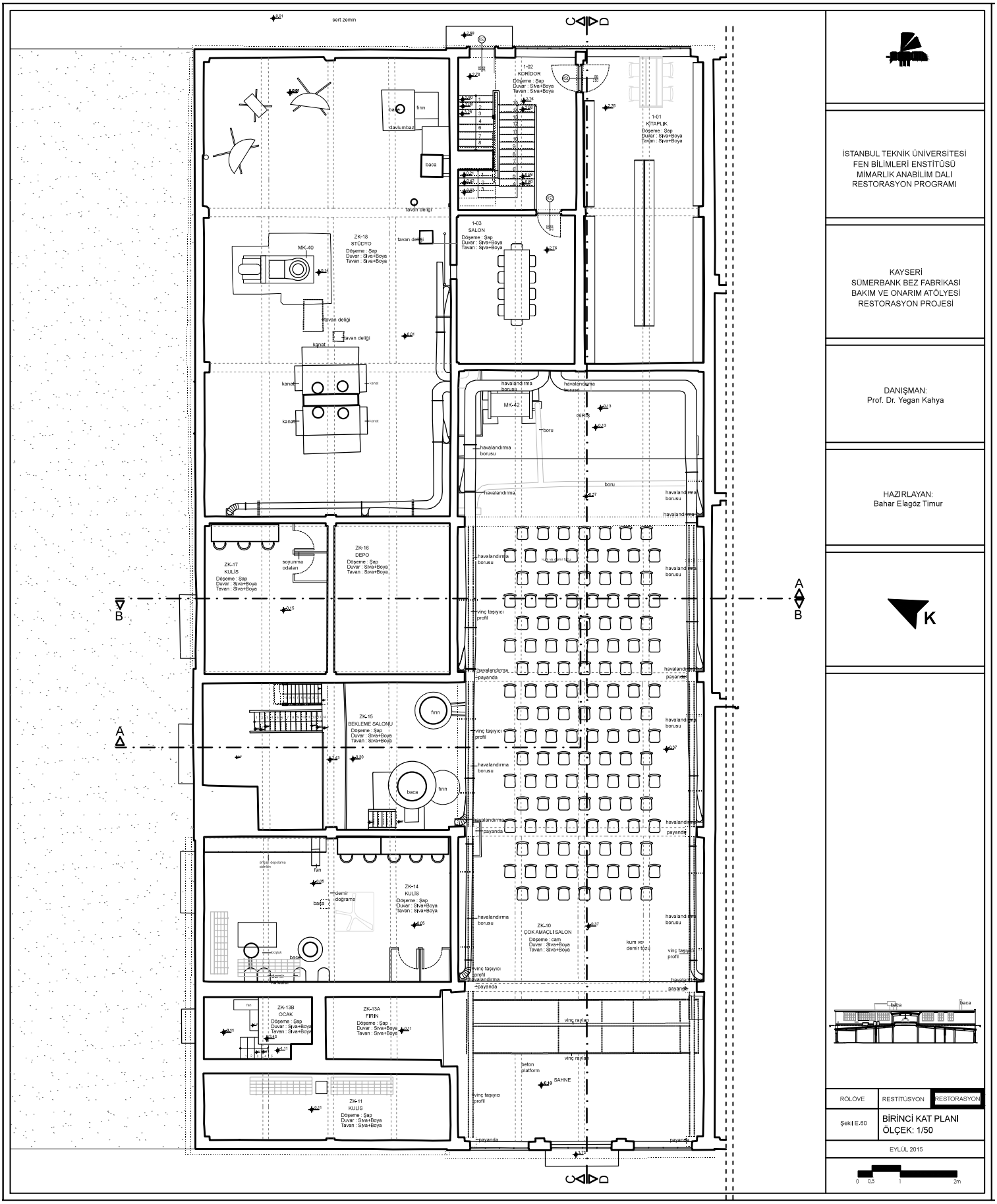
Şekil E.58

VAZİYET PLANI
ÖLÇEK: 1/200

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

A
B
sert zemin
çelik saçaklı
doğuştan
ZK-16 DEMİRHANE
ZK-15A DEPO
ZK-15B ODA
ZK-14 BEKLEME SALONU
ZK-13 ODA
ZK-12A FIRIN
ZK-12B OCAK
ZK-11 ODA
ZK-10 ÇOK AMAÇLI SALON
ZK-09 KAYSERİ SÜMERBANK ARŞİVİ
ZK-08 KAYSERİ SÜMERBANK ARŞİVİ
ZK-07 KAYSERİ SÜMERBANK ARŞİVİ
ZK-06 KAYSERİ SÜMERBANK ARŞİVİ
ZK-05 BEKLEME SALONU
ZK-04 GEÇİCİ SERGİ SALONU
ZK-03 MÜZE SHOP
ZK-02 WORKSHOP SALONU
ZK-01A RÜZGARLIK
ZK-01B MÜZE GİRİŞİ
ZK-01C DAVEMA
ZK-17 GİRİŞ
ZK-18 KORİDOR
ZK-19 ENGELLİ WC
ZK-20 BAYAN WC
ZK-21 BAY WC
ZK-22 DEPO
ZK-23 ZK-24 TOPLANTI SALONU
ZK-25 OFİS
ZK-26 OFİS
ZK-27 MUTFAK
ZK-28 BAYAN WC
ZK-29 BAY WC
ZK-30 OFİS
ZK-31 OFİS
MK-01
MK-02
MK-03
MK-04
MK-05
MK-06
MK-07
MK-08
MK-09
MK-10
MK-11
MK-12
MK-13
MK-14
MK-15
MK-16
MK-17
MK-18
MK-19
MK-20
MK-21
MK-22
MK-23
MK-24
MK-25
MK-26
MK-27
MK-28
MK-29
MK-30
MK-31
MK-32
MK-33
MK-34
MK-35
MK-36
MK-37
MK-38
MK-39
MK-40
MK-41
MK-42
MK-43
MK-44
MK-45
havalandırma borusu
havalandırma poşansı
ahşap pota
ahşap dolap
ahşap masa
ahşap sandalye
ahşap sehpa
ahşap süngü kapı
ahşap kapı
cam kapı
cam duvar
cam kayar kapı
alüminyum doğramalı pencere
beton sıva
beton
ocak
baca
fırın
lavabo
musluk
ocak tezgahı
soğutma kulesi
kanal
sigorta kulesi
çelik kapı
yangın dolabı
yangın hortumu
yangın tüpü
kaydırılmış doğrama
kaydırılmış demirlik
demirli kapı
demirli pencere
demirli parmaklık
çelik doğrama
çelik kapı
çelik pencere
çelik süngü kapı
çelik dolaplar
çelik merdiven
çelik parmaklık
çelik saçaklı
çelik tel kafes
çelik tel kafes kapı
çelik tel kafes pencere
çelik tel kafes süngü kapı
çelik tel kafes tavan
çelik tel kafes tavan kapı
çelik tel kafes tavan pencere
çelik tel kafes tavan süngü kapı
çelik tel kafes tavan süngü

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

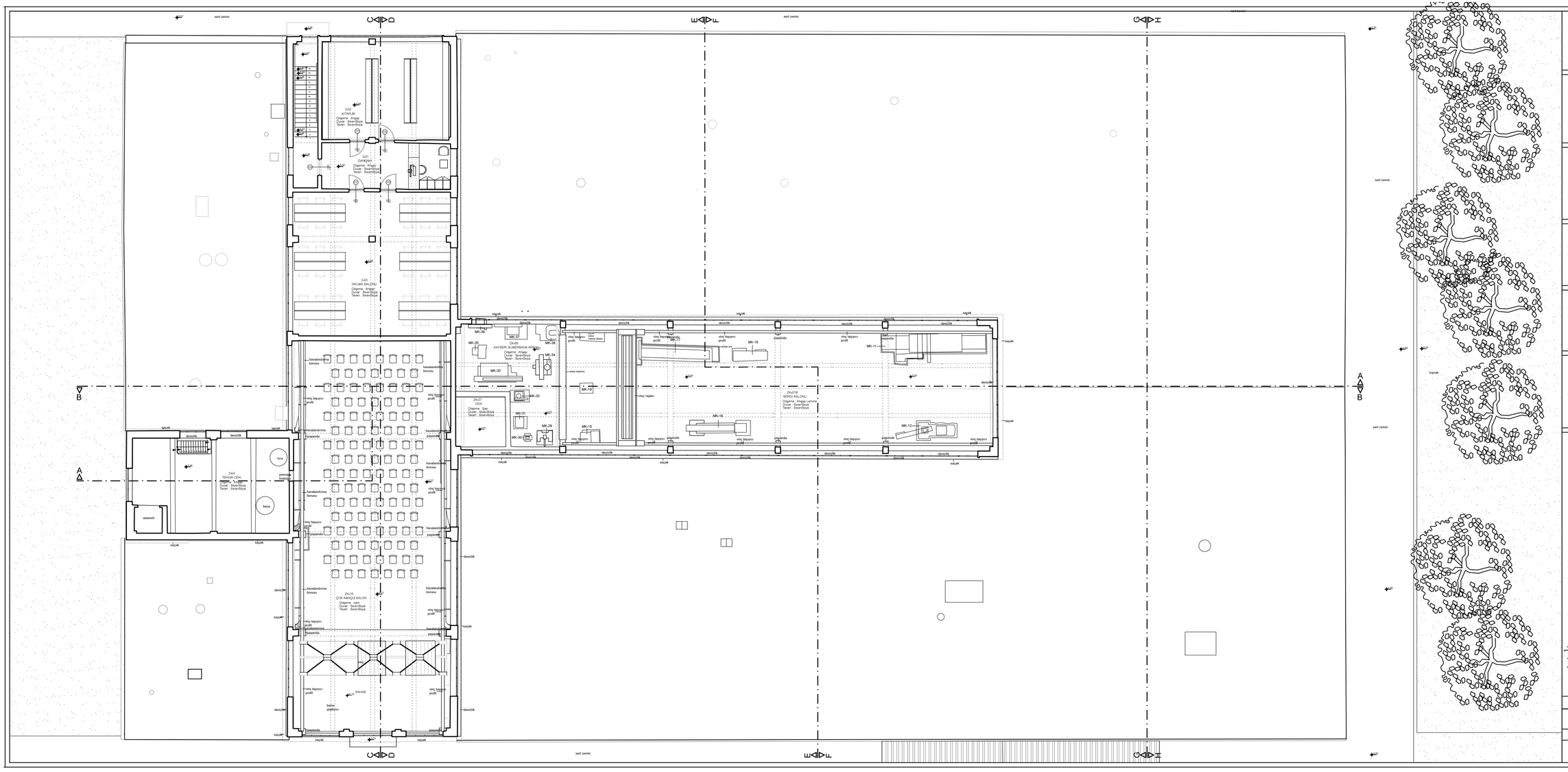
RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.60

BİRİNCİ KAT PLANI
ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

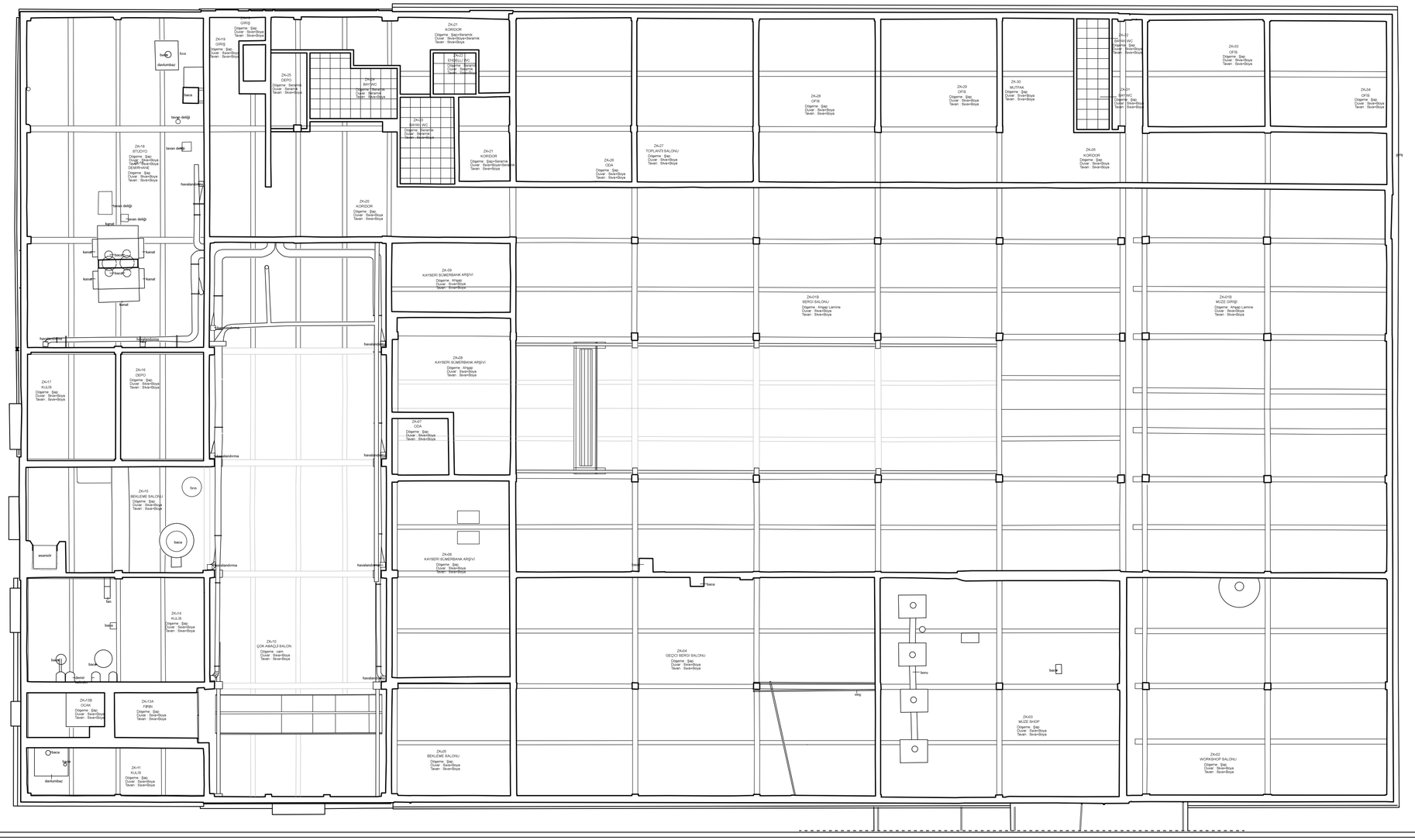

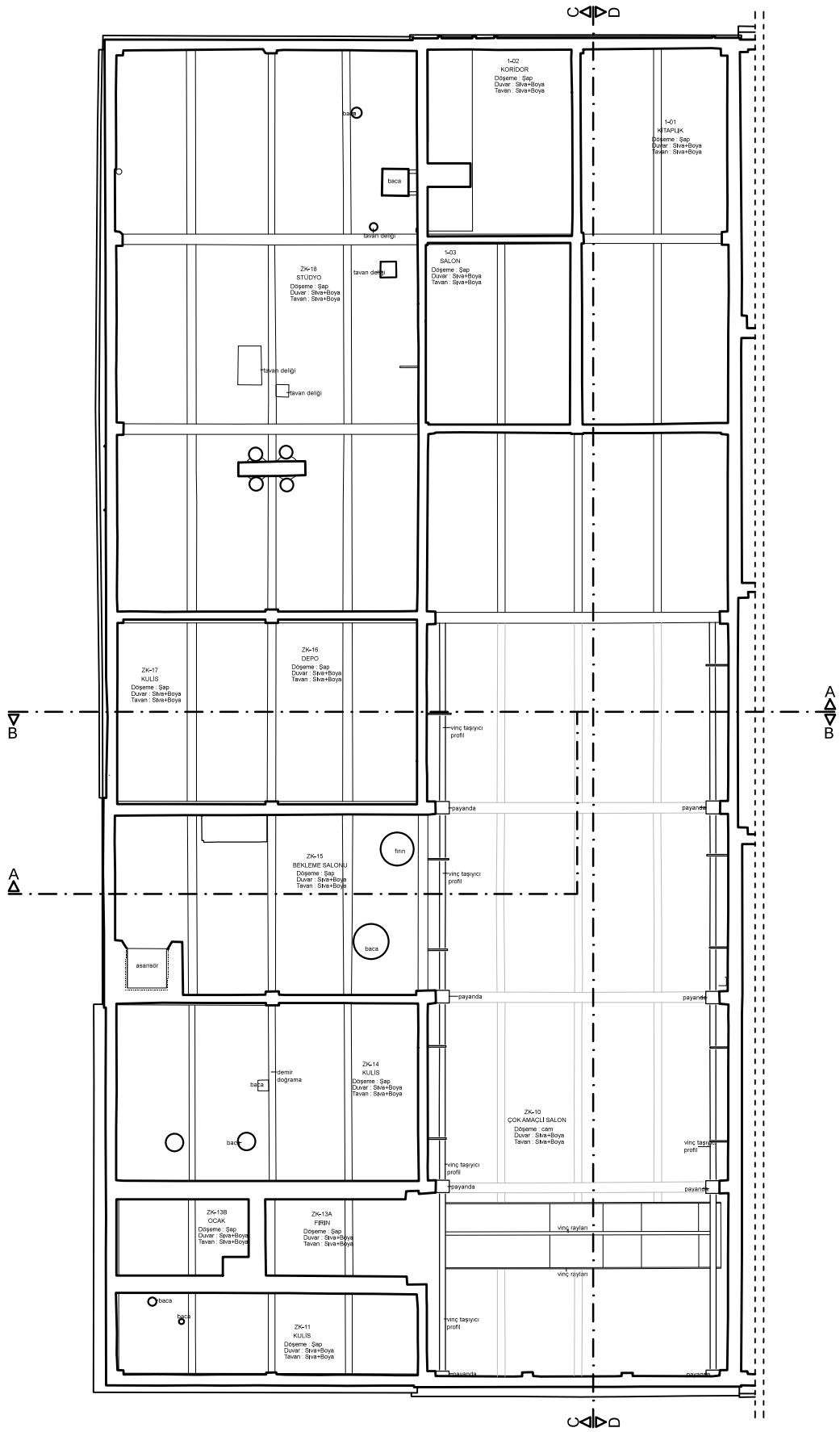
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

ZK-01
GİRİŞ
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-02
DEPO
Döşeme : Seramik
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-03
MÜZE SHOP
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-04
GEÇİCİ SERGİ SALONU
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-05
BEKLEME SALONU
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-06
KAYSERİ BEZMEBANK ARŞİVİ
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-07
ODA
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-08
KAYSERİ BEZMEBANK ARŞİVİ
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-09
KAYSERİ BEZMEBANK ARŞİVİ
Döşeme : Ahşap
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-10
ÇOK AMAÇLI SALON
Döşeme : cam
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-11
KULİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-12
ENGELLİ WC
Döşeme : Seramik
Duvar : Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-13A
FIRIN
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-13B
OCAK
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-14
KULİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-15
BEKLEME SALONU
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-16
DEPO
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-17
KULİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-18
STÜDYO
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
DEMİRKAPI
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-19
BAYAN WC
Döşeme : Seramik
Duvar : Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-20
KORİDOR
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-21
KORİDOR
Döşeme : Taş+Seramik
Duvar : Sıva+Boya+Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-22
BAYAN WC
Döşeme : Seramik
Duvar : Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-23
ENGELLİ WC
Döşeme : Seramik
Duvar : Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-24
BAY WC
Döşeme : Seramik
Duvar : Seramik
Tavan : Sıva+Boya
ZK-25
DEPO
Döşeme : Seramik
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-26
OFİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-27
TOPLANTI SALONU
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-28
OFİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-29
OFİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-30
MUTFAK
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-31
KORİDOR
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-32
BAYAN WC
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-33
OFİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-34
OFİS
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-35
KORİDOR
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-01A
SERGİ SALONU
Döşeme : Ahşap Lamine
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-01B
MÜZE GİRİŞİ
Döşeme : Ahşap Lamine
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
ZK-02
WORKSHOP SALONU
Döşeme : Taş
Duvar : Sıva+Boya
Tavan : Sıva+Boya
baca
boru
havalandırma
asansör
ocak
tezgah
lavabo
tuvalet
kanal
kazan
ızgara
davlumbaz
ızgara deliği
boru deliği
kömür deliği
kömür
kazan dairesi
kömür deposu
yangın merdiveni
yangın merdiveni
yangın merdiveni

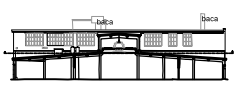
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

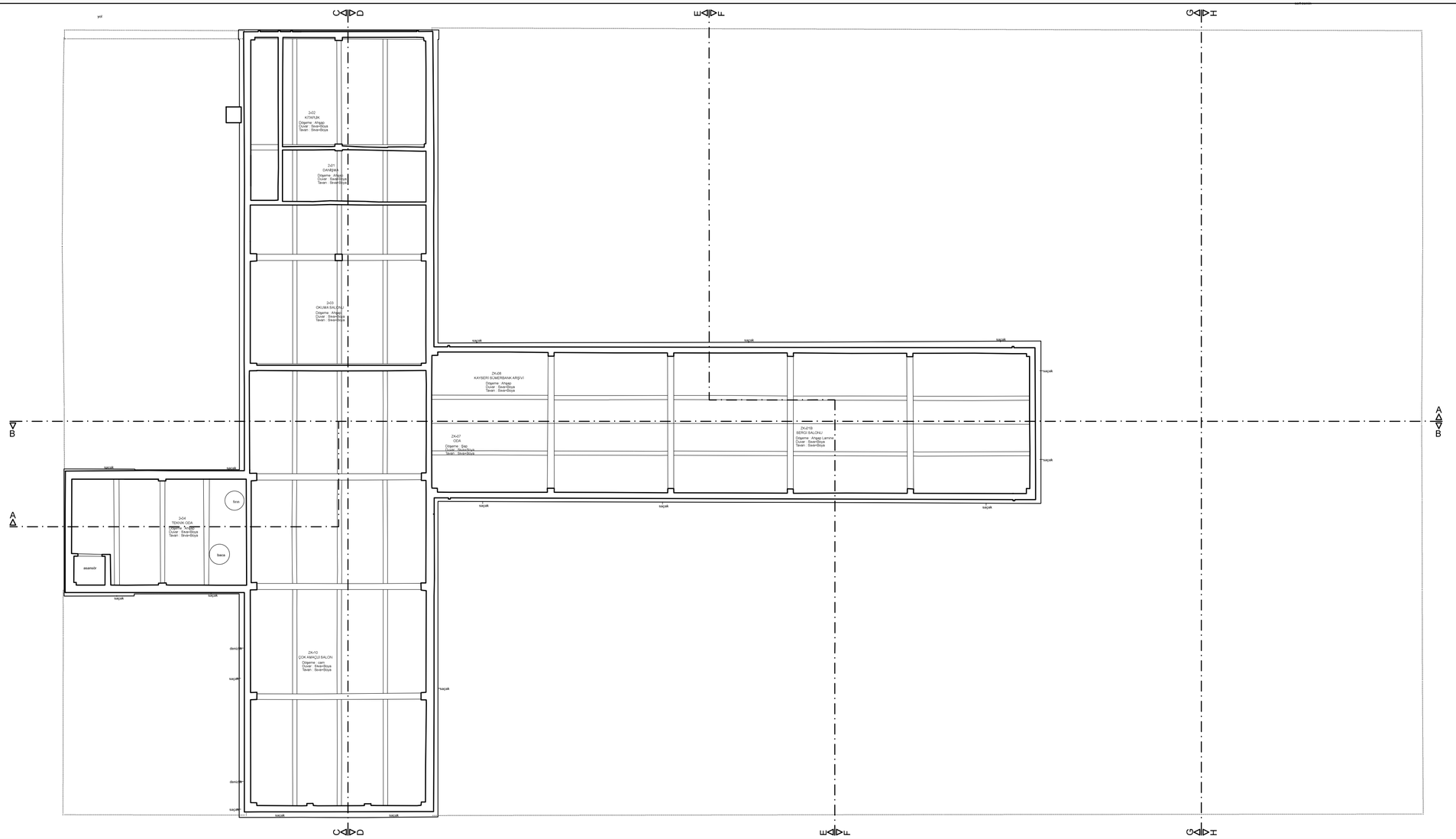
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

K

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.63	BİRİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	
EYLÜL 2015		

0 0,5 1 2m

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

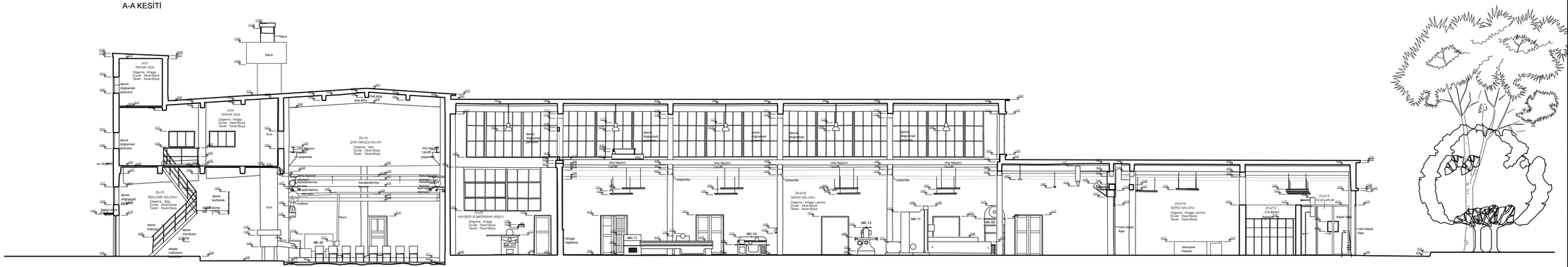

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil:E.64	İKİNCİ KAT TAVAN PLANI ÖLÇEK: 1/50	

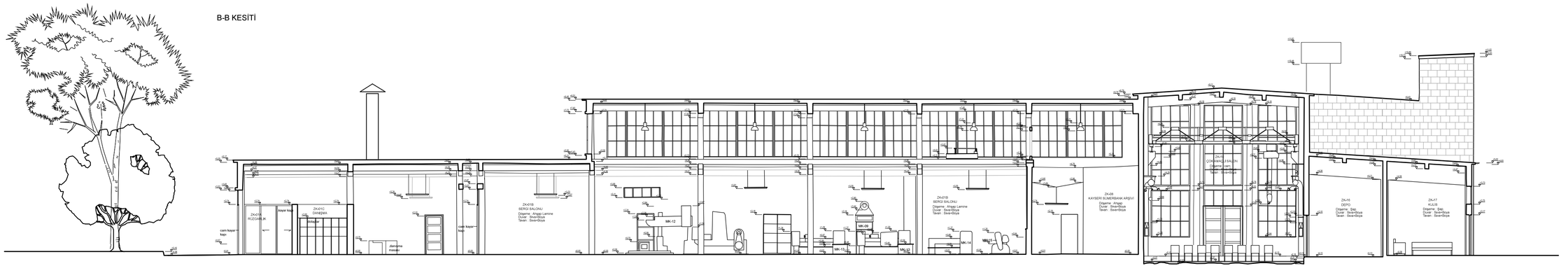
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

A-A KESİTİ

B-B KESİTİ

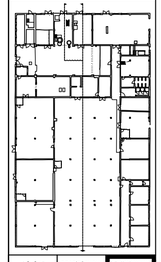

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

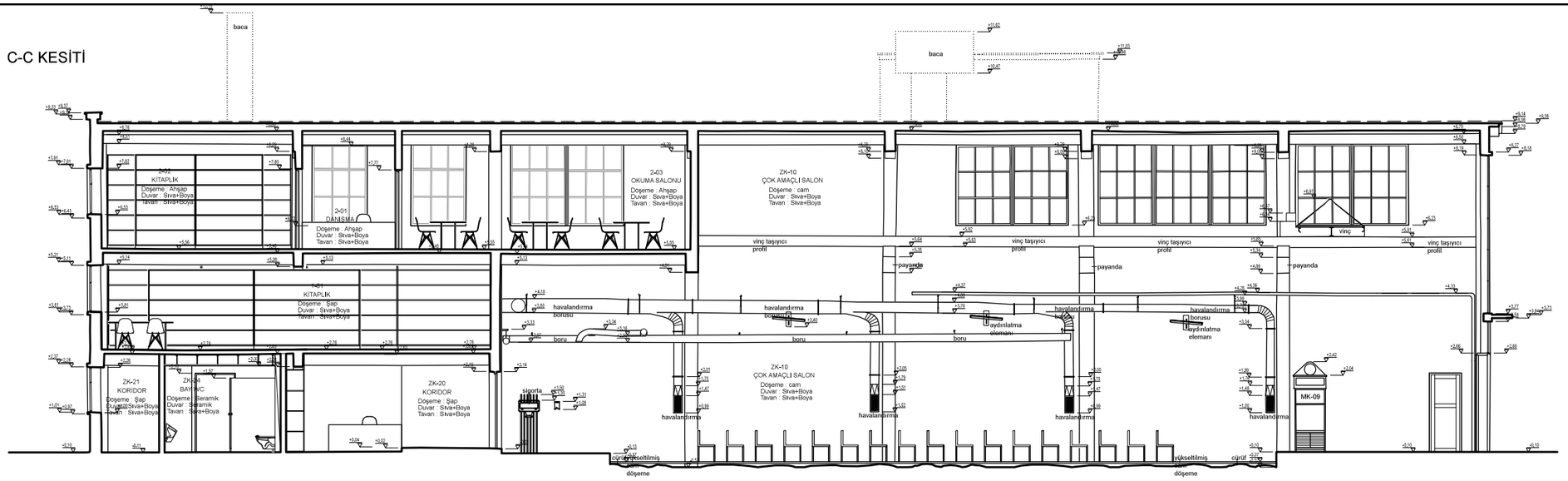

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.65	A-A, B-B KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	

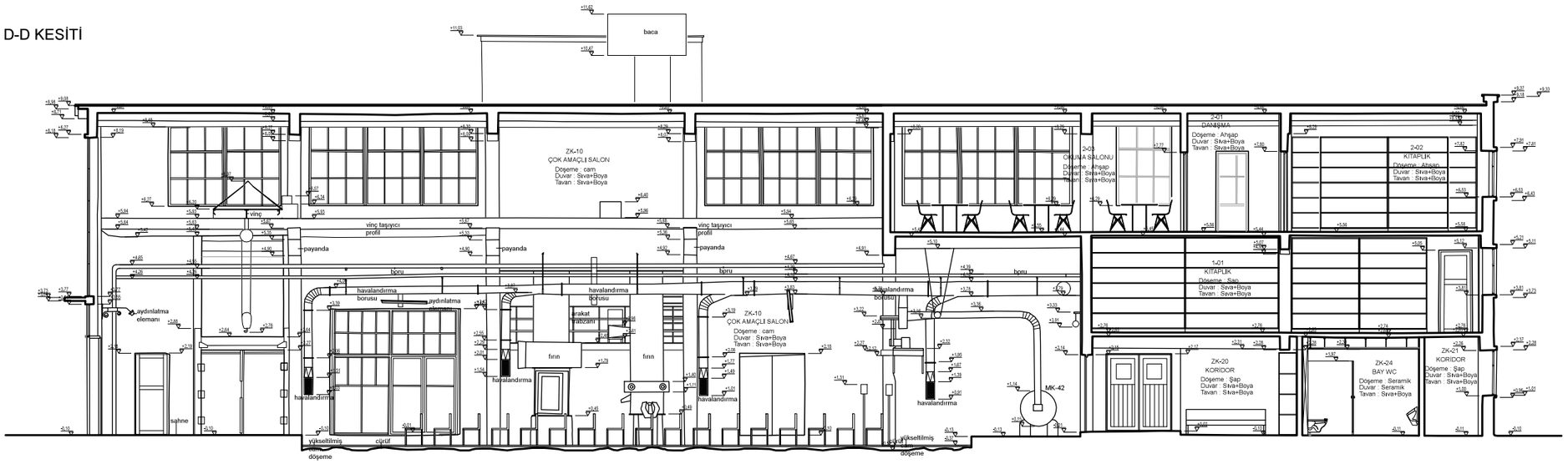
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

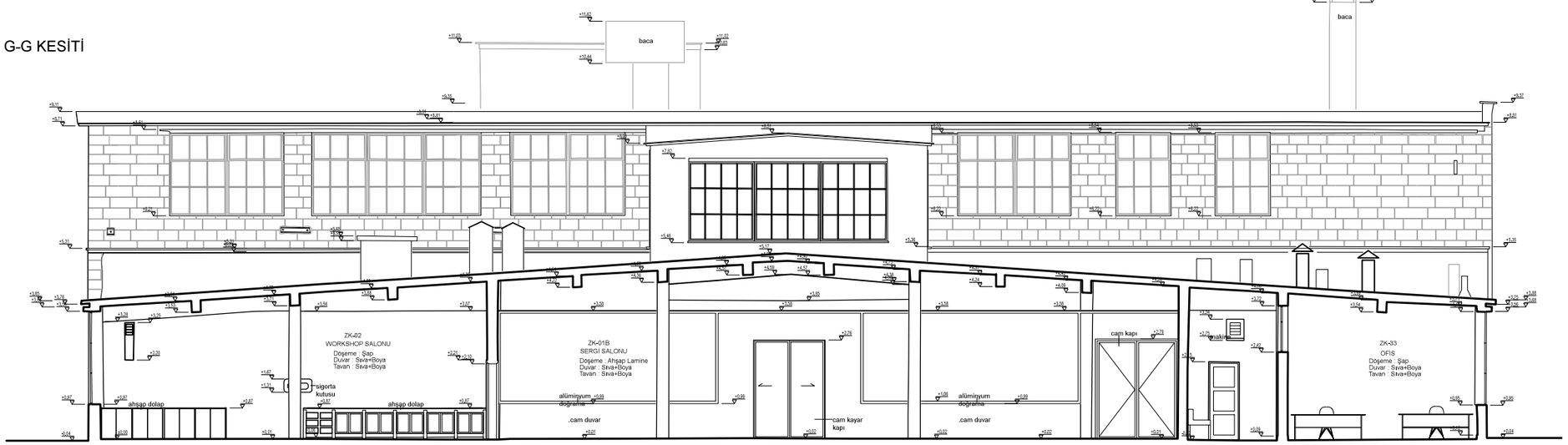
C-C KESİTİ

D-D KESİTİ

G-G KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

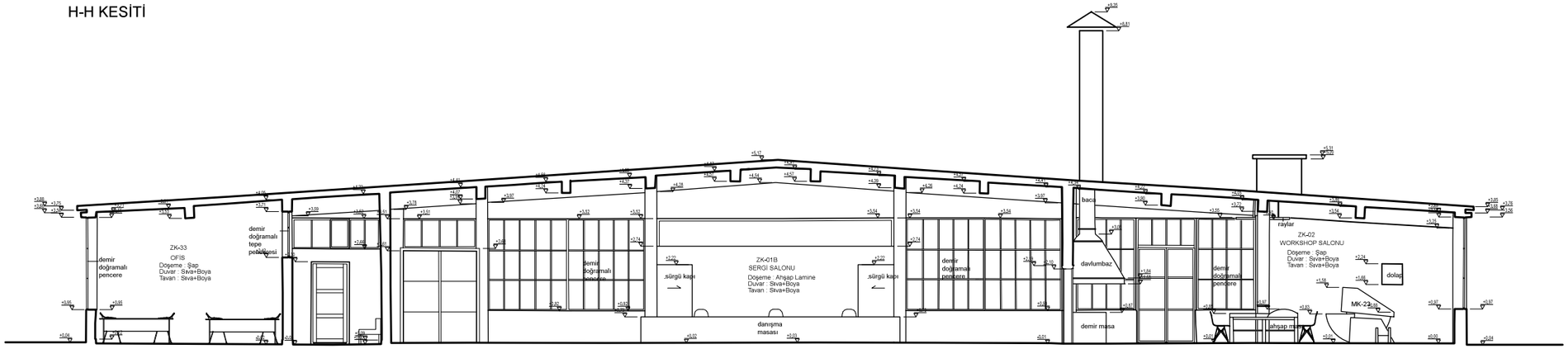
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.66	C-C, D-D, G-G KESİTİ ÖLÇEK: 1/50	

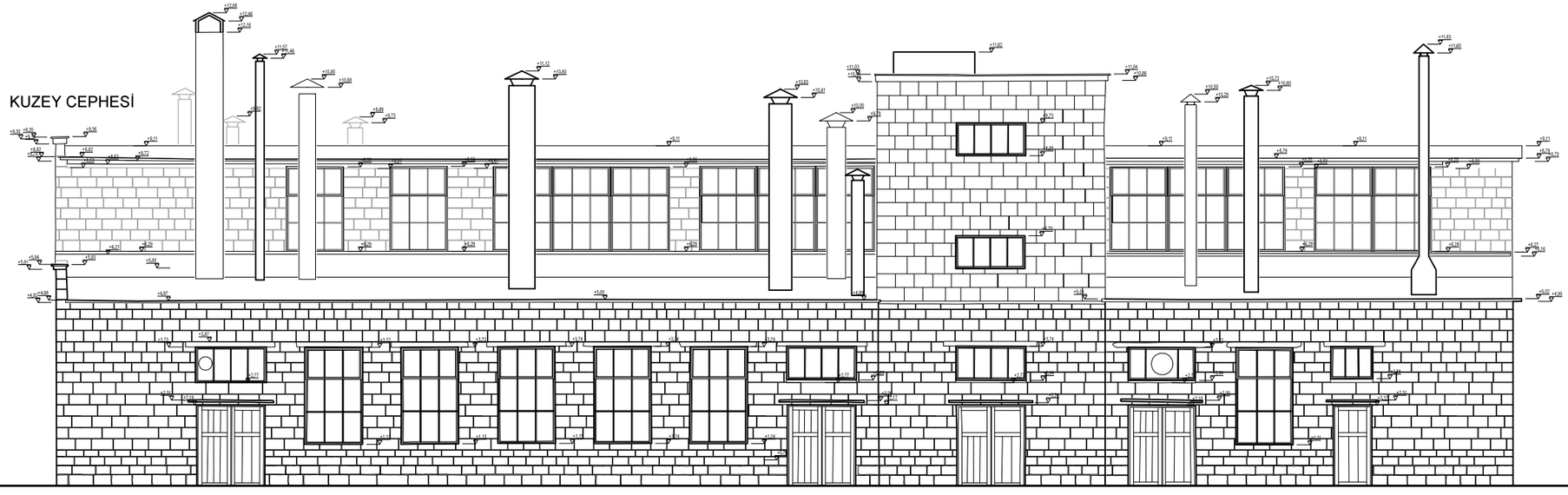
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

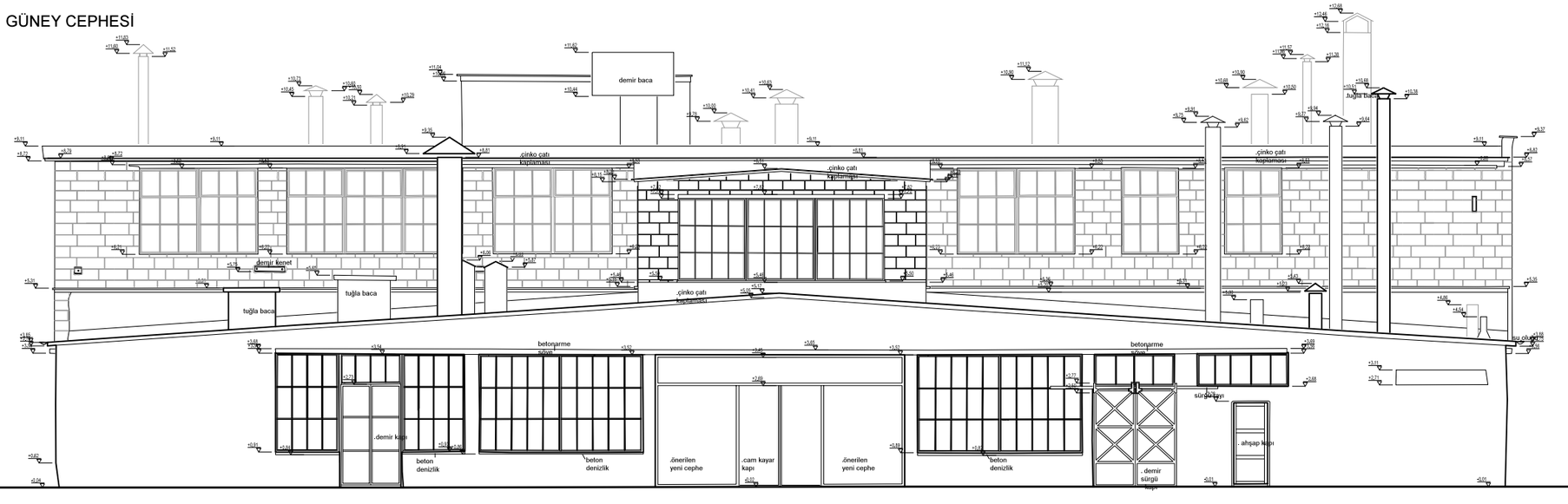
H-H KESİTİ

KUZEY CEPHESİ

GÜNEY CEPHESİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

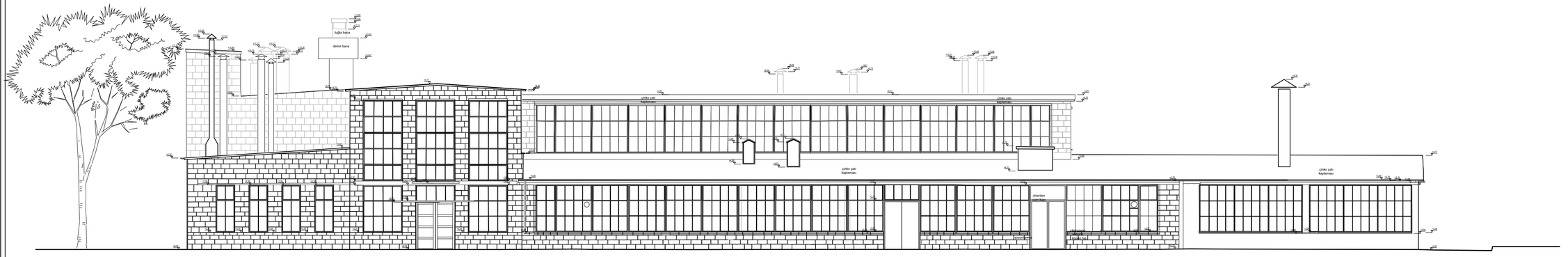
HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
Şekil E.67	H-H KESİTİ GÜNEY, KUZEY CEPHESİ ÖLÇEK: 1/50	

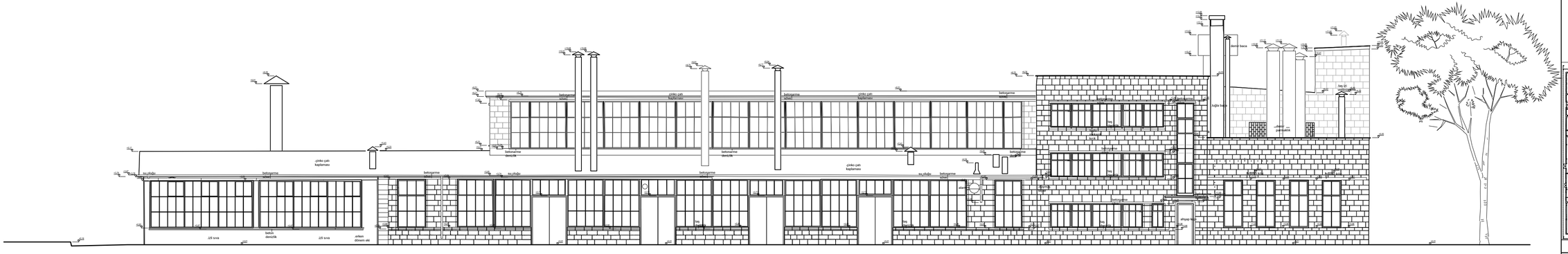
EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

BATI CEPHESİ

DOĞU CEPHESİ

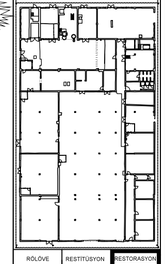

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON PROGRAMI

KAYSERİ
SÜMERBANK BEZ FABRİKASI
BAKIM VE ONARIM ATÖLYESİ
RESTORASYON PROJESİ

DANIŞMAN:
Prof. Dr. Yegan Kahya

HAZIRLAYAN:
Bahar Elagöz Timur

RÖLÖVE | RESTİTÜSYON | RESTORASYON

Şekil E.68 | DOĞU, BATI CEPHESİ ÖLÇEK: 1/50

EYLÜL 2015

0 0,5 1 2m

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad **:**Bahar ELAGÖZ TİMUR

Doğum Tarihi ve Yeri **:** 08.06.1990 - İstanbul

E-posta **:** elagozbahar@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans** **:** 2008-2013, İTÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü
- **Yükseklisans** **:** 2013-2015, İTÜ, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- 2012-2013 yaz dönemi, Ven Mimarlık, İstanbul, ofis stajı.
- 2012-2013 yaz dönemi, Bahadır Kul Mimarlık, Kayseri, ofis stajı.